7 ימים

שבועון ידיעות אחרונות

■ ירון לונדון עם עמרי פדן

■ עדית נעמן עם לידיה אופיר

■ שלמה פפירבלט על מדונה וסטלונה ככוכבי פורנו

■ עמנואל בר־קדמא על קיסריה, תצלומים

■ השערוריה סביב „הפיתוי האחרון של ישו"

נשק ויהלומים

"בוא לנגן איתנו בשיטת YAMAHA"

בשיטת ימאהה מוסיקה זו הנאה.

רשת בתי ספר למוסיקה ימאהה

בחסות ופיקוח Yamaha Music Foundation יפן וחברת כלי זמר בע"מ

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט

למה אתה הולך דווקא לימאהה

כי בית הספר למוסיקה בשיטת ימאהה הוא בית הספר למוסיקה שבו אני יכול גם ללמוד מוסיקה על הצד הטוב ביותר וגם להנות ממוסיקה...

איך זה יכול להיות? מהי שיטת ימאהה?

בשיטת ימאהה אתה מנגן מה שאתה רוצה ואוהב. בשיטת ימאהה אתה מנגן כבר מהשיעור הראשון - בשיטת ימאהה אתה מנגן בתזמורת, כלומר, בקבוצת לימוד המפתחות את המוטיבציה ואת היחס המוסיקלי שבין המנגן לחברו, כבר מהשיעור הראשון. גם המורים בבתי הספר של ימאהה הם משהו מיוחד: המורים עוברים הכשרה מיוחדת ללימוד שיטת ימאהה שפותחה ביפן ואשר פתחה למעשה דף חדש בלימודי המוסיקה בעולם. גם ההשגים בשיטת ימאהה הם יוצאים מן הכלל: כולנו הרי זוכרים את הופעתם המרשימה של ילדי הפלא מיפן אשר למדו גם הם בשיטת ימאהה והופיעו בארץ יחד עם התזמורת הפילהרמונית.

כמה תלמידים לומדים בשיטת ימאהה?

בעולם - רבבות. בארץ - מספר התלמידים מגיע כבר ל־7000 הלומדים ב־35 בתי ספר הפזורים ברחבי הארץ.

מה מלמדים בבית הספר שלנו:

לבחירתך כיתות לימוד בנות 9 תלמידים בקבוצות הבאות:
לימודי אורגן לכל הגילאים ולכל הרמות. לימודי אורגנית לכל הגילאים.
לימודי סינטיסייזר, הרמוניה ואלתור לתלמידים מתקדמים.
לימודי מוסיקה לגיל הרך (גיל 4 ו־5 בלבד). קורס זה קיים רק בערים: ת"א, ר"ג, ירושלים, חיפה, נתניה והרצליה.

גם אני יכול ללמוד בבית הספר ימאהה?

בבתי הספר למוסיקה ימאהה כל אחד יכול ללמוד, פשוט באים לאחד מהסניפים הרבים הפזורים בכל חלקי הארץ ונרשמים.

אין צורך בידע - רק רצון. בבתי הספר ימאהה שמים את הדגש על ההנאה הצרופה שבנגינה וכמו ששמעתם התלמידים משתתפים במפגשים מוסיקלים, קונצרטים כמו האחרון שנערך באמפיתאטרון קיסריה עם האמן הבינלאומי - ג'ורג' פלארי ואפילו תוכלו להשתתף בפסטיבל הבינלאומי של ימאהה שיתקיים ביוני 89 בהיכל התרבות בתל־אביב.
אם גם אתם רוצים לקחת חלק ולהשתתף בשיעורי הנגינה בשיטת ימאהה, בוא להרשם באחד הסניפים שלנו בארץ.

רשימת כתובות בתי ספר למוסיקה "ימאהה" בישראל:

המשרד הראשי, ובית הספר להכשרת מורים:
תל־אביב: "כלי זמר", דיזנגוף סנטר, טל. 03-298251-2

אילת: "גן המוסיקה" מרכז מור, טל. 059-74568.
אשדוד: "בית ימאהה" מרכז מסחרי ד' טל. 08-552262.
אשקלון: "הקונסבטוריון", בית העיריה, טל. 051-25346.
בת־ים: "דרדרמי", רוטשילד 27, טל. 03-866584.
באר־שבע: קק"ל 187, טל. 057-34533.
באר־שבע: קק"ל 71, טל. 057-38779.
דימונה: "עוד להוט" בית שיא, טל. 057-59495.
הוד השרון: "חצי טון" דרך השרון 88, טל. 052-910586.
הרצליה: סוקולוב 38, טל. 052-540216.
חדרה: סוכנות "כלי זמר" הנשיא 51, טל. 063-25815.
חולון: "המרכז המוסיקלי" סוקולוב 17, טל. 03-845705.
חיפה: החלוץ 53, טל. 04-664374.
חיפה: מרכז חורב, אחוזה, טל. 04-245881.
יבנה: מרכז מסחרי נווה אילן, חנות 16, טל. 08-436737.
יהוד: "מוסיקפון" סעדיה חתוקה 25, טל. 03-5364049.
ירושלים: "הזמיר" יפו 68, טל. 02-384225, 02-383650.
ירושלים: קינג ג'ורג' 10, טל. 02-226082.
ירושלים: "רננים" שד' הרצל 118, טל. 02-439304.
ירושלים: "נבל וכינור", יחזקאל 8, טל. 02-283880.
ירושלים: בר־כוכבא 66, הגבעה הצרפתית, טל. 02-821221.
כפר סבא: "סוכנות ימאהה" מרכז אהרונוביץ ויצמן 83, טל. 052-911625.
נהריה: "הרצליל" ויצמן 62, טל. 04-928287.

נתניה: הרצל 53, טל. 053-339583.
עפולה: סוכנות כלי זמר, ארלוזורוב 19, טל. 065-95550.
ערד: "בית המוסיקה" חן 27, טל. 057-952440.
פתח־תקוה: מוהליבר 2, טל. 03-9340512.
קרית־גת: "כנור דוד" שד' לכיש 7, טל. 051-882665.
קרית־מוצקין: דרך עכו 12, טל. 04-722071.
קרית־מלאכי: "בית ימאהה" (מרכז דיסקונט) רש"י 309 טל. 08-586728.
ראשון לציון: "סוכנות כלי זמר" הרצל 102, טל. 03-9650056.
רחובות: בית הפועלים 6, 08-465426.
רמת־גן: "כלי זמר", קניון איילון, טל. 03-796842.
רמת השרון: "צלילים" אוסישקין 22, טל. 9- 03-5403348.
רעננה: "בית ימאהה" מרכז גירון, ז'בוטינסקי 5, טל. 052-913660.

YAMAHA
בתי ספר למוסיקה ימאהה
הרשמה בשעות אחה"צ בלבד

אזהרה! כל מי שנרשם לבית הספר הטוען שמלמד בשיטת ימאהה שכתובתו אינה רשומה במודעה זו שם את כספו על קרן הצבי.

מגה-סנטר

בראשל"צ, ירושלים וחיפה (צומת וולקן) פתוח במוצ"ש

להתחיל את שנת הלימודים ברגל ימין עם נעלי מגה

ילדים אוהבים שקונים להם דברים חדשים לקראת שנת הלימודים.
אבל יותר מהכל, הילדים אוהבים שקונים להם נעליים חדשות.
השנה הפתיעו את ילדיכם וקנו להם במגה סנטר נעליים חדשות.
במגה סנטר מבחר עצום של נעליים לילדים: נעלי ספורט וריצה,
נעלי בד, סנדלים, קבקבים, נעלי בית ועוד ועוד.
והכל במחירים מיוחדים.
השנה - לפני שהילדים חוזרים לבית הספר בואו איתם למגה סנטר.

קנו היום ושלמו ב-2.10.88
אשראי על כל קניה מעל 100 ש"ח

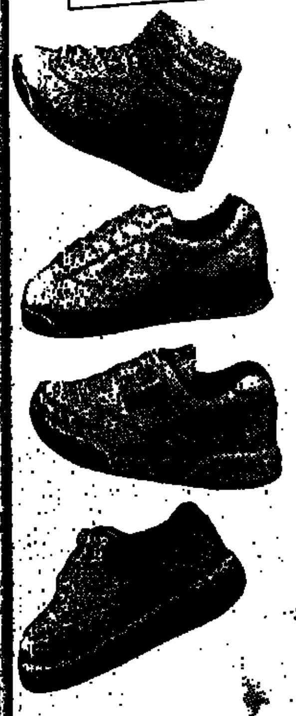

שי חינם! עם כל קניה - סט מיוחד לתלמיד

חדש!
נפתחה חנות חדשה בפתח-תקוה - רב מכר (היפרשוק)
שעות פתיחה: א'-ה' 9.00-22.00
יום ו' 8.00-15.00,

ראשל"צ: לישנסקי 1, אזור התעשיה גבול חולון. שעות פתיחה: ימים א'-ה' 9.00-21.00, יום ו' 9.00-14.00, מוצ"ש מצאת השבת עד 22.00 **חיפה:** צומת וולקן, מפרץ חיפה. שעות פתיחה: ימים א'-ה' 9.00-20.00, יום ו' 9.00-14.00, מוצ"ש מצאת השבת עד 22.00 • רח' העצמאות 13, שעות פתיחה: א'-ה' 8.00-17.00, יום ו' 8.00-13.00. **ירושלים:** רח' ירמיהו 25, רוממה. שעות פתיחה: ימים א'-ה' 8.00-19.00, יום ו' 8.00-13.00, מוצ"ש מצאת השבת עד 22.00 • **פתח־תקוה:** רח' הסיבים 2, קרית־אריה. שעות פתיחה: א'-ה' 9.00-18.00. יום ו' 9.00-13.00. **טבריה:** מלון רסטל, אזור התעשיה. שעות פתיחה: ימים א'-ה' 9.00-21.00, יום ו' 9.00-13.00, מוצ"ש מצאת השבת עד 22.00. **אילת:** יוסטין, אזור התעשיה שעות פתיחה: ימים א'-ה' 8.00-13.00, 17.00-20.00, יום ו' 8.00-13.00 מוצ"ש מצאת השבת עד 20.00

המחירים כוללים מע"מ · המבצע לשבועיים או עד גמר המלאי · מכבדים כרטיסי אשראי · ממפעלי כור - קבוצת מוצרי צריכה

סינרים מסתתרים בטיטולים!

חדש מחוגלה
סינרים חד-פעמיים של טיטולים.
רכים. סופגים. אינם מעבירים רטיבות
ונשלפים בקלות.
ועכשיו במבצע היכרות:
בכל אריזת טיטולים תמצאו את
הסינרים החד-פעמיים של טיטולים.
גם מטטלים - גם מקבלים!
סינרים חד-פעמיים מסתתרים
בטיטולים.
חדש, חדש והחודש במתנה!
שיהיה לכם נחמד וקל.

**חדש מחוגלה:
סינרי טיטולים.
עכשיו במבצע
בכל אריזת
טיטולים.**

טיטולים חוגלה
הביבי של חוגלה

כדאי

FIBER-7
הרולס־רויס של הדיאטות

חסידי FIBER-7 זוללים ונהנים, חוטפים ויורדים במשקל. 3 שבועות בארץ והתוצאות מדהימות! ■ ממרומי ההצלחה הם מתבוננים בתמהון בכל המתייסרים והמסתגפים, המתלבטים בין הדיאטות השונות ■ אמריקה חוטפת ומרזה, עכשיו גם בישראל!

חטובי ה־FIBER-7 חשים כמו קבוצת עילית אקסקלוסיבית בתוך ים המתלבטים, המחליפים דיאטות, המנסים שיטות הרזיה, בתוך אינספור השיטות המציפות את השוק, בתוך כל אלו – הם רוכבים על הרולס־רויס שבחבורה. הממתק הנהדר והמצופה אחראי ישירות להעלמותם של מאות קילוגרמים מיותרים מחייהם של רבים ומיואשים. בזמן הקצר מאז עלייתו ארצה גרם FIBER-7 לירכיים חטובות להגיח מתוך גוף כבד, למותניים דקים להתגלות מתוך חגורות שומן מטרידות ולחיוכים רבים להופיע בשמחה כאות נצחון במאבק על עיצוב הגוף.

אצל רבים זה החל כהימור בלי אמון רב, הרי ניסו כבר הכל, כבר טעמו, צמו ועשו ומילאו בקפדנות אחר שיטות והדרכות. רבים התמידו באכילת FIBER-7 כי הוא היה פשוט טעים להפליא. ממתק גן־עדן מצופה שוקולד.

דליה והחלום ההוליוודי

דליה מ. התחילה מתוך יאוש „עשיתי אלף דיאטות, והמשכתי לעלות במשקל. מתוך יאוש טרפתי FIBER-7, כי ממתקים טובים משפרים לי את מצב הרוח". מה שקרה אחר־כך היה רק שאלה של זמן. ולא הרבה זמן. תוך שבועיים השילה דליה את „המסה הקריטית" של קילוגרמים עודפים, והפכה משמנה בולטת לסתם מלאה. השינוי הבלתי צפוי נתן לה דחיפה בדרך הנכונה. שבוע נוסף של FIBER-7 והיא הפכה להיות נערה חטובה שזכתה למבטי הערצה בחוף התל־אביבי. „FIBER-7 הוא הנס שלי, היא טוענת בעינים נוצצות".

כמובן שמבחינה מדעית ורפואית FIBER-7 איננו נס. הוא תגלית מהפכנית פרי מחקר ממושך של צוות רופאים ומדענים בביה"ח סידר־סיני בברלי־הילס. שם, במוקד היופי ההוליוודי, ידעו כולם כי הגיע הרגע למצוא פתרון לבעיה הבוערת של עולם היופי – המשקל העודף. מעתה יכולות כוכבות הקולנוע להנות מארוחות דשנות כאוות נפשן. הן יודעות ששבועיים לפני הצילומים יכנסו למשטר של FIBER-7 ושוב נראה אותן על המסך יפות, זוהרות ודקות, כאשר אהבנו.

הבריאות של הד"ר

ד"ר ב. רצה תמיד להיות דק גזרה, כמו כל אחד. כי זה לא רק עניין של יופי, אלא גם של בריאות. השמנת יתר, כך טען, היא אחד הגורמים לריבוי התקפי לב, סתימת עורקים ועוד. יחד עם זאת לא יכול היה לפנות לדיאטות המשונות של אשכוליות בלבד, לחם בלבד או נוזלים בלבד. מי כמוהו יודע שהגוף זקוק לשלו. וכך המשיך להיות הרופא השמנמן שמגיע בכל בוקר לקליניקה.

נקודת התפנית היתה המפגש עם FIBER-7, ממתק מעולה שהוא בעצם אוצר תזונתי אמיתי: 44 רכיבים המכילים את כל אבות המזון, ויחד הם מהווים ארוחה מלאה דלת קלוריות: ארוחה אמיתית, מזינה, משביעה ומהנה. „אני מרגיש נהדר" אומר ד"ר ב. בסיפוק. „גם נמרץ כל היום, וגם נעלמו לי 6 ק"ג בעשרה ימים".

להראות דוגמנית

ואכן, ההגדרה של הרופא קולעת למציאות. במקום הסמרטוט המרודלל שכולנו מכירים בתהליך הדיאטה, עם FIBER-7 פוגשים

מאת ג. יפית

אנשים שנראים נהדר ומתפקדים בחיוני... ובמרץ. יש בהם מנכ"לים של חברות שממשיכים בפעילות עסקית ענפה, ... חברה וקריירה המופיעות בתדירות ... במקומות הנכונים, דוגמניות שממשיכות לצעוד על המסלול. כפי שהתבטאה ... אדריכלית מר"ג „אני מרגישה כאילו ... עומדת לבנות את פרויקט חיי" ... ש„איבדה" בשמחה 14 ק"ג!

ואכן, עם FIBER-7 נראים ... פעמים: פעם אחת הודות למימרים ... פעם שניה הודות לבריאות המרווחת ... שלישית הודות לקרינה הזוהרת של ההצלחה.

הרגלים של מצליחנים דקים

כל מי שניסה בשבועות האחרונים ... FIBER-7, עשה מה שעשו האמריקאים ... נכבש. FIBER-7 הפך לאורח חיים ... כבר נסחפו אליו. רואים אותם ... זונחים את הרגלי ה„משהו בפיתה" ... FIBER-7 גועי, רואים אותם במסיבות ... מתאספות אחה"צ סביב קפה ו־FIBER-7 מתוק. גם דני (החתיך מי"א) עשה את ... כשהציע לטלי (המתוקה מי"ו) ... מה־FIBER-7 שלו.

האם זה מפתיע? תלוי בזוית הראייה: ... שהתנסה באלף דיאטות והצליח ... בכולן, מי שהתייסר והתענה חודשים ... לשוב ולגלות כי חזר למשקלו הישן ... 2–3 קילוגרם – עבור אלו זה מפתיע ... מי שהיה בארה"ב או באירופה ויודע כי ... מצרכני FIBER-7 ירדו במשקלם 15 ... ק"ג – עבור אלו זו פשוט הנורמה ... סתם נורמה, נורמה גבוהה, נורמת ... כל מה שמגיע מבברלי־הילס.

איך אוכלים את זה

החטיף הנחטף FIBER-7 הוא ... לארוחה מלאה. זאת יחד עם 2–3 כוסות ... נוזלים לכל ארוחה. אפשר, כמובן, ... במשקה האהוב עליכם: קפה, תה, ... לימונדה וכד'. בתקופת הדיאטה ... להשתמש ב־2 חטיפים ליום (340 קלוריות

בלבד). לכך נוספת ארוחה מלאה ... תפריט מיותר הניתן עם רכישת החטיפים. מי שאוהב „לחטוף" משהו במשך כל ה... יוכל לפצל את החטיף, לפי העדפתו האישית. כדי להבטיח את רציפות הדיאטה ... להחזיק בבית מלאי בסיסי, מומלץ ... קרטון שלם, המכיל כמות ... ל־5–6 שבועות.

המעוניין להצטרף למעגל המקבלים ... ההרזייה הבטוחה מתקשר לאחת ... הרשומות מטה, נועצת מקצועית ... אליו, היא תדריך ותסייע ביישום ... הדיאטה המתוקה, ותלווה אותו ... החדשה.

רשימת הסוכנויות: ■ ת"א: משרדי חברת דר"של (24 שעות ריצה) – 216578, 257686 ● מלכה פוגצקי (תוכנית ל') – 5411781 ● אסתר שלי (תוכנית ל') – 5411294 ● שרה שטיינר – 5412713 ● אירית שטיינברג – 441062 ● רמי אייל – 457667, 497827 ● מרפאת מדיקלאס – 5461682 ● חנות מגדנות (גן העיר) – 5449089 ■ ר"ג: חב' פירסל (סוכנות שווק) – 726979, 733289 ● אנלה זילברמן – 7528170 ■ גבעתיים: מאשה שטרנבך – 735614 ■ בני ברק: מכון „רוזית" – 789983 ■ קרית אונו: ד. קניגסברג – 5342240 ■ רעננה-כ"ס: א. אפרת – 052-452702 ● דורית זכאי – 052-450589 ● ציפי שווק – 052-911770 ● מפגש טבע גן השרון – 052-23630 ● חנות מגדנות – 052-917828 ■ אבן יהודה: ... רונית – 053-698756 ■ נתניה-חוסית: יונה דותן – 053-666530 ■ רמת השרון-הרצליה: נירה נוביק – 474480 ● חנות מגדנות – 052-87253 ■ חולון: קותי חנוך – 5055470 ● ... פורמן – 845264 ● חנות מגדנות – 842710 ■ בת-ים: תמיר גדעון – 596606, 5035639 ■ ראשל"צ: אורנה סולומון – 9664185 ● חב' יצחק כחלון (סוכנות שווק) – 999440, 9668102 ■ רחובות: שלמה הורוביץ – 08-467324, 08-466184 ● מיכל פלר – 08-464048, 08-9667913 ■ נס ציונה: בלומה הפמורט – 911729 ■ אריאל-בקעת הירדן: דבורה גבנוי – 9365376 ■ לוד-רמלה-שילת: חוה לוי – 08-261123 ■ חדרה: יעקב רובין – 06-334883 ■ חיפה: חנות מגדנות – 04-244772 ■ קריתיים: תחיה איתן – 04-703035 ■ נהריה: חנות ... – 04-922329 ■ מגדל העמק: ברכה אברהם – 06-542672 ■ עפולה: שורנה ליבוביץ – 06-599059 ■ נצרת-עילית: שלום חנוך – 06-571251 ■ טבריה: חנות טבעלה – 06-732056 ... רחל כרמל – 06-796606 ■ ירושלים: נ. גילי – 02-343454 ● דנה כץ – 02-232449 ● מכון רם (סוכנות שיווק) – 02-245226/7 ■ אשקלון: מיכל גונן – 051-34680 ■ יבנה: ... 08-488150 ■ ב"ש: חנות מגדנות – 057-35271. ■■ הפצה לבתי מרקחות ובתי טבע: לת"א: ש. אתי – 5411294; לצפון: א. דוד – 497827; לדרום: מ. משה – 5412519.

הזמן רהיטים השבוע
תהנה מהם כבר בחג!
כל בו שלום מגוון עשיר ואיכותי
הרווח כולו שלך
פתוח ביום א' עד 8⁰⁰ וביום ג' עד 10⁰⁰ בלילה

CS/80 – שולחן אוכל מאיטליה 90×90 ס"מ הנפתח ל־1.80 סמ' גימור צבע לבן
מחיר מבצע – 600 ש"ח
הרווח שלך – 70 ש"ח

"TOBAGO" – שולחן אוכל אוכלי בגימור צבע לבן או שחור
מחיר מבצע – 1100 ש"ח
הרווח שלך 195 ש"ח

"BISTRO" שוב במלאי בצבעים שחור אדום ולבן (אספקה בשבועיים)
מחיר מבצע – 49 ש"ח
הרווח שלך – 20 ש"ח

"44" – כסא אוכל איטלקי
מחיר מבצע – 135 ש"ח
הרווח שלך 60 ש"ח

CS/207 – כסא מהמם בגימור שחור או לבן
מחיר מבצע – 159 ש"ח
הרווח שלך – 36 ש"ח

CS/206 – כסא משגע בגימור צבע לבן או שחור
מחיר מבצע – 129 ש"ח
הרווח שלך – 21 ש"ח

"SOLE" – כסא אוכל בגימור צבע
מחיר מבצע – 245 ש"ח
הרווח שלך – 45 ש"ח

"CRABO" – שולחן וארבע כסאות תואמים בגימור צבע לבן טבעי או אגוז
מחיר מבצע – 650 ש"ח
הרווח שלך – 100 ש"ח

"SMASH" מערכת ישיבה 3+2+1 בשלל צבעים
מחיר מבצע – 2080 ש"ח
הרווח שלך – 370 ש"ח

"גרונימוס" מערכת ישיבה 3+2+1
מחיר מבצע – 1990 ש"ח
הרווח שלך – 1350 ש"ח

שולחנות וכסאות אוכל

CS/190 – כסא בגימור צבע לבן
מחיר מבצע – 129 ש"ח
הרווח שלך – 21 ש"ח

CS/131 – כסא מעוצב להפליא, גימור צבע שחור מושב טבעי
מחיר מבצע – 129 ש"ח
הרווח שלך 21 ש"ח

"DIGER" כורסא מדנמרק בריפוד עור + שרפרף
מחיר מבצע – 1530 ש"ח
הרווח שלך – 195 ש"ח

"V.K." כורסא מפינלנד בריפוד עור + שרפרף
מחיר מבצע – 1270 ש"ח
הרווח שלך – 155 ש"ח

מערכות ישיבה

"PRESIDENT" מערכת ישיבה 3+2+1 מאיטליה בריפוד עור
מחיר מבצע – 4850 ש"ח
הרווח שלך – 1100 ש"ח

"אקווטיק" מערכת ישיבה 3+2+1 בריפוד עור
מחיר מבצע 5800 ש"ח
הרווח שלך – 1050 ש"ח

"ליאו" – ספה דו־מושבית עם מנגנון מיטה נשלף
מחיר מבצע 1120 ש"ח
הרווח שלך 500 ש"ח

כורסאות T.V

רקליינר מארה"ב עם הדום
מבצע – 750 ש"ח
שלך – 120 ש"ח

כורסא מדנמרק בריפוד עור
מבצע – 1453 ש"ח
שלך – 407 ש"ח

כורסא מדנמרק בעיצוב בריפוד עור + שרפרף
מבצע – 1680 ש"ח
שלך – 245 ש"ח

כורסא מדנמרק בריפוד עור
מבצע – 1275 ש"ח
שלך – 300 ש"ח

מתנות והדרות לחג במחלקת כלי בית המחודשת

מחירי הרהיטים במזומן.
המחירים כוללים מע"מ, אינם כוללים הובלה.
לא תינתנה הנחות נוספות על ההנחות המצויינות במודעה זו.
כל ההצעות עד גמר המלאי.

כל־בו שלום

תל־אביב: מגדל שלום רח' הרצל • חיפה: מרכז פנורמה, מרכז הכרמל שד' הנשיא 109.
חוות הרהיטים בחיפה: צ'ק פוסט, רח' שלמה בן יוסף 7 ★ חניה מקורה חינם
לקונים ב־70 ש"ח שעתיים, בין 16:00–19:00 חניה חינם לכל קונה.

טמיר כהן (יעקבסון)

כדאי

מאת ג. יפית

ההיגיינה האינטימית והאשה המודרנית

סכנת הזיהומים באיברים האינטימיים גוברת בקיץ. חיידקים פולשים לא רק במגע מיני, אלא גם בבריכה ובים. ליגיניה – סבון נוזלי מיוחד, התשובה החד־משמעית לבעיה. הסוד טמון בדרגת החומציות.

זיהומי הקיץ הם עובדה ידועה ברפואה הגניקולוגית. היא פחות ידועה לנשים עצמן. ישראליות רבות גילו בדרך הלא־נעימה כי אפשר לשחות בשקט בים או בבריכה, וללקות בזיהום בנרתיק. חיידקים המצויים במים עשויים "לשחות" לתוכו ולגרום לגירויים, הפרשות ופטריות. אין כמעט אשה שלא התנסתה בתופעות מסוג זה. לפעמים זה מתבטא כאי־נעימות בלבד ולפעמים בפטריות ודלקות הגורמות סבל רב, וקשה להיפטר מהן.

נתונים רפואיים מצביעים בברור על כך כי אחוז גבוה של דלקות וזיהומים פנימיים אצל האשה, נגרמים ע"י חיידקים שפלשו מבחוץ ולא באו מתוך הגוף.

העליה העונתית בשעור הזיהומים מסבירה את ההתעוררות המחודשת בשוק המוצרים להיגיינה נשית. נשים הפונות לרופאת הנשים מקבלות כהשלמה לטיפול הרפואי הפניה לרכישת סבון אינטימי מיוחד.

אינטימיות קייצית

מסתבר כי החיידקים אינם מתרשמים מהמקלחת היומית ואפילו לא מהסבון שאנו מפזרות בשפע. לאיברים האינטימיים של האשה יש דרגת חומציות מיוחדת, והיא דורשת תשובה היגיינית מדוייקת. ליגיניה. זהו סבון נוזלי עדין והיחיד הריחני, העונה על הצרכים המיוחדים הנשיים.

קצת מוזר להציג אותו היום, בשלהי המאה ה־20, כשנשות העולם כבר משתמשות בו דרך קבע שנים רבות. גם על המדפים אצלנו הוא מונח כבר שנתיים ונשים רבות משתמשות בו דרך קבע.

הדיווחים של רופאי־נשים על ריבוי זיהומים גם בקיץ השנה, מחייב לשוב ולהצביע על חשיבות ההקפדה בשמירה על ההיגיינה הנשית.

ליגיניה כל השנה

ליגיניה הוא סבון נוזלי אנטיספטי, עדין וריחני, בעל התאמה מיוחדת לאברים האינטימיים. שטיפה יומית קבועה משמשת טיפול מונע בפני חיידקים, זיהומים והפרשות.

היום בעידן המחלות הויראליות הקשות, אין צורך לקחת סיכונים מיותרים. לכן, מלבד הרחצה היומית הקבועה, בליגיניה בחורף ובקיץ יש גם רגעי ליגיניה מיוחדים. אחרי מגע מיני, לאחר רחצה בים או בבריכה, ברגעים של הזעת יתר. גם בתקופת המחזור החודשי ולאחר הלידה יש צורך בתשומת לב מיוחדת לאיברים הנשיים.

ייחודה של ליגיניה הוא בהתאמה האופטימלית של דרגת החומציות (PH) לזו הקיימת בנרתיק האשה לעומת סבונים אחרים, חומרי חיטוי ואנטיביוטיקה, הערוכים מתקפה עזה ומרוכזת המשמידה חיידקים אך תוך כדי כך הם מחסלים גם את החיידקים החיוביים (לקטובצילוס) האחראים על שמירת האיזון בנרתיק.

אל תהרסו את החיידקים

ד"ר ב.א. מתריע מפני הפרת האיזון הטבעי. "יש מקרים שבהם מופיעה דלקת פטרייתית בנרתיק, עקב טיפול אנטיביוטי" ובכלל, לא מומלץ "להפגיז" את הגוף בתרופות חזקות, כשאפשר פשוט לשמור על הנקיון ולהשתמש בו כבטיפול מונע. או, בלשונו הרפואית של ד"ר ב.א. "יש צורך בשימוש היגייני בתכשיר המספק השפעה אנטי־חיידקית קלה, אך לא מחסל את כל האורגניזם הטבעיים בנרתיק".

חלק מהתכשירים והסבונים האחרים המצויים בשוק גורמים לגרוי ופגיעה בסביבה החומצית. ליגיניה הוא סבון עדין וריחני, נעים ולא מגרה, הוא מתאים לנערה ולאשה הבוגרת. בשל ההתאמה המושלמת של ליגיניה לאזורים האינטימיים נעים להשתמש בו גם בעת דלקת באזור הנרתיק. בלי כל חשש לצריבה ואי־נוחות. להיפך, הוא מרגיע ומקל.

חשיבות רבה נודעת לשימוש בליגיניה בתקופות הבלות. השינויים ההורמונליים החלים בגוף בתקופה זו משנים את [...] החומציות (PH) ולכן יש צורך בהיגיינה מתמדת למניעת דלקות. הרגישות המוגברת באזור הנרתיק בגיל מבוגר הופכת את השימוש בליגיניה לחיוני ביותר.

בריאות נשית מטופחת

השימוש בליגיניה חיוני הן מבחינה רפואית והן מצד טיפוח הנשיות. לכן הוא מומלץ ע"י רופאי נשים ורופאים כלליים והן ע"י מוקדי טיפוח דוגמת מועדון "לאשה".

ליגיניה הפכה לחלק בלתי נפרד מההיגיינה הנשית הבסיסית של מליוני נשים בעולם ומעתה גם בארץ.

האב, הבת והמחקר הרפואי

ליגיניה היא מוצר של חברת [...] Ares-Serono הקונצרן העולמי השוויצרי לתרופות. טובי המוחות בענף משקיעים [...] ידע ומחקר במעבדות משוכללות. הגילויים והשכלולים של Ares-Serono [...] בתחומי רפואה רבים, מן הסבוכים והמתקדמים שבהם. ה"קשר הנשי" שלהם לא התחיל [...] ליגיניה. הם אלו, שפיתחו הורמונים לטיפול [...] האשה, ואף מייצרים אותם כטיפול [...] מעקרות. ה"בת" היא "מריפרם" [...] המפיצה בישראל. "מריפרם" צברה מוניטין בישראל בתחום התרופות. ממקום [...] בקרית וייצמן היא חולשת על [...] גדול וחשוב.

את ליגיניה ניתן להשיג בבתי המרקחת ברחבי הארץ.

מהיום אנחנו מתחייבים שתישנו בשו[...] אפילו שהמתחרים ישנו הרבה רעש!

חדש
ההצלחה הבינלאומית הגיעה לארץ!
מזרון גוף® סִימוֹנס

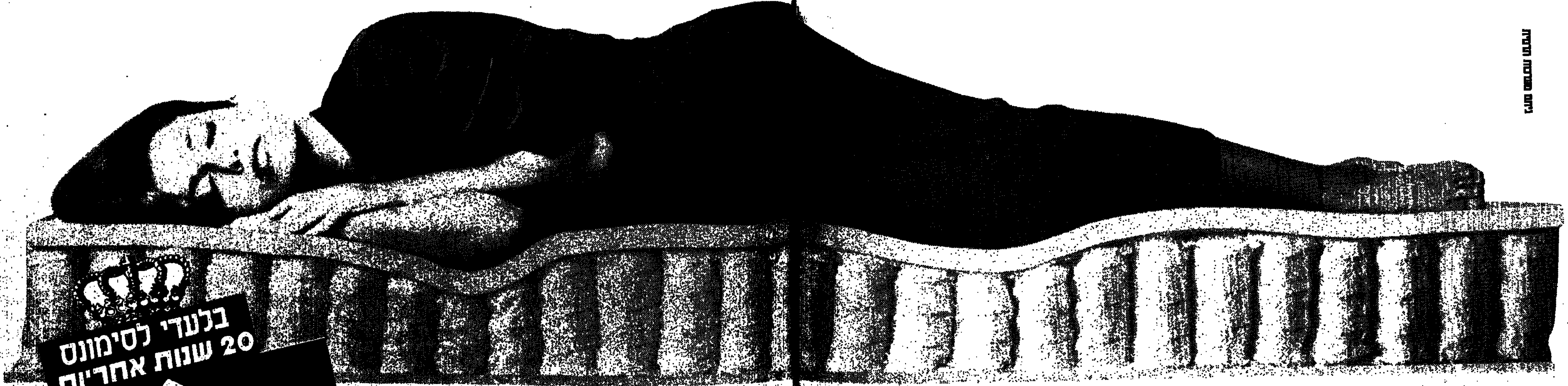

אתם רוצים מזרון רק לגב או מזרון לכל הגוף?

כולם מדברים אתכם על הגב, אבל אם אתם זוכרים שחוץ מגב יש לכם עוד כמה איברים בגוף, חשוב שתדעו כי **"מזרון־גוף" סימונס** הוא המזרון היחידי, שתוכנן להעניק תמיכה נכונה ובריאה לכל מילימטר בגוף.
"מזרון גוף" סימונס – לכל גוף ולכל הגוף!

אתם רוצים מזרון רגיל או את המזרון הטוב בעולם בשיטת *.O.P.C?

במזרונים הרגילים, הקפיצים מחוברים ביניהם בחלקם העליון ובחלקם התחתון. לכן, כשאתם שוכבים על מזרון מהסוג הרגיל, הקפיצים מושכים האחד את השני ומתחת לגוף נוצר ה"בור" הידוע. לעומת זאת, בשיטת .O.P.C של **"מזרון־גוף" סימונס** הקפיצים מורכבים כל אחד בנפרד בתוך "כיסים" ושורות ה"כיסים" מחוברות זו לזו רק במרכזן. משום כך, ב**"מזרון־גוף" סימונס** תנועת קפיץ אחד אינה משפיעה על הקפיצים האחרים, כל קפיץ מתפקד באופן עצמאי ומעניק תמיכה נפרדת לכל איבר בגוף – בהתאם לצורתו ומשקלו. כן, **"מזרון גוף" סימונס** הינו היחיד שמכיר כל נקודה בגוף ויודע להבחין, "בעיניים עצומות" בין ראש לרגל, גב לברך, כתף לקרסול...

* ORIGINAL POCKETED COIL

אז מי מספר אחד באמריקה ובעולם כולו?

ירחון הצרכנות הבלתי תלוי החשוב והמחמיר בארה"ב, ערך השוואה עצמאית בין 32 מזרונים של יצרנים, שהציגו עצמם כטובים בעולם. הירחון בדק אמינות, נוחות, אורך חיים ושווי – לעומת עלות, וקבע חד־משמעית:
סימונס הטוב מכולם!

דגם WORLD CLASS

אתם מעדיפים להתעו[...] מספר פעמים בלילה... או פעם אחת בבוקר?

אם כ[...] בזוג[...] אתכם[...] אתם[...] "מזרון[...]

רק הקפיצים העצמאיים של סימונס[...] לגוף המתנועע בלבד, מאפשרים[...] מלאה בזמן השינה, כשתזוזות ב[...] מורגשת כלל אצל בן־הזוג השני[...] אחד לחוד" – ליקיצה רעננה[...] רק עם **"מזרון־גוף" סימונס**.

אתם רוצים גם שינה[...] פינוק מיוחדת?

בדגם "WORLD CLASS", שהוא ה[...] סימונס, תוכלו ליהנות, בנוסף לשי[...] [...]כבה עליונה מיוחדת, שהיא פיתוח בלעדי של [...]ונס: שכבת ציפוי זו רכה ומפנקת והשינה עליה [...] – כמו על שכבת פוך.

[את]ם רוצים רק 15 שנות אחריות או 118 שנות ניסיון ו־20 שנות אחריות?

על ההבדל בין מזרון למזרון אתם יכולים להסיק גם ממספר שנות [הא]חריות שהיצרן מעניק לכם... אתם מכירים עוד [מז]רון שאחרי 20 שנה עוד תרצו (ותוכלו) לעבור [...]תו את הלילה?

[ב]ואו ל"מבחן סימונס"!

[...]כם אל אחת מחנויות המזרונים המובחרות [...] לנסות את **"מזרון גוף" סימונס**. [...]ערכו את "מבחן סימונס", במקום, [...]ינו לזה **"מזרון גוף" סימונס** הוא הצלחה [...]לאומית והיחידי בעולם לכל גוף – ולכל הגוף!

להשיג בחנויות הרהיטים והמזרונים המובחרות ברחבי הארץ.

בלעדי לסימונס 20 שנות אחריות.

Beautyrest בְּיוּטִירֶסְט
סימונס SIMMONS

סימונס ישראל מערכות שינה בע"מ, רח' השיקמה, אזור התעשייה כפר־סבא. טל. 052-56323

מזרון גוף® סִימוֹנס
היחידי בעולם לכל גוף - ולכל הגוף.

* סימונס ביוטירסט SIMMONS BEAUTYREST הינם סמל מסחרי רשום.

עדנה שמעוני

7 ימים

12
לחם עבודה
עמרי פדן, מנכ"ל כיתן, פיטר השבוע שעבר 150 פועלים. חוץ מזה, הוא עמרי פדן מחותמי "מכתב הקצינים" וממנהיגי שלום עכשיו ● ירון לונדון

16
כוכב עליון
...חייו האחרון של ישו הנוצרי", סרטו החדש של הבמאי מרטין סקורסזה, הקים עליו את חמת ...נוצרים המאמינים. יש גם ריח ...אטישמיות ● שירות "טיים"

20
טוסק זאיר
...גאון, 30, נולד ליד עפולה, ...שב היום בזאיר. מגלגל לדבריו ...שרות מיליוני דולרים. עומד ...חתום חוזה עם התעשייה ...האווירית לשיפוץ מטוסי זאיר ...נחמה דואק

24
לידיה אופיר
...ה למותו של שייקה אופיר. ...דיה, אלמנתו, משחזרת את ...חודשים האחרונים, את השנה ...גברה, מתמודדת עם הווה חדש ...עודית נעמן

29
...ראש 1980
...דש הבא חוזרת אלינו פונה ...ש, הכוריאוגרפית המדוברת ...ר באירופה. הפעם, עם ...19" ● מיכל רובנר־המר

לידיה אופיר. תצלום: מיכל היימן. "הוא התעורר בבוקר ואמר: נדמה לי שהיתה לי פגישה עם אלוהים, אבל הוא ויתר עלי"

אבא גפן. תצלום: אסנת קרסננסקי. לא רצה לפרוש. הפרישו אותו. כך גם כתב במכתב התשובה שלו למפלגת העבודה

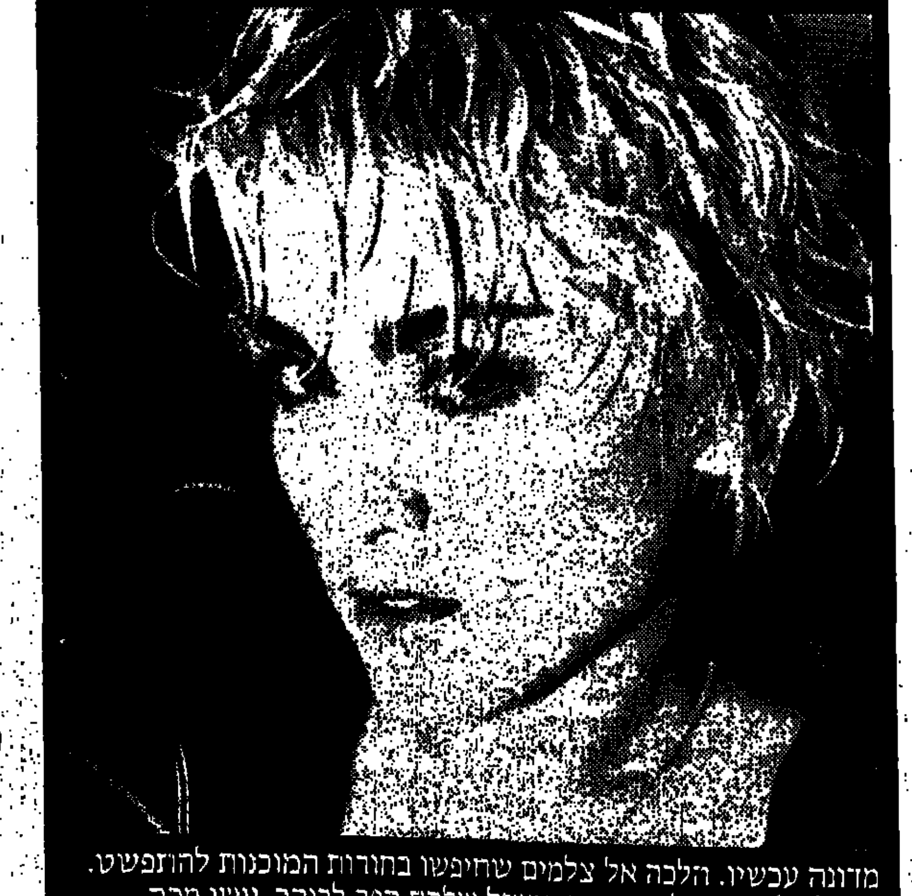

מדונה עכשיו. הלכה אל צלמים שחיפשו בחורות המוכנות להתפשט. 7 דולר לשעה. אלה, כאשר המודל שלהם הפך לכוכב, עשו מכה

33
סוכנים וטכנאים
מה זה בעצם פוסט־מודרניזם? פריחת הבינוניות והשיווק, בתחום התרבות והאדריכלות
● יגאל תומרקין

34
דיזקן קיסריה
יוסף כהן, צלם־אמן, תיעד את קיסריה, בתערוכה חדשה. תמונה קבוצתית עם מיליונים
● עמנואל בר־קדמא

38
אבא גפן
אם 400 אלף הגימלאים יתנו לו את קולם, הוא יעזור לך לעבור את הפנסיה בשלום
● אריאלה רינגל־הופמן

42
כל ההתחלות
מדונה וסטלונה על קלטות פורנו, כשעוד היו צעירים, יפים ועניים
● שלמה פפירבלט

44
20 לפלישה
הפלישה הסובייטית לצ'כוסלובקיה, לילה ראשון. "עם השקיעה הזאת, מתחיל הלילה הארוך השני של עמנו"
● וינסנט פראש

47
מיקי אימן
למלך הבלתי מוכתר של הספודים יש היום רשת של קונדיטוריות, "לה ג'באנו" ומפעל לבגטים
● שלמה נקדימון

48
סקס וריגול
ספר שערורייתי חדש מגולל את שיטות עבודתו והנאותיו הפרטיות של ראש המודיעין המצרי ● סמדר פרי

איכות בכל גיל

יש חדש ב"כל גיל". קו עיצובי חדש לחדרי ילדים ונוער: "הקו הלבן" - חדרי ילדים בסגנון חלומי. ריהוט בעיצוב מרהיב וצבעוני מיוחד המבליט את מרקם העץ באיכות הידועה של "כל גיל".
רהיטי כל גיל בעיצובים חדשניים ובאיכות קפדנית לילדים שאינם מתפשרים על יופי ולהורים שאינם מתפשרים על איכות. בכל גיל אתה מקבל יעוץ צמוד, שרות אדיב ואספקה מהירה.

רהיטי "כל גיל" מתמחים ברהיטי ילדים ונוער כ־50 שנה ומיוצרים בקיבוץ גבעת ברנר. לכן כשאתה קונה ב"כל גיל" אתה שקט ובטוח.

רהיטי כל גיל

קבוץ גבעת ברנר
חנות המפעל: קיבוץ גבעת ברנר, טל' 08-443920
מכבדים כרטיסי אשראי "ויזה".

סוכנויות: ■ תל־אביב: כל גיל רח' פלורנטין 50, טל' 03-839083, דיזנגוף 201 רח' דיזנגוף 201, טל' 03-227817. ■ נתניה: כל גיל רח' שמואל הנציב 22, טל' 053-331639 ■ ירושלים: רהיטי ויסמן דרך בית לחם 118, טל' 02-719069, מיבי רח' אבן ישראל 5, טל' 02-224950. ■ אילת: תינוקיו שד' התמרים 463/5, טל' 059-71816. ■ חיפה: רהיטי הזורע שמרת, רח' אלנבי 117, טל' 04-511269, רהיטי הצפון רח' ההסתדרות 1 (צ'ק פוסט), טל' 04-740727. ■ באר־שבע: רהיטי אירים רח' החלוץ 53, טל' 057-78359. ■ רמת השרון: החדר של צפי רח' סוקולוב 30, טל' 03-490178 ובחנויות המשביר ברחבי הארץ.

בשלהי העשור הקודם, התבלט עמרי פדן בין מנהיגי שלום-עכשיו. היום, הוא מנכ"ל תשלובת כיתן, ובשבוע שעבר השלים מבצע פיטורי 150 עובדי התשלובת בבית שאן

לחם נוסח עמרי פדן

הביטו בתצלומים, קיראו את תקציר השיחה, היזכרו בסרט „לחם" של רמי לוי — וחישבו על פועל ייצור מרוקני בן 50, יושב מול פדן לדיון על לחם

ירון לונדון

עמרי פדן, מילרע מילרע, שם כנעני קצר והחלטי. כמו פקודת תס"ח, כמו גד גדוד יגודנו, כמו מהר שלל חש בז. עם שם כזה, הבן אדם לא יכול אלא להיוולד בארץ, במעמד הבינוני העירוני או בקיבוץ, ללמוד בגמנסיה בית-הכרם ולשרת בסיירת. שם מתאים לחקיקה על גבי מצבת זכרון אוגדתית, ובה במידה יאה לרשימת חברי סגל ההוראה בחוג למינהל עסקים. למות או לכבוש את הקתדרה. לכבוש את הקתדרה או את כורסת המנכ"ל.

שם פטריקי: מלמלו אותו, נסו להלביש אותו על פרופיל סוציו אקונומי אחר ותראו שאני צודק. נסו להלביש אותו על מישהו שבלוריתו פחות עבותה, עיניו פחות צלולות, ושיניו פחות צרופות – ותראו שאני צודק. עמרי פדן.

בגיל 35, והוא ד"ר לכלכלה עם רקורד של לוחם בסיירת מהוללת – אותה סיירת שסודיותה פומבית, והיא משתבחת בעובדה ששלושת האחים נתניהו נימנו עם מפקדיה – הוא מנהל את תשלובת כיתן, שמעסיקה 2400 עובדים, ועושה מחזור של איזה 115 מיליון דולר. ליד מטה התשלובת, בהדר יוסף, ממתינה לו וולבו מאונטנת כדבעי, ובבית אשה רופאת שיניים ושני זאטוטים.

חוץ מזה, הוא עמרי פדן מחותמי „מכתב הקצינים" וממנהיגי שלום עכשיו.

איך מסתדרות שתי הדמויות, זו של מנכ"ל מחושבן וזו של מנהיג תנועת מחאה רדיקלית? מסתדרות להפליא. כי עמרי פדן אינו רדיקל אדום, ואינו קפיטליסט מוצץ ורידי פועלים. הוא האיזון. הוא כה מאוזן, עד שניתן להציבו כמידה אוניברסלית, כחפץ שעל פיו יימדדו כל החפצים האחרים, כמו מידת המטר ההיא המשוקעת בריצפת בטון בעיירה הבריטית גריניץ'.

דדי צוקר, ח"כ רצ, נחשב לסמן השמאלי בתנועת שלום עכשיו. בסוף 80', ללא אישורה של תנועתם, נפגשו הוא וחברתו, יולי תמיר, עם עיסאם סירטאווי, מהמתונים של אש"ף, הוא מקדושיו הטבוחים של השמאל הישראלי.

פדן תבע לסלק את צוקר מהתנועה. תביעתו נדחתה ביחס קולות 19:5. פדן המובס הלך הביתה. ומאז, בהחלטיות ובמסקניות, קטע את קשריו עם שלום עכשיו.

ובכן, מה אומר צוקר על פדן? זה מה שהוא אומר: „ישר כמו סרגל, אחד הכי עקשנים שפגשתי בימי חיי. להזיז אותו מעמדה זו משימה לציוד מכני כבד ביותר. אם לבחור ביריב פוליטי אז רק בו: אתה יודע בדיוק איפה אתה עומד, אתה יודע בדיוק על מה הויכוח. האגו לא משחק".

עם הצוק הזה ניסו פועלי בית שאן המסכנים ללכת ראש בראש. נפלו על הראש וחטפו על הראש.

משהו על העברית של הצוק הזה. הוא אומר „בוא נגיד", „זותי", „נושא הפיטורים", „נושא ההתייעלות", „בהחלט שאני סבור". העברית הפקידותית השטוחה והסתומה הזאת.

– בארכיון המערכת, בתיק „עמרי פדן", מצאתי שבמסגרת לימודי הפילוסופיה באוניברסיטה השתתפת בסמינר אודות צדק חברתי. לקחת איתך משהו מהסמינר הזה לשולחן המנכ"ל?

„בוא נגיד, שצדק כלכלי הוא נושא מעניין מפני שהוא מתחרה עם יעילות. הרי זותי המחלוקת בין הקפיטליזם לבין הקומוניזם. ההשקפה שלי היא בהחלט שצריכה להיות מדינה סוציאל דמוקרטית, אבל אי אפשר לוותר בנושא של יעילות. זה בדיוק העניין בסכסוך בבית שאן: מצד אחד, ברור שלא נעים לפטר 150 עובדים, אבל מצד שני אין ברירה. מה שהכריע זה האין ברירה".

– אני מניח שזו הפעם הראשונה בחייך שאתה מפטר פועלים. אתה בטח לא ערל לב, ולכן אתה יכול לחסוך ממני את הבעות הכאב. אני רוצה לדעת איך מתכוננים רגשית למהלך כזה?

„ברגע שמחליטים שאין ברירה, מתועלים לגמרי על הנושא של הפיטורים, ומחליטים בשום פנים לא להחזיר את העובדים. זה משום שיש לחצים כבדים מאוד, גם מצד המערכת הפוליטית, גם מצד ההסתדרות, להגיע לפתרונות משונים.

„ההחלטה שלי התבשלה במשך חודש וחצי, מהרגע שחשבתי על סגירת הקו עד שהחלטתי. ברגע שהחלטתי, כבר לא היה שום דבר שיכל להזיז אותי... עם כל הצער בנושא הזה".

– אבל, הרי יש ניואנסים: אפשר להוריד את השכר. להגיע להסכמי פרישה מוקדמת, לצמצם את מצבת כוח האדם במהלך שנים אחרות. יש ניואנסים.

„או.קיי, נכון... אבל תראה, המתפרה עצמה מאוד יעילה. אני לא חושב שיכולנו לשפר בהרבה את יעילותה. העובדים עבדו שם בקצב למעלה ממשביע רצון, ובכל זאת הפסדנו.

„למה? בגלל גובה השכר. עכשיו, אתה אומר להוריד בשכר, רק שההשקפה שלי היא שעובד שמורידים לו את השכר מאבד את כל המוטיבאציה. ולכן הורדת שכר לא היתה מועילה.

„אגב, בשלבים מסויימים של המשא ומתן, היו הצעות להורדת שכר במתפרה הזאת, אבל אני חושב, ובדיעבד גם ועד העובדים הסכים איתי, שאם היינו מסכימים לפיתרון הזה, רק היינו דוחים את הקץ".

– באיזה שיעור צריך היה להוריד את השכר הממוצע בכדי שתגיעו לתחרותיות?

„בשיעור של 50 אחוז. השכר בבית שאן היה הגבוה ביותר בכל הארץ. ברוב המתפרות במדינת ישראל משלמים שכר של 700-800 שקל, לא יותר".

– איזה משמעות יש להורדות שכר, אם גם כאשר אתה מפחית אותו ב-50 אחוז, עדיין יהיה שכרו של העובד גבוה במאות אחוזים משכרו של הפועל התורכי או הסינגפורי?

„זאת המציאות שבה אנחנו פועלים, ולכן אנחנו צריכים להציע מוצרים קצת יותר מתוחכמים, לנהל יותר טוב, לחסוך בכוח אדם.

„וצריך לזכור שהרווחיות בטכסטיל מאוד קטנה. מרויחים שלושה, ארבעה או חמישה אחוז על המוצר, אבל זו: מה שמקיים הענף, ולכן סטייה לא גדולה משכר העבודה מעבירה אותך תיכף מרווח להפסד. בעניין זה הטכסטיל אינו שונה מענפים אחרים בארץ: שולי הרווח מאוד צרים. לא מדובר בחברות המרוויחות עשרות אחוזים על המחזור, אלא באחוזים בודדים. אז אם, נניח, עלות השכר היא כרבע מכלל עלויות הייצור, ואתה מוריד את השכר בחצי, כלומר באיזה 12 וחצי אחוז, אתה יכול לעבור ברגע אחד מהפסד לרווח".

■■■

– אבל, אתה לא פיטרת רק את 100 עובדי המיתפרה, אותו קו שהנחיל הפסדים. בהזדמנות זו ניפטרת מעוד 50 איש...

„נכון".

– זאת אומרת שהיה מהלך מתוכנן להשיג תכליות נוספות.

„נכון. כאשר החלטנו לסגור את קו הסריג, החלטנו גם שנעשה סדר חדש במפעל ונוציא את כל העובדים המיותרים ואת עושי הצרות המקצועיים".

– מה זה „עושי צרות מקצועיים"?

„מנהל המפעל שם התקשה לעשות דברים שהם קלים מאוד לביצוע במפעלים אחרים. למשל, לא היתה היענות לדרישה לסדר ולניקיון, או לדרישה שעובדים יעמדו ליד מכונות, ולא ישבו וישתו כוס קפה בצד".

– אז הנחתת אלה גדולה למען יראו וייראו?

„זאת היתה הזדמנות לעשות סדר במפעל, כדי ש-150 העובדים הנותרים יוכלו לתפקד בצורה יעילה".

– כמי שרכש מומחיות מסויימת בארגון של תיאטרון מחאה, מה היית עושה אחרת מוועד העובדים בכדי לגייס אהדה ציבורית ופוליטית?

„תראה, אני חושב שהם מיצו את רוב האמצעים. אני לא חושב שהיתה להם אפשרות אחרת. הם עשו דברים שאולי אני הייתי עושה בדיוק כמוהם: הם השביתו את המפעל, הם הלכו לגורמים הפוליטיים, הם עשו הפגנות, וכשראו שזה לא עוזר, התיישבו למשא ומתן".

– חזית הכל מראש?

„לא היה לי ספק. גם לא היה לי ספק שהאקט האחרון יהיה הפגנה".

– ידעת שתהיה הפגנה במין טקס מסורתי לפני הכניעה הצפויה מראש?

„כן. כל המהלכים היו צפויים מראש. בשעה שהלכו להפגנה, הוועד כבר ידע שהוא הפסיד במערכה העיקרית".

– אז למה?

„מפני שמאחורי הוועד יש עובדים. אם הוועד היה גומר הסכם עם ההנהלה, בלי לבצע אקט כזה, היו באים אליו בטענות שהוא לא מיצה את כל אפשרויות המחאה: למה לא שרפתם צמיגים, למה לא איימתם, למה לא שברתם.

„ההנחה שלי היא, שהם הבינו באיזשהו מקום שאנחנו נהייה מוכנים להשבתה של שלושה וארבעה חודשים, ואני אומר לך שאנחנו היינו מוכנים להשבתה גם של חצי שנה".

■■■

– שילמתם בממוצע 133 אחוזי פיצויים. את הפיצוי הגבוה ביותר קיבל אחד הפועלים שעבר במפעל 26 שנה... קיבל כ-30 אלף שקל. זאת, ... המשכורת החודשית, המדווחת ... אהרון דברת, בעל חברת של כיתן... אתה מרגיש עם זה?

„כמו שאתה יודע, הבסיס לפיצויים ... שכר של חודש לשנת עבודה. לפני ... זה היה רק שכר שבועיים לשנת עבודה ... לא חשבתי שיהיה בסדר אם נמצא ... ונשלם לפי שבועיים, אבל באותה ... הסכמתי לשלם לפי הנוהג שהשתרש ... מיני מקומות ושנכנע ללחצים".

– אני שאלתי אותך איך אתה ... עם זה, ואתה ענית לשאלה אחרת... 'איך אתה מסביר את זה'. ... פועל, שמיטב שנות עבודתו ... שלעולם לא ישיג הכנסה ... שאיננו עדיין זקן מעוט צרכים ... שקל וגם סחות. אז אני חוזר... מרגיש עם זה?

„איך אני מסתדר באופן נפשי...? לא שווה קל אבל זה קל יחסית. זה לא ... פרטי שלי. זה לא רווחים שעוברים אלי ... חשבון העובדים. זה מפעל שכל ... מושקעים בו. יש בו 2400 עובדים, ... נותן בקטע מסויים יותר מרי, אני ... לדרדר את כל התשלובת.

„אין לנו מקורות יש מאין: אתה ... במקום אחד מעבר למה שיש, אתה ... את כל השאר. זאת אומרת (ניתוק), ... שיש לי שק כסף ואני חופשי ... לזרות את מה שיש בו: אין בו. ה... אין מאיפה לקחת".

■■■

– הניסיון הפוליטי שלך ב... ציבור, בארגון, בחיזור מהלכים, ... במאבק הזה?

„בתור מנכ"ל זה הראיון הראשון ... סרבתי לכל הבקשות להתראיין, ובכלל ... הגבהתי. עזר לי דבר אחד (זה, שאני ... המערכת הפוליטית, ואני יודע שלא ... להתרגש: אני יודע איפה הם לא ... להתערב, ואיפה הם מצהירים ולא ... לסייע. ולכן התייחסתי בשוויון נפש ... המהלך הפוליטי".

– דוד לוי לא ניסה להלך עליך ...

„לא. דווקא היתה שיחה מאוד ... דוד לוי. הוא הסביר שהמצב בבית שאן ... ואני הבנתי אותו, אבל אמרתי שלא ... ממוקמת באזורי פיתוח, ואני לא ... מדימונה כדי לתת כסף לבית שאן.

„אז הוא שאל, אם אני יכול להחזיר ... הפיטורים. אמרתי לא. שיחה נעימה ... בלי איומים. אבל מה, עוד לפני שנכנסתי ... לחדר שלו, אני שומע שברדיו ... שמסתמן פיתרון.

„זאת הפרקטיקה של הפוליטיקאים ... לפני שמתכנסת פגישה, הם כבר ... לתקשורת להודיע שמסתמן פיתרון, ... שומעים שמסתמן פיתרון ומתמלאים ... ככה נדחה סוף הסכסוך בעשור ... גררו חודש שלם סכסוך שיכול ... בעשרה ימים".

■■■

– בכל מהלך הסכסוך לא נפגעה ... בזהירתך הפוליטית?

„לא. זה לא הועלה. לחצים ובקשות היו מכל הקשת הפוליטית".

– אתה בטח מבחין שאני מנסה לחבר את פלח אישיותך הפוליטית עם פלח אישיותך הכלכלית. מצאתי שאלה שעושה לי את העבודה. הנה: מה תעשה אם יתברר לך שהמהלך הרווחי ביותר לתשלובת כיתן זה להשקיע במפעל שנמצא 5 מטר מעבר לקו הירוק?

„אז זה הגבול שאני שם לעצמי. אישית. אני לא יודע מה כלל. אני לא הולך להיות מנכ"ל של תשלובת שמקימה מפעלים מעבר לקו הירוק. אם אלה שמעלי מתכוונים להקים, הם יכולים לפטר אותי".

– איזה מפעל קטן. בית מלאכה. מתפרה של 50 פועלים בישוב אריאל?

„לא, זה התחום שלי. זה הקו האידאולוגי שלי. מותר שתהיה לי אידאולוגיה. אז בקטע הזה אני שם לעצמי גבול. אם בחברת כלל יחליטו שצריך להקים מפעל של כיתן מעבר לקו הירוק, הם יצטרכו לחפש מנכ"ל אחר. אבל, זה הקטע היחידי שבו יש משקל להשקפות הפוליטיות שלי. בשום עניין אחר לא".

■■■

– אני יודע שהמורים שלך באוניברסיטה דיברו על ליבך שתישאר באקדמיה. למה החלטת להמיר את המחקר וההוראה בתעשייה?

„באיזשהו מקום הרגשתי ריקנות באוניברסיטה. טחינת מים. הפריע לי לשבת לחבר מאמרים בכלכלה. רציתי תכל'ס. עזבתי מיד כאשר קיבלתי את הדוקטורט".

– הצטרפת למפלגת העבודה. בבחירות של 81', שימשת עוזרו של חיים בן שחר, שהיה מועמד המפלגה לכהונת שר האוצר, ומאז פרשת מהחיים הפוליטיים. היית, נדמה לי, במקום ה-68 ברשימת המערך...

„תשע (בחיוך), במקום ה-69".

– ...מה שהיה מביא אותך, יש להניח, למקום נוח בבחירות הנוכחיות, שבהם מעלה. למה עזבת?

„יש לי בעיה עם החיים הפוליטיים. החלטתי למצוא מהלך פוליטי בצורה כזאת, שלא תקלע אותי למצב של תלות במערכת הפוליטית. גמרתי את הדוקטורט במאי 81', ובבחירות היו כמה חודשים יותר מאוחר, ואמרתי שאני מוכן להשקיע מאמץ קצר, איזה ארבעה חודשים בסה"כ, בניסיון להיבחר לכנסת. ילך, ילך. לא הייתי מוכן להשקיע שנים בניסיון לקדם את סיכויי להיבחר. היה לי עיקרון לא להיות תלוי במערכת הפוליטית".

– אתה שומר על זיקה כולשהי לאיזה ארגון פוליטי?

„מאז 81', שום דבר. השתתפתי בכמה הפגנות כסטטיסט. זה הכל".

– חסרים לך הימים התוססים ההם, עם התחושה שעושים היסטוריה, עם רוח הנעורים, עם הידיים השלובות?

„לא. לא. בכלל, יש פה איזה אי הבנה: ב-77', ב-78', כאשר סאדאת הגיע, הנושא היה הסכם השלום עם מצרים, שלדעתי זה הדבר הכי חשוב שקרה בארץ, מאז מלחמת השחרור, וחשבתי שאני צריך להיות פעיל בנושא הזה.

„זה נכון שתוך כדי צבירת הכוח עסקנו בדברים נוספים, ובאמת היה לי יחס די אמביוולנטי לגבי הפעילות של שלום עכשיו בהמשך".

למה מתכוון פדן? למשל לזה: בשנת 79', פוצצו כוחות הביטחון 4 בתי מחבלים בכפר בית סחור. זה היה בטרם השתגרו הפיצוצים. אחדים מאנשי שלום עכשיו נרעשו ויזמו הפגנת מחאה. פדן התנגד. ההחלטה הופקדה בידי ועדת שלושה: צוקר, פדן ופרופ' יורם בן פורת. לאחר ליל ויכוחים, התרכך פדן והתרצה לנוסחתו של בן פורת: שלום-עכשיו תעמוד לצד הדפוקים.

אכן, חבריו של פדן יודעים שלא גורל הפלסטינאים המדוכאים מנחה את מחשבתו הפוליטית, אלא שיקולים בטחוניים צרופים.

פרופ' אבישי מרגלית הטיב להגדיר שני זנים של פעלתני נסיגה: יש הרוצים להיסוג מטעמים הומאניים, ויש הרוצים להתרחק מחמת תיעוב. פדן קרוב לזן מתעבי הערבים. זה משתלב בתכליתיותו האנטי רומנטית: חבריו מעידים שהיה היחיד מבין פעילי שלום עכשיו שעשה רווחים בבורסה. מה יש, אי אפשר לקרוא שלום ולהתפרנס ממסחר במניות? מה הקשר ? פאקט שאין קשר.

– איפה אתה ממקם את השקפותיך היום?

„איפה? בשוליים המתונים של המערך".

– נוסחת יריב-שם טובה? תיקוני גבול קלים ? איזור רצ?

„אתה רוצה הרצאה פוליטית ? אני מוכן, אבל זה ארוך".

– תן הרצאה ארוכה בקיצור רב.

„לי יש השקפה טיפה שונה: אני חושב שהפיספוס הכי גדול של ישראל זה סוריה, זה שאנחנו לא מתעסקים עם המדינה שהיא הכי רצינית באזור. מהנושא הזה יש התעלמות מוחלטת של המערכת הפוליטית, גם מפני שפוחדים להגדיר את סף הוויתורים שלנו, וגם מפני שלא יודעים איך לגשת".

– מי הפארטנר לדיון על השטחים: חוסיין? אש"ף? הנהגה מקומית?

„סוריה".

– סוריה?

„קודם נשמע מה הדרישות של סוריה בנושא הפלסטינאי. הם בעלי הבית. אגב, יותר קל לישראל לסגת מכל רמת הגולן מאשר מהגדה המערבית. ואין לי אשליות שלא יהיה שלום עם סוריה לפני שנחזיר את כל הרמה".

– אז עקרון אי בניית מפעלים של כיתן מעבר לקו הירוק חל גם על רמת הגולן? רמת הגולן היא, אני מזכיר לך, חלק משטחה של ישראל...

„כן, אבל העיקרון חל גם על רמת הגולן".

– תראה, לפני שבאתי אליך ישבתי בארכיון ועיינתי בתצלומים שלך. תצלום, אתה יודע, כשהוא נעשה, מבלי שהאובייקט ירגיש בנוכחות המצלמה, הוא מגלה דברים שהעין מדלגת עליהם...

„כן".

– הרגשתי בעצב עמוק.

„כן".

– חשבתי על זה שבגיל 13 התייתמת מאביך, ובשהיית בן 23 איבדת את אמך, שנהרגה בתאונת דרכים.

„כן".

– אתה חושב על האופן שבו האובדנים האלה עיצבו את אישיותך?

„אני לא מודע לזה. אני לא יכול לנחש איך הייתי מתפתח אלמלא זה. תראה, אני אף פעם לא עוסק בעצמי, בשאלות מהסוג הפסיכולוגי. היתה תקופה שבה הרגשתי עצב... אחרי האסונות, אחרי מלחמת יום כיפור, אבל אם אתה שואל אותי, אז היום אני לא מרגיש עצב. לא". ■

עמרי פדן, קיצוני מימין, בהפגנת שלום עכשיו, 1983. תצלום: סיגמא. „עוד לפני שנכנסתי לדוד לוי, הודיעו ברדיו שמסתמן פתרון"

עמרי פדן. תצלומים: ציפי מנשה. שאלה חוזרת בעניין הפיצוי של הפועל לעומת המשכורת של דברת

ב-82', כלל החליטה להשקיע

כיתן עושה מוצרי כותנה. היא היצרנית הגדולה בארץ של חוטים, בדים וכלי מיטה, ואוחזת בשליש משוק המגבות. רוב תוצרתה מופנה לייצוא, בעיקר לגרמניה.

חשבון האגדה הזאת לטכסטילי הרשתי: טכסטילי אירופיים מטביעים בעודפיהם את התוצרת המשומית והאינטיפאדה גזלה כ-10 אחוזים מהמכירות.

מפעלי התשלובת פזורים: גדול המפעלים נמצא בדימונה, השני בגודלו, בנצרת. המפעל בבית שאן, שעסק בצביעה ובסריגה, הוא השלישי בגודלו. בירושלים, מייצרים מגבות, ובטבריה ובירכא תופרים חולצות ומכנסיים. לתשלובת כמה עשרות חנויות שהגדולה בהן, בעבר חנות אבטי הדר יוסף, עושה הון תועפות: בערך 700 אלף דולר בחודש.

ב-82', התשלובת [illegible] חברת כלל, החליטה להשקיע 40 מיליון דולר בחידוש הציוד. כעת הציוד בכיתן הוא כבמפעלי הטקסטיל המשוכללים בעולם.

קו הייצור שנסגר [illegible]

כשאנחנו אומרים מתקוון אליך
למה אנחנו מתכוונים?
בנק דיסקונט מתקוון אליך!
בוא נניח לרגע שאתה מרכז העולם. הכל נועד לשרת אותך. הכל מתוכנן במחשבה עליך.
זוהי בדיוק השקפת העולם של בנק דיסקונט. זה הקו שלנו. לכך בדיוק אנו מתכוונים.
בנק דיסקונט היה הראשון בפיתוח תוכניות ואמצעים טכנולוגיים לשיפור השירות והקשר איתך.
כל תוכנית וכל יוזמה שלנו, נועדו להעניק לך רווח, לחסוך לך זמן ולהקל עליך.
והכל כדי שתוכל לנהל את עסקיך בדרך הקלה והכדאית ביותר.
אנחנו מתקוונים אליך בקו ישיר ופתוח, בכל זמן ובכל מקום, כדי שתדע ראשון ותהיה תמיד במרכז העניינים.
בוא לדיסקונט, בוא תהיה מקוון.
בנק דיסקונט

זעם קדוש

הפגנות המוניות, חרם כלכלי, הטפות־טלוויזיוניות וגילויים אנטישמיים ליוו השבוע את הקרנת סרטו החדש של מרטין סקורסזה: „פיתויו האחרון של ישו" ● ישו שלו נואף, חלש אופי ומגמגם

שירות טיים

ישו הנוצרי מקיים יחסי מין עם מריה מגדלנה, אשתו הראשונה, אחר כך הוא חוטא בכמה מעשי ניאוף. יהודה איש־קריות מוצג כגיבור – החזק והטוב שבשליחים. פאולוס מוצג כצבוע וכשקרן. ישו נראה כה מבולבל, עד שאפילו ערב צליבתו הוא עדיין לא יודע מה להטיף לרומאים: אהבה או רצח.

„פיתויו האחרון של ישו הנוצרי", סרטו החדש של הבמאי מרטין סקורסזה, הוא יצירה חזקה ויוצאת דופן, רוויית דם, ומלאה 'פליטות פה' תיאולוגיות. זהו „דוקודראמה", שילוב של סרט דוקומנטרי ודראמה, כנה עד כאב. ניסיון להציג דיעה עצמאית על אודות חייו של ישו. הסרט מבוסס על רב־מכר, „ישו הנצלב מחדש", מפרי עטו של הסופר היווני־אורתודוקסי ניקולס קזנצקיס (1955).

סקורסזה הוא אחד הבמאים המכובדים ביותר בהוליווד. סרטו הוא פרי 16 שנים של נסיונות אובססיביים לשרטט את ישו כאדם נאבק, שמגיע רק בהדרגה למסקנה שהוא משיח. הסרט, אומר סקורסזה, „הוא הדרך שלי להתקרב לאלוהים".

הקרנות הבכורה התקיימו ביום ששי שעבר בניו־יורק, בלוס־אנג'לס ובערים אחרות בארה"ב. מול בתי הקולנוע ובתוכם, נשמעו מחאות הקהל הדתי. נוצרים שמרניים רבים גינו את הסרט במשך החודשים האחרונים. הם רואים בו חילול־קודש, מארגנים נגדו הפגנות, קוראים להחרימו, ויוצאים למערכה לאומית להשמדת עותקיו. תוך כדי כך, התרחשו גם כמה סצינות אנטישמיות. איומים הושמעו נגד אותם „לא־נוצרים" בחברת הסרטים „יוניברסל". החברה החליטה להמר על הסרט, מתוך תקווה שהדבר ימריץ את יוצרו ליצור סרטים נוספים במסגרתה.

רוב האנשים שהקימו צעקות כנגד הסרט עד עתה, טרם צפו בו כלל. הבמאי האיטלקי פרנקו זפירלי טוען על הסרט שהוא „פוגע בדימויו של ישו. אי אפשר לעשות מישו מושא לפנטסיות שפלות". ג'רי פלוול, המנהיג הפונדמנטליסטי האמריקני, קרא להחרים את אם.סי.איי., חברת האם של „יוניברסל", ואת בתי הקולנוע בהם יוקרן הסרט. „יוניברסל" כבר רחתה פעם אחת ההקרנה, תוך תקווה למוסס את יתרת הזעם הצפוי לה, ואולי אף לצאת ממנו נשכרת.

נקודת השיא הדרמטית של הסרט היא קטע בן חצי שעה, בו ישו הגוסס, בגילומו של וילם דאפו, הוזה את פיתויו האחרון של השטן: רד מן הצלב וותר על תפקידך כמשיח, הינשא למריה מגדלנה, וחיה חיים ארוכים ורגילים. למעשה, אין כאן שום דבר לא־אורתודוקסי. התיאולוגיה הנוצרית רואה את ישו כאנושי ואלוהי בו־זמנית, כנקי מחטא, אך גם כפוף לכל הפיתויים, כולל מין.

בעקבות קזנצ'קיס, מציג סקורסזה את ישו המוקדם כמשתף פעולה חלש והססן, העוסק בבניית צלבים, עליהם ממסמרים הרומאים את המורדים היהודיים.

לאחר מכן, הוא הופך לגורו פעור־עיניים של קבוצת חסידים עוטי סחבות, אך המסר והשליחות נותרים מבולבלים ורוויי חשש. הוא משכנע את יהודה איש־קריות, ידידו הטוב, לבגוד בו ולממש את תוכנית האלוהים. במהלך החזיה שעל הצלב, נראה ישו כשהוא שוכב עם מריה מגדלנה. מאוחר יותר בפנטסיה, לאחר מות מגדלנה, הוא מתחתן עם מרים (מן הזוג מרים ומרתה שבברית החדשה), ואז בוגד במרים עם מרתה. ניאוף.

■■■

„פיתוי" הוא סרט עקוב מדם. דמן של חיות קורבן זורם ברחובות; דם נשפך ללא הסבר מתפוח שישו אוכל; בסעודה האחרונה, היין הופך ממש לדם. בסצינה גרוטסקית אחת, מחדיר ישו את ידו לחזהו (למרות שזה נראה יותר כאילו הוא מכניס אותה לבטן), מוציא משם את ליבו ומניף אותו לראווה מול עיני השליחים. מבקרים אחרים, רואים בסצינה זו לעג לדבקות הקאתולית ב„ליבו הקדוש של ישו".

יש גם כמה אלמנטים של סאטירה, קרוב לוודאי בלי שהתכוון לכך: כשאלעזר, קם מן המתים, מתבקש להשוות בין החיים והמוות, הוא משיב בנימה מהורהרת: „הייתי קצת מופתע, אין הרבה הבדל". ישו לעיתים מגמגם כמו שחקן מתחיל (דרשתו הראשונה מתחילה ב־„אה, אממ, אני מצטער"). במקרים אחרים הוא נשמע כמו בוגר טרי מבית הספר לתיאולוגיה של שירלי מקליין: „הכל הוא חלק מאלוהים".

■■■

סקורסזה הוא פרח כהונה לשעבר. פעם רצה להיות כומר. עבורו, הסרט אינו עניין של מה בכך. השחקנית ברברה הרשי, המגלמת בסרט את מריה מגדלנה, מסרה לו ב־1972 עותק מן הנובלה של קזנצ'קיס. ישו־של־קזנצקיס, טוען הבמאי, הוא אלוהי ואנושי בו־זמנית, כמו במסורת הנוצרית. מה שמשך את סקורסזה אצל קזנצקיס, הוא שהאדם שבישו התקשה לקבל את החלק האלוהי.

אך לנוצרים מאמינים רבים יש בעיה עם סקורסזה. הוא אינו מתעסק בדמות היסטורית מינורית, אלא עם מייסד האמונה שלהם. „זוהי התקפה מכוונת על הנצרות", טוען ג'ון ריילי, מנכ"ל גוף נוצרי־אמריקני בשם „מוסריות במדיה".

חברת „יוניברסל" חזתה את הבעיות. תחילה תוכננו צילומי הסרט ל־1983, אך החברה חזרה בה שבועות אחדים לפני תחילת הצילומים. כדי לקדם את בוא הרעה, נקטה החברה צעד בלתי שיגרתי: היא שכרה את שירותיו של יועץ שיווק מיוחד, שהיה אמור לסייע לה להרגיע את הימין הדתי. היועץ התפטר ביוני, בהאשימו את „יוניברסל", כי הבטיחה לשמרנים לצפות בסרט זמן רב קודם להקרנתו הפומבית – אך לא קיימה את ההבטחה.

„יוניברסל" הקרינה את הסרט בפני מנהיגים דתיים בחודש שעבר, אך רוב השמרנים סירבו להגיע. תחת זאת, ארגנו הפגנות מחאה ופירסמו מודעת־תוכחה בעיתון הוליוודי.

במכתב ללו וסרמן, היו"ר היהודי של אם.סי.איי., הציע ביל רייט, מנהיג קבוצה נוצרית אמריקנית, להשמיד את כל עותקי הסרט תמורת פיצוי כספי שיגוייס במיוחד לצורך זה.

„יוניברסל" הגיבה במודעה על גבי עמוד שלם בארבע ערים אמריקניות. היא ציטטה מדבריו של תומס ג'פרסון, והודיעה כי הזכות החוקתית לחופש הביטוי איננה עומדת למכירה.

נסיונות התנגדות נוספים להקרנת הסרט: פינות „אנטי 'פיתוי'" ב־700 תחנות רדיו וב־75 תחנות טלוויזיה נוצריות. כל בעלי המניות של אם.סי.איי. נתבקשו למכור את מניותיהם, וכל בעלי המכוניות המתנגדים לסרט נתבקשו לנסוע באורות דלוקים במשך יום מסויים.

היתה גם אנטישמיות. לפני שלושה שבועות, הפגין כומר פנאטי צעיר בשם ר.ל. היימרס לייד ביתו של יו"ר אם.סי.איי. היהודי, לו וסרמן. שחקן אחד גילם את וסרמן, שדרך שוב ושוב על גב שחקן אחר שהתחפש לישו ונשא עימו צלב כבד. באותו הזמן, ריחף בקירבת מקום מטוס שגרר את הסיסמא: „וסרמן מפיץ את שינאת היהודים דרך 'פיתוי'", והקהל חזר על המילים „מומן בכסף יהודי".

אומר הבישוף הקאתולי אנתוני בוסקו, שמישרדו מוצף קריאות טלפון זועמות, הדורשות מן הכנסיה להגיב: „אי אפשר לומר שהאנטישמיות והשינאה שהתעוררו בעקבות הסרט משמחות את ליבו של ישו".

■■■

ישו על־פי סקורסזה שונה לחלוטין מן התדמית ההוליוודית לה הורגלנו. עד עתה הורגלנו באנשים יפי־תואר, וזקניהם מסולסלים ובזוזים, שלמותיהם נקיות ללא רבב, והם צעדו על קצות אצבעות בארץ יהודה שהיתה, משום מה, ירוקה ומטופחת כמו סקוטלנד באביב. לשליח אלוהים על אדמות היו עיניים כחולות, בני ישראל נראו נורדיים, האנגלית בפיהם גלשה מתוך הפקן ג'יימס, ונושאה בריקנות גבורדנית כידוע של תסריטאים. על כל הרקע הזה, מותו של ישו נראה כמו תמונה מצויירת על קטיפה.

סקורסזה הצליח לקלף מעל אגדת הברית החדשה שיכבה עבה של קדושה ושמאלציות, וזה הישגו הגדול ביותר.

את ישראל שלו שיחזר במרוקו, בתקציב של שישה וחצי מיליון דולר בלבד. זוהי ארץ של מדבריות כמושים ושדות שחת מקריחים. רק אנשים קשוחים מסוגלים לעבד את האדמה הקדושה הזו, בני אדם קשיחים הנאנקים תחת עול כפול של עוני וכיבוש. בגדיהם מכוסים אבק יבש, וסמוני דיכוי תוך פניהם מסגירים את מוצאם השמי. קלוזאפים ניחרים במבטאיו הצורמים של מעמד הפועלים האמריקני (רק השטן והרומאים מדברים במבטא בריטי).

סצינה מתוך „פיתויו האחרון של ישו הנוצרי". גורו פעור־עיניים של קבוצת חסידים עוטי סחבות

סקורסזה מכריח את הצופה לשקול מחדש את הסטריאוטיפים של ההתגלות על־פי־הוליווד. הוא מנסה לשחזר לצופיו את אותם זמנים, את האיום המרגש בפגישה עם המשיח ברחובותיה הזועמים של ירושלים. כל סרט המציג את סיפור ישו בהקשרים של מין ואלימות, חייב להקניט את המאמינים, אך עבור סקורסזה, אלה רק משיכות מכחול עזות על בד, תמונת החיים שישו צריך לנטוש.

יש בסרט כמה טעויות תיאולוגיות, שעוורות ללבות את זעם המאמינים. בשלב מסויים, הוא מודיע שמותו יכפר על חטאיו שלו, תחת על חטאיה של כלל האנושות. במקום אחר הוא חופן בידיו ליכלוך ואבנים ואומר „גם זה גופי". אמירה זו מכחידה אותו, בניגוד לתפיסה המקובלת, כאבי הפנתאיזם, האמונה לפיה אלוהים שורה בכל.

■■■

המאמינים כועסים. האב מיכאל מוריס, כומר המרצה בנושאי דת וקולנוע בבית ספר קאתולי בברקלי, מספר כי סקורסזה אמר לו שהוא מתפלא על כל רעש. „מדוע כולם מתעצבנים? זה בסך הכל סרט. אחרי הכל, זכותי לבטא את חיפושי אחר ישו על המסך".

„זה הרגיז אותי", אומר בוסקו. „בן אדם לא יכול להתמודד עם בעיותיו האישיות בצורה שתגרום לאנשים להשתולל ברחוב".

אולי לא השתוללות, אך עדיין ניתן לומר, כי „הפיתוי האחרון" עורר את אחת המחלוקות הדתיות הנזעמות ביותר זה שנים רבות.

במאות שעברו, היו אולי מעלים את סקורסזה על המוקד, או עורכים לו משפט־כופרים. בקיץ '88 השיטה היא הפגנות, חרם כלכלי, דברים נזעמים בתוכניות טלוויזיה. הזעם על הסרט מוכיח דבר אחד: הניסיון להבין מי היה האדם לו סוגדות למעלה ממיליארד נפשות בעולם, מצליח לעורר רגשות אדירים, בכל תקופה שהיא.

כיצד עלינו להבין את ישו? האם הוא צעד מתוך המדבר יום אחד לפני 2000 שנה ובפיו מסר של שלום ואחווה? או שמא צידד בצורה כלשהי של מהפכה? או אולי שאף להתערבות האל בדרך לכינונה של מלכות השמיים?

שאלות אלו ואחרות אינן עומדות אך ורק בבסיס המחלוקת ההוליוודית. בקרב המלומדים ישנה מחלוקת נוספת, מרה לא פחות, סביב שאלת זהותו האמיתית של ישו. החיפוש אחר ישו ההיסטורי, בין אם הוא מתנהל בדימיונם של תסריטאי הוליווד, או במגדל השן האקדמי, נסוב על שאלה מרכזית אחת: עד כמה ניתן לסמוך על בשורות הברית החדשה? הבשורות מהוות מקור מידע עיקרי בנוגע לחייו של ישו. מלבדן, קיים רק קומץ איזכורים בתעודות עתיקות אחרות. המלומדים מסכימים ביניהם, כי ארבע הבשורות נכתבו בערך תוך 40 עד 70 שנה מאז הצליבה.

במאה הראשונה לספירה, חשבו על היסטוריה ועל תיעוד היסטורי בצורה שונה מן המקובל כיום. כמו מחברים אחרים בזמנים עתיקים, גם מחברי הבשורות לא התכוונו להיות מהימנים בדיווחיהם, על פי הדרישות המקובלות כיום מהיסטוריונים.

חוקרים אקדמיים רבים סבורים כי מחבריהן האלמוניים של ארבע הבשורות, השתמשו במקורות מיד שניה ושלישית, שהועברו אליהם באמצעות מסורות שבעל פה. מכאן, שלא ניתן לראות בהן תיעוד של אירועים היסטוריים. „הברית החדשה היא עדותם של בני אדם מאמינים", אומר התיאולוג הקאתולי אדוורד שילבקס, מהולנד. „מה שהם אמרו אינו היסטוריה, אלא ביטוי לאמונתם בישו הנוצרי".

■■■

המלומדים המודרניים מנסים לזקק מתוך נוסחיה 'המשופצים' של הברית החדשה את דמותו ההיסטורית של ישו, והגישה הזו הולידה עד עתה מספר רעיונות לגמרי לא אורתודוקסיים. להלן מידגם עדכני:

● ישו לא טען שהוא המשיח. טענה זו מייצגת את אמונת הכנסיה המאוחרת יותר, אותה שילבו כנראה מחברי ה'בשורות' אל תוך חיי ישו.

● כשישו טען שהוא האלוהים, הוא לא התכוון לכך באופן מילולי. מדובר במטאפורה, בדיוק כשם שישו מכונה לא אחת בברית החדשה 'שה האלוהים', או 'דבר האלוהים'.

● דווקא „הבשורה על פי תומס", טקסט שלא נכלל בברית החדשה משום ששלטונות הכנסיה טענו עליו שהוא מזוייף, מכיל כמה קטעים הנחשבים לאותנטיים יותר מאשר ארבע הבשורות.

● ישו מעולם לא גינה את הפרושים, כפי שמתואר בברית החדשה. גינויים אלו הושמו בפיו ע"י מחברי הבשורות הכנסייתיים מן המאה הראשונה, שראו בפרושים את יריביהם.

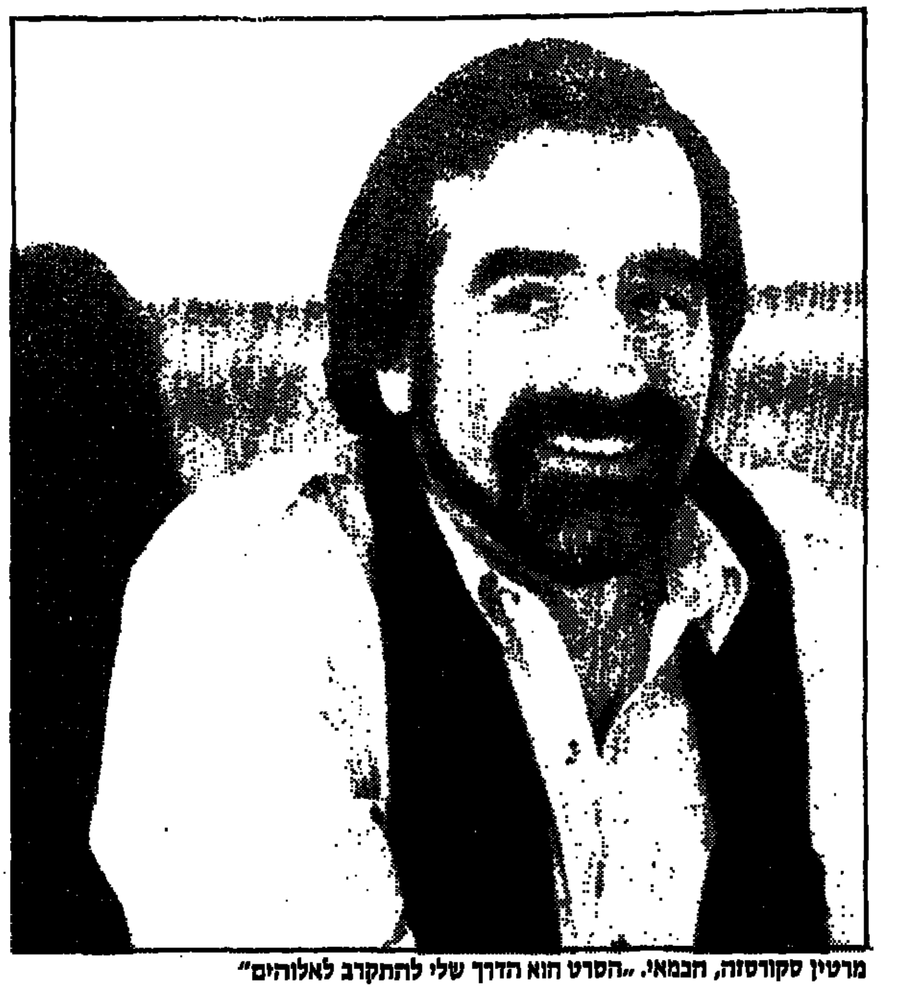
מרטין סקורסזה, הבמאי. „הסרט הוא הדרך שלי להתקרב לאלוהים"

מטוס גרר כרזה: „וסרמן מפיץ את שינאת היהודים", והקהל צעק: „מומן בכסף יהודי"

ברברה הרשי, מריה מגדלנה. תצלום: שלום בר־טל. הזיות אירוטיות על הצלב

וילם דאפו, ישו. תצלום: סיגמא. המסר והשליחות מבולבלים והססניים

● יתכן שישו נצלב בטעות. ההיסטוריה מלמדת כי הרומאים נהגו באופן סדיר לפשוט על קבוצות בדלניות, ולהוציא להורג את חבריהן ללא משפט. יתכן כי ישו נאסר באופן מקרי באחד ה„טיהורים" התקופתיים הללו. הכומר ברטון מאק, מבית הספר לתיאולוגיה בקליירמונט, קליפורניה, משער: „אולי הוא ניסה את אחד הרעיונות שלו בדבר מלכות האלוהים על קבוצת גליליים רברבנית – מה שהיה רעיון לא מוצלח באותה תקופה".

משך מרבית ההיסטוריה הנוצרית, נחשבו השקפות כאלו לכפירה. הברית החדשה נתפסה כנובעת מהשראה אלוהית, ולפיכך, כבלתי ניתנת לעירעור. „איש אינו יכול להטיל ספק בכך שהמסופר אכן התרחש", הכריז ג'רום הקדוש, שתירגם את הבשורות מיוונית ללטינית במאה הרביעית. אנשים רבים חושבים כך על הברית החדשה גם כיום, ובכללם לא מעט מלומדים חשובים ואינטלקטואלים.

מאידך, ממצאים ארכיאולוגיים תרמו אף הם להבנת הברית החדשה, והוסיפו אמינות מסויימת לכתוב בהם. למשל, כתובת שנחשפה ב־1961 בקיסריה, אישרה לראשונה כי פילאטוס אכן היה מושל רומי במאה הראשונה לספירה, כפי שמרווחת הברית החדשה. יתר על כן, מגילות ים המלח שנתגלו ב־1947, מצביעות על כך שבמאה הראשונה לספירה רווחה בקרב היהודים אמונה חזקה בביאתו ההכרחית של משיח, ובצורך בהתחדשות רוחנית. אמונות אלו הטרימו את מסריו של ישו. „לאחר גילויין של מגילות ים המלח, אי אפשר עוד לומר שישו אינו דמות היסטורית", אומר התיאולוג אוטו בץ מטובינגן, שבגרמניה.

■■■

קיימות כיום כמה וכמה גירסאות לגבי זהותו האמיתית של ישו. מלומדים פרוטסטנטיים רבים נוטים לראות בו מעין גנדי או סוקרטס – מורה מוסרי־רוחני נודד וכריזמטי. הם לא חושבים שישו התעניין בקץ העולם, אלא התמקד יותר בעניים, בחולים במוגבלים, באי הצדק האנושי. אחרים רואים בו ציניקן הלניסטי. לא ציניקן במובן המודרני, אלא במובן העתיק, כאדם שהטיף למוסריות ולשליטה עצמית. הגליל באותה תקופה היה כור היתוך, בו התנגשו רעיונות הלניסטיים ורומאיים עם החשיבה היהודית. חוסר היציבות התרבותי הוליד מתוכו ציניקנים שואלי שאלות, מעין 'ילדי פרחים' קדומים.

יש כאלה שרואים בו רב יהודי בעל השראה. חוקריה המודרניים של הברית החדשה שמו דגש רב על לימודי היהדות. עניין זה הצמיח מתוכו דיוקן מרשים של ישו כגאון רבני, שמסריו עלו בקנה אחד עם הזרם הליברלי במשנת תקופתו. „ישו ייצג קו הומניסטי ביהדות, שהתפתח באותה תקופה באגף הליברלי שבבית הילל", טוען ההיסטוריון הישראלי דויד פלוסר מבית הספר הירושלמי ללימודי האוונגליונים הסינופטיים. בית הספר מונה 15 מלומדים יהודיים ונוצריים. ישו, טוען פלוסר, חפץ ביהדות שתהיה נקיה משינאה ומעויינות. „הוא רצה להשכין אהבה, הכנה, והורות בין בני האדם".

המלומדים הירושלמיים טוענים, כי אפשר להבין הרבה אודות ישו ההיסטורי, אם קוראים את הבשורות שתורגמו מן הגירסה היוונית, בחזרה לעברית המקורית. סוף סוף, ישו הרי הטיף בעברית. „כשאתה קורא את הדרשה על ההר (בעברית), אתה מרגיש כאילו עמדת שם בעצמך, והקשבת לדבריו של רב יהודי", מתפלא דויד ביבין, נוצרי יליד ארה"ב המנהל את בית הספר הירושלמי.

תהליך התרגום הוביל את חוקרי בית הספר למסקנה יוצאת דופן: הבשורה על פי לוקאס, היא לטענתם העתיקה מכולן, והקרובה ביותר למילותיו המקוריות של ישו. רוב המלומדים הקונבנציונליים מעניקים את התואר הזה דווקא למרקוס. שלא כרוב המומחים, הם מאמינים כי אימרותיו של ישו ופעולותיו, תועדו במסמך עברי שנים ספורות לאחר הצליבה.

אנשיו היהודים של בית הספר אינם מאמינים כי ישו הוא המשיח, אך בהחלט מאמינים כי ראה את עצמו בתור שכזה. למעשה, היו עוד כמה מלבדו באותה תקופה שראו את עצמם באור דומה. בנוגע למותו של ישו, פלוסר מאמין כי מדובר במוטיב של מות קדושים, שנשאב יותר מן המקבים ופחות מן האמונה שהצליבה תטהר את חטאי העולם.

„אני בטוח", אומר פלוסר, „שיהודים רבים האמינו כי צליבתו של ישו – קורבן חף מפשע של אכזריות רומאית – תשכך את זעם האלוהים על עם ישראל. 'במותם ציוו לנו את החיים' הוא רעיון יהודי שכיח". תהיה דמותו ההיסטורית של ישו אשר תהיה, המהומה שקמה סביב סירטו של סקורסזה מלמדת אותנו לקח אחד חשוב: למאמינים אכן איכפת מי היה באמת, אך הם רוצים שהתשובה תעלה בקנה אחד עם אמונותיהם. ■

טיפ עם מחדש כביסה
25,000 ש״ח
קלין
עם מחדש כביסה,

חדש!
תלמה
פת·אורז
RICE CAKES
עם שומשום
200 g גרם
לשומרי משקל
בריאות עם סטייל
פת-אורז עם שומשום באריזה חסכונית
איך לשמור על גזרה צמודה לבריאות
פת־אורז זו לא סתם בריאות. זו בריאות ששומרת על הגזרה. כי פת־אורז עשויה מרכיבים טבעיים ומזינים ודלה בקלוריות.
[redacted]
פת־אורז באריזה חסכונית אטומה - עוד יותר טעימה
פת־אורז של תלמה היא היחידה המיוצרת בשיטת הניפוח הכפול. בכל אריזת קרטון תמצאי 4 יחידות אטומות בנות 5 פרוסות כל אחת. האריזה האטומה שומרת על טריות מירבית.
פת־אורז במגוון מוצרים, עם מלח ובלי מלח, עכשיו גם בטעם שומשום ובאריזה חסכונית.
בתאבון ולבריאות!
תלמה

ביצי הזהב של ניר גואז

ניר גואז, תצלום סטודיו של מיכל היימן. „הם מאמינים לי"

נחמה דואק

הישראלי ניר גואז, 30, חוגג בזאיר, אפריקה: עסקות במיליוני דולארים, קשרים, כוח, יהלומים, נשק ● כמו באגדות, הכל התחיל במקרה ● מתי הזאירים יכסחו אותו? „הנפילה יכולה לנבוע מטעות שלי, של אחד מעובדי, או משינוי משטר מקומי. יתכן שהרגע יש קטסטרופה פוליטית בזאיר"

לפני שנתיים, נחתה באישון לילה, טיסת סבנה בקינשאסה, זאיר. מהמטוס ירד בחור צעיר, ניר גואז. בניגוד למתוכנן, איש לא חיכה לו בשדה התעופה. המתין למזוודה וזו הגיעה מפורקת. גנבו את הסיגריות ואת בקבוקי הוויסקי שהביא כמתנות.

„המקום פשוט נראה נורא ואני נתקפתי הלם. לא ידעתי לאן ללכת. בסוף לקחתי מונית. גם זו היתה חוויה. למונית לא היתה ריצפה והכביש נפרש מתחת לרגליים. פחד. לקחו אותי למלון מעופש. בבוקר, חיפשתי את חברת 'סיפא', חברה לכריית יהלומים אותה הייתי אמור לנהל, ולא מצאתי. איש לא ידע על קיומה. לבסוף, מצאתי את איש הקשר המקומי, והוא אפילו לא התנצל.

„היום, הכל אחרת. כשאני נוחת בקינשאסה, ממתינה לי היגואר שלי ליד כבש המטוס. אני מוסר את הדרכונים לנהג, ונוסע מהמקום. אחר־כך, אני מקבל את המזוודות ואת הדרכונים מוחתמים. לפעמים, אני משפשף את העיניים, כדי להאמין שזה באמת קורה לי. מדי פעם אני מתקשר לאבא שלי ומספר לו, כדי שאשמע ואאמין".

■■■

כמו באגדות, הכל קרה במקרה. ניר, שעבד בשדה התעופה אורלי בפריז, נסע לבקר את אחותו, הנשואה ליהלומן בלגי, ממשפחת רחמינוב, ישראלים, שחיים בבריסל, בלגיה, עתירי הון. ניר התלבט, באותה תקופה, אם להישאר בעבודתו ולהאריך את החוזה בשנה, או לפרוש. גיסו הציג אותו בפני בעלי ממון, והם הציעו לו את הצעת 'ראש הסוס', שלא יכול היה לסרב לה. „יש לנו חברה בזאיר, ששמה 'סיפא' ולה זכיונות לכריית יהלומים. החברה מפסידה. קח ותנסה להרים אותה".

חזר לפריז והודיע על פרישתו. קודם שפרש, היה בבעיה: שנה לאחר שהגיע לפריז, נוגה מעליו בוס. בין השניים לא היתה כימיה. הבוס טירטר אותו. הוויכוחים הגיעו לעתים לטונים גבוהים, וניר נקרא לבירור בארץ. בשלב מסויים נמאס לו. ההצעה הבלגית פתרה את הבעייה.

■■■

יש בו מין תום שכזה, שמעורר אמון מיידי. הוא מביט ישר בעיניים וכאילו אומר: תאמינו לי, אני נחמד, יהיה לכם טוב איתי. חבריו לעבודה, כולל מפקדים ישירים לשעבר בצבא, משבחים את תכונותיו: ישר, הגון, יוצא דופן.

ניר גואז, 30, מגלגל היום, לדבריו, מחזור עסקות בינלאומיות בעשרות מיליוני דולרים. בחשבון הפרטי שלו, כך הוא מעיד על עצמו, הרבה מאוד כסף. מדובר על 6 ספרות. חלקו מושקע בארץ וחלקו בחשבון סודי בשוויץ. „כמו כל איש עסקים שמכבד עצמו יש לי חשבון בשוויץ ואמריקן אקספרס".

יושב בזאיר, מרכז אפריקה, וחולם על ציון. נולד במושב „ניר יפה" ליד עפולה. הילד הראשון של המושב, שיוסד על ידי יוצאי טוניס. באופן טבעי, נקרא שמו בישראל ניר. 10 אחים ואחיות. אב מקורב למפלגת העבודה. בבר המצווה, שנחגגה בשבוע שעבר, לבכור הראשון, הוא מספר, „היה שמעון פרס וכל מיני כאלה". את פרס וכל מיני כאלה הוא הכיר במסגרת עבודתו הקודמת רק לפני מספר שנים.

הכסף והעוצמה, המתלווה לכסף, עדיין לא עלו לו לראש. ניר גואז יודע בדיוק מהיכן הגיע. והוא יודע דבר נוסף: ברגע אחד, הוא יכול לחזור לאותה נקודה, רק עם קצת יותר כסף.

בחור יפה, גבוה, עיניים בצבע חום־ירוק, חמות מאוד, שיער מסורק לאחור. חיוך כובש, דיבור ישיר בלי איזמים. כרס קטנטונת שנבלעת ב־190 ס"מ. שעון רולקס זהב, חמסה על הצוואר. נשוי לאורלי, מוצא פולני, 10 שנים ושני ילדים. הכיר אותה כשבא ללשכת הרמטכ"ל, רפול, לקבל שטיפה על הראש. יצא משם עם חברה, שלימים היתה אשתו. הוא אז בן 21, היא בת 20. מאז, היא לצידו. אין לה שאיפות לקריירה עצמאית. עזר כנגדו.

סדר היום שלה בקינשאסה, בירת זאיר: בבוקר שעה טניס. ארוחת בוקר ומקלחת. 9־11 גולף. מקלחת. ב־12 מגיע הבעל לארוחת צהריים, אותה מבשל הבוי השחור. תנומה קלה. אחר־הצהריים קפה עם חברות בבית קפה אופנתי. 8 בערב יוצאים לארוחת ערב במסעדה, או לבקר חברים, או שחברים באים לבקר. לילדים יש אומנת שחורה, שגם באה איתם לחופשה בישראל.

בקינשאסה, ריכוז גדול של אנשי עסקים בינלאומיים. זאיר, מדינה מפגרת, בעלת מחצבים טבעיים, מושכת אליה אנשים אלו. למענם פותחים מסעדות יקרות, 200 דולר לזוג, אוכל צרפתי. המיצרכים מיובאים מבלגיה, מצרפת או מדרום־אפריקה. גם השפים מיובאים. בעלי המסעדות הינם לבנים, עם שותפים מקומיים, כפי שמחייב החוק. המלצרים שחורים.

■■■

זאיר מדינת ענק, הגדולה ביותר באפריקה. 35 מיליון תושבים על שטח שגודלו פי 4 מגודלה של צרפת, ופי 120 משטח ישראל. שוכנת על קו המשווה, מזג אוויר נוח. הרבה מחצבים: יהלומים, נחושת, אבץ, זהב, נפט, קובלט ממנו מפיקים אורניום, ועוד.

ארץ נחשלת. חלק גדול מהאוכלוסיה אינו יודע קרוא וכתוב. 70 אחוזים מהאוכלוסיה מרוכזים בכפרים ובג'ונגלים.

קינשאסה, הבירה, נחשבת למתקדמת שבערי המדינה. יש בה 3 אוניברסיטאות, שבאחת מהן לימדה העיתונאית הישראלית, תמר גולן. בכניסה לעיר מחנות פליטים. במרכז העיר בולט בניין ענק, בית רשות השידור, 30 קומות. הבניין נבנה על ידי הצרפתים לפני כ־10 שנים. שיא השכלול. לפני 5 שנים, התקלקלה המעלית. אין מי שיתקן. כפתורי המעלית נעקרו מהקיר ונורות התאורה נגנבו. התוצאה: רק 5 הקומות הראשונות מאוכלסות. מגדל רפאים.

לזאיר גבול עם 9 מדינות אפריקניות. משטר נשיאותי עם ממשלה ממונה. מפלגה אחת: התנועה הלאומית המהפכנית. כל חודשיים, בערך, מתחלף ראש הממשלה.

זה שנים, שולט בה הנשיא מובוטו ססה־סקו, ידיד ישראל. ב־1982, בנסיגת ישראל מסיני, חידשה זאיר את יחסיה הדיפלומטיים עם ישראל. אלו נותקו אחרי מלחמת יום־כיפור. שגריר זאיר בישראל הוא גנרל מונגה א־אוונדה אילוקי. גנרל של 4 כוכבים, שעד למינויו לשגריר היה רמטכ"ל צבא זאיר.

השגרירות הזאירית ממוקמת בדירת מגורים בכיכר המדינה. לחדר השגריר נכנסים בדלת אוטומטית. על הקיר מפת זאיר. לשמאלו, דגל זאיר בצבעי ירוק, וזהב.

■■■

לאחרונה, יש מתח כלשהו ביחסי ישראל וזאיר. בעת חידוש היחסים, הבטיחה ישראל סיוע צבאי בסך 8.5 מיליון דולר. שר הביטחון היה אז אריאל שרון. לא נקבע מה בדיוק יקבלו, נקבע הסכום. עברו ארבע שנים, ולא קיבלו כדור אחד. ישראל היתה עסוקה במלחמה בלבנון.

ב־1986, ביקר הנשיא מובוטו בישראל, ביקור רשמי של נשיא המדינה האפריקנית הראשונה שחידשה איתנו את היחסים. הנשיא זעם על כך שהצד שלנו בהסכם לא מולא. הבטיחו פעם נוספת.

לאחרונה, שלח מובוטו מסר ברור: אם לא נקבל את הסיוע הצבאי שהובטח, ננתק את היחסים עם ישראל. סביר להניח שיימצא התקציב. ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה קילקול הקשרים איתם. אגב, שר הביטחון, יצחק רבין, אינו מתנגד למתן הסיוע, אך לא מתקציבו. לו יש על הראש את האינתיפאדה.

■■■

ניר גואז קיבל מראש את הזיכיון להובלת כל הציוד הצבאי שתעביר ישראל. מדובר בחוזה בן מאות אלפי דולרים. יש לו גם מכתב־תודה, עד כמה שחוזים מסוג זה שווים במדינות מסוג זה, שהוא הנציג הבלעדי של התעשיה האווירית הישראלית בזאיר.

בימים אלה, עומד להחתם חוזה עם התעשייה האווירית לשיפוץ ולתחזוק צי מטוסי זאיר. גואז מייצג, לצורך זה, את ממשלת זאיר. מדובר בהרבה כסף. גואז מעוניין להיכנס לתחום היצוא הבטחוני. עד עתה קנה בישראל, עבור צבא זאיר, מדים ועשרות משאיות ריו. אותה משאית שהיתה מעורבת לאחרונה במספר תאונות דרכים קטלניות.

גואז מספר שיש לו חוזה עם ממשלת זאיר להקים מפעל ליצור תחמושת בקינשאסה. הידע והמומחים יבואו מישראל.

לדבריו, כאשר נודע שהוא קיבל את זיכיון ההובלה של הציוד הצבאי, והחלו דיבורים על מעורבותו ביצוא בטחוני, הבן של שאול אייזנברג פנה אל נציגו בארץ, יוסי נוי, והציע להיפגש ואולי לעשות ביחד עסקים. שניהם, אגב, יושבים במשרדים מפוארים בבית אסיה. לפני חודשיים הגיש בקשה רישמית, למשרד הביטחון, להיות יצואן נשק מישראל. הרישיון עדיין לא התקבל. גואז מסביר, שלצורך יצוא מדים ומשאיות אין צורך ברישיון מיוחד. מבטיח שלא ייצא כדור אחד קודם שיהיה בידיו רישיון.

■■■

את המשרד בישראל פתח ניר לפני חודשיים. מינה מנכ"ל, יוסי נוי, סא"ל (מיל), שבמקרה הוא גם גיסו, והיה ראש לשכה של מספר אלופים בתווה. עם מעט עזרה מידידיו, כשהם ישתחררו, יכול להיות שהוא יציע להם את עזרתו.

המשרד ממוקם בקומה הראשונה של בית אסיה, בין שגרירות יפן לבין הצלב האדום. שלושה חדרי משרד, חדר ישיבות. מהודר, מדיף מכובדות. את המשרד מנהלת דפנה רחמינוב, הבת של השותפים מבלגיה. למרות המיליונים שרשומים על שמה, היא תגיש קפה לאורחים.

בפעמיים שביקרתי במשרד, יצאו ונכנסו מספר אלופי צה"ל, גם אלופי משנה, ואנשי עסקים ו'סתם כאלה', ששמעו על העושר הפתאומי ומחפשים עבודה. לכל אחד מקדיש ניר גואז זמן כמו לבן יחיד. עם האלוף הוא מסתגר בחדרו לשעה ארוכה. יוצאים משם מחוייכים.

מגיע נסים רחמינוב, השותף הבלגי. השניים מתחבקים בחמימות. טפיחות על השכם. רחמינוב אומר שניר הוא הדבר הכי טוב שקרה להם. אגב, הוא השותף הפחות פעיל. אחיו, אמנון רחמינוב, הוא שמנהל את האימפריה מבריסל. מגיע לישראל כל חודשיים.

נכנס ראש משלחת צה"ל בזאיר, אל"מ יצחק ספורטה. ניתן לחוש שהיחסים ביניהם מעבר לפורמאליים. יושבים בחדר הישיבות. מעליהם תלויה תמונתו של ניר מחזיק בידיו יהלום גולמי ענק. לספורטה רק מלים טובות על ניר. שותים קפה ומלהגים על השחורים בזאיר.

גואז, בביקורו הנוכחי, נפגש עם ראש השב"כ. הוא מתחמק: לא מכחיש, לא מאשר. אומר שכן, הוא מכיר אותו מתקופת עבודתו בשרות. שהוא מעריך אותו מאוד ובכלל, למה לגרום לאנשים לפתוח את הפה.

את רוב עובדיו בזאיר הוא מגייס מבין חבריו לשרות הביטחון. יש ביניהם אמון. הוא הביא לשם את אחיו הצעיר ואת גיסו. מתגאה שבמשרדו בקינשאסה תלוי דגל ישראל לצד דגל זאיר. אומר ששעון הרולקס מהזהב והיגואר באים, כדי לעשות רושם על המקומיים. „אני מת על סובארו, אבל הם מתרשמים מהיגואר". בארץ, בחופשה, הוא נוסע במכונית אמריקנית ממוזגת עם פלא־פון.

■■■

לאחר התאקלמות מהירה בזאיר, החל בעבודה קשה. הקים מערכת צבאית־היררכית. ניסה להבין איך עובדת המערכת. עבד על משכורת חודשית של 10 אלף דולר. ראה כיצד חברות אחרות, בעלות זיכיון למסחר ביהלומים, גונבות ממנו עמודה. החל להפעיל את הקסם האישי. וזה עבד.

לאט לאט החלה החברה לשגשג. יותר ויותר יהלומים הועברו דרכה למרכז בבלגיה. שילם מחירים טובים לשחורים, שכורים את היהלומים. פינק אותם וקנה להם מתנות. שימן את דרכו לצמרת. ביוני האחרון, יצא יהלומים מזאיר ב־5.1 מיליון דולר. פי 10 מחודש יוני אשתקד. בסך הכל, יוצאים השנה מזאיר יהלומים בערך של 50 מיליון דולר.

לא למד כלכלה, ולא למד מינהל עסקים. ניחן בראיה חדה מאוד. „שאלתי את עצמי מדוע לא להביא סחורות בסיסיות לזאיר: סוכר, אורז, חיטה. יש מחסור ומישהו צריך לייבא. ידעתי שיש בעיה. לזאיר אין מטבע חוץ בכמות מספקת. החלטתי לנסות קומבינציה. הקמתי שותפות עם החברה המקומית הגדולה ביותר למכירת סחורות בסיסיות בזאיר. הבטחתי לה הספקה סדירה של אותן סחורות מחו"ל.

„לאחר מכן, באתי לשלטונות ואמרתי להם: „קניתי מכם יהלומים, ואני מקבל תמורתם דולרים בבריסל. בדולרים האלה אני אקנה סחורות בסיסיות ברחבי העולם, ואתם תפקידו לי את התמורה בכסף מקומי, בחשבון הבנק שלי בקינשאסה. בכסף הזה אני אקנה מכם את היהלומים וחוזר חלילה.

„וזה עובד. ואל תדאגי, לא רק את לא מבינה. גם השותפים שלי לא מבינים. בקושי אני מבין. אבל עובדה, זה עובד כבר שנה וחצי, ומייבאים סחורות במחזור כולל של 25 מיליון דולר. בקומבינציה הזו אני כבר שותף ולא עובד שכיר, וזה מזרים לכיסי הרבה מאוד כסף. למה מוכנים השלטונות לשלם לי עבור האורז עוד לפני שקיבלו אותו? הם מאמינים לי".

■■■

למעשה, גואז לוקח את הסיכון. ממשלת זאיר רק יוצאת נשכרת. גואז הוא זה שמוציא את כתב הערבות הבנקאית לסוחר האורז הפיליפיני. קו האשראי שלו יינזק אם הזאירים לא יפקידו לבסוף את הכספים תמורת הסחורות, בחשבונו בקינשאסה. הוא התחייב מראש כלפי הסוחרים בחו"ל.

„עד עכשיו זה עבד, וזה כך כבר שנה וחצי. אבל, כל יום אני מחכה לנפילה. לא אתפלא אם היא תבוא. לא יכול להיות שרק עולים. הנפילה יכולה לנבוע מטעות שלי, של אחד מעובדי, או סתם מקונ־יונקטורה פוליטית מקומית. יתכן מאוד שבשעה שאני מדבר איתך כאן בארץ, יש קטסטרופה פוליטית בזאיר".

■■■

לאחרונה, הודיע הנשיא מובוטו על כוונתו להפוך את צבאו חיל לצבא הרתעתי.

רק בנק הפועלים מציע לך למעלה מ-70 פתרונות ריווחיים, בכל תחומי החסכון וההשקעה, המתאימים לכל צורך שלך. לדוגמא:

גם הצמדה למדד וגם הגנה מפני פיחות -
במסלול מיוחד של תכנית "מטמון תשואה", המבטיח מענק מיוחד במקרה של פיחות.

גם ריבית גבוהה וגם שמירה על נזילות -
בפקדון "השקל הריווחי" בריבית "פריים" + 2% ל-12 חודש.

גם חסכון צמוד וגם אפשרויות משיכה רבות -
במסלול "פריים-מדד" של תכנית "מטמון תשואה" המאפשר משיכה כבר החל מ-3 חודשים ועד 6 שנים.

גם אם אינך לקוח של בנק הפועלים, היכנס לסניף הקרוב אליך ותראה איך פועלים טוב יותר, בבנק הגדול במדינה.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר

בנק הפועלים

המלחמה המתחוללת באנגולה, שלה גבול משותף עם זאיר, מחדדת את הצורך. הוא מצפה מישראל שתלמד אותו איך עושים זאת.

בצבא הזאירי 22 אלף חיילים. יחידה אחת מהצבא מגינה על בטחון הנשיא ושלטונו, והשניה על אזור בעייתי במיוחד – חבל שאבה – האזור העשיר ביותר במחצבים בזאיר ובעיקר בקובאלט. בחטיבה הנשיאותית, גדוד קומנדו שאומן על ידי צה"ל ויחידה טקסית. עוד בצבא זאיר 50 טנקים מדגם טי 62 מתוצרת סין.

במהלך השנים האחרונות, מאז חידוש היחסים, נמצאים נציגי צה"ל בזאיר ומדריכים את המקומיים בנושאים צבאיים. כפי שאחד מהם התבטא: „מלמדים אותם להרוג טוב יותר".

בפברואר 1983, ביקר בזאיר שר הביטחון דאז, אריאל שרון. הוא השתתף בפגישות רישמיות ונכח במספר תרגילים של יחידות הצבא הזאירי. בתום אחד התרגילים של יחידת הצנחנים, שאומנה על ידי קצינים ישראליים, אמר להם שרון: „היו גאים בכומתה האדומה. ביצעתם את התרגיל למופת". רק שנה קודם לכן עברה משאית עם רמקול ענק בכפרים, והמקומיים נקראו להתגייס לצבא. באותו ביקור, התחייב שרון שחיילי צה"ל יאמנו גם את חטיבת צבא זאיר, המגינה על חבל שאבה.

■■■

משלחת צה"ל בזאיר היתה לאחרונה בכותרות, לאחר שכתבי „ידיעות אחרונות", שרה ארנון, מוטי גילת ומרסל זוהר, דיווחו על שורה של מעשי שחיתות בתקופת ראש המשלחת הקודם, שהוחזר ארצה. היום, עומד בראש המשלחת אל"מ יצחק ספורטה, דובר צרפתית רהוטה, השפה הרישמית בזאיר.

בזאיר יושבים היום כ־300 ישראלים ויהודים. חלקם יושב שם שנים רבות ועוסק במסחר, בעיקר יהלומים. 4 ישראלים עוסקים ביצוא בטחוני. היצוא הבטחוני הינו קטן, אך כאמור, שואף מובוטו להגדיל את צבאו. במקום יושבים גם סוחרי נשק צרפתים, אמריקנים ודרום קוריאנים. העניין שלהם אינו בזאיר עצמה, אלא במדינות הסביבה. זאיר יושבת על צומת דרכים מרכזית. כאמור, יש לה גבול עם 9 מדינות: קונגו, הרפובליקה המרכז אפריקנית, בה יושב גורודיש וכורה יהלומים במעבה יערות בנגי, סודן, אוגנדה, רואנדה, בורונדי, טנזניה, זמביה ואנגולה.

זאיר נחשבת ליותר מתקדמת מביניהן ומשמשת מקום מפגש. סוחרי הנשק מעבירים דרכה נשק למורדים באנגולה, השייכים למפלגה הקפיטליסטית והנתמכים על ידי ארה"ב ודרום אפריקה, וגם למפלגת השלטון הסוציאליסטית, הנתמכת על ידי קובה. וכולם חוגגים מהעמלות.

בשנת 1982, ביקר שר החוץ דאז וראש הממשלה בהווה, יצחק שמיר, בזאיר. הביקור התקיים זמן קצר לאחר חידוש היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות. לשמיר התלוו 80 אנשי עסקים ונציגים של חברות ענק, וביניהם: ראובן גבעון, נציג „כור סחר חוץ", פנחס שחר מ„רגם מערכות", עמרם אולמרט מ„אגרידב", חברה לפיתוח כלכלי, נציג „סולל בונה", אלישע רואי מחברת הנפט הלאומי חנ"ה, רמי קרן, נציג חברת אייזנברג, נציג „רסקו".

בתום אותו ביקור, נמסר ש„כור סחר" עשויה לקחת על עצמה פיתוח מרכז חקלאי במרכז זאיר, וש„אגרידב" כבר מנהלת את החווה הנשיאותית. החווה, לדברי גואז, עוברת עתה לניהולו. אחד מאנשי העסקים, שנתלוו לביקור, אמר אז לכתב „ידיעות אחרונות": „עם הארץ הזו אסור לעשות עסקים רק תמורת מזומנים. אסור לתת אשראי, אחרת מפסידים את כל הכסף". עוד אמרו, שיסכימו לעשות עסקים בזאיר, אם יקבלו ערבויות להשקעותיהם מממשלת ישראל, במסגרת „ביטוח סיכוני חוץ".

מ„סולל בונה" נמסר השבוע, כי הזמנו בבדיקה כדאיות ההשקעה בזאיר, על רקע המצב הפוליטי במדינה, ונמצאה לא כדאית ואפילו מסוכנת. מקונצרן „כור" נמסר, שלפני מספר שנים היה להם שם פרוייקט גדול, אך זה הופסק, ונכון לעכשיו אין להם עסקים בזאיר.

■■■

למספר ישראלים בזאיר, סגר השלטון לאחרונה את הברזים, ואילץ אותם לשוב הביתה. בדרך כלל, אומרים, זה על רקע יחסי אנוש, לא על רקע ענייני. הדבר מוסבר על רקע החילופין התכופים בראשות הממשלה ובשרים. כל חודשיים, מתחלפים השרים וראשי הצבא. והכל קורה בהפתעה, מהיום להיום.

על ניר גואז, אומרים במשלחת, שהוא השכיל לרכוש את לב כולם. הוא יצוגי, הם אומרים, נראה טוב ומופיע טוב בטלוויזיה וברדיו. והוא גם גבוה. הצרפתית שלו מעולה. והוא מתייחס לשחורים כאל שווים. נותן להם הרבה כבוד. אומרים שהוא הפך כתובת למבקשים עזרה מהשלטונות.

לאחרונה, מונה גואז נשיא חברות היהלומים בזאיר. אפילו אותו זה מצחיק. „אני בקושי יודע להחזיק לופה כמו שצריך. אני לא מבין דבר ביהלומים, ולא יודע להעריך את שוויים. אני מעסיק 4 מעריכים, בשכר מלא, וכל תפקידם לייעץ לי".

זה לא הפריע לו ל„גנוב" מתחת לאפם של סוחרים גדולים ממנו את אחת האבנים הגדולות ביותר שנמצאו אי פעם: 373 קראט. האבן השניה בגודלה שנמצאה אי פעם במכרות היהלומים בזאיר, ויש אומרים השלישית בגודלה בעולם.

הרבה קנאה הביאה לו האבן הזו. הלשינו עליו לשלטונות ואמרו שהבריח אותה לבלגיה, מבלי לדווח לשלטונות. ערב אחד, התייצבה אצלו המשטרה ודרשה לראות את הספרים. רצו לבדוק אם שילם מס כחוק על האבן. המס מגיע ל־1.75 אחוז מערך האבן. הוא הוציא להם תצלום בו הוא נראה עם המעריך הממשלתי הראשי של בורסת היהלומים הזאירית, וביניהם היהלום. הוכחה לכך שהאבן עברה בבורסה ונרשמה כחוק. לפני צאתם, זרקו לו: „דע לך שאחים שלך, היהודים, הם שהלשינו עליך".

■■■

חלק גדול מהעסקות הוא בונה בעזרת שוחד בסכומי עתק. מינהג מדינה. ניר גואז: „לא הכל הולך על שוחד. יש גם סימפטיה אישית. נכון, תקציב השוחד החודשי מגיע לסכומים גדולים. זה שימון של אנשים. אני קורא לזה בשם אלגנטי: 'החזרת כסף למקורות'.

„אני מחזיר כסף לאנשים שאני עובד איתם. מעין מעשר־כהן. בכל מקום באפריקה, אם רוצים להצליח, חייבים לתת כספים. אבל, מי שחושב שבישראל לא משלמים שוחד, חי על ענן אחר. כאן השוחד מוסווה בתוך העמלה של הסוכן. אומרים לו קח את הכסף וחלק אותו כרצונך".

„יתכן ובקינשאסה משלמים קצת יותר, אבל לטווח ארוך בישראל, באיטליה ובצרפת, התשלום יהיה כבד יותר. לדוגמא, אני עומד לחתום על עסקה גדולה עם חברה ישראלית. שמע העסקה הגיע לאוזני חברה מתחרה באיטליה, והם הציעו לי מיליון דולר, כדי לשמן את השלטונות הזאירים, שיעבירו אליהם את החוזה".

גואז משתמש גם בדרכי שיחוד מתוחכמות. הוא איתר את נקודות התורפה בחברה הזאירית, והחל לתרום למוסדות שונים. 50 מכונות תפירה למוסד לנשים עזובות, פרוייקט אישי של אשת הנשיא. אימץ קבוצת נכים. תורם למחקר מחלת האיידס, הקוטל הראשי במדינה. בנה מאפיית לחם, שמוכרת את הלחם במחירי עלות. „אני לא מפסיד, זה רק כאב ראש", הוא אומר בחיוך.

„תקציב השוחד החודשי מגיע לסכומים גדולים. זה שימון של אנשים. אני קורא לזה בשם אלגנטי: 'החזרת כסף למקורות'"

1983, לילי שרון ואשת נשיא זאיר, בסיום קבלת פנים ממלכתית. תצלום: יוסי רוט

„אני מתנהג אליהם כאל שווים. אני יודע שהם נחותים, אבל מתנהג אל מפקד חיל האוויר הזאירי כאל מפקד חיל האוויר הצרפתי"

■■■

הוא נחשב ידיד אישי של משפחת הנשיא. הוא ואשת הנשיא חברים. אחד מבני הנשיא שותף איתו במספר עסקים. שר ההגנה חבר שלו. מפקד חיל האוויר ידידו האישי. הכרותו עם זאיר מתחילה ב־1982. הוא נשלח לקינשאסה לעבוד. במהלך חודשי עבודתו בזאיר, הכיר רבים מהאנשים המקורבים לשלטון. כשחזר לישראל, נותק הקשר.

„כשהגעתי לקינשאסה, לפני שנתיים, פגשתי באקראי אחד מאותם מכרים מהעבר. שמחנו להיפגש. הוא אמר שברצונו להפגיש אותי עם מישהו, שהוא ידידו הטוב. זה היה בן הנשיא. לנשיא שלושה בנים. הבן האמצעי, ביוואה מובוטו, אותו פגשתי, מכהן כשר החוץ. התחברנו. התפתח קשר, שהוא הרבה יותר מהכרות שטחית. התחלנו לעבוד על פרוייקטים מיוחדים בזאיר. לו היו, מן הסתם, קשרים בזאיר, ולי בחו"ל. בין הפרוייקטים שנולדו מהכרות זו: לאחרונה, קיבלתי לניהולי את החווה הנשיאותית. בעיקר מגדלים בה עופות למאכל. גודל החווה כגורל מדינת ישראל. הרבה כסף יושקע שם.

„פרוייקט שני: בית החרושת לתחמושת. על פי החוזה, בית החרושת שיבנה הוא של חברת סיפא, ולכן גם אם יתחלף השלטון או אני אעוף, המפעל ישאר.

„אני מקורב גם לאח השני, שהוא חבר של הרמטכ"ל וככה הכרתי גם אותו. שני האחים לא נמצאים ביחסים טובים. ומה שהם אוהבים אצלי, שאני לא מדבר עם האחד על השני".

לניר גואז שותף מקומי, שהוא במקרה, ממש במקרה, גם חתנו של הנשיא. שמו ז'אן פול דוד. הוא וניר נולדו באותו יום באותה שנה: 24.2.58. יש ביניהם, הוא אומר, קשר מיסטי. ז'אן פול הוא בנו של נשיא האיי[illegible] הגולה, ז'אן דוד, שמצא מקלט בזאיר. מובוטו זכר לו את העובדה שכאשר היה נציג [illegible] באפריקה, נלחם למתן עצמאות לזאיר.

אז ז'אן פול הוא השותף המקומי. מקבל אחוז אחד על המחזור הכללי. מהכל, יהלומים וסחורות בסיסיות. בלי לעשות כלום, רק להיות חתנו של הנשיא, הוא מקבל הרבה מעל מיליון דולר בשנה.

„ז'אן היה המורה שלי בתחומים רבים. הוא לימד אותי להתלבש, לאכול, לדבר, ומה לומר ומה לא. לפני שנסעתי ליפן, לנהל מו"מ, הוא ישב איתי יומיים ולימד אותי מה לומר, מה היפנים אוהבים ומה לא, ואפילו באיזה מלון להתגורר. אנחנו חברים נהדרים. אגב, הוא לא שחור. הוא מולאט".

אל הנשיא מובוטו, גואז הוזמן רישמית פעמיים, מאז בואו לזאיר. יחסים טובים לא, הוא אינו מנצל את הקשרים. להיפך, [illegible] שאת הנשיא הוא צריך לראות מה שפחות. מבקש רק שכל עיסקה תקבל את ברכת הנשיא.

„הקשרים עם המשפחה הנשיאותית אינם בהכרח תעודת ביטוח. להיפך, הם יכולים להיות מאוד מסוכנים. מצד אחד יש ביטחון, אך מצד שני תולים בך הרבה תקוות ואסור לך לאכזב. חייבים לעמוד במילה".

■■■

– למה דוקא אתה? יש שם עוד ישראלים?

„כי אני מתנהג אליהם כאל שווים. אני יודע שהם נחותים, אבל מתנהג אל מפקד חיל האוויר הזאירי כאל מפקד חיל האוויר הצרפתי. והם אוהבים את זה. בדרך כלל מזלזלים בהם. אני מתייחס אליהם כאל שווים, וזה הכוח שלי.

„זה ניצול של תמימותם? יכול להיות. אני לא חושב. הם חושבים שהם מנצלים אותי".

כשבאתי לשגריר זאיר בישראל, הגנרל אילוקי, כדי לאמת חלקים מדברי גואז, השגריר הסתכל עלי, כאילו ירדתי הרגע מהעץ: „אני לא מדבר על מיסיה ניר, אלא רק אחרי שאקבל ממנו רשות, ואחרי שיגיד לי מה להגיד עליו". ויתרתי.

■■■

מזגנים מתדיראן, מים מינרלים מט[illegible], מוצרי מזון מאוסם, מסננים מנתיב [illegible], פחים מפלאסטיק, נייר ממפעלי נייר חדרה, נוסעים מכאן לזאיר, במסגרת עסקי גואז. אבל, יהלומים הם הנושא המרכזי שלו.

שמו של האלוף במילואים, שמואל גורודיש (גונן), כורה יהלומים בבנגי, עלה במהלך השיחה. „לא, אני לא רוצה איתו בשום קשר. בכלל, אני לא רוצה להיות קשור עם אנשים מפורסמים. למה תראי את [illegible] של גורודיש. אני יודע שעבדו איתו [illegible] ישראלים ובהם אחד אבי נרימן. הם [illegible] העבודה וקרעו את התחת. את מי זוכרים? את גורודיש. אני רוצה שיזכרו אותי. [illegible] לוקח אלופים. מקסימום סגנים, [illegible] סרן. רוצה שיהיה רספקט. אלוף [illegible] הוראות מסרן בן 30. אחרי הכל [illegible] אוגרות וחושב שהוא יודע גם [illegible]".

את גואז מייצגים בג'ונגלים [illegible] אחיו וגיסו. יושבים שם ומשגיחים [illegible] היהלומים. „כורה שמביא אבן [illegible] לופה ופינצטה ומרגיש שהוא [illegible] הלופה והפינצטה מורידים לו [illegible] דולר ממחיר האבן. כורה שמביא אבן [illegible] זוכה באופנוע קרוס, או אפילו [illegible] במלון בקינשאסה או בבריסל. [illegible] כסף כיס, שאותו הוא מפוצץ על [illegible] מיותרים. יש במה שחורים [illegible] בג'ונגל עם חליפות של פייר קרדין".

■■■

„עוד ארבע שנים, לכל המאוחר, אני [illegible] ארצה. יש לי עוד שנתיים חוזה [illegible] הבלגים. ואחר־כך, עוד שנתיים, כדי [illegible] סופית. אני לא רוצה לגור שם. זו [illegible] מפגרת. אשתי לא רוצה לחיות שם. לא [illegible] שילדיי ילמדו שם. רוצה לחיות בארץ, [illegible] החברים שלי. יש לי בית ברמת־גן [illegible] בכנרת, שעלתה לי 50 אלף דולר.

„כל שבוע, אני מתקשר לחברים בישראל. למשפחה. מה מגעגעים? אין תחליף ל[illegible] של אמא שלי. אני מכאן, [illegible] נשמתי. זו גם הסיבה שהחלטתי לפתוח [illegible] משרד ולהתחיל לפעול מכאן [illegible] בסיס הפעילות. לא לחיות תלוי רק [illegible]

שנה בלי שייקה

השבוע, אזכרה ראשונה לשייקה אופיר ● עדית נעמן פגשה את לידיה, אלמנתו: „אני נשואה לשייקה ואשאר נשואה לו כל החיים"

עדית נעמן

לפני שנה בדיוק, בהיכל התרבות, הציבו את ארונו של שייקה אופיר ז"ל, מענקי הבידור שקמו למדינה, ואולי אחד הבודדים שהיה עליו קונצנזוס מלא. אהבו אותו מקיר אל קיר. בגלל המקרה עין של ציונה, בגלל הפנטומימה, השוטר אזולאי ואבו־אל־כנאת, המורה הערבי לאנגלית ועוד ועוד. בעומס חום כסחני של אוגוסט התייצבו מסביב לארון אמנים מכל הדורות, הגילים והמינים, מהתיאטרון, מהקולנוע ומהטלוויזיה, החליפו תורות במשמר אחרון זה.

ליד הארון סידרו מקומות ישיבה ואפילו וטילטור של חסד לאלמנה לידיה ולילדים. שרים, מנכ"לים, חשובים, ראש העיר ועם ישראל עברו על פני הארון ועל פניה. והיא היתה כל כך בסדר. לבושה טיפ־טופ עם צעיף שחור, לוחצת ידיים בחיוך אדיב, כמעט כמו בחתונה כשאומרים לאורחים: בקרוב אצלכם.

שנה עברה מאז. השבוע, אזכרה ראשונה לשייקה ז"ל, ולידיה עדיין כל כך בסדר. קוראים בעיתונים שהתחילה לעבוד כמנהלת יחסי הציבור של מועדון הרבי סאמס במלון ימית. מצטלמת באירועים, מחייכת ואלגנטית. יש לה גם כרטיס ביקור מסחרי, פעם ראשונה בחיים. בדירה התל אביבית עשתה רמונט כללי. ביטלה מרפסת, הרחיבה סלון, שינתה צבעים ושטיחים. לפעמים רמונט בקירות ורהיטים, עובר כמו רמונט בנשמה. יותר טוב מלשכב על הספה אצל הפסיכולוג.

בדירה המטופחת גרים עכשיו לידיה, הבת קארין (16) והכלב ג'וני. לבן הבכור אלכסנדר (גיגי) יש כבר דירת סטודיו עלייה, שבה הוא מצייר, אחרי שגמר את שירותו הצבאי.

קארין נכנסת ויוצאת, בשליחויות שונות של האמא, או מתחברת באינפוזיה לטלפון, כמו כל בת גילה. ג'וני הכלב נמרח על השטיח, ולידיה, כמו אם פולניה, נמרחת עליו: „תסתכלי על העיניים שלו. עיניים של בנאדם. שייקה תמיד טען שזה מחזר שלי שהתחפש לכלב כדי להיכנס אלינו הביתה. הוא הרי אימץ אותנו ביוזמתו המוחלטת. שלושה ימים ישב אצלנו על יד הדלת ולא זז. היינו עוברים מעליו כדי לצאת, והוא רק היה מסתכל עלינו ומגלגל עיניים. הלב נשבר עליו. הילדים התחילו לנהל קאמפיין שנכניס אותו הביתה, ודרשו: אמא, תדברי עם אבא. תפסתי את שייקה מוקדם בבוקר, לפני שהתעורר לגמרי, עם כוס קפה, ואמרתי לו מהר, שהילדים הבטיחו ללמוד בסדר ולהיות הכי בסדר שרק ניקח את הכלב הביתה. כך נכנס ג'וני למשפחה ומי שהכי אהב אותו היה, כמובן, שייקה".

■■■

לידיה, האלמנה של שייקה, יושבת על הספה במכנסיים הדוקים ועם תכשיטים אופנתיים המבליטים את הכחול־טורקיז של העיניים. מאחוריה, על הקיר, תמונת דיוקן שלה ושל גיגי, כשעוד היה תינוק תפוח לחיים, בצבעים הכמעט רמבראנדטיים של יורם לוקוב, צייר חצר שנעלם מאופק הבוהמה והחברה.

משחזרת את החודשים האחרונים, את השנה שעברה, את הניסיון לאופטימיות ותקווה גם בתוך הכאב והיאוש, מתארת את כל הגיחות שלה אל האי רציונאליות, ואת המצווה הפנימית שלה להיות תמיד בסדר, חינוך של בית פולני טוב, בית שומאכר, עם ליטושים בפנימיות אירופיות של בנות טובים.

אומרת לידיה: „השנה הזו, בלי שייקה, שעברה עלי בכוח האינרציה, היא השנה הכי קשה והכי משונה בחיי. זה שאני בלי שייקה עוד לא נקלט אצלי. כל מה שנעשה לזכרו נראה לי כאילו חוגגים משהו בשבילו. לא נקלט אצלי שהוא איננו, סופית. יש המון אבסורדים בכל המחשבות. חיכיתי שהשנה הזו תפתור אותי מכל הצרות והכל יסתדר, אבל לא.

„כשהתחיל להרגיש לא טוב, היו לו המון התחייבויות. עם הבימה, רצו לחדש את ההצגה של המלך מתיא; עשה ערב גדול מאוד לעולי מרוקו, יש לי את זה בקסטה, את התוכנית של חיים חפר. זה עוד היה לקראת יום העצמאות, והוא הלך להופיע גם בהיכל התרבות, בכנס הפועל, ועוד עשה את זה בהתנדבות. כל זה בשלבים האחרונים, כשעמד לפני ניתוח.

„בינואר, התחיל להרגיש לא טוב, וזה היה אחרי שעשו בהבימה ערב מחווה לתיאטרון היידיש. לי היתה אז שפעת והוא טען אחרי זה שנדבק ממני. כרגיל, אני אשמה והבחור חולה. אבל בעצם, לא נראה לי טוב כבר שנתיים קודם, כשחזר מההסרטה בזימבאבווה, ונפגשתי איתו ברומא לבלות חופשה ביחד. הוא נראה ממש לא טוב, ירוד, רזה מדי, טען שהכל בא מזה שלקח כדורים נגד מלאריה, שעבד חודש וחצי קשה מדי בתנאים קשים. אבל ההסברים לא נראו לי.

„מאז, בכל פעם שרצה ללבוש חולצה שחורה, שעשתה אותו יותר רזה, הייתי אומרת לו: אתה יודע, באנדרול, זה היה כינוי החיבה שלנו, אולי תלבש את הלבנה? תמיד היה טיפוס נורא צעיר, באופי, בגוף, ופתאום נראה לי לא טוב. אבל לא התלונן על שום דבר. שום דבר לא כאב לו.

„לפני שנתיים, כאב לו משהו בגב. הרופא אמר שזו התקררות בשרירים, נתן לו אספירין ונגמר הסיפור. אבל בחורף, כשהרגיש כל כך לא טוב והשפעת לא עברה לו, הלכנו להדסה לבדיקות יסודיות. עשו לו הכל, חוץ מצילום ריאות. והרופאים קבעו: שייקה איש בריא לגמרי. זה היה בינואר. באוגוסט הוא כבר לא היה".

■■■

כאן קופץ ג'וני הכלב מהשטיח ובנביחות אדירות מצטרף לרב שיח של כלבי השכונה. לידיה מלטפת את ג'וני וחוזרת אל שייקה: „נתנו לו אנטיביוטיקה, החום לא עבר, המצב לא השתפר. התחלתי לדאוג וביקשתי שיעשו לו בדיקה חוזרת, הפעם גם שלחו אותו לצילום ריאות.

„הטכנאי שראה אותו אמר לו במקום: אני לא רופא, אבל יש לך דלקת ריאות קשה. הרופא אישר את העובדה. כשלא חל שום שיפור במצבו, פניתי לפרופסור מוזס, שהוא ידיד המשפחה. רציתי להיות שקטה. והוא שוב שלח את שייקה לצילום ריאות.

„כשפתחתי את המכתב מהצילום, והיו שם הרבה מילים לטיניות שלא מצאו חן בעיני, היתה לי תחושה שזה נורא ואיום. איך שצלצלתי לפרופסור וקראתי לו מה במכתב, הוא כבר הזמין בטלפון השני תור דחוף אצל כירורג בתל השומר.

„איך להגיד לשייקה, איש כל כך רגיש, שיודע שהוא בריא, שיש לו תור דחוף אצל כירורג ואולי כבר לניתוח?

„בשיא הנונשאלנטיות אספתי כוחות וקשקשתי לו: אתה יודע, לא נראה לי כל הסיפור הזה של האנטיביוטיקה. אתה צריך לצאת מזה כרצינות. יש משהו לא ברור בריאה וכדאי שיראה אותך מומחה מתל השומר.

> „כשיצאתי מהרופא, השלב הראשון שלי היה לתכנן את העוד שעתיים. איך לחייך לשייקה כשיתעורר ולהגיד לו שהכל בסדר"

„הוא מאוד סמך עלי, שייקה. ידע שאם באנדרול אומרת משהו, זה בסדר. גם פרופ' מוזס היה בעיניו סמכות גדולה. לכן רק אמר: את רוצה להגיד שיש לי משהו נורא? ואני אמרתי: חייבים לבדוק וחבל על הזמן.

„זה היה בפסח. היו לנו אורחים מפאריז, חבר שלי מילדות, שהיום הוא רופא. עשינו סדר יוצא מן הכלל. שייקה עשה מאמץ עליון לא להיראות חולה, אבל נראה נורא.

„על סרטן לא חשבתי. בנאדם כל כך ויטאלי וקל תנועה. לא ייתכן שלו יקרה דבר כזה. כשהגענו למנתח עם הצילום, אני טיפשה נורא סייקי, רואה פתאום נורא ברור את העתיד לקרות, הכנתי את עצמי לשחק שנה שהוא לא יגיד, אני אראה טבעית".

– את לא חושבת שגם שייקה ידע ואולי שיחק עד הסוף את הלא יודע?

„אם הוא ידע, הוא פשוט מחק את זה מהראש. האופי של שייקה היה כזה, שהוא היה מוחק דברים לא נעימים. אבל פה, במחלה, אני מאמינה שהוא לא ידע. בגלל האופי שלו הרופאים החליטו לא להגיד לו. למה להכניס בנאדם לדיכאון כשלא היתה לו שום תקווה. חשבו שאני אוכל לעמוד בזה יותר טוב.

„בכל פעם שדיבר איתי, אמר רק דבר אחד: את יודעת מה אני רוצה לעשות כשאבריא? לעבוד, לעבוד, לעבוד. אני דיברתי אתו על נסיעה לחופשה בפאריז והוא דיבר על עבודה.

„כשאמרו לו שהוא חייב לעבור ניתוח, הפנה את הראש אלי, ואני הייתי שלווה, מוכנה ורגועה. אמרתי: מזל שתפסנו את זה בזמן, היום ניתוחים זה קוסמטיקה, יש רק משהו קטן וכשיפתחו יידעו הכל בדיוק. התיזה שפיתחתי היתה שאנחנו בני מזל בלתי רגילים, מתפטרים מזה צ'יק צ'אק וגמרנו עם העניין. לא היה טעם להראות שאני מודאגת, כי הבנתי שהמצב חמור וחשבתי שיותר טוב להראות שאני מתייחסת לזה בקלילות.

„היינו איתו בהמתנה, לפני שנכנס לחדר הניתוח, אני וחברה מאוד טובה. והיית צריכה לראות אותי. במצב רוח נפלא, כמו במסיבה, לבושה טיפ־טופ, מאופרת. כשחיכינו בחוץ, היו שעות מחרידות. שעתיים, אולי שעתיים וחצי, וזה נראה לי כמו יום שלם.

„כשהרופא יצא, הבנתי כבר לפי הפנים שלו שלא טוב. כשהתחיל להגיד: פרסט אוף אול דה גוד ניוז, אמרתי לו תגיד ישר את הרע. נכנסתי אליו בלי החברה והוא אמר כל הריאה היתה מלאה בסרטן, הוצאנו כמה שהוצאנו. ביקשתי ממנו שלא ייפה דברים ושאלתי: כמה זמן נשאר לנו? הוא השיב שנה, שנתיים".

■■■

– מה עבר לך אז בראש?

„בלוק. אני קפואה לגמרי. לא בוכה במצבים כאלה. אני בוכה בסרטים שמאלציים, אבל דברים נוראים עושים אותי קפואה, כאילו מקרח. כשאנשים מדברים על השואה, אי אפשר לומר שזה נורא, זה מחריד. זה משהו מטאפיזי שאי אפשר לקלוט.

„כשיצאתי מהרופא, השלב הראשון שלי היה לתכנן את העוד שעתיים. איך לחייך לשייקה כשיתעורר ולהגיד לו שהכל בסדר.

„וישנה גם האופטימיות, שאולי הרופא טעה ואולי יהיה יותר טוב. לא חיפשתי לרוץ מפלט אצל רופאים אחרים, היה שם צוות שלם של מומחים, היתה כזאת אהבה לשייקה מהרופאים ומהאחיות. אין לי מילים למחלקה ה' הכירורגית בתל־השומר ואח"כ למחלקה ה' פנימית באיכילוב. נהגו בשייקה כאילו הוא האח שלהם שחולה. והם כבר בוכים אותו. אני ראיתי שאין לי מה לחפש אצל אחרים. ההסברים היו מדוייקים והגיוניים.

„הוצאנו מה שיכולנו, אבל מי יודע לאן יתפתחו הגרורות. היה ברור לי שהכל נכון.

„כששייקה התעורר, אמרתי לו: היה לך גידול קטן, הוציאו אותו וזה בסדר. פתאום הוא נראה נפלא. היה לי קל לשחק את המשחק, כי הוא נראה טוב ובראש היתה כל הזמן התקווה שאולי הכוח שלי ייתן לו את הכוח להתגבר והוא ייצא מהסיפור הזה".

– איפה היו הילדים בשלבים האלה?

„הבן גיגי היה כל הזמן בתמונה. הייתי מוכרחה מישהו מהמשפחה שאוכל לומר לו הכל. הוא היה איתי גם בניתוח ואח"כ, טיפל בשייקה ורחץ אותו כמו תינוק. הוא היה בלתי רגיל. הקדיש לו שעות בלי סוף.

„בחוץ לא סיפרתי לאף אחד על המחלה. חשבתי, שאולי יבריא וימשיך לעבוד, 3־4 שנים, ולמה שתהיה לו הסטיגמה של חולה סרטן? לקארין רציתי לחסוך, לא רציתי להפריע לה בלימודים ולמה שהילדה תחיה בדיכאון שנתיים? היא ראתה מה קורה לנו וידעה שהוא חולה במחלה קשה, אבל לא במדוייק עם כל הפרטים.

„כשחזרנו הביתה מהניתוח, הלכנו לחופש במלון דן. שם היה גם הנשף של אמ"י. שייקה רצה להתלבש וללכת לנשף, כמו כולם. נסעתי לתל־השומר והבאתי לו כדורים חזקים נגד כאבים, כדי שיוכל להחזיק מעמד שעתיים בנשף. כולם ידעו שהוא מבריא מהניתוח וניגשו ללחוץ לו את היד. הוא היה לבוש בחליפה כהה, מאוד אלגנטי ויפה, ואני התפללתי שיגמור את הערב בלי בעיות. באמצע הערב, עליתי לחדר והגנבתי לו עוד כדור".

■■■

– מה בכל זאת אמרת לאנשים שפנו אלייך בענייני העבודה של שייקה?

„היו לו הרבה התחייבויות שנאלצנו לדחות. אנשים שאלו אותי: בעוד חודש יהיה בסדר? ואני אמרתי שכיווני לא יוכל כנראה, אבל באוגוסט אולי כבר כן. היו לו הרבה התחייבויות עם הרבה כסף, ואנשים המתינו לו.

„לא רימיתי אף אחד. הרופאים דיברו על שנה שנתיים, ושתהיה לו תקופה טובה באמצע. נורא היה חשוב שיעבוד ברגע שירגיש טוב, וכל פעם דחינו את העבודה לשלושה ארבעה שבועות נוספים. עוד בחורף, לפני הניתוח, התחיל שייקה בבית בחזרות על „יומנו של משוגע" של גוגול. הצגת יחיד שביים סימון סירא ובא אלינו הביתה.

„אני נורא תלוייה במיסטיקה ופתאום

> „ביקשתי סגולה מהבאבא סאלי. אולי אני אשמע כמו איזו פרימיטיבית, אבל זה לא איכפת לי. גם להונולולו הייתי נוסעת בשבילו"

האיש התחיל לספר על בן דוד שלו בפאריז, שמרפא חולי סרטן בדרכים לא שיגרתיות. התחלנו לדבר על המחלה ועל כל החרדות שמסביב. זה היה לפני הבדיקות ולפני שידענו או חשדנו במשהו.

„אחרי שקרה מה שקרה, גיליתי בשיחה איתו שהוא ממשפחת אבו חצירה, וביקשתי ממנו שיבקש איזו ברכה או סגולה לבריאות מהבאבא סאלי. זה הבאבא ברוך, מנתיבות. הוא באמת היה אצלו, אבל לא קיבל ממנו דבר. אמר שאין מה לעשות. אולי עשה רק איזו תפילה בשביל שייקה.

„זה לא היה הרב היחידי שהלכתי אליו. אולי אני אשמע כמו איזו פרימיטיבית אחת, אבל לא איכפת לי. את השם של הרב השני קיבלתי מהאחות הראשית בכירורגית. סיפרה לי על מקרה עצוב עם ילדה קטנה, הבת שלה, שהיתה לגמרי משותקת והרופאים לא נתנו לה שום תקווה. חשבה שאין לה מה להפסיד, הלכה לרב הזה, שכולם דיברו עליו, והילדה קמה הבריאה. רב תימני, אולי בן 80, שצריך לחכות בחוץ אצלו לילה שלם בשביל לקבל פתק עם תור ושעה.

„אני הייתי בבית החולים והבן נסע לרב, חיכה והביא לי פתק עם השעה שבה הוא מוכן לקבל אותי. ובאמת קיבל אותי אחרי שחיכיתי עוד כמה שעות אצלו בחצר, עם אנשים כאלה ששייקה היה עושה עליהם תוכניות שלמות ל־10 שנים. כולם יושבים שם ושופכים הוצצה את הצרות שלהם. הקשבתי וחשבתי לעצמי: אני לא מאמינה שאני פה. הכיר לי כזאת בדיחה. מקאברית. מימי המלחמה כשהיה רעב בלנינגראד, ובמשפחה אחת לקחו את הכלב הקטן והאהוב, אכלו אותו ואחרי זה ישבו ונאנחו: אוי, ג'וני, איך אתה היית נהנה מהעצמות האלה. ככה אני

לידיה אופיר, אוגוסט 1988. תצלום: מיכל היימן

ת"א, סתיו 62'. בחברת גרשון פלוטקין

> „כל הדיבורים האלה שקיפחו אותו בחייו, שחברים איכזבו אותו, שחבריו מהפלמ"ח התרחקו ממנו בגלל האשה לידיה, האירופית והענוגה, שלא היתה שייכת – לא באו ממני. להיפך, כעסתי על מי שטענו שקיפחו את שייקה"

במלון הילטון, 1967

חשבתי: אוי, שייקה, מה אתה היית עושה מכל הדמויות והאנשים האלה...

„מה נתן לי הרב? אמרתי לך שיש אצלי באופי שילוב של היגיון ועל היגיון. אני מתעניינת במיסטיקה, קבלה, אסטרולוגיה. זה קיים אצלי. כששמעתי את הסיפור של האחות הראשית, אמרתי שווה לי לנסות. גם להונולולו הייתי נוסעת בשביל לעזור לו. באים אל הרב הזה עם צילום של הבנאדם, הפציינט כאילו. הוא גר בשכונה תימנית בפרברי כפר סבא, משהו מנותק מהמאה שלנו. חכם גדול.

„באתי אליו עם הצילום, הסתכל עליו ושאל אותי רק אם הבנאדם יקר לי. אז בכיתי פעם ראשונה בפני אדם זר, ואני לא בוכה הרבה. נתן לי משחה ומים ואני רק שאלתי מה אעשה כשאני איתו, איך הוא יקבל את זה. הרב אמר: הבנאדם הזה מאמין בך, הוא תלוי בך, כל מה שבא ממך הוא יקבל, גם אם תגידי שהלכת לרב. אז באתי לשייקה לבית החולים ומיד שאל: איפה נעלמת כל כך הרבה שעות? לא תאמין, צחקתי, אבל נסעתי לאיזה רב, ועוד הבאתי לך כל מיני דברים. הסתכל עלי ושאל: ואת מאמינה בזה? אם כן, אז אקח את זה. שתעמוד יותר מהר על הרגליים, הוספתי".

■■■

כשאני מעלה בפניה את הטענות שהשמיעה בעיתונות עם מותו של שייקה, שקיפחו אותו בחייו, שחברים איכזבו אותו, שחבריו מהפלמ"ח התרחקו ממנו בגלל האשה לידיה, האירופית והענוגה, שלא היתה שייכת לנוף המדורות ולשירי המולדת, היא רק פוקחת עיניים עגולות וטוענת: „כל הדברים האלה לא באו ממני. להיפך, אני כעסתי על כאלה שטענו שקיפחו את שייקה. עכשיו אני הרבה יותר רגועה ויודעת מה נעשה איתי.

„לא היתה לשייקה שום הרגשת קיפוח. אז מה אם בוטלה הצגה אחת איתו? 20 אלף הצגות בוטלו בארץ ולא עושים מזה עניין, זה קורה לכל תיאטרון ולכל שחקן. הוא קיבל

„היינו איתו בהמתנה, לפני שנכנס לחדר הניתוח, אני וחברה מאוד טובה. והיית צריכה לראות אותי. במצב רוח נפלא, כמו במסיבה, לבושה טיפ־טופ, מאופרת"

תמורה כפי שרצה, עשה מה שהוא אהב לעשות והיה שבע רצון.

„הוא היה עמוס בעבודה. למה הייתי צריכה להחזיק כל הזמן אנשים במתח ולדחות עבודות? בהבימה רצו להחזיר את המלך מתיא לבמה, חנוך חסון מהטלוויזיה רצה כל השנים לעשות תוכנית ספיישל עם שייקה, והוא סירב. עוד אמר, שאם מישהו ירצה פעם לעשות לו תוכנית 'חיים שכאלה', ואני אעזור לו, שאני אדע שזו תהיה סיבה לפיצוץ בינינו.

- היית מודעת לפסטיבל שהתרחש סביב מותו?

„סידרתי אלבום, אבל אני אפילו לא יודעת מי בא לנחם. הייתי מאוד מטושטשת, זה מובן אחרי מכה כזו. היו אנשים שבאו, ואני לא מכירה בכלל. צ'יץ' היה כמה פעמים, נבון, הרצוג, פרס, שמיר. אנשים פשוט באו, נכנסו וישבו.

„אף אחד לא ביים את זה. באו ממשמר הגבול, קיבלתי שירים ומכתבים מאנשים שאני לא מכירה. אם היה כתוב מספר טלפון, צלצלתי והודיתי. הוא באמת היה אהוב על כולם.

„הייתי בעומס נפשי עצום. פעם הגיע לבית אדם מזוקן, דתי, שהכניס אותי קצת להלם. חשבתי שהוא מחברה קדישא והוא אמר שרק בא לשבת איתנו. הסתכלתי לו טוב בעיניים ופתאום נראה לי מוכר. זה היה אחד מצמד הפרברים שחזר בתשובה.

„לא זוכרת מה הלך איתי במשך שבוע וגם חודש שלם. הדלת לא נסגרה. אנשים נכנסו, ישבו וסיפרו על שייקה. הרבה סיפורים שאני אפילו לא זוכרת, אבל היה מאוד מרגש. כל הסיפורים שאני לא הרגשתי שייכת לאווירה של מדורות ופלמ"ח, לא ממני. אולי אחרים הרגישו שאני לא שייכת, אבל אצלי כל מה שהיה קשור לשייקה היה שייך גם לי.

אני לא דיפלומטית גדולה ולא רציתי לנהל שום חשבונות. אני נשואה לשייקה ואשאר נשואה לו כל החיים. אני חייבת לשמור את זכרו, ואישית אין לי שום עניין בראיונות. היו כמה אנשים שחשבו את עצמם חברים ולא היו חברים. החברים שלו, לא איכזבו אותו מעולם.

- מסרי קצת על הילדות והנעורים שלך.

„הייתי פה מילדות, כי אבא שלי היה ציוני גדול, אבל תמיד באין אנד אאוט. מבלה את החופשים בארץ ולומדת בחוץ. למדתי בצרפת, אחר כך בפנימייה אנגלית בארגנטינה ושוב חזרתי לפאריז, ללמוד משחק, עד לתחילת שנות השישים, כשהכרתי פה את שייקה ונשארתי לתמיד. אם לא שייקה, לא יודעת אם הייתי נשארת, זה לא היה מתוכנן. אבל היכרנו, וכמו שאומרים הצרפתים, זו היתה מכת ברק בינינו.

„יותר לא נפרדנו. ואחרי כמה חודשים, היינו נשואים. 25 שנים היינו ביחד. חצי שנה היתה חסרה לנו לחתונת הכסף. לא זוכרת אפילו מה עשיתי ביום חתונת הכסף שלנו. זה פשוט עבר. עד היום לא יודעת מה קורה לי השנה. יודעת רק שכל יום הוא יממה, שאפשר לעשות 20 אלף תוכניות ולבטל, ואין מה לתכנן לטווח ארוך".

„הוא היה מאוד תלוי בי. זה מקצוע נורא קשה, להיות בדרן. כשדיבר איתי על עבודה וכל השאר, הוסיף משפט אחד: את הדבר הכי חשוב בחיי".

■■■

- ואין לך שום תחושה של החמצה, שכל החיים היית הבת של... ואח"כ האשה של...

„יש משהו משותף בין אבי ושייקה, למרות שהיו אנשים בעלי אופי שונה לגמרי. אבי, אלמלא היה כוכב בינלאומי, יכול היה להיות מדען.

„אבי היה אחת האהבות הגדולות בחיי, הייתי מאוד קשורה אליו ועד היום לא התגברתי על מותו. הייתי צעירה מאוד, בת 20, כמו הבן שלי היום, כשהוא נפטר ממחלת כליות, בגיל 53. באתי אז בדחיפות מניו־יורק וחייתי פה שלושה חודשים בהרגשה שאין סיכוי ותקווה. הייתי צמודה אליו כל הזמן, כי

ברלין, 1978, בעת צילומי „הקוסם מלובלין"

- השנה יצאת פעם ראשונה לעבוד בשכר מחוץ לבית, לפרנסת המשפחה?

„נכון, התחלתי לעבוד רק אחרי מותו. שייקה רצה אותי תמיד לידו. כשפגש אותי בפעם הראשונה, הוא לא ידע שאני הבת של שומאכר, ואני לא הייתי מודעת מי זה שייקה אופיר, למרות שהשם שלו צלצל מוכר. כשאבי כבר היה חולה מאוד, קראתי לו עיתונים והיה שם סיפור על שייקה אופיר שעושה קריירה בניו־יורק. מהמפגש הראשון שלנו רק זוכרת שאהבתי את העיניים הירוקות, העקרביות שלו.

„כשאמרתי לו שאני לומדת משחק בפאריז, אמר: אהה, את רוצה להיות שחקנית? השבתי שדווקא לא. אז הוא אמר שהוא רוצה להיות נשוי לאשה שתהיה איתו, שלא תעשה קריירה. אני הייתי עסוקה בעניינים שלי, בילדים, בבית. גיליתי שזה פול טיים ג'וב להיות נשואה לשייקה".

- מה היית בשבילו?

אמא שלי היתה באאוט, כל החבילה נפלה עלי. כל החיים שלה התמקדו באבא, וברגע שהוא נעלם, כאילו גם היא נעלמה. היום היא גרה לידינו.

„להיות הבת של והאשה של זה לא נורא, ומי שמכיר אותי מקרוב יודע שזה לא בדיוק. תמיד מאחורי מישהו גדול מחפשים את האשה, כמו שאמר נפוליון. בשנות ה־70,

„לא סיפרתי לאף אחד על המחלה, חשבתי, שאולי יבריא וימשיך לעבוד, 3־4 שנים, ולמה שתהיה לו הסטיגמה של חולה סרטן?"

שייקה החליט שהוא רוצה אותי לצ… הבמה במופע שלו 'אלף פרצופים'. … שלו זה היה פשוט: נמאס לי לנסוע כל … ולהתגעגע אלייך. ככה ניסע ביחד … ידיים בדרך ואני לא אתגעגע.

„היה לי שווה להיות האשה של, ב… מה שהיה בינינו, והוא נורא אהב … בית. היו לנו קטעים קטנים שחזרו על … כשהופיע בפנטומימה בקטע על … פריזאי, וידע שאני באולם, היה תמיד … לי קריצה במקום מסויים, כי היתה … אהבה גדולה לתרבות צרפת. גם … בפאריז, ומאוד אהבנו לבלות חופשות …

„בקיץ, לפני שנתיים, קיבלתי … עקרונית לעסוק באיזו עבודה … גדולים. במשך חודשיים עבדתי … הארץ וסידרתי שם את ארכיון … לתיאטרון אידיש. גם חתמתי חוזה … לעשות הצגה באידיש עם חוזר של … ושומאכר. ובינתיים הייתי אמרגנית … לשייקה. היו לו התלבטויות עם הצגה … מתיא, כי בהבימה לא שילמו מי … והוא חשב שמגיע לו יותר, אבל אני … שזה אתגר מעניין ולא חשוב כמה … לו.

„בסך הכל, היה זקוק לי 24 שעות … לא התעסק עם קורספונדנציה, אפילו … פתח מכתבים. היה טיפוס ילדותי, … נאיבי. ילד גדול. היה מאוד חשוב לו … מעשית וארצית, גם אם נדנדתי לו … התרגז לפעמים. אבל אם היית … ככר היה תלוי בחלון ושואל … היית כל כך הרבה זמן??

„בעיקרון, הגעתי להחלטה שאעסוק ב… עבודה בעתיד, אבל מה שקרה לי ב… האחרונות, עם המחלה של שייקה, … הגדירה בנאלית. זה פשוט קרה.

„יש לי ניסיון מאמא שלי, … להתיישב ולשקוע בשכול ולחיות את … יום. זה לא באופי שלי. יש כי הזמן … אף אחד לא צריך לראות מה הולך … בפנים. עניין של מבנה נפשי. … ללדת והמים זרמו ממני … לשייקה: תיקח את מברשת השיניים … התיק ואת הבושם. שייקה הלך … התאפרתי, אמרתי לו מה לעשות … ללדת. אם הייתי נשארת בבית, … לדפרסיה. לא יכולה להרשות … כשחוזרים לבד בלילה והמיטה … ממילא בא. אבל העיקר לא לשקוע, … עם זה בלי כדורים, לא ליפול על … שלי.

■■■

„אחרי השלושים התחלתי להתעניין … חברים בעניין עבודה. התחלתי … באמרגנות במשרד של פנחס פוסטל. … מעריכה אותו, יש לו טעם מעולה … דברים סופיסטיקייטד. הייתי אצלו … הפרסום והמודעות. אחרי כמה חודשים … אלי ממלון ימית.

„חבר טוב ושמו דני רהב, … שאל אם אני מסוגלת לארגן כל … אירועים וערבים חברתיים במלון. … לי את הפגישה עם מנהל המלון, … שהסביר לי את העבודה, … שהתפקיד ממש תפור עלי. … אני מנהלת את יחסי הציבור של … סאמס, מועדון חברים שתופס … תוצאות. ביום אני במשרד, … ושבת יש איזה אירוע עם כל … עכשיו אני עושה ערב פלאמנקו.

- וזה אומר שאת צריכה להיות … יפה, אלגנטית ובמצב רוח טוב?

„ברגע שאני במגע עם קהל, אני … רוח טוב. בטח לא יקחו לעבודה … עם דיכאון. לא אמרו לי מה לעשות, … אותי ואת הטבע שלי. זה לא בא לי … אי אפשר לשחק את זה. הבעייה … שאני לא יודעת לשחק ולכן נכנסת … לכאסח עם אנשים".

- ולא מפריע לך שכל מיני … מדברים על האלמנה של שייקה … במועדון?

„מה שאתה לא עושה בחיים, … כאלה שלא יהיו מרוצים. יש אלמנות … הזמן בוכות ואנשים בורחים … ספונטאניים, וזה אבסורד … אירוניה לחיות עם חשבונות … או מוישה ולא לעשות שום דבר.

יש צאורות בעבודה שאת … הראשונה מביאה בטח הביתה?

„לא יודעת אם זו גאווה. זה … לעמוד על שתי הרגליים ולחזור … בכוחות עצמי, זה סיפוק. וזה …

- עם מותו של שייקה, … גם על מצוקה כלכלית … העובדות נכונות?

„אם בנאדם לא מיליונר …

ירח הדבש

„האשה של טוני קרטיס ביקשה לקרוא לי בכף היד. אחרי שהסתכלה טוב טוב, ושמעה על האהבה בינינו, אמרה: כן, אבל את תתחתני עוד פעם. שייקה נכנס מיד לדיכאון ואמר לה: זה בלתי אפשרי. אז איפה אני אהיה?"

בבית, אמצע שנות ה־60, מימין, ג'וקי ארקין, זיוה רודן, שייקה, לידיה

[illegible] ההשתלות, [illegible] לא קל. הדבר האחרון ששייקה היה מעלה בדעתו, הוא שלא יחיה. טוב שלא ידע על זה. זו הנחמה שלי. הוא בכלל לא חשב ולא תיכנן את העתיד במובן הזה.

„כשהיינו לפני שנים בפסטיבל קאן עם הסרט אבואל־בנאת, יצאנו עם גולן, גלובוס וטוני קרטיס ואשתו של אז לבילוי ערב באיזו מסעדה מפוארת. האשה של קרטיס, שהיתה בת תערובת, חצי אינדיאנית צ'ירוקי וחצי אנגליה, ביקשה לקרוא לי בכף היד. אחרי שהסתכלה טוב טוב, ושמעה על האהבה ביני לשייקה, אמרה: כן, אבל את תתחתני עוד פעם. שייקה נכנס מיד לדיכאון ואמר לה: זה בלתי אפשרי. אז איפה אני אהיה? היא לא ידעה לומר לו.

„שייקה כל הזמן מילמל איך היא מעיזה לומר לך דבר כזה. לא הבין מה הפיתרון של החידה. גם לי נעשה רע מהסיפור הזה. בשבועות האחרונים בבית החולים, ישנתי שם הרבה לילות לידו בכורסה, הוא התעורר פתאום ואמר: שלא תעיזי להירדם אם את טסה עכשיו. לאן אני טסה, שאלתי, הרי אני איתך. כשתבריא, נטוס ביחד, אל תדאג. הציק לו כנראה הפחד שמשהו יפריד בינינו. שאני גם אטוס, גם אעצום עיניים ולא אהיה איתו.

■■■

„הוא לא סבל מכאבים בסוף, אולי גם בגלל הרבנים. היה לילה מאוד קשה, שהרופאים והאחיות אמרו לי: זאת האינפוזיה האחרונה – ובבוקר התאושש לגמרי. חשבתי שבכלל זאת קורים ניסים. והיה שוב לילה כזה, עם אינפוזיה אחרונה, ולשבת להסתכל על הטיפות שהולכות ואוזלות מהמיכל, עם החיים. ושוב הוא התעורר בבוקר ואמר: נדמה לי שהיתה לי פגישה עם אלוהים, אבל הוא ויתר עלי.

„היינו איתו עד שהפסיק לנשום, והיתה לו כזו שלווה על הפנים. חברים היו איתי כל הזמן. לא עזבו אותי לרגע".

- מה קרה לו במחלה: עם העישון והסיגריות?

„אחרי הניתוח, לא נגע יותר בסיגריות. היה לו ממש סיוט מעורר צמרמורת שהוא שוב חוזר ומעשן סיגריה. (לוקחת סיגריה שלישית לפה) אני לא הפסקתי לעשן, אבל מנסה להפסיק עם זה".

- האם יש לך הרבה קסטות וידיאו עם שייקה בתפקידים שונים ואת רואה לעצמך מידי פעם שבא לך?

„יש לי בווידיאו כמעט את כל התפקידים

„התחלתי לעבוד רק אחרי מותו. שייקה רצה אותי תמיד לידו. אמר שהוא רוצה להיות נשוי לאשה שלא תעשה קריירה. גיליתי שזה פול טיים ג'וב להיות נשואה לשייקה"

שלו בקולנוע. מזל ששיחק הרבה בקולנוע. יש לי גם תוכניות טלוויזיה, את הערב לזכרו שעשו בהבימה, תוכניות בערבית. למי שאני פונה, אין לי שום בעיות. אבל אני לא מקרינה לעצמי. קשה לי עם זה. רק אם באים חברים מחו"ל ומבקשים, אני מראה להם.

„עכשיו יש סידרת אירועים לזכרו של שייקה, חגיגת פנטומימה על שמו, ביה"ס לאמנויות במצפה רמון שנושא את שמו. יש מילגה קבועה על שמו לעידוד פנטומימאים צעירים. ומחר, במוצ"ש, אורי(?) מנור מראיין את עמוס קינן בתוכנית הטלוויזיה 'מסך אישי', המוקדש כולו לשייקה, עם קטעים של שייקה. גם בפסטיבל הסרטים בירושלים עשו מחווה לשייקה והזמינו אותי, אבל פשוט לא היה לי כוח ללכת. מזמינים אותי למליון מקומות והייתי יכולה להיות עסוקה כל היום בלהיות האלמנה של שייקה, אבל צריך כוח גם לדברים אחרים".

- אחרי שנה למותו של שייקה, מהו הדבר שהיית הכי רוצה לעשות?

„פשוט לקחת חופשה, לצאת רחוק מכאן ושישכחו ממני. להיות קצת בחו"ל, אצל אחד הידידים/ ידידות שלי. אחרי שנה וחצי של טירוף, רוצה לנוח. להיות לבד, בלי שום תוכניות". ■

בחודש הבא, פינה באוש ביקור שני בישראל • מיכל המר ראתה את „ציפורנים" בניו יורק • באוש תציג כאן את „1980" • מחולז מייצגז תיאטרוןז הכל יחדז • באוש: „זה אף פעם לא משהו שאתה יכול לתאר בדיוק. זה משהו שאתה יכול לראות, ואתה יודע מהו, בלי להיות מסוגל לנסח אותו"

באוש, פעם שניה

מתוך יצירה של פינה באוש. „יום אחד הוא יבוא, האיש שאני אוהבת, והוא יהיה גדול וגבוה, האיש שאני אוהבת"

מיכל רובנר־המר

לתוך גן פרחים צפופים, ציפורנים ורודות גבוהות, נכנסת קבוצת אנשים אלגנטים. הם לבושים בחליפות ובידיהם כסאות. הם מהיישבים, נבדלים זה מזה, בשולי הגן, קופאים על מקומם. הם מזכירים, בניכור שלהם, את הדמויות של הצייר ארוארד הופר, הריאליסט האמריקני. והם נראים 'לא אמיתיים' כמו הפסלים של האמריקני ג'ורג' סיגל.

המוסיקה נקטעת לפתע. אחד מהם קם מכסאו, חוצה את גן הפרחים, יורד מהבמה, פונה לאשה בקהל. היא קמה ממושבה, אוחזת מרחוק, והם עוזבים את האולם. רקדן נוסף קם ממושבו, חוצה את הגן, יורד מהבמה. וחוזר חלילה. אחד מהם נשאר עומד על הבמה. הוא פונה לקהל בשפת סימנים של חרשים, בתנועות ממוכנות. בהמשך, הוא מלווה את תנועותיו בדיבור, בקול ממוחשב: „יום אחד הוא יבוא – האיש שאני אוהבת – והוא יהיה גדול וגבוה – האיש שאני אוהבת". קול שירתה של בילי הולידיי מצטרף לאותן מלים, לאותם משפטים: „יום אחד הוא יבוא – האיש שאני אוהבת – והוא יהיה גדול וגבוה – האיש שאני אוהבת".

כך נפתחת היצירה „ציפורנים" מאת פינה באוש. בישראל, בספטמבר זה, באוש תעלה את „1980". העקרון היצירתי שלה מבוטא בשתי היצירות.

■ ■ ■

„פינה באוש היא הכוריאוגרפית המדוברת ביותר באירופה. חוויה תיאטרלית טעונה. ההתרגשות נובעת מאנרגיה עצורה אדירה, שימוש מבריק בחלל, זרימה והשתלבות קולנועית של דימויים" – כותב הניו־יורק טיימס.

פינה באוש נולדה בגרמניה בשנת 1940. בגיל 15, הצטרפה לבית ספר למחול בניהולו של קורט ג'וס. לאחר מכן, נסעה לניו־יורק ללמוד בג'וליארד, תחת אנטוני טודור. כשסיימה את לימודיה, עבדה עם להקת המחול של פול טיילור, והמטרופוליטן אופרה בלט. חזרה לגרמניה ונעשתה אחת הרקדניות הראשיות של ג'וס. ב־1973, נעשתה מנהלת „תיאטרון מחול ופרטאל", ויצרה למעלה מ־20 יצירות עבור הלהקה.

ההגדרה „תיאטרון מחול" מתייחסת לצורת הופעה שמשלבת ריקוד, דיבור, שירה ונגינה, תיאטרון קונבנציונלי, ושימוש בעזרים, תפאורות ותלבושות לתוך יצירה אחת. תיאטרון־מחול מבוצע על־ידי רקדנים מאומנים. בדרך כלל, אין עלילה רציפה, סיפורית. באוש מציגה מצבים ספציפיים, מתחים וקונפליקטים אנושיים.

היא נזהרת מלקטלג את העבודות שלה. „זה אף פעם לא משהו שאתה יכול לתאר בדיוק. זה משהו שאתה יכול לראות, ואתה יודע מהו, בלי להיות מסוגל לנסח אותו".

■ ■ ■

כמה אנשים מנהלים, ביניהם דיאלוגים אבסורדיים, ומתייחסים זה לזה בתנועות מונוטוניות, ועניו מתות. בצד, עומד איש אחר, פאסיבי, כדיוהם, מזיזים אותו, מפסלים את התנועות שלו. הם יוצרים מעגל סביבו, מטפלים בו בעדינות ואלימות, והוא לא מגיב.

„כשאינך יכול להעמיד פנים שאתה רגיש תעמיד פנים שאתה מרוכא" – הם חוזרים על המשפטים שאמרו זה לזה קודם לכן – „או שמא תהיה רציונלי לחלוטין".

האחראי, האיש בחליפה, נציג השלטון, ניגש בתנועות סמכותיות ולוקח אותו הצידה. „תתפלל", הוא פוקד עליו, ומהאשה שלידו „תרגדגי אותו". „תמשיך להתפלל" הוא צועק עליו. „תמשיכי לדגדג אותו". האשה ממשיכה לדגדג את המתפלל באופן קצוב, לפי פקודה, עד שהאיש המעונה מגיע לכלל אובדן שליטה.

„קרניישן" (ציפורנים, שם של פרח) הוא בעיקרו גן־עדן מבשר רעות. סיוט בו צריך לשלם על עינוגים. דמויות אוטוריטטיביות מענישות על כל חריגה מהחוקים. „קרניישן", שבמקור נקרא „פרמיירה", עוסק בזמנים ראשונים, באהבות ראשונות.

כל אחד מחברי הלהקה נשען על הניסיון האישי שלו. העבודה החלה כחגיגת יובל 10 שנים לתיאטרון מחול ופרטאל. „התחלתי את זה כמעט כבריחה", אומרת באוש, „ובמהלך השנים, שיניתי את זה לווריאציות שונות. הווריאציה האחרונה היא זו בברוקלין".

לפינה באוש דרך עבודה מיוחדת, שעוזרת להסביר את היצירות שלה. כל אביב, הרקדנים שלה נפגשים בבית קולנוע בוופרטאל, עיר תעשייתית במערב גרמניה. מ־10 בבוקר עד 10 בלילה, עם 4 שעות הפסקה, הם יושבים במעגל, כשבאוש זורקת לחלל משפטים כמו: „להפוך את החולשה למשהו חיובי", „השקט שלפני הסערה".

כל רקדן מפרש אז את האמירה בכמה צעדים או בתנועה. הרקדנים בגילאים שונים – מ־21 עד 44, מכל קצווי העולם, והתגובות שלהם שונות ביותר. במשך חודשים, באוש עורכת ובונה כוריאוגרפיות מהנתחים הללו לכלל עבודה אחת.

„אנחנו לפעמים מנסים להבין בעזרת האינטלקט שלנו מה שכבר קיים. אני מאמינה שיש איפשהו ידיעה מאוד מדוייקת. כשאני עושה יצירה, אני מתחילה לשאול שאלות על הברים, כיוון שאין לזה תמונה, אין מלים, אין כלום, אבל זה משהו שאני מבינה".

באוש ידועה בפרפקציוניזם שלה, ובשליטה הכמעט מוחלטת על חיי הרקדנים שלה. „מה אני מחפשת ברקדן קשה לענות על השאלה. אולי הבנה. אני חושבת שכל הרקדנים שלי הם מאוד רציניים והם כולם עצובים, ולכולם יש הרבה הומור. הם אנשים אנושיים, ביישנים. אני באמת מתעניינת בהם. אני לומדת כל אחד מהם".

■ ■ ■

השומר במדים מופיע בכל פעם שמישהו חורג ברגשנות שלו או משתעשע יתר על המידה. „פספורט בבקשה" הוא אומר בקול מאיים. אותם שמצווים לתת את הפספורט חשים אשמים, חרדים. הוא נתקל בזוג, גבר ואשה. „פספורט בבקשה" הוא אומר לאשה, „תוריד את המכנסיים" הוא אומר לגבר. „האם אתה דובר צרפתית? עליך לחקות כלב".

קטעי החשפלה האכזרית גוברים. הוא מצווה על איש אחר לנבוח. „תחקה כלבו שלה צפרדעו". הפרחים כבר מוטלים על צידם כשהאיש הנידון קופץ בתנועות צפרדע מבועתות לאורכו ולרוחבו של הגן היפה, שהפך זירת התעללות, זוועה וטירוף.

לקול אופרה גרמנית מרכרכת, האנשים מתרוצצים על הבמה בהיסטריה, אוחזים כסאות בידיהם. קופצים, עושים תנועות תפילה חפוזות. קול קריין גרמני, קול נוקשה, במבטא גרמני כבד, מדבר על לחם פרוס ונקניק סלאמי. אותה עת, קבוצת אנשים בחליפות, אנשי החוק, עורמים תיבות קרטון גדולות זו על גבי זו. אשה אחת, מתוך קבוצת האנשים המבוהלים, צועקת בחרדה: „הפסיקו אותם! זה נורא! הפסיקו אותם!". האנשים ממשיכים להתרוצץ ולחזור בכפייתיות על אותן תנועות.

אנשי החוק יוצרים שתי ערימות מלבניות זהות, ומחברים את הקופסאות כטיים. מעין סתימת הגולל. בשלב הזה, כשהעניין של הקרטונים מגיע לכדי „פיתרון סופי" – המוסיקה מערבלת את הקרביים, שאר האנשים משלבים תנועות תפילה אוטומאטיות עם צרחות חרדה, אלימות, פרנרטיות.

„אני רק רציתי להגיד כמה נחמד שכולנו כאן הערב", אומרת פתאום אחת מהן בקול מתקתק.

■ ■ ■

היצירה של באוש עוסקת בשבירת חוקים. היא מעלה שאלות בקשר לחוקי המדיום. היצירה, שנפתחת באקט בו השחקנים עוזבים את הבמה, עוזבים את האולם, גוררים בעקבותיהם את הקהל, מסתיימת באקט בו עומד אחד הרקדנים ופונה אל הקהל: „תסלחו לי בבקשה! האם אתם מוכנים לעמודז" הקהל המהסס נעמד ברובו. „ועכשיו", הוא ממשיך, „תפתחו את הידיים, תסגרו את הידיים, אחת שתיים, אחת שתיים, תפתחו את הידיים, תסגרו את הידיים".

הקהל נכנס למעגל חוקי היצירה: פקודות, תיפעול מגבוה, משמעת, ציות, ומשתף פעולה עם המושגים: חזרה מיכאנית ואוטומאציה. ■

מבצע יצרן ברשת "רים"

רווח כפול למזדרזים
• מחירי הזדמנות
• הספקה מהירה

חדרי ילדים קומבי
מוצר החודש 30% הנחה
דגמי קומבי עם מפל בהנחה של 30%, יחידת ספריה 198 ס"מ × 82 ס"מ עם 2 דלתות עליונות ושולחן בנוי, במקום 546 ש"ח
עכשיו ב-382 ש"ח
מבצע: תיק חדיש לבית הספר לכל הרוכש פריטי ריהוט לחדר ילדים בסכום של 750 ש"ח ומעלה.

ארונות קיר
ארון תריס "לונגדור" דקור, 4 דלתות 242 ס"מ × 156 ס"מ בגוונים לבן, אלון וחום.
במקום 1570 ש"ח
עכשיו ב-999 ש"ח
בתשלומים: 12×102 ש"ח

אפשרות רכישה ב-12 תשלומים*
VISA ויזה דיינרס ישראכרט

רים, רשת הריהוט הגדולה בישראל, מביאה אליך את הסגנון האמריקאי ביצור, עיצוב ומכירת רהיטים וסגנון אמריקאי פירושו - ללא פשרות. חומרים מהטיב המעולה ביותר. פיתוח מוצרים מתקדמים. עיצוב בסטנדרטים בינלאומיים - ויותר. ברשת חנויות רים מאמינים כי שירות טוב צריך להמשיך גם אחרי הקניה. ברשת רים אתה מקבל 5 שנות אחריות על מטבחים, ארונות קיר, חדרי שינה וחדרי ילדים.

חנויות רים: ■ ירושלים: שלומציון המלכה 18 • חנות המפעל, אזור התעשיה גבעת שאול ב' ■ תל-אביב: בן יהודה 108 • הרצל 102 • הרצל 32 • בוגרשוב 72 ■ חיפה: הרצל 67 • דרך חטיבת גולני 23 ■ מפרץ חיפה: "רים" צומת קרית אתא ■ באר-שבע: דרך חברון 4 ליד נעלי גלי ■ אילת: הוכמן שד' מדיין ■ אשדוד: רח' רוגוזין 25 ■ אשקלון: צה"ל 29 ■ הרצליה: ויצמן 20, פינת היובל ■ חדרה: הרברט סמואל 25 ■ כפר-סבא: שד' ירושלים 50 ■ נהריה: שד' געתון ■ נצרת: נמסוואי 720 ■ נתניה: שמואל הנציב 30 ■ עפולה: רח' מנחם פינת ארלוזורוב ■ פתח-תקוה: בית "רים", בר כוכבא 23 ■ צפת: רח' ירושלים 18 ■ קרית-שמונה: מרכז מסחרי אחים אושרי ■ רחובות: אחד העם 27 ■ רמלה: הרצל 9 ליד התחנה המרכזית ■ רמת גן: ז'בוטינסקי 106
כל המחירים כוללים מע"מ, הרכבה, ואינם כוללים הובלה.
* בהסדרי הרכישה בתשלומים גלומה ריבית של 68%.

מטבחי "פרובנס"
מטבח דגם פרובנס
בהנחה של 33%
אפשרות ב-12 תשלומים

סט לסלון "מילאנו"
ספה תלת מושבית + דו מושבית + כורסא, במבחר בדים
במקום 2211 ש"ח
עכשיו 1658 ש"ח
בתשלומים: 12×169 ש"ח

פופ ספרדייז
דגמים חדשים במחירים מיוחדים, לדוגמא: "פופ ספרדייז" בודדת + ארגז + גב מרופד במבחר בדים אופנתיים.
במקום 763 ש"ח
עכשיו ב-613 ש"ח
בתשלומים: 12×62 ש"ח

חדרי שינה דגם "ניו יורק"
ארון 4 דלתות 242 ס"מ × 156 ס"מ, מיטה, 2 שידות, בגוונים לבן, חום ואלון.
30% הנחה
במקום 2141 ש"ח
עכשיו ב-1499 ש"ח
בתשלומים: 12×152 ש"ח

חוRIMרים
רשת הריהוט הגדולה בישראל

"רים" - קו של איכות

קיסריה פולימרים בע"מ

יצרנית הפוליאורתן המוקצף הגדולה בישראל

חנויות המפעל: מחסן מכירות ראשי אור עקיבא: אזור התעשיה טל: 06-362931. ת״א: רח׳ השוק 38. חיפה: י.ל. פרץ 12, מרקוני 12 צ׳יק פוסט • **מפיצים: ת״א:** מזרוני רץ רח׳ השוק 40. לרפה רח׳ … סופרפארם רח׳ יפת 32, יפו. ציפוריון רח׳ היסוד 1, יפו. טיב-טוב רח׳ 12/280, יפו. עמי מנדלבוים רח׳ השוק 43. תענוג רח׳ בן אביגדור 10 • **ירושלים:** מקור הגומי כיכר חרות 2 • **חיפה:** וידר ושות׳ … יוסף לוי 7, אזור התעשיה קרית ביאליק. שמקו רח׳ מקלף 30 צ׳יק פוסט. רח׳ בן יוסף 13 צ׳יק פוסט. מרכז המזרונים רח׳ הרצל 93 • **נתניה:** מחסן מזרונים מרכזי רח׳ ויצמן 4 • **באר-שבע:** בית 99 … • **חדרה:** רהיטי חדרה רח׳ הרברט סמואל 30. רהיטי רוקח אזור התעשיה ב׳ • **הוד השרון:** מיטה לי דרך השרון 92 • **רמת השרון:** בית החלומות רח׳ אוסישקין 28 • **כפר סבא:** רהיטי קולמן רח׳ ויצמן … **תקוה:** משה בלושטיין רח׳ הברון הירש 26 • **הרצליה:** רהיטי דולפין רח׳ סוקולוב 53 • **ובכל חנויות הרהיטים המובחרות.**

POLY AIR®

המזרון האירופדי

נא להכיר מושג חדש בעולם השינה פוליאייר - המזרון האירופדי. מזרון פוליאייר עשוי מ-3 מליון תאי אויר קטנים, הקולטים את משקל גופך ומחלקים אותו בצורה שווה על פני כל המזרון.
כמו כן, פוליאייר הינו המזרון היחידי בעל שכבת בריאות נוספת ומיוחדת, היוצרת מאות תאי אויר גדולים התומכים בגופך בצורה שווה ומאוזנת, כך שלמעשה אתה שוכב על שכבת תאי אויר.
תאי האויר במזרון פוליאייר הם הפתרון האורטופדי הטוב ביותר. עבורך תכנון רפואי ממוחשב וניצול התכונות הטבעיות של תאי אויר עושים את מזרון פוליאייר למזרון הבריאות האורטופדי המתקדם ביותר מסוגו להבדיל ממזרונים אחרים הנשחקים עם הזמן, דבר הגורם "לשקיעת" אזורים מסויימים במזרון, חוזר תמיד מזרון פוליאייר למצבו הראשוני, תודות לתכונותיהם המיוחדות של תאי האויר.
מזרון פוליאייר הוא מזרון הבריאות האידיאלי.

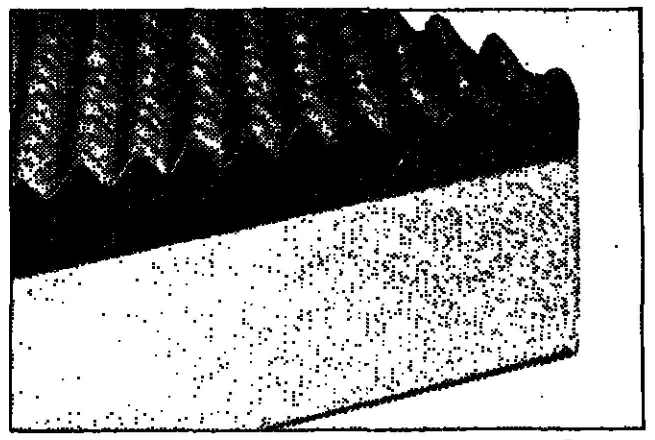

POLY AIR®

שינה שהיא מנוחה

מחקרים הראו כי שליש מחיינו אנו ישנים. השאלה הנשאלת היא האם אנו ישנים מתוך הרגל או האם הגוף באמת נח ורגוע בזמן הזה.
כדי לענות על שאלה זו עשו לעצמכם מבחן קטן.

- שיכבו על הגב ועיצמו את העיניים. הניחו לגופכם להשתחרר. במזרון האירופדי עם שכבת הבריאות תרגישו נינוחות נעימה מתפשטת בגופכם.
- הצמידו את ידיכם לגופכם והסתובבו על הצד כך שמשקל גופכם לוחץ בחלקו על היד. במזרון האירופדי לא תרגישו לחץ על נקודות בולטות כמו האגן או הזרוע.
- במקרה של שינה בשניים עשו את הניסוי הבא. שיכבו במיטה ליד בן/בת הזוג ואז הסתובבו לצד אליו אתם רגילים לישון. אימרו לבן/בת הזוג להתנועע בצד שלהם במזרון. במזרון האירופדי לא תרגישו את התנודות.

במזרון פוליאייר כל היתרונות האלה הם חלק מהסטנדרט.
מזרון פוליאייר הוא תוצר של עידן אירופדי, עידן המשלב את התכונות הטבעיות של תאי האויר עם הצורך במזרון בריאות אורטופדי והופך כל שינה לשינה בריאה ולמנוחה אמיתית. בבוקר גם אתם תרגישו רעננים ומוכנים ליום חדש.

POLY AIR®

של קיסריה פולימרים

קיסריה פולימרים הינה יצרנית המזרונים האירופדיים היחידה בישראל. שיטות ומחקרים שנוסו בארה"ב ובעולם כולו בנושא מזרונים ללא קפיצים, יושמו בקיסריה פולימרים. פוליאייר של קיסריה פולימרים הוא מזרון הבריאות האידיאלי עבורכם.

ניתן להשיג את מזרון פוליאייר ב-2 דרגות קושי:

- מזרון פוליאייר **רגיל** - מזרון אורטופדי עם שכבת בריאות לשינה בריאה.
- מזרון פוליאייר **קשה** - מזרון אורטופדי עם שכבת בריאות קשה במיוחד.

בינג ליניאל אבנון

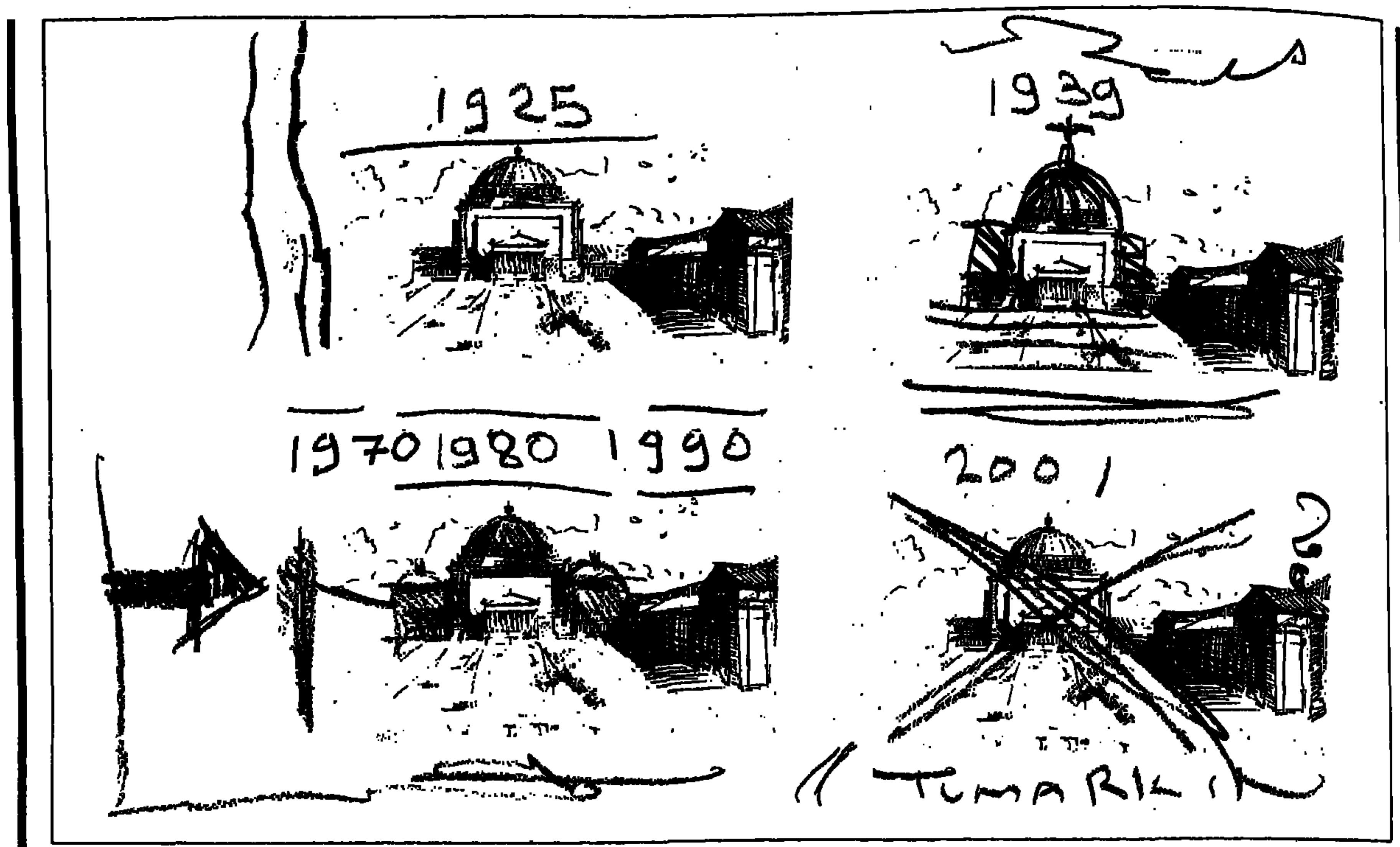

הפוסט־מודרניזם המתועב הזה

אנחנו חיים בתקופה „פוסט מודרניסטית", בכל הקשור לאמנות, אדריכלות, תקשורת. אחת לחודש, עתונות סוף השבוע חוזרת לשאלה מהו בדיוק „פוסט מודרניזם" ● תומרקין: „זהו הפיוס הגדול. זו הבגידה של האמן, של איש הרוח. הפנים מופנות אל הלעוס, אל המכנה המשותף הבינוני. זהו עידן השיווק. יומם של התגרן והטכנאי"

יגאל תומרקין

אני מאמין, בכל מאודי, במשנתו של אלבר קאמי. וכאדם ואמן אני רואה בעצמי את 'האדם המורד' (אינני בטוח שאני המוצלח ביותר), השואל שאלות, זה המצפה שהחברה תשלם לו בעבור אי־שביעות־רצונו, בעבור הראי המעוות שהוא שם בפניה. כי ה„היום" שלי הוא ה„מחר" שלכם.

אני מאמין שיש רק שני סוגי בני־אדם: האדם המאמין, שפניו לאחור, ושם מונחות התשובות לכל שאלותיו; והאדם המורד, שפניו קדימה, וכל שאלה נוספת שהוא שואל, ובכל תשובה שהוא מוצא, הוא מקצץ ראש של הידרת־העתיד, כאשר כל קיצוץ כזה מצמיח שלוש שאלות חדשות.

כאכזיסטנציאליסט, אני מאמין שחיי אדם מתחילים וגומרים כאן; מה שהיה עימי לפני שנולדתי יהיה עימי לאחר שאמות – כלום.

אנחנו בטריה בעלת אינטליגנציה ורפלקסים, מוטציה במסכת אבולוציה, צופן גנטי כזה או אחר.

ומכיוון שחיי יקרים לי, ואינני מאמין ב„לפני ואחרי", חרות הפרט חשובה לי מהימנון, דגל ודת, מן הכלל ומן המדינה.

כיוון שמקצועי כאמן הוא סובלימטיבי, הדם הוא צבע, והגרוטאות והשבר הם אצלי בסטודיו ולא בשדה־הקרב.

אני רוחה מלחמות, מכל טעם, ובעיקר מן הסיבה שהחיים הם בידי האדם הנבון, והם, היחידים.

האספסוף הקנאי ומנהיגיו מוצאים להם המשך ותחליף בעולם הבא ובימות־המשיח. אני לא. רק אדם מודרני יכול לשאול שאלות ומעז לעמוד מול מימסד ומוות, ללא נחמה, מורה וסיסמה. במצח נחושה הוא שואל את השאלות הכואבות ביותר ומקבל את התשובות הבוטות ביותר.

המודרניזם והאוונגרד הם תמיד עידן של כפירה, שאינם לרוח השררה וההמון. ולא לחינם, נאמר „קול המון כקול שדי".

■■■

„הפוסט־מודרניזם" דוחה את המודרניזם ואת האוונגארד. „הפוסט מודרניזם" הוא הפיוס בו האדם המורד מרים את ידיו, כשהוא מוכנע בידי השררה או ההמון.

קל היה לרומא הגדולה למצוא תשובות בחכמת יוון ואמנותה ולנפחן למידות האימפריה. ולא אכנס כאן להרבה דוגמאות היסטוריות.

הסלידה מן החדש הייתה סמל למימסד. המודרנה הייתה תמיד לצנינה באף השררה. לעת הישנה קרא לה־קורבוזיה תגרן „עוגיים להם ולא יראו". ובאינטרנאציונל שרו „עולם ישן עד היסוד נחריבה".

השררה הרוסית, עם סטאלין בראש, לא יכולה הייתה לעמוד בגל כזה של קידמה, גל השירה והאמנות של המהפכה, וחזרה לרומא, כפי שחזר גם מוסוליני ברומא הרומאית שלו עם השדרות, הכיפות והפסלים.

מצטרף אליהם אדולף היטלר, בנאום שנשא בפתיחת תערוכת אמנות ואדריכלות המופת הגרמנית ב־1937; תערוכה שהייתה חזרה כללית טובה לעידן הפוסט־מודרניזם של שנות ה־80. „התמוטטותה של גרמניה והדרדרותה הכלכלית הייתה, כפי שידוע לנו, לא רק כלכלית ופוליטית אלא במידה רבה ביותר גם תרבותית.

„יותר מכך, התהליך לא יכול היה להיות מוסבר על רקע כשלון מלחמה בלבד. אסונות כאלה ייסרו לעיתים קרובות עמים ומדינות, רק כדי לספק תנופה להתעוררותם ולגרום להתעלותם הפנימית...יצירות אמנות שאינן מובנות מעצמן, ואשר זקוקות לאותן הנחיות בומבסטיות לשימוש בהן לשם הצדקת קיומן, והמגיעות לבסוף לאותה נפש נפחדת המוכנה לקבל בסבלנות וברצון שטות מטופשת וחצופה שכזאת, יצירות כאלה לא יפלסו דרכן עוד אל העם הגרמני..."

■■■

מעניין שה„תנ"ך" של הפוסט־מודרניזם, ספרו של Tom Wolfe: From Bauhaus to Our House משתמש הכותב בטיעונים דומים נגד לה־קורבוזיה, מיס ואן דר־רוהה, או נגד וולטר גרופיוס, כסוכני הקומוניזם הגרמני של תחילת המאה, שהצליחו לבלבל את מוחו של הקפיטליזם האמריקאי, בארגומנטים של בנייה זולה ופונקציונאלית.

לפי תום וולף, הפתרון מונח בתורה אל הטעם האמריקאי, אל הקישוט, אל מה שאהבו אבות אבותיו בעולם הישן.

וזה מה שעשה בהצלחה האדריכל הפוסט־מודרניסטי, רוברט ונטורי, עם בית הגילדות בפילדלפיה (1963). משם, התפתח פיליפ ג'ונסון, המודרניסט הסורר, שהפך פוסט־מודרניסט צייתן וחוזר־בתשובה עם בית איי־טי־טי בניו־יורק בשנות ה־80.

אלפרד שפאר, אדריכלו של היטלר ושר־החימוש הנאצי, כותב בזכרונותיו, שהיטלר צייר סקיצה לבנין מונומנטאלי עוד בשנת 1925, והקדישה לשפאר באלו המלים: „את הסקיצה הזאת ציירתי לפני עשר שנים, שמרתי אותה אצלי כל הזמן, מפני שמעולם לא הטלתי ספק בכך שיבוא יום ויהיה בידי לבנות את הבנין הזה".

כאשר סיים שפאר, בשנת 1939, את תיכנון היכל הכיפה הגדולה בעולם (290 מ' גובה ו־250 מ' קוטר) והציב בראש הבנין את הנשר – הצביע עליו היטלר ואמר: „מן הדין שנשר זה, המכתיר את גדול הבנינים שבעולם, יאחז בציפורניו לא את צלב־הקרס כי אם את כדור־הארץ".

כמה אהבו ההמונים את האדריכלות הזאת, כמה אוהבים הם את הכיפות, ואת הקשתות, ואת החזרה למורקות חסרות הצורה והתועלת, ואת השיבה לשיש ולגרניט המלוטשים. כמה אוהבים הם את צבעי הפסטל, את מסגרות הזהב, את האמנות המובנת, הלעוסה, החוזרת וחוזרת, המסבירה את העבר הקרוב, את האקספרסיוניזם והאימפרסיוניזם, את הדדאיזם והסוריאליזם כתפאורה גרועה לתיאטרון החיים, תערובות של חומרים וארועים אור־קולייה. מרכזי־קניות כמקדשים, ומבני־ציבור כהיכלות פאר.

הסוס של אנדי וורהול סמל עידן הצריכה והפרסום, אבי הפוסט־מודרניזם והסדר החדש, סמלים של תרבות הופכים לסטיקרים.

כך נראות עירינו, כך נראים מנהלי המוזיאונים והחברה – עוגת קרם בדמות הפורום הרומאי.

וכך נגמרת מאה, שבראשה ישב שחקן מדרגה שניה, ומדינאי פוסט־מודרניסטי, הלא הוא רונלד ריגן.

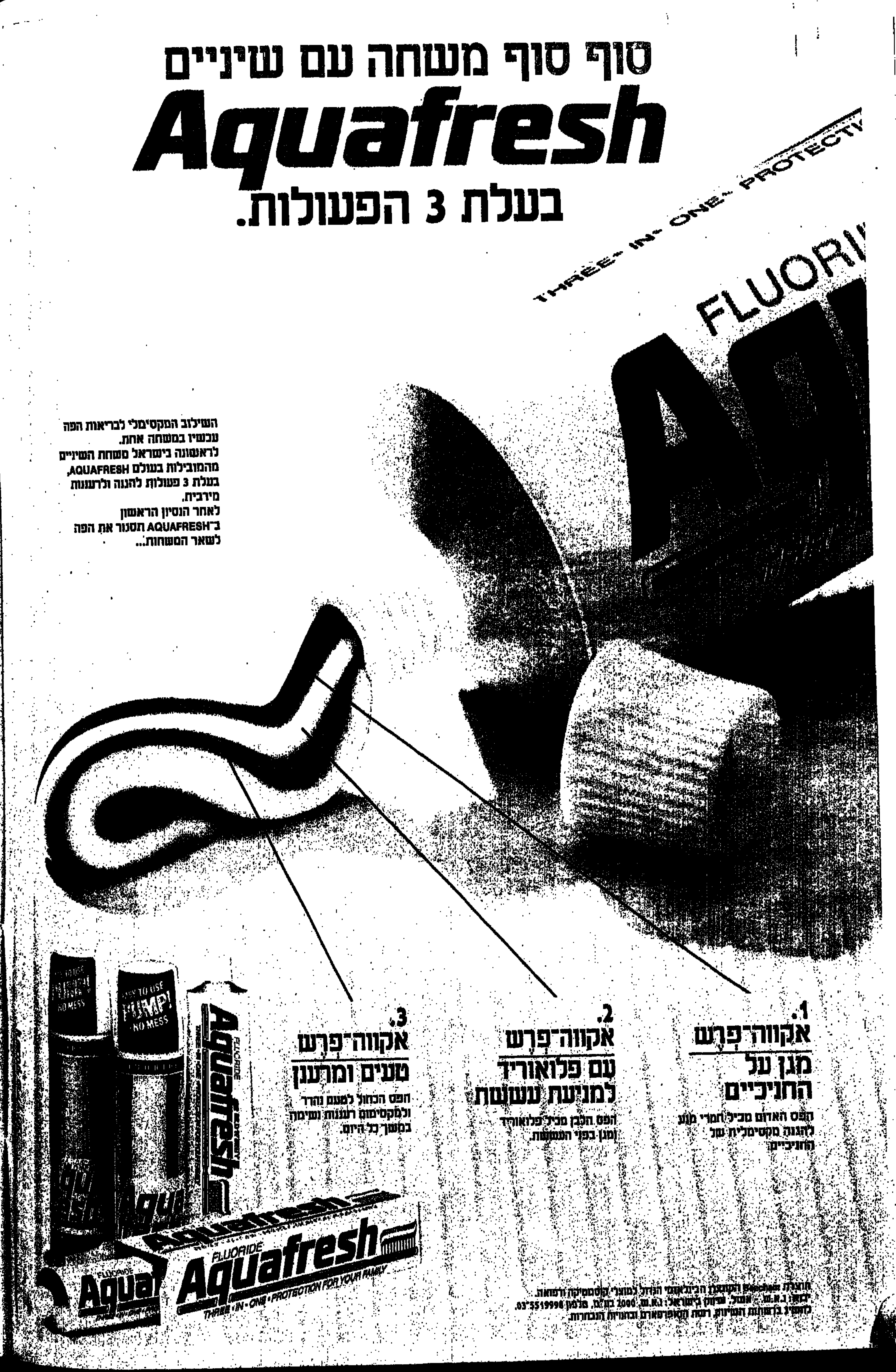

קיסריה ותושביה • כך חיה התקרה הכלכלית־חברתית של ישראל • יוסף כהן, צלם־אמן, בתערוכה חדשה

מגש הכסף

עמנואל בר־קדמא

יוסף כהן נכנס להם לבתים, אבל לא חדר להם לנשמה. הוא צילם אותם בסלון, על הדשא, על שפת הבריכה הפרטית ובתוכה – אבל בערשה רכה. קליק על קיסריה, שכונת וילות. דרך כמה עשרות תצלומי צבע מבריקים, המוצגים עכשיו בגלריה 'המצודה' בקיסריה, תוכל לראות מטווח קצר איך חיה התקרה הכלכלית חברתית של ישראל. תמונה קבוצתית עם מיליונים. זו ההגדרה שלי. ההגדרה של כהן, כמו איכות צילומיו, הרבה יותר רכה. „בוא נגיד", הוא אומר, „שזו קבוצה חברתית אחרת. גם אני באתי לשם חמוש בכל הריעות הקדומות".

קיסריה, שכונה שמככבת בטורי החברה שכהן מעולם לא קרא. מי שאין לו מה לעשות, אינו מגיע לשם. מבחינת ההמונים, קיסריה נגמרת בעיר העתיקה ובאמפיתיאטרון, ובמתחם בו אתה יכול לראות תערוכה, לאכול דגים ומרקי ים טרפים, להשתזף על החול הנקי או לרחוץ במפרץ המוגן. לפעמים, מישהו חוצה את קו התיחום החברתי העלום. תזהה אותו באמצעות מכוניתו, המשייטת באיטיות לאורך הרחובות הרחבים, המקרינים שלווה שבעה בכל שעות היממה. העיניים בחלונות, וכולם – אשה, צאצאים, כלב וסבתא – מתפעלים, יא ווארדי, איזה וילות.

גם בשביל יוסף כהן היתה קיסריה, באביב 1987, משהו שקיים, אולי, בצד האפל של הירח. אינני יודע על איזה שלב בסולם הסקרנויות המגוונות של יוסף כהן, צלם אמן, עמדה קיסריה, כאשר הוזמן באחד מימי יוני אשתקד אל מארטין וייל, מנהל מוזיאון ישראל, כדי לשמוע ממנו הצעה, שקשה לסרב לה: מילגה של 7,000 דולר. יעד: עבודה יצירתית בקיסריה. נותן המילגה: הברון ארמונד דה רוטשילד. במציאות הישראלית דלת החומר, צ'ק כזה הוא מציאה נדירה. מה זה, בשביל 7,000 דולר, קפיצה אל הצד האפל של הירח.

■■■

יוסף כהן, כבר אמרתי, צלם־אמן. הציג תערוכת יחיד במוזיאון ישראל, ובגלריות בארץ ובארצות הברית. השתתף בתערוכות קבוצתיות ופירסם צלומים בכתבי עת. מורה בבצלאל. יחד עם זאת, חריג. מתגורר באלון שבות שבגוש עציון, דתי, יליד ארצות הברית. איפה הוא ואיפה קיסריה. מבחינתו, ללכת לעשות פרוייקט על קיסריה, זו קפיצה נועזת. גם בשביל מילגה של 7,000 דולר.

– מה שיכנע אותך ללכת לקיסריה?

„סקרנות", הוא אומר, „סקרנות. זה דבר כל כך שונה מכל מה שהיכרתי. הזדמנות לצאת מתוך המיגבלות של עצמי. משהו חדש. מעבר לכל רוטינה. כל חיי אני מפחד ממציאות שחוזרת על עצמה. השיגרה הזאת, שמטשטשת את הקשר עם החיים. נכון, מילגה כזו למימון הפרוייקט, שכמותה אינן מתגלגלות ברחוב הישראלי, היתה זרז".

אני יכול לשער שדווקא הניגוד הזה, בין האמן בעל ההופעה הבוהמית, עם הכיפה הבוכארית לראשו, ובין קיסריה, כתמונה חברתית, הוא שגירה את מנהל מוזיאון ישראל, מארטין וייל, להעניק דווקא ליוסף כהן, מכל צלמיה הטובים של ישראל, את המילגה שהבארון העמיד לרשותו.

יוסף כהן עלה ארצה ב־1971. אחריו, עלתה כל משפחתו. לא מכבר השיא את בתו הבכירה. בעבר עשה פרוייקטים בנושאי הים, נופים, דיוקן של הבייגלמאכר (מתקן הגבים המופלא), סוכות, 'רגעים קטנים מטושטשים' – צילומים מתוך רכב נוסע. 'הישוב שלנו', דיוקן מקומי של אלון מורה, הוצג בתערוכה במוזיאון ישראל. קיסריה היא הפרוייקט הצבעוני הראשון שלו.

קצת יוצא דופן מאיפה שלא תסתכל. כאמן, דתי בין חילוניים. תושב הגדה בקבוצת התייחסות אמנותית מקצועית שרובה שמאלית, יונית ואתיאיסטית. גם באלון שבות, שהיא, כעדותו שלו, מקום ישוב פלוראליסטי (מנהיגי מימ"ד היונית, הרבנים עמיטל וליכטנשטיין מתגוררים שם ומקיימים בה ישיבה), הוא קצת יוצא דופן. „יוצא דופן בעיקר בסקאלה הערכית", הוא אומר, „המרכיב היצירתי מופיע אצלי גבוה בסולם הערכים. אצל אחרים הוא לא מופיע כלל".

הוא גם עוף פוליטי די מוזר. למרות הצבעתו – התחייה – הקונוונציונאלית בסביבתו, השתתף באחרונה בתערוכת מחאה ב'קאמרה אובסקורה', נגד היד החזקה בגדה. הפיתרון הפוליטי האישי שלו מזכיר לי יותר את המדינה הדו לאומית בנוסח השומר הצעיר של פעם, מאשר את חזון הארדנות המשיחית יהודית מכתבי המחתרת של גוש אמונים.

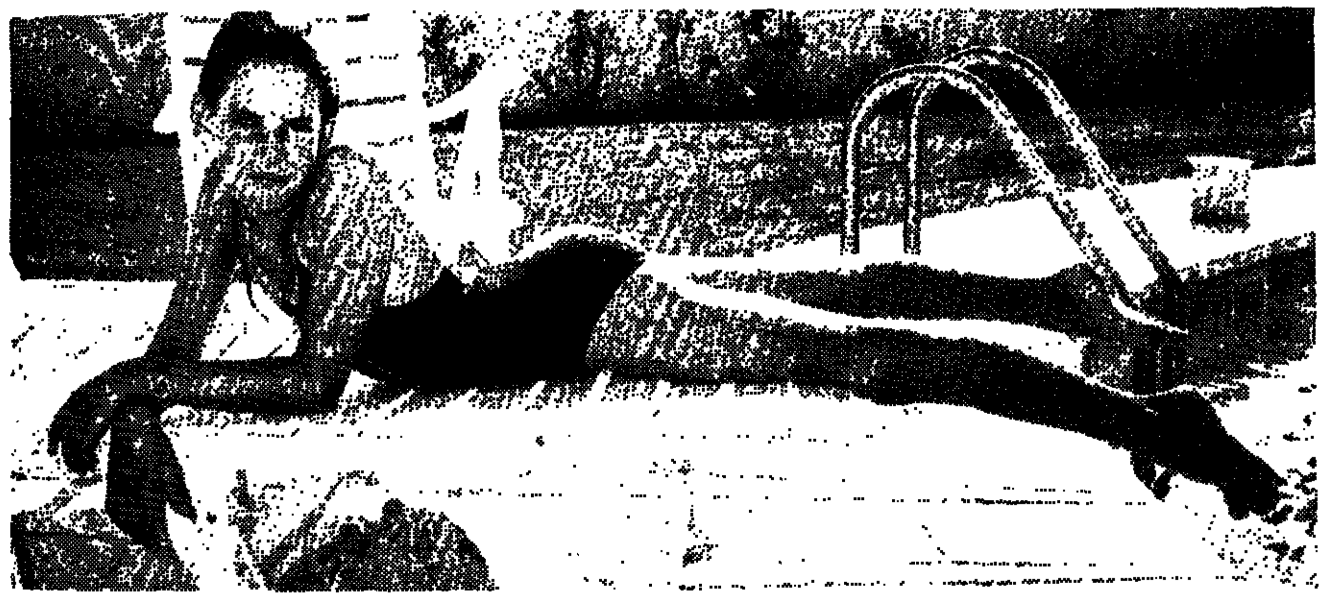

■■■

אבל נחזור לקיסריה. חמוש במטלה, הגיע יוסף כהן למקום זר לו לחלוטין. לא מכיר נפש חיה. איך ניגשים אל האנשים האלה. כיצד מבצעים פרוייקט במרחק של קילומטרים רבים מהבית. הוא הקציב לעצמו דד־ליין של חודשיים להשלים את זה. לאורך קיץ '87, שכר לעצמו דירה באור־עקיבא, ורק... רק אז עמד בפני הבעיות האמיתיות.

לתושב הטיפוסי של קיסריה יש, כך למד, רגישות חריפה לפרטיותו. „תראה את הבתים", הוא אומר, „כולם אטומים אל הרחוב. החיים האמיתיים מתרחשים אי־שם מאחור. הבריכה, החיים, הדשא, העצים, הפינות היפות, האירוח, הכל מתרחש הרחק מהעין הציבורית. בצל צמחיה, מאחורי גדרות". איך נכנסים.

יוסף כהן הלך אל משרדי החברה לפיתוח קיסריה. שלוחה של הבארון, המנהלת את השכונה. שם היו אדיבים מאוד. נתנו לו חסות, העמידו לרשותו טלפון. „את הטלפונים הראשונים עשיתי על פי רשימה שקיבלתי מהחברה לפיתוח קיסריה".

אנשים פתחו בפניו את הדלתות. קרוב לוודאי, שלוא היה מצלצל בדלת, עם הג'ינס והזקן והכיפה הבוכארית, היו שואלים אותו לפני שהיה מספיק לפתוח את הפה, „מה באת למכור?" ולפני שהיה מספיק לענות, היו טורקים לו בפרצוף. כאשר צילצל, הציג את עצמו עם החסות הכפולה של מוזיאון ישראל והחברה, רק מעטים סירבו.

– היו לך אכזבות?

„די. כמה מהדעות הקדומות שלי התנפצו. בבתים הרבים שנכנסתי אליהם, מצאתי קשת עשירה של סוגי אנשים".

– אתה רוצה לומר: קשת של סוגי אנשים עשירים.

„לאו דווקא. קיסריה איננה הומוגנית. יש בה רבעים ישנים וחדשים יותר. ישנם ותיקי קיסריה, עם סיפורים על שממה ופחד לצאת בלילות משום קירבתם של תנים ושועלים וזאבים. תתפלא, ישנם אפילו שכירים, שבנו בתים בבנייה עצמית וחיים בצניעות. פה ושם אנשי ציבור, קציני צה"ל.

„אבל, ככלל, אתה כמובן צודק. הרוב הם אנשים עשירים. הבארון רוטשילד, שירש את האדמות מסבו, הנדיב הידוע, הקים את קיסריה מתוך תפיסה אליטיסטית. הוא ביקש לבנות מקום להתגאות בו. לפי דעתי, קיסריה מבטאת צומת מסויימת, ייחודית במדינת ישראל, של רמת חיים ואיכות חיים".

– במה זה מתבטא?

„טוב. קיסריה היא אולי המקום היחיד במדינה המתנהל על ידי חברה כלכלית – החברה לפיתוח קיסריה – ולא בידי תושביה. הווי אומר, המקום היחיד במדינה, שאינו מורץ כמסגרת פוליטית. זה גם מקום שאין בו תשתית. לא מרכז מסחרי, לא סופר, לא מתנ"ס, לא בריכה ציבורית, לא בית קפה או מסעדה וגם לא בית ספר או בית כנסת. אנשים מקפידים על פרטיות. לא תמצא מפת־חוצות של השכונה. לאתר אדם או משפחה שלא על פי כתובת מוכרת, זה סיפור. הרבעים השונים, שאגב כמעט ואין קשר ביניהם, פרושים על פני שטח גדול. הרחובות מתפתלים לאורך קילומטרים.

„יש אנשים שסבורים, שכינון תשתית היא פגיעה באיכות החיים. לא בעייה בשבילם לקנות בחדרה, באור עקיבא או בתל־אביב. השכנות עם קיסריה היא אלמנט חשוב בכלכלתה של אור עקיבא. חלק מהתשתית של קיסריה מצוייה באור־עקיבא".

– יש עוד דיעות קדומות שהתנפצו?

„כן. שאין לאנשים האלה רגישות חברתית. מצאתי במקומות רבים סף רגישות נמוך. שנית, שלעשירים יש, בהכרח, טעם רע ותרבות נמוכה. אכן, מצאתי גם אנשים עם טעם רע ותרבות נמוכה, אבל לרבים, רבים מאוד, יש תרבות גבוהה מאוד וטעם מעולה. בוא נגיד, שיש גם נובורישים".

■■■

– איך היה סדר הצילומים?

„בהתחלה צילמתי אתרים ציבוריים ואנשים ברחובות, על חוף הים, במלון דן־קיסריה. גם אלו מרכיבים של דיוקן מקומי. חתונה. מסיבת ריקודים. לאט־לאט נכנסתי לבתים. צילומי דיוקן, אנשים, פינות פרטיות ואירועים פרטיים. קבלת הפנים היתה חמה מאוד הרבה מעבר לציפיותי. האנשים שיתפו פעולה ונתנו יד לעבודתי, בלי שום ציפיות לתמורה".

– חלק מהחיים של קיסריה מתרחשים בשבת.

„נכון, זה החלק שחסר לי בתערוכה הזאת. מה לעשות".

– אנשים נחשפו?

„כן, במידה מפתיעה. אבל זה חייב אותי להימנע מפגיעה. להיות הגון. לא לנצל לרעה".

– זה לא פוגע באמינות הדיוקן שאתה רוצה לצייר?

„אולי כדאי לוותר על המונח דיוקן. אני מודה, שהצילומים מראים יותר את הצדדים היפים. לא, זה לא מפריע לי. לא באתי לשפוט אותם. האמת היא, שבעצם העובדה שאתה מצלם את האנשים רק בשעות הפנאי, במכנסיים קצרים, בבית, אתה כבר יוצר תמונה לא מאוזנת. הרי אלה הם אנשים עובדים, פעילים, שרובם בנו בכישוריהם וביכולותיהם הטובים את הווילה, את הבריכה, את הגינה ואת המשרתים".

– איזה סוגי אנשים פגשת שם?

„קיסריה היא, בעיקרה, ישראלית. יש גם זרים מסוגים שונים, ששוכרים וילות. דיפלומאטים, נציגים של חברות שונות. ישנם גם אזרחי חוץ, בעיקר יהודים, שמתגוררים בחוץ לארץ ומחזיקים את הווילה כאן לצורכי נופש. אחרים מחזיקים את המבנים האלה כמקלט אפשרי לעת סגריר. כל מיני אנשים. כל מיני תרבויות. יש בתים, שמתבדרים שם בריקודי בטן, אחרים ברסיטל של מוסיקה קאמרית. או, סתם, בברביקיו בחצר או על שפת הבריכה".

– איך אתה מסכם לעצמך את חוויית קיסריה?

„מצאתי בקיסריה מיתוס מיוחד שלפעמים נע בין פנטזיה למציאות, בין דמיון להגשמה. מיתוס זה יסודו בקיסריה העתיקה, הרומית, החוף המקסים עם הדיונות וההיסטוריה העשירה, שאי־אפשר להתחמק ממנה. כל אלה, יחד עם אנשי קיסריה של היום, שפתחו בפני את ביתם וחייהם, העשירו את חיי". ■

„הבתים, כולם אטומים אל הרחוב. החיים האמיתיים מתרחשים אי־שם מאחור. הבריכה, החיים, הדשא, העצים, הפינות היפות, האירוח, הכל הרחק מהעין הציבורית"

לא חוזרים ללמד בלי קרביץ

תלמידים!

השנה לא חוזרים ללימודים לפני שנכנסים לקרביץ! קונים את כל מה שצריך לבית-הספר - מכיתה א׳ עד י״ב, מקבלים מיד מתנה ביד - ללא הגרלה, (מתוך 100,000 המתנות) וגם משתתפים בהגרלת הפרסים הגדולה.

איך זוכים בפרסים הגדולים?

על כל קניה בשווי 95 ש״ח ומעלה תקבלו גלויה מבוילת. מלאו את הפרטים האישיים שלכם וציינו באיזה פרס גדול הייתם מעדיפים לזכות: מחשב אישי או שיעורי נהיגה או קומפקט דיסק. עכשיו שילחו את הגלויה ו... שיהיה בהצלחה.

רק קרביץ

רשת חנויות כלי כתיבה, שרטוט וציוד משרדי הגדולה בישראל, יכולה להציע לכם מבחר כל כך גדול, במחירים כל כך נוחים של אביזרים ופריטים שעושים כיף לחזור ללימודים. אז בואו לעשות קניה מרוכזת - בסניף קרביץ הקרוב אליכם כדי להיות מוכנים ללימודים - ולזכות בפרסים במבצע חסר תקדים.

המבצע יסתיים ב-9.9.88. ההגרלה תערך ביום 18.9.88 בפיקוח רו״ח ונציגי מחלקת הפרסום. שמות הזוכים יפורסמו בעיתונות ובסניפי קרביץ. ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי קרביץ ובני משפחותיהם. תקנון המבצע נמצא במשרדי חברת קרביץ.

* המתנות עד גמר המלאי.

5 *יזכו בשיעורי נהיגה חינם

10 יזכו במחשבים אישיים חינם

* 20 שעורי נהיגה לכל זוכה.

קרביץ מרכז רחוב פרץ 29, תל־אביב, 03-374526. קרביץ החשמונאים רחוב החשמונאים 107, תל־אביב, 5610975, 5610533, 03-5610986. קרביץ אבן גבירול רחוב אבן גבירול 86, תל־אביב, 03-228997. קרביץ כיכר המדינה רחוב ה׳ באייר 22, תל־אביב, 217628, 03-217736. קרביץ קניון איילון קניון איילון - רמת־גן, 03-799423. קרביץ שקם גבעתיים רחוב מוריען - בנין השקם, 03-319172. קרביץ גבעתיים רחוב ויצמן 23, גבעתיים, 310296, 03-313152. קרביץ חולון רחוב סוקולוב 49, חולון, 849851, 03-5053363. קרביץ פתח תקוה, רחוב ההסתדרות 4, פתח תקוה, 03-905406. קרביץ היפר תנובה פתח תקוה, קרביץ רב־מכר צומת גלילות, 052-525262. קרביץ כל-בו שלום, 03-642929. קרביץ יבנה תחנת פז, שער יבנה, 08-431848. קרביץ ראשון לציון רחוב הרמב״ם 18, ראשל״צ, 03-941964 קרביץ ראשון לציון רחוב הרמב״ם 34, ראשל״צ, 9661439, 03-998289. קרביץ רחובות רחוב יעקב 5, רחובות, 08-461781. קרביץ רחובות ריהוט רחוב אחד־העם 19, (מסבי בנית) רחובות, 08-463234 קרביץ רעננה רחוב אחוזה 117, רעננה, 913863, 052-452787. קרביץ כפר סבא רחוב ויצמן 87, כפר־סבא, 052-20675. קרביץ נתניה רחוב שער־העמק 3, נתניה, 053-23419. קרביץ שקם נתניה בנין השקם (תחנה מרכזית), 053-27500. קרביץ היפר שוק נתניה איזור התעשיה הישן, נתניה, 053-344266. קרביץ חדרה רחוב הנשיא 60, חדרה, 06-326431. קרביץ חיפה הדר רחוב נורדאו 15, חיפה, 04-674664. קרביץ [illegible] רחוב הנמל 24, חיפה, 640940, 04-663848. קרביץ חיפה רחוב העצמאות 39, חיפה, 640940, 04-640046. קרביץ כרמל שדרות הנשיא 129, חיפה, 04-382033. קרביץ מרכז ממפסה שדרות הקריה 109, חיפה, 04-382651. קרביץ היפר שוק עפולה 90005, 065-90250.

קרביץ מרכז סיטונאי - ירושלים מרכז שטור 5, גבעת שאול, י-ם, 02-526136. קרביץ ירושלים רחוב יפו 17, ירושלים, 02-223477. קרביץ כל-בו - ירושלים רחוב בן יהודה 1, ירושלים, 02-227433. קרביץ קרית־גת שד׳ לכיש 15, (בנין יעל דרומה) 051-886319. קרביץ תל הבשור 051-82248. קרביץ באר־שבע רחוב הרצל 70, באר־שבע, 057-78854, 057-78119. קרביץ שקם - באר־שבע בנין השקם, באר־שבע. קרביץ אילת רחוב אילות, מרכז ערבות 1, אילת 76779, 059-71830.

קרביץ

KRAVITZ

גם אתה תהיה פנסיונר

אריאלה רינגל־הופמן

את ענייני המפלגה החדשה, גימלאים, מסדר ד"ר אבא גפן, 68, דרך הבית של יוצאי ליטא, ממש מול בית העירייה בתל אביב. גפן בא לכאן לפחות פעם אחת בשבוע, מירושלים, בדרך כלל בימי שלישי. יושב במשרד, שבאורח פלא מסובב כך, שגם בשעות הצהריים עדיין עוברת את החלונות רוח קלה, מקבל טלפונים, מרים טלפונים, קובע פגישות, מכין ניירות עבודה.

לאף אחד שם לא איכפת שגפן משתמש בחדרים לצורכי הרשימה. היפך. הזמן מחולל שמות בבית יוצאי ליטא, כמו בבתי יוצאים אחרים. יש משהו אנכרוניסטי, באופן כמעט חסר תקנה, בתמונות התלויות על הקירות: מגיטו ליטא, מביקורים בעיר אחרי המלחמה, מכנסים רחוקים. תמונות שחור לבן המודבקות בחוסר חן על קרטונים כהים. בשורות המאוד מסודרות של כסאות פלסטיק פשוטים בגוונים כחול ותכלת, עם הפנים לבמה נמוכה ועליה שולחן פורמייקה עם רגלי ברזל דקות.

קשה להשתחרר מההרגשה, שזהו כמעט הסיכוי האחרון למלא באנשים את הכסאות שיצטרך לבחור. כל אחד מהאישים מעורר קונוטציות אחרות. גפן, מודה בחוסר ניסיונו, אומר שישאיר את הבחירה ליחצ"נים.

יחד עם התמונות הוא מביא לשם גם טיוטות ראשונות של חומר האמור להיות משודר, מופץ ומושמע בחודשים הקרובים.

את מה שגפן אומר לנו עכשיו, הוא הולך לומר ל־400 אלף גימלאים הנמצאים היום במדינת ישראל. במשרד יחסי הציבור, בין השאר, גם יאמרו לו איך לומר את זה, הכי קצר, הכי ברור, הכי קליט.

גפן אומר כך: „500 סוגים שונים של תוספות ניתנים במדינת ישראל. תוספת כוננות, תוספת עידנות, תוספת עם בושה, תוספת כלי בושה, תוספת מאמץ, תוספת שטחים, מה לא. פטנט ישראלי בלעדי, שלא מוכר בשום מקום אחר בעולם. 500 תוספות, שכולן הולכות לאיבוד ברגע שהעובד יוצא לפנסיה. בלוף אחד גדול.

„כולנו אשמים. ואני עצמי לא? כשהייתי יושב ראש ועד העובדים במשרד החוץ נלחמתי על כל מיני תוספות קטנות לתלוש של העובדים. עוד גרוש, עוד שני גרוש – במקום להילחם על עתידנו. היה הרבה יותר קל להילחם על הדברים או, מבפנים, מאשר היום, מבחוץ.

„הנה דוגמה: משה ניסים סרב השנה לאשר עידכון שחיקת הפנסיה, המתייחסת לשנים 1983 עד 1986. עידכון, שאושר על ידי ועדת הכספים של הכנסת וגם עבר בקריאה טרומית. העובדה שההצעה לעידכון עבר בקריאה טרומית אמנם אינה מחייבת מבחינה חוקית, אבל היא מחייבת מבחינה מוסרית. זה כמובן לא בוצע.

„למה? ניסים אמר שזה יעלה לאוצר המדינה 150 מיליון שקל. רק שבאותם ימים ממש, בעלי משכורות מ־8 אלף שקל ומעלה לחודש קיבלו מהמדינה 250 מיליון שקל מתנה, במסווה של רפורמות במס.

„עוד דוגמה: בימים שיצחק מודעי היה שר האוצר, ניסה המשרד מספר פעמים להעביר הצעת חוק בכנסת, שתביא לביטול פטור של 35 אחוזים ממס הכנסה על הפנסיה. ניסיון שנעשה, אגב, גם לפניו. כשמודעי העלה את העניין, רואיינתי ברדיו, כתבתי בעיתונים והגבתי בחריפות על העניין.

„פנה אלי אז יועץ בכיר של השר, שלא אנקוב פה בשמו, והזמין אותי לשיחה. באתי אליו. אמר לי, אתה עושה כל כך הרבה רעש. אולי תאמר לי מניין נביא כסף לכל הצרכים. כמה אתם חושבים שתוכלו להוציא מביטול הפטור, שאלתי אותו. בערך 35 מיליון דולר, הוא אמר. או־קיי, אמרתי לו, אתן לך חמש אלטרנטיבות. ראשונה: בוועדת הכספים של הכנסת עומדת הצעת חוק על הטלת מס הכנסה על רכב צמוד. זה שווה 15 מיליון דולר. שניה: ההקצבות למפלגות – 7 מיליון דולר. שלישית: 2200 שיחות חינם של כל חבר כנסת המסתכמות בשנה בכך וכך. בשלב זה היועץ הפסיק אותי. אין טעם לשיחה, אמר, אנחנו לא על אותו גל. אתה חושב שהאוצר יילך לריב עם כל המערכת המינהלית בשביל 35 מיליון דולר, שאפשר להשיג אותם בהוראת מחשב אחת?

„את מבינה את העניין? – במה שקשור לגימלאים, גומרים את הסיפור בהוראת מחשב אחת.

„ב־1970, פנסיה של גימלאי בכיר בממשלה היתה שווה ל־120 אחוז מהשכר הממוצע במשק. משכורת חבר כנסת היתה שווה או 110 אחוז מהשכר הממוצע.

היום, פנסיונר בכיר יקבל כ־60 אחוז מהשכר הממוצע במשק. סתם פנסיונר יקבל 25 אחוז מהשכר הממוצע, וחבר כנסת מקבל 400 אחוז.

„ועל זה שבארץ יש שני סוגי אלמנות, שמעת? אלמנות של מיוחסים: שר, סגן שר, חבר כנסת, שופט, מנכ"ל. הפנסיה של אותם מיוחסים מתחילה מ־1000 דולר ומעלה. כשהם נפטרים, אלמנותיהם מקבלות 100 אחוז מסכום הפנסיה שהגיע לבעלים.

„אלמנת סתם איש, מקבלת רק 60 אחוז מהפנסיה שהגיעה לבעלה. למה המדינה שותפה איתה לפנסיה שמגיעה לבעלה? ככה".

■■■

ב־1984, קצת לפני הבחירות לכנסת ה־11, התקיימה פגישה בוועד הפועל. נכחו בה נציגים של מה שקוראים במערך 'ותיקי התנועה'. שם יפה לקבוצת הפנסיונרים של התנועה.

ואז, אם תהיה פנסיונר בכיר, תקבל 60 אחוז מהשכר הממוצע במשק. סתם פנסיונר – 25 אחוז. חבר כנסת, לעומת זאת, יקבל 400 אחוז ● אבא גפן, גימלאי, 35 שנים במשרד החוץ, רץ לכנסת ברשימה עצמאית. המערך העיף אותו

שבאולם הגדול.

גפן עצמו, המשמש כיו"ר איגוד יוצאי ליטא בישראל, רחוק מלהיות מושפע מהאווירה האנכרוניסטית שמסביב. לצורך הצילום הוא עובר מחדר לחדר. לא מפסיק לדבר. כל משפט שהוא אומר, מזכיר לו שניים אחרים. אחרי 35 שנים במשרד החוץ, מצטברת כמות לא קטנה של סיפורים. יושב על אחד הכסאות, באמצע האולם הרחב, אומר שגם אם יכשל הסיפור הזה, הוא חוויה בלתי רגילה. אחר כך יאמר, שקשה לו להניח שיכשלו.

גפן הוא האדם השני שמנסה לתעל את הגימלאים למפלגה משל עצמם. חוזר, פחות או יותר, על מסלול ששבע שנים לפניו עשתה מרים גדהתיה. אותו מסלול, רק בדרך הרבה יותר מגוסרת, מאורגנת, תכליתית.

שלוש שנים אחרי שהחל להריץ את הרשימה החדשה, העיפה אותו מפלגת העבודה החוצה. כשהגיע המכתב ממפלגת העבודה, שהודיע על פליטתו, גפן כבר היה עמוק בתוך העניין החדש. ליבו, אם לומר את האמת, לא נשבר.

המכתב, אגב, נוסח בלשון המזכירה מערכון ישן ומצחיק, המתאר עסקן ציבורי הנואם שעה ארוכה מבלי לומר דבר. עמנואל זיסמן, מזכיר מחוז ירושלים, החתום עליו, מודיע לגפן שיואלץ להמליץ בפני מזכ"ל התנועה, החבר עוזי ברעם, ולהודיע ליו"ר המוסד לביקורת על עובדת פרישתו.

גפן, אומר שהוא לא רצה לפרוש. הפרישו אותו. כך גם כתב במכתב התשובה שלו. „חברי המפלגות השונות התאחדו כדי להיאבק על נושא הגימלאים, מבלי שמישהו מהם התפשט מהשקפותיו הפוליטיות. לכן, אין צורך שיעזבו את מפלגותיהם".

■■■

חצי שעה אחרי הפגישה איתנו, הלך ד"ר אבא גפן למשרד הפרסום ראובני פרידן, שעושה את יחסי הציבור למפלגה החדשה. אמרו לו להביא תמונות שלו, מ־35 שנות שירות במשרד החוץ. יש שם תמונות עם לוי אשכול, גולדה מאיר, משה דיין, יצחק שמיר, שמעון פרס. אצל ראובני פרידן יהיה מי

באותה פגישה הציע ירוחם משל לאבא גפן, להשתלב בפעילות למען הגימלאים. עוד שנה, אמר לו, גם אתה תהיה פנסיונר, אולי כדאי שתתחיל לפעול כבר עכשיו. גפן קיבל את ההצעה וזמן קצר אחר כך, הוטל עליו ועל שלמה הילל להכין נוסח איגרת אישית, שתופנה, מטעם תנועת העבודה, ל־400 אלף גימלאים.

גפן כתב, הילל עבר על הנוסח, לא הזיז פסיק והנוסח הגיע לידי השלישיה, שגפן קורא לה השלישיה התורנית, שניהלה אז את מערכת הבחירות של המערך. ישבו שם מוטה גור, משה שחל, שושנה ארבלי אלמוזנינו. המסמך שנכנס לשם, יצא במספר תיקונים. כולם לרעת הגימלאים. גפן הציע שהמפלגה תבטיח להילחם שהפנסיה תחושב על פי תלוש המשכורת, כולל כל רכיביו. הסעיף שונה ונאמר בו, שהמפלגה תפעל לשמירת ערכה הריאלי של הפנסיה... תצמיד אותה לשכר הממוצע במשק.

תיקון אחר: במקום לפעול למען העלאת קיצבת הפנסיה לאלמנות ואלמנים מ־60 אחוז ל־80 אחוז, ולפעול להגדלת פטור מס הכנסה מ־35 אחוז ל־50 אחוז, הציעה השלישיה, וכך נכתב, שידאגו לעליה של 10 אחוז בקיצבת האלמנות והאלמנים.

אחרי הבחירות הסתבר, שכ־40 אחוז ממצביעי המערך היו גימלאים. בירקון 110 היתה שמחה גדולה וכולם אמרו שזה הישג גדול. כשנגמרו החגיגות בא גפן למשל ולשלום לוין – יו"ר אירגון ותיקי התנועה, אמר שהגיע הזמן לפרוע את השטר וכדאי כבר להתיישב על יישום ההבטחות באופן מעשי. אמרו לו חכה, ולא בוער, ויש זמן,

וכשבסופו של דבר כשהסתבר שגפן לא יזוז מהעניין, אמרו לו שהוא נאיבי.

גפן הלך לשלמה הילל. מפלגת העבודה, אמר להילל, בגדה בגימלאים. אתה ואני, מי ששניסחו את המינשר, שותפים לבגידה. גם אתה, לא מצליח להזיז משהו במפלגה, אני הולך להקים מפלגה חדשה. אתה מתלהב, אמר הילל. גפן אמר שלא.

ההודעה על הקמת המפלגה החדשה יצאה ב־4.9.1985.

■■■

יום אחד קודם לכן, נקבעה פגישה של ותיקי התנועה עם עוזי ברעם. הפגישה נקבעה לשעה 10 בבוקר, ברחוב הירקון 110. יותם משל ניהל אותה, 15 איש נרשמו לדבר. ברעם הגיע ב־11. נכנס, הציץ בשעון שלו, אמר חברים, אני מצטער אין לי הרבה זמן, שמעון (פרס) מחכה לי בירושלים. הוותיקים התרגזו. משל אמר שאי אפשר ש־15 איש ידברו אם לברעם אין זמן, וסוכם שידברו שלושה.

ראשון דיבר יהודה גוטהולף, לשעבר עורך עיתון דבר, חבר מפלגה רב ותיק. הוא עשר דקות על ציונות, לא רצה לדבר על גועל־הנפש: על כסף, אחוזים, מס הכנסה. גפן שהיה השלישי, דיבר שלוש דקות. אתה, אמר לברעם, איש עסוק ושמעון מחכה לך. על סמך ההבטחות שניתנו לציבור הגימלאים לפני הבחירות, ציבור זה רואה את עצמו נבגד. ואם הגימלאים לא יקבלו מה שהובטח להם, בבחירות הבאות גימלאים יצביעו בשביל גימלאים.

ברעם, על פי גפן, מאותו רגע ואילך, כבר לא מיהר. שעה שלמה נשאר עם 70 ותיקי התנועה שהיו שם, דיבר על המלך חוסיין, על האופציה הירדנית, על ברז'נייב, על ועידה בינלאומית. למה הוא לא מדבר על גימלאים, כתבו אנשים בפתקים ששלחו לגפן, אל תוותר לו, כתבו, אל תשתוק לו.

באותו בוקר גפן שתק. למחרת, כאשר של גימלאי משרד החוץ, הקים את הרשימה. „הם התנהגו כלפינו", אומר גפן, „בצינית משוועת, אבל את יודעת מה, זה בכלל לא היה איכפת להם".

יגאל מוסינזון, מקום שלישי ברשימה: „בישראל מתייחסים לזקנים כמו האסקימוסים שהיו מפקירים אותם לקור, או כמו הצרפתים שהיו שמים אותם בארון"

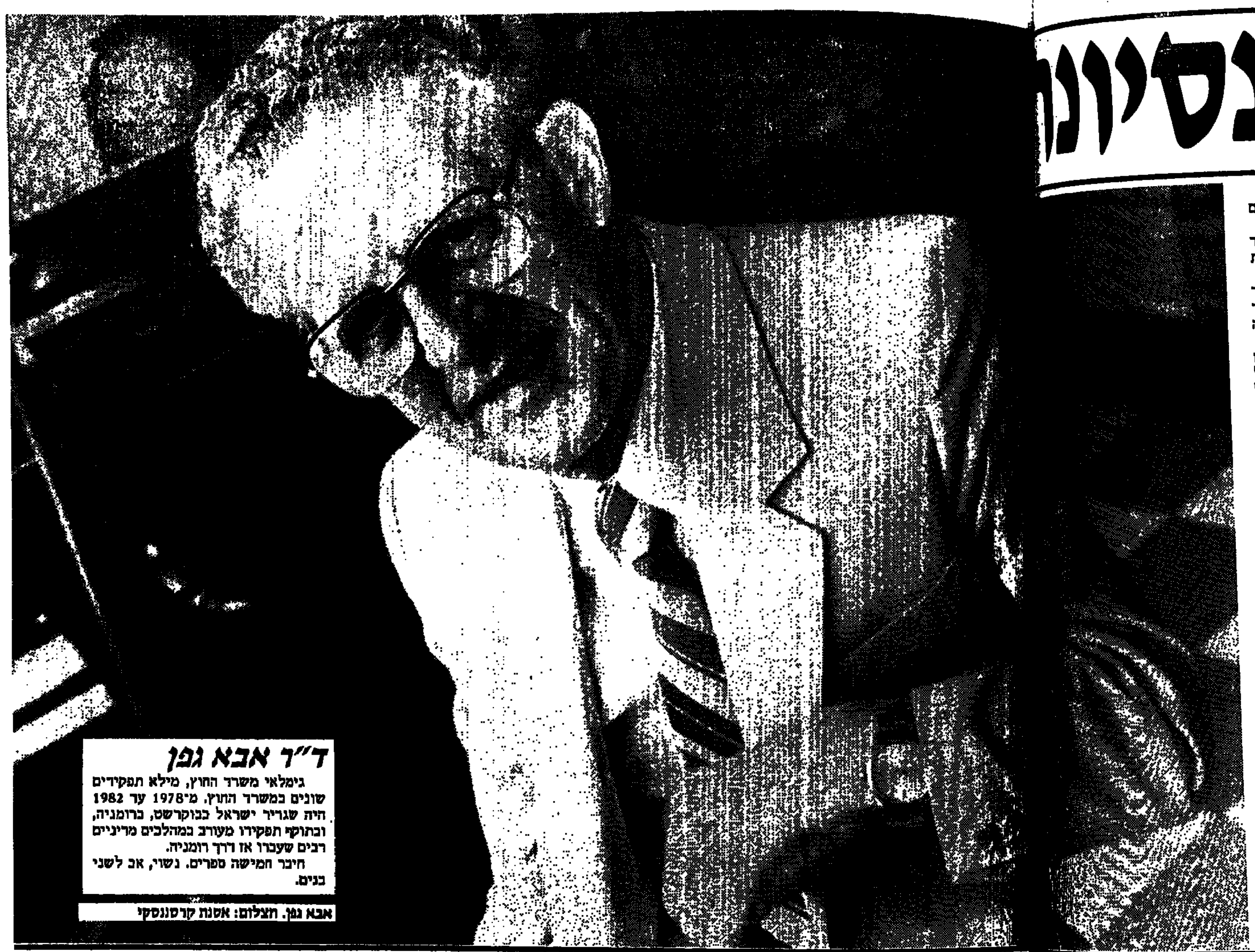

ד"ר אבא גפן

גימלאי משרד החוץ, מילא תפקידים שונים במשרד החוץ. מ־1978 עד 1982 היה שגריר ישראל בבוקרשט, ברומניה, ובתוקף תפקידו מעורב במהלכים מדיניים רבים שעברו אז דרך רומניה.

חיבר חמישה ספרים. נשוי, אב לשני בנים.

אבא גפן. תצלום: אסנת קרסננסקי

בפברואר 1988, עשו כנס יסוד של רשימת הגימלאים. נבחרו מוסדות התנועה, 120 המועמדים, המועצה והמזכירות, וכדו'.

שלושה ימים אחר כך, התקיימה מסיבת העיתונאים הראשונה של הרשימה, שהשתתפו בה עשרת המועמדים הראשונים.

ארבעה ימים אחר כך טילפנה, מוקדם בבוקר, מזכירתו של ברעם לגפן. שמעון ועוזי, אמרה לגפן, רוצים שאתה ומספר 2 של הרשימה תבואו ללשכה של שמעון בירושלים, לפגישה.

באיזה עניין, שאל גפן. נו, באמת, אמרה המזכירה, אם זה הרכב המוזמנים, אז באיזה עניין אתה חושב שמדובר.

אני צריך לחשוב, אמר גפן. מה זאת אומרת לחשוב, אמרה המזכירה, ומה אגיד לעוזי.

סוכם שגפן יודיע סופית עד 09.00 בבוקר. ב־09.00, גפן צילצל. הכרזנו במסיבת העיתונאים, אמר לה, שאנחנו לא מקיימים מגעים מוקדמים עם שום מפלגה ולכן לא אוכל לבוא.

ב־25.7, הגיע לגפן המכתב שעליו חתום עמנואל זיסמן.

לצביקה כסה, שהלך עם לובה אליאב בבחירות הקודמות, לא שלחו מכתב. גם לא לרפי סוויסה, שהולך היום לבחירות בראש רשימה חדשה. או שלפחות כך מצהיר. רק לד"ר אבא גפן, גימלאי מיסכן, כמו שהוא אמר, הנבהה שנים לפניו, לדוד בן גוריון.

גפן, דווקא חשב לנצל את העניין לצורך ניסיון תקשורתי ולהביא את פנקס החבר שלו שקיבל אותו למפלגה, אבל אחרי שמצא אותו, גילה שמי על התעודה, היה בן גוריון, וזה כבר יותר מדי, לתת להם את הפינקס עם חתימת בן גוריון.

■■■

עוזי ברעם אומר, אם רפי סוויסה יקים תנועה ויילך איתה לבחירות בניגוד דעת המערך, הוא לא יוכל להישאר חבר מפלגה.

– מה זאת אומרת 'אם', הרי סוויסה כבר הקים רשימה?

„אני עוד לא יודע מה קורה עם סוויסה, ואנחנו מחכים לראות אם ההליכה שלו לבחירות תהיה ממשית".

– ומה בקשר לצביקה כסה, שבהיותו חבר מרכז המפלגה הלך עם לובה אליאב בבחירות הקודמות?

„אני לא יודע מה היו השיקולים או, אני לא הייתי בעניין. כשאני נכנסתי לנושא, צביקה כסה חדל להיות חבר מרכז".

– מה אתה אומר על הטענה, שהמערך הבטיח להילחם על מספר דברים למען הגימלאים ולא עשה זאת?

„כשהמערך הבטיח לגימלאים מה שהבטיח, המחשבה היתה שאנחנו הולכים להקים ממשלה, בפועל, הוקמה ממשלת אחדות לאומית. משרדי האוצר והרווחה, לא היו מעולם בידינו".

„המערך והליכוד מוליכים את עם ישראל שולל. אתם צודקים, הם אומרים לגימלאים, אבל מה זה 200 שקל פחות או יותר מול שאלות קיומיות"

– מה שמצדיק, אולי, את המחשבה שבדאי להקים מפלגה עצמאית ולא להיות תלוי במערך. אז למה אתם מתנגדים?

„אנחנו מתנגדים להקמת תנועה, שכל מהותה להילחם במערך ובהסתדרות. האמת היא, שגם ניסינו לקרוא להם לשיחות הבהרה והם סרבו. התוכנית שלהם כבר היתה בשלבים מתקדמים, כנראה.

„מה גם, שאם את שואלת לדעתי, או עם דעות כמו שלה, הוא לא שייך למפלגת העבודה, אולי למפלגה של רחבעם זאבי".

„את יכולה לכתוב", אומר גפן, „על דעותי הפוליטיות. אבל חשוב שתציינו שהמפלגה שלנו, כגוף פוליטי, אינה נושבת כמונך ובגוף פוליטי היא מחויבת לפעול קודם כל ובעיקר, באמצעות חקיקה, למען זכויותיהם של הגימלאים והקשישים בישראל. כן יפעלו נציגי הרשימה לשינוי שיטת הבחירות, לקביעת חוקה, ובנושא הקשר להסכמי השלום, ועידה בינלאומית, ושאר שאלות שברומו של עולם – יתנו את הצבעתם בעריכת משאל עם".

■■■

הפעילות החדשה שהביאה את גפן לכל מיני מקומות בארץ, הביאה אותו באחרונה גם לצהלה. גפן הוזמן למעשה לדבר על מבצע ה„בריחה", עליה ב', בשנים שאחרי מלחמת העולם השניה. גפן ישב אז באוסטריה וארגן את משלוחי היהודים שניצלו לישראל. השיחה, שהחלה בנושא שלשמו נאספו הנוכחים, הגיעה בשלב מסויים, שלו חיכיתי כמובן, אומר גפן, לנושא הגימלאים.

זה לא הנושא שעומד על הפרק היום, אמר אחד המשתתפים. בימים שבהן שאלות גורליות עומדות לדיון, אתה רוצה שנצביע למען מפלגה של גימלאים. ומה יהיה אם מחר רופאים יקימו מפלגה שלהם ואחיות?

גפן אמר שיש הבדל בין רופאים ואחיות לבין הגימלאים. רופאים ואחיות, אמר, יכולים לסגור את בתי החולים, הם יכולים להילחם בנשק השביתה. לגימלאים אין שום כוח, להוציא את היכולת להתארגן, יחד, להחליט שאם אין אני לי מי לי.

ועוד אמרו „המערך והליכוד מוליכים את עם ישראל שולל. אתם צודקים, הם אומרים לגימלאים, והתביעות שלכם צודקות. אבל מה זה 200 שקל פחות או יותר מול שאלות קיומיות, ואני אומר, שבמה שקשור לעתיד השטחים, בחמש השנים הקרובות, בפועל אין הבדל בין שתי המפלגות. המערך מדבר על אוטונומיה לחמש שנים כדרך לפיתרון של פשרה, הליכוד מדבר על אוטונומיה לחמש שנים שאולי תימשך לתמיד. וכך, הוויכוח הרלוונטי יעלה, בעצם, לדיון רק בעוד חמש שנים".

■■■

ברשימת הגימלאים לכנסת, יגאל מוסינזון יושב במקום השלישי. מוסינזון אמר, שהצטרף לרשימה, כי במדינת ישראל מתייחסים לזקנים כמו האסקימוסים שהיו מפקירים אותם לקור ולדובים, או כמו הצרפתים, שלפני מאה שנים היו שמים אותם בארון. צריך לזכור, אמר מוסינזון שיום אחד כולם יהיו גימלאים, כולל מלכת היופי של היום.

ועוד הוא, אמר שאם חנה סנש או יוסף טרומפלדור היו קמים לתחיה, הם היו מתבזים בעם שאינו יודע לכבד את קשישיו.

גפן מדבר על ציניות. ציניות שאיש כבר לא מתבייש בה. שנה לפני שיצאתי לפנסיה, הוא אומר, עדיין לא חשבתי על זה. אבל שהמרחק לא יטעה איש. זה מקום שכולם מגיעים אליו.

או עכשיו, גפן ומוסינזון ועוד 118 איש שבתוך הרשימה, מנסים לראות כמה שיותר אנשים, להגיע לכמה שיותר מקומות, כולל למועדונים של ההסתדרות. באשדוד למשל, שורקים אותם משם, כאילו מי שרוצה לשמוע את גפן פוקעת זכותו כחבר הסתדרות, 400 שנה, לשבת במועדון.

חלק גדול מה־120 שהם יושבי ראש ארגוני גימלאים של מקומות עבודה שונים, כמו התעשייה האווירית, חלקן, כור, כיטוון, בזק וכו', מקצרים את הדרך לקהל היעד. חוזרים ואומרים, בכל מקום, שהמזדקנים, על פי הניסיון שלהם, אינם מעמסה על החברה הישראלית, שהגיע הזמן לשים קץ לתדמית הכל כך אומללה, והרווחית של אוכלוסיה זו, שהובילה, בין השאר, בשנים האחרונות גם לאלימות קשה נגדם.

ואם הניסיון הפוליטי במדינת ישראל מלמד שלמפלגות על בסיס סוציאלי יש מעט סיכויים לעבור את אחוז החסימה, גפן, מבלי להתרדות בכך, בונה על פני הביצה שהגיעו כבר לגובה אפו של הקשיש. ■

הביקורות בעולם המערבי שרות להם הללויה ● בברית המועצות הם גורמים להיסטריה המונית ● „הווירטואוזים ממוסקבה", אחת התזמורות הקאמריות המעולות בעולם, בספטמבר בישראל

וירטואוזים

כשהם מופיעים ברחבי ברית המועצות, מתרחשת סביבם היסטריה המונית, האופיינית ללהקות רוק: צווחות, רקיעות, המונים מחוץ לאולם, כוחות משטרה מוגברים. הם לא האבנים מתגלגלות, הם הווירטואוזים ממוסקבה. אחת התזמורות הקאמריות המעולות בעולם.

הביקורות באירופה ובארה"ב שרות להם הללויות. מספרות על הנשמה והליריות של כלי הקשת, על הברק של הצליל, על היד האלגנטית המובילה של הכנר המנצח, ספיבאקוב.

בחורף שעבר, בגרמניה, הופיעו בקונצרט בבון עם הפסנתרן המבריק סטאניסלב בונין, חתן פרס שופן, כולו בן 19. האולם היה מפוצץ. הגרמנים, חסכנים ידועים ברגשות, לא נתנו להם לרדת מהבמה, דרשו מבונין, שניגן מוצארט, שיתן עוד ועוד.

הפסנתרן־סולן ייבגני קיסין, ילד פלא בן 16
משמאל: הווירטואוזים ממוסקבה. חלק מהעניין הרוסי להיות 'אין'

בונין דווקא שוכנע. הוא נשאר בגרמניה, לא חזר למוסקבה. אומר עליו ולאדימיר ספיבאקוב, המנצח ומנהל התזמורת: „היה לו מזל. הוא הצטרף לסיור האירופי שלנו עם האמא שלו. אבא אין לו, אז כל המשפחה איתו".

אמרגנם הישראלי, ויקטור פריליך, הצטרף לקונצרט בטאשקנט: „שוטרים היו בכל מקום. בסביבות 3000 איש נשארו מחוץ לאולם. אפילו אנשים שלא מבינים שום דבר במוסיקה, הולכים לשמוע אותם, העיקר למחוא כפיים בהיסטריה בסוף ולומר לחברים שהיית. זה חלק מהעניין הרוסי להיות 'אין'.

„כרטיס רגיל עולה 3 רובל, שכר של יום עבודה. בשוק השחור משלמים הרבה יותר. יש להם מעריצים בכל החוגים, כולל שוטרים ונהגי מוניות. נסעתי עם אחד הנגנים במוסקבה, הוא עשה עבירה ושוטר עצר אותו. שלף כרטיס ביקור של התזמורת, השוטר ראה, חייך ועשה לו תנועה שיסע".

■■■

במחצית השניה של ספטמבר, יגיעו גם אלינו. 9 קונצרטים, 4 תוכניות שונות בת"א, בירושלים, בחיפה ובבאר שבע. תזמורת של 28 איש, רובם זוכי פרסים ומדליות וצל"שים בתחרויות שונות. כולל המנהל־מנצח־ומייסד התזמורת, ולאדימיר ספיבאקוב, שלפני התזמורת עשה קאריירה ככנר מבריק.

תזמורת קלאסית רוסית ראשונה שמגיעה אלינו. גם זה כנראה חלק מסיפור הגלאסנוסט. לא שהשלטונות יצאו מעורם לאפשר את הסיור הישראלי, אבל הנגנים עשו שמיניות באוויר כדי להגיע לכאן. בעיקרון, תוכניות הסיור שלהם בחו"ל נקבעות שלוש שנים מראש. במקרה הישראלי, ספיבאקוב ושות' פינו במרפקים שבועיים לטובת ישראל. ויתרו על ימי חופשה, על חלק מההופעות ברוסיה, הזיזו קצת את הסיור היפאני. יום אחרי שגומרים לנגן אצלנו, הם כבר מנגנים בפאריז.

אם מגרדים בקצה הציפורן את השמות הרוסיים, מתגלה שכמעט כולם שם יהודים. מעיד ספיבאקוב, בראיון טלפוני מפאריז, שם הוא נמצא לרגל הקלטות של התזמורת:

„להוציא שני ארמנים, אוקראיני ורוסי אחד, כל השאר יהודים, לפחות מצד אמא, וזה מספיק ליהודה. כולם רצו לבוא לישראל, גם אני, אבל לא ידעתי מראש אם לא יעשו לנו בעיות במשרד התרבות. עכשיו, שהסיור לישראל אושר, אני שקט.

„גם הסולן־הפסנתרן, ייבגני קיסין, ילד פלא בן 16, יהודי, מצטרף לסיור שלנו כאישור עבודה מיוחד עם האמא והמורה שלו, אנה קנטור. גם היא יהודיה. אפשר לומר שאחת הסיבות שלא אישרו את קיומנו כתזמורת ממלכתית במשך שלוש שנים היתה היהדות, אבל אף אחד לא אמר זאת במפורש".

■■■

כאן מוכרחים לגלגל קצת היסטוריה, איך ולמה הוקמה התזמורת ב־79' בידי ספיבאקוב, שהיה, כאמור, כנר עטור פרסים בתחרויות בינלאומיות ומבוקש ע"י אמרגנים מהעולם המערבי.

ספיבאקוב: „אחרי 4 תחרויות עולמיות ככנר, בהן התחלפתי עם גדעון קרמר בפרסים הראשונים, ניגנתי הרבה מאוד כסולן בעולם. אבל האמרגנים דורשים ממך לנגן כל הזמן אותו רפרטואר וזה נעשה משעמם. ניסיתי לברר אפשרויות נגינה באמריקה, במסגרות קאמריות, אבל אלה היו שנים של יחסים רעים בין המעצמות, ואמנים רוסיים לא הופיעו כמעט 8 שנים באמריקה.

„למדתי 5 שנים ניצוח אצל פרופ' ישראל גוזמן, גם הוא יהודי. הסתכלתי בסביבה הקרובה שלי, וראיתי שחברים שלי, כולם מוסיקאים מעולים, ממש וירטואוזים, כאלה שלמדו אצל אויסטראך, רוסטרופוביץ', ינקלביץ', לא מקבלים את הכבוד והשכר המגיע להם. מנגנים בתזמורות ויושבים בשורה הרביעית, כשהיו צריכים להיות נגנים מובילים. רציתי גם לתת להם יותר חופש להסתובב בעולם, כפי שאני התרגלתי, ולא כמו שמקובל בין נגנים בתזמורות גדולות, שיכולים להסתובב בעולם המערבי רק ברביעיות. כך הקמתי את התזמורת שלנו".

3 שנים לא רצו השלטונות לשמוע מהם. כל מי שפנה למשרד התרבות וביקש את הווירטואוזים, נענה בהרמת כתפיים.

שלוש שנים עבדו בתזמורות אחרות, בשביל הלחם. ובערב, משמונה עד חצות, היו מתאספים, מנגנים ביחד, עושים חזרות, שהפכו לקונצרטים לחוגי ידידים, שהלכו והתרחבו.

בשלב מסויים, באה גם ההכרה: „במשרד התרבות ראו שאי אפשר לעצור אותנו, וקיבלנו את התואר תזמורת ממלכתית. מיד אחרי זה יצאנו לסיור קונצרטים ראשון, בספרד".

היום כבר ניגנו בכל העולם המערבי, התארחו בכל הפסטיבלים הגדולים למוסיקה, מקליטים סידרה של 18 תקליטי קומפאקט בצרפת. הסיור הישראלי שלהם מוקלט כולו ע"י חברת אר.ס.איי ומצולם עבור הטלוויזיה הבריטית.

איך הפכו מתזמורת מנודה להיסטריה המונית?

ספיבאקוב: „מוכרח לומר שלא יודע. אולי אנחנו קצת שונים בגישה ובפירוש שלנו. אנחנו מנגנים אותו מוצארט וצ'ייקובסקי, אבל קצת אחרת".

■■■

ספיבאקוב, 44 נשוי לאשה צעירה ויפה, שחקנית קולנוע, שתי בנות קטנות (4 ותינוקת בת כמה חודשים), חבר טוב של מנוחין וזובין מהטה, חי היום לגמרי לא רע, גם במושגים מערביים. מספרים שיש לו דירה יפהפיה במקום יוקרתי במוסקבה, ליד הקונסרבטוריון, קירות עמוסים ביצירות אמנים רוסיים מסוף המאה שעברה ותחילת המאה, דאצ'ה (בית כפרי) לחופשות, מכונית מרצדס חדישה.

הוא מודה: „אני לא עני, אבל הלב לא נותן לשמוח כשאני רואה שלאחרים אין. אני עוזר איפה שרק אפשר. כשראיתי שלייבגני קיסין אין פסנתר כמו שצריך, קניתי לו ליומולדת ה־16 פסנתר סטיינווי. לי אין כינור סטראדיבריוס, לא יכול להרשות לעצמי. מנגן על כינור פרנצ'סקו גובטי, שקיבלתי בירושה מפרופ' ינקלביץ', המורה שלי".

מספרים עליו, שהוא מסתובב בעולם החופשי יותר משהוא נמצא בבית, במוסקבה. חוזר רק לביקורי משפחה קצרים. ספיבאקוב מכחיש, אבל לא לגמרי: „לפני הגלאסנוסט לא יכולתי להיות בחוץ יום אחד יותר מעל למכסה המותרת של 80 יום בשנה. עכשיו, לאחר ההפשרה, אנחנו יכולים לנסוע כמעט כמה שרוצים. יש לנו כל כך הרבה הזמנות לקונצרטים בחו"ל, שהייתי יכול להקים ולהריץ עוד 4־5 תזמורות. בהערכה גסה אפשר לומר שזה בערך חצי שנה בחוץ, וחצי שנה בפנים".

אבל, הוא לא שוכח עד היום רגע אחד בילדותו, כשהיהדות שלו עמדה למכשול: „ב־53', היה משפט הרופאים הידוע, בעיצומן של רדיפות סטאלין את היהודים ואנשי הרוח. אבי היה אז רופא, ללא שום קשר למשפט. ואני הייתי ילד, הלכתי לבחינות קבלה בביה"ס הממלכתי למוסיקה בלנינגרד, העיר בה גדלתי. ברגע שהבוחנים קראו בנתונים שאני יהודי ואבי רופא, זרקו אותי מהמקום. למדתי 4 שנים בבית ספר קטן ומוזנח, עד שהשתנו הזמנים. גם היום יש לי לפעמים תחושה, שדברים מתעכבים בגלל היהדות שלי".

במצבו הנוכחי, אין לספיבאקוב שום סיבה להתלונן. ■

עדית נעמן

28 נגנים מהשורה הראשונה, רובם זוכי פרסים ומדליות בתחרויות שונות, תלמידים של אויסטראך, רוסטרופוביץ', ינקלביץ' ● ולאדימיר ספיבאקוב, המייסד והמנצח, עשה קאריירה ככנר

שינה נוחה פירושה שינה על מזרון טוב. מזרון טוב הוא מזרון נוח התומך בגופך.
מחקרים מוכיחים כי לכל אדם נוח לישון על מזרון בדרגת קושי שונה.
סדרת פרדייז 2000 היא פרי פיתוח מהפכני ונסיון של עשרות שנים ביצור מזרונים ומאפשרת לך לבחור את המזרון המתאים ביותר עבורך.

■ פרדייז 2000 דגם נועם - קשה.
■ פרדייז 2000 דגם יוקרה - קשה מאוד.
■ פרדייז 2000 דגם פאר - קשה מאוד עם שכבת נוחות.

כל מה שעליך לעשות כדי להנות משינה טובה יותר ומבוקר טוב הוא להחליף את מזרונך הישן בפרדייז 2000.
הכנס עוד היום לחנות המזרונים הקרובה לביתך - נסה את מזרוני פרדייז 2000 בעצמך ובחר את דרגת הקושי הנוחה לך.

■ 12 שנות אחריות מלאה.
■ 6 תשלומים שווים.

לשינה נוחה כפליים
פרדייז 2000
מבית פרדייז
גדול יצרני המזרונים

מדונה וסטאלונה בתחנה המרכזית בת"א

תמורת 40 ש"ח אתה יכול לממש את הפנטסיות הכי פרועות שלך: ללכת עם מדונה למיטה, או לצפות בביצועיו המזהירים של רוקי־רמבו • השניים, בקלטות וידיאו „כחולות", לכל דורש • כל ההתחלות קשות

שלמה פפירבלט

גם פנטזיות, מתברר, אפילו פנטזיות ארוטיות, הן עניין יחסי. למשל, מי שראו את מעלליו של סילבסטר סטאלונה כהר שרירים רוקי בזירות האיגרוף, את גבורתו של רמבו בוייטנאם, ואת עליונותו המוחלטת על הצבא הרוסי באפגניסטאן, יכול אחר כך להגשים וללכת איתו למיטה – דרך התחנה המרכזית בתל־אביב.

אותו כלל עובד גם לגבי מדונה, עבור אלה מבין מעריציה שאחרי קליפ או שניים בטלוויזיה, מתעורר בהם הייצר למשהו עמוק יותר, או צבעוני יותר, כמו למשל מריחה ידנית איטית של פודינג שוקולד סמיך על שדיה הלבנים. אכן כן, תעשיית הפורנו העולמית עונה גם על הצרכים האישיים הבסיסיים האלה, וסניפיה מגיעים עד לתחנה המרכזית. רק 40 שקלים, רק עכשיו, הקסטה שלך, וכל השאר מול ובתוך הווידאו.

הביקוש המקומי, מתברר, גדול. עובדה, שבוע אחרי שהגיע משלוח טרי של פורנו עם אבק כוכבים לחנות, כבר אזלה המהדורה של פמלה, היא ויקטוריה פרינסיפל. מרהים כמה זוכרים כאן לטובה את הופעתה ב„דאלאס", ומבקשים ללמוד עוד ועוד על גיסתו של ג'יי.אר. ותכונותיה הבולטות.

ושיהיה כבר עכשיו ברור, לא מדובר בכפילים, המקור עצמו משתף פעולה. בסרט הפורנו „קיטי וסטוד", 72 דקות שהזכויות עליהן שייכות לחברת „ווארליו הום סנטר וידאו", הרשומה באמסטרדאם, מככב סטאלונה הגדול על כל שריריו, עד האחרון שבהם. כבר בעשר הדקות הראשונות של הסרט, על האקרן הפרטי שלך, הוא מסיר את בגדיו עד האחרון שבהם, בתנועות איטיות. לפניו, עשתה זאת כבר בחורה שחורה שיער וגדולת חזה, המתבוננת בו בערגה. כוכבי גובה. השניים מסתדרים בשתי קומות, זאת מתחת לזה, מה שמגלה כי לרמבו יש צלקת באורך שלושה ארבעה סנטימטר על החלק התחתון השמאלי של ישבנו. ואז, תוך גילוי כישרון משחק טיבעי, לצלילי מוסיקה מעליות, הם פותחים בסידרת תנועות מהירה וגלויה, עד לסוף שאינו מפתיע.

מאוחר יותר, אחרי השתלשלות עניינים שנראה כי נכתבה על ידי תסריטאי אנלפאבית (דלות הטקסט), מגיע קטע הרומז על עתידו השרירי של סטאלונה. חמוש בחגורת עור הוא מצליף בחדווה על פני גופה של זאת שאך לפני דקות אהב כל כך. ללא רחם. ולסיום, מבצע בה מעשה, למרות התנגדותה ההופכת להסכמה נלהבת בסופו של דבר. הפי אנד.

■■■

אם אצל סטאלונה מקבל הצופה הכל, לכל אורך הקסטה, הרי אצל מדונה העסק כרוך בהרבה סבלנות. היצירה מכונה „הקרבה מסויימת", כמעט שעה, ועל הקופסה מודפס: בהפקה: „כחול אמיתי", חברה [illegible] מהאגודה. בפנים, יש הרבה פיטפוטים חסרי תועלת של סטודנט (?) אמריקאי (?) העוזב את הבית אחרי ריב סמכויות עם אביו (?), מגיע לעיר הגדולה ופוגש שם נערה בזורה ובלתי ברורה – שרק אנו יודעים, העולם כולו, כי היא מדונה.

שרשרת אירועים בלתי ברורים ואוסף התרחשויות כתוגות מובילים, סוף סוף, אל סצינה בה שתי בחורות אלמוניות ושני גברברים מוכרים עוד פחות, מקבלים את פני מדונה באולם ריקודים. נראה שהיא חביבה עליהם במיוחד. עובדה, הם מנשקים אותה ארוכות על פניה, מגלים את שדיה, מלטפים את גופה יחד ולחוד, בלי לתת לה אפילו שהות לשיר משהו.

אחר כך קורים שוב הרבה דברים צדדיים, עד שמישהו מואיל למרוח אותה בפודינג, או לחילופין לאנוס אותה תחת גשר רכבת אפל. או, חבל, סצינה מבטיחה שלא ברורה מספיק, כנראה בגלל פילם חרוך או העתקה משובשת, במהלכה מישהו תוקף אותה בשירותים של מסעדה זולה.

בנושא הדברים לגופם, הסרט עם מדונה עלול לאכזב מי שאינו מעריץ מושבע שלה, וכל מעייניו בעצמו. לעומת זאת, היצירה בכיכובו של סטאלונה היא שירות לציבור על כל גווניו, גם אלה שרוקי ורמבו לא מעוררים בהם דבר.

■■■

אבל כל זאת, אחרי הגימיק ולפני העייפות, מעורר את השאלה: כיצד? איך גם עברו את מה שעברו לפני שהגיעו. לפה שהגיעו. והתשובות מצויות בביוגרפיות, או מדויין יותר, בחורים השחורים אשר בשישלי הביוגרפיות של הכוכבים האלה.

מדונה לואיז סיקונה, היום בת 29 פלוס מינוס, היום מוכרת מיליוני תקליטים בכל העולם, מככבת בסרטים, עכשיו בתיאטרון, בתקשורת. כמובן, היתה פעם יתומה קטנה שלא הסתדרה עם אשתו השניה של אבא. הבריחה שלה, בשנות ההתבגרות הקשות, היתה אל סרטי הקולנוע ואל שיעורי הבלט (מכאן כנראה הסצינה באולם הריקודים, בסרט הראשון ההוא שלה־שלנו). כאשר הגיעה סוף סוף לגיל 18, עזבה את מישיגן והגיעה לניו יורק, משוכנעת, שהדרך היחידה לפתור את בעיותיה היא לכבוש את העולם. עד אז, היתה בצרות.

מדונה, זכרונות סלקטיביים, על פי העיתונות: „חסכתי כסף לטיסה בכיוון אחד. זאת היתה הטיסה הראשונה שלי. נכנסתי למונית ואמרתי לנהג לקחת אותי למרכז העניינים. הוא הוריד אותי בטיימס סקוואר. הייתי מוקסמת, כי הבניינים היו באמת גבוהים. בחור אחד ראה אותי שם לבושה מעיל חורף בקיץ, והזמין אותי לגור אצלו. הייתי אצלו שבוע שבועיים, והוא לא ניסה לאנוס אותי או משהו. הייתי עניה. חייתי על פופקורן. זאת הסיבה שאני אוהבת פופקורן עד היום".

היא נסחבה עם להקה בשם „מועדון ארוחת הבוקר", שעשתה חזרות בבית כנסת עזוב בקווינס. למדה לנגן על גיטרה, לתופף, ובין לבין צילצלה לסוכנים ולמפיקים, על פי רשימה שהוציאה מספר הטלפונים. החבר שלה באותם ימים, דן גילרוי, עשה כמה דולרים שנים אחר־כך, כאשר סיפר לעיתונאים על מדונת נעורתו הרעבה ללחם. לפי גירסתו, היתה מחפשת בפחי אשפה עטיפות מזון של מק דונאלד'ס, „כיוון שבהם בדרך כלל היו שאריות צ'יפס".

כאשר רצתה לגוון את התפריט, ממשיך והוסיף גילרוי, הלכה אל כל מיני צלמים שחיפשו בחורות המוכנות להתפשט. הכיצד? אולי כאן ההסבר. מדונה, זכרונות סלקטיביים, על פי העיתונות: „כשהתבגרתי, אני זוכרת שאהבתי את גופי ולא התביישתי בעצמי. לא חששתי כל מעצורים. אולי זה בא מזה שהיו לי אחים מבוגרים, שהתרחצתי איתם יחד באמבטיה".

7 דולר לשעה, לפעמים יותר. גילרוי: „בכסף שהרוויחה היתה קונה לכולנו מצרכים בסופרמרקט. היא לא אהבה את העבודה הזאת. זאת היתה רק פרנסה של חוסר ברירה. לפעמים היתה חוזרת מהצילומים במצב רוח נורא, למשל אחרי שאחד הצלמים ניסה לגרור אותה למיטה".

שניים מהצלמים ההם, שש שנים אחרי, עשו מכה כאשר המודל שלהם הפך לכוכב בינלאומי. מרטין שריבר הגיע עם החומר ל„פלייבוי", ביל סטון טיפס על מדרגות ה„פנטהאוז". שריבר: „אני זוכר, היה קור אימים בסטודיו, היא ממש קפאה, אבל למרות זאת צחקה כל הזמן". סטון: „רציתי לתת לה צ'ק, אבל לא היה לה אז חשבון בנק".

כך, בין כל צלמי הבשר הטרי של ניו־יורק, הגיעה מדונה גם אל, לפחות לפי כותרות הסרט, הבמאי והמפיק סטפן לוויסקי, אל צילומי הסרט „הקרבה מסויימת", אל תפקידה של ברונה המוגדרת (בקרייניות המלווה) כ„ילדה רעה החיה ברחוב". היא מופיעה, אגב, רק שניה ברשימת הקרדיטים, בין שני שחקנים שאלוהים יודע מה הם עושים היום עם הזיכרון הזה, ואיך הם חיים איתו – ג'רמי פאטנוש וצ'ארלס קורץ. היום, בתחנה המרכזית של תל־אביב, על המסך אצלך בבית.

■■■

הסיפור של סטאלונה דומה, אך נחרץ יותר. בערך כמו ההבדל בין פורנו רך לפורנו קשה. גם הוא ממשפחה הרוסה, משכונת מצוקה ניו יורקית בעלת שם רע וכינויה „מטבח הגיהנום". כבר מן ההתחלה העניינים הסתבכו עבורו. יולי 46', הוא מגיח לעולם בתוך לידה קשה ומלקחי הרופא משתקים לו שריר אחד בפניו. לתוצאה, שנים אחר כך, קראו המבקרים: המראה הקשוח המיוחד של סטאלונה.

אבא ספר, ממוצא סיציליאני, אמא רקדנית במועדון לילה ונערת סיגריות בין הקטעים. בגיל חמש החלו הנדודים, קודם למרילנד, פרבר של וואשינגטון, ואחרי גירושי ההורים, עם אמו שנישאה מחדש, לפילדלפיה. הוא נזרק מכל בית־ספר שמסכים לקבל אותו, מחזיק מעמד רק ברוורו מאנור האל, מוסד חינוכי מיוחד לנערים בעייתיים, ומתחיל לעבוד על פיתוח שרירי גופו, צעד נבון, כפי שידוע כיום.

כאשר מגיע הזמן למצוא לבחור המתבגר קולג', מתברר שאין קופצים עליו בתחום הטריטוריאלי של ארצות הברית. הפיתרון נמצא ברמות הקולג' האמריקני של שוויץ. האוויר הטוב של האלפים השפיע עליו בכיוון חיובי והוא החל מגלה אפילו יוזמה בכיוון עסקי. סילבסטר מותח אחרי שעות הלימודים דוכן למימכר המבורגרים מבשר סוס. איך שמעגלים נסגרים בחיים, הצעיר הזה בבגרותו יקבל את הכינוי „סוס הרבעה איטלקי".

בשנה השניה שלו בשוויץ הוא נתפס למשחק, והקריירה שלו בחוג הדרמטי נפתחת בגילום דמותו של ביף ב„מותו של סוכן". שנה אחר־כך, בחזרה לארה"ב, כסטודנט לדרמה באוניברסיטת מיאמי, הוא סוחט קריאות יאוש ממוריו, ומתנחם רק בפעילותה של קבוצת משחק שאירגן במרתף של כנסייה.

לפני תום לימודיו, מתוך ניסיון כנראה להקל על מוריו, הוא עוזב את האוניברסיטה ונוחת בניו־יורק. השנה, 1969. ברודווי לא מתעלפת לקראתו, באוף־אוף ברודווי מציעים לו תפקידונים שוליים בכמה הפקות. אך את המימון ל־38 דולר לשבוע שדורש בית המלון העלוב המארח אותו, מוצא סטאלונה מחוץ לבמת התיאטרון.

היכן? זהו. הביוגרפיה ההוליוודית הרשמית של רמבו־רוקי מציינת שני מקורות. נכונים, אגב. תחילה הוא הועסק במשרה יומית במעדניה במרכז העיר, כאשר תפקידו העיקרי הוא קיצוץ ראשי דגים. אחר כך, קיבל ג'וב בגן החיות של סנטראל פארק, ניקוי כלובי אריות. מה שלא מוזכר שם, היא ההצעה הנדיבה שקיבל ממפיק סרטי פורנו, לככב ביצירה „קיטי וסטוד", תמורת הסכום המכובד אז עבורו: 100 דולר ליום. היו, בסופו של דבר, שני ימי צילום.

יומיים, אבל איזה הספק. סטאלונה הצעיר לא מסתפק בחברה שלו, הוא עושה את זה גם עם כושית שרירית, שחור על גבי לבן על גבי שטיח. אחר כך מצטרפת להתגוששת העירומה עוד בחורה, ופתאום מופיעה החברה שלה, שלא איכפת לה, בעליל, מאובדן האקסלוסיביות. ועוד זוג, לא פחות פעיל, ובשלב הזה כבר ברור מעל לכל ספק שמדובר באורגיה. ובסיומה, אחרי טורקן גדול, הפתעה. אולי בדיחה פרטית של מישהו. כל המשתתפים, רטובים עדיין, מסתדרים במעגל, נותנים ידיים ופוצחים במחול שנראה שתי טיפות מים כמו הורה נעורים. משוגע. סוף. כותרות. לצידו של סילבסטר סטאלונה, בתפקיד קיטי חברתו, הנריאטה הולם. במאי, רולף לובה. תסריטאי, מילטון לוויס. אני לא חושב שהחבר'ה האלה נפגשים עדיין לדסקס פרוייקטים נוספים. ■

מדובר בסטלונה, שיהיה ברור, לא בכפילים. המקור עצמו משתף פעולה. בסרט הפורנו „קיטי וסטוד", 72 דקות, מככב סטאלונה הגדול על כל שריריו

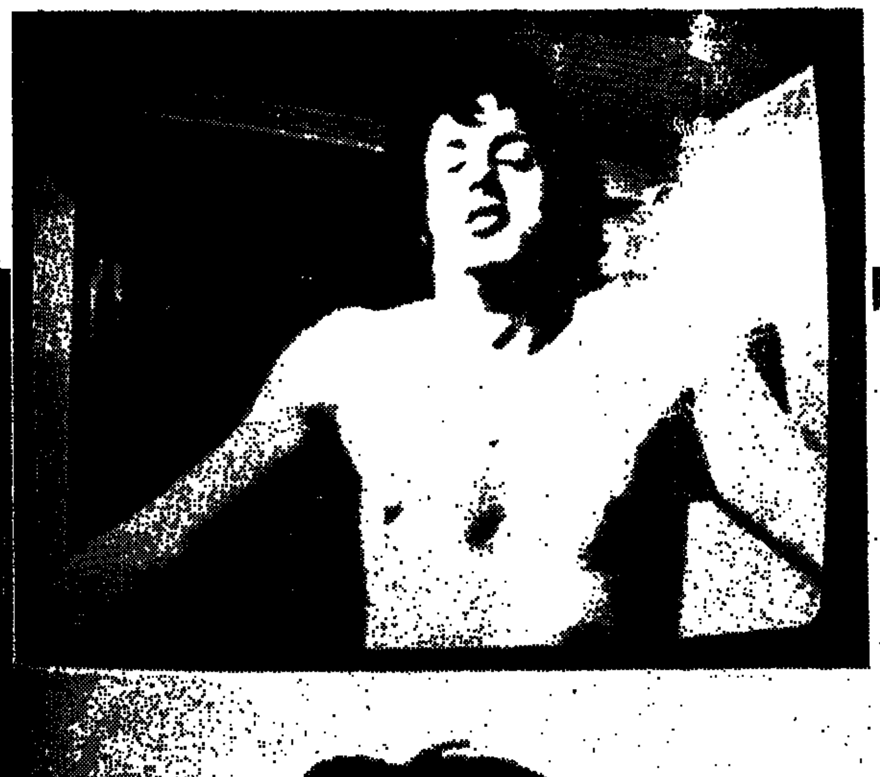

מדונה: „כשהתבגרתי, אני זוכרת שאהבתי את גופי ולא התביישתי בעצמי. לא חששתי כל מעצורים. אולי זה בא מזה שהיו לי אחים מבוגרים, שהתרחצתי איתם יחד באמבטיה"

20 שנה לפלישה הסובייטית

לעולם לא אחזור לפראג

„מה שארע בפראג ב־21 באוגוסט 1968, דומה בעיניי לכפיתה אכזרית שנעשתה בפומבי, לעיני עולם אדיש" ● עדות אישית: ליל הפלישה, פראג עוד לא הבינה מה קורה

וינסנט פראש

ה־21 באוגוסט 1968, מצא אותי בפראג. אותו יום גורלי נכנסו כוחות ברית וארשה לעיר והביאו לקיצו את „אביב פראג" – הניסיון של אלכסנדר דובצ'ק וחבריו להביא לליברליזציה ולדמוקרטיזציה של החיים הפוליטיים והחברתיים בצ'כוסלובקיה.

במסגרת הרשימה הקצרה של ההתפוצצויות שהצליחו להרעיד את האימפריה הסובייטית, יש לפראג מקום נפרד, קודר ומטריד. מקום, שגם 20 שנה אחרי האירועים, עדיין חונק גרון ולב. בין ההתקוממות העקובה מדם והנואשת של 1956 בבודפשט, לבין המהפכה האפגאנית, המסתירה את מקרי האכזריות שלה תחת צבעים זוהרים של תהילה, דומה פראג מבחינתי לכפיתה אכזרית שנעשתה בפומבי לעיני עולם אדיש.

הכל החל בארבע בבוקר. במעונות האוניברסיטאים בהן התגוררתי, אחד הבניינים הנדירים שלא הוחרמו בידי המפלגה למען תיירים זרים, נשמעות דפיקות מחרישות אוזניים על הדלתות. הבניין מאוכלס ברובו הגדול בסטודנטים מהעולם השלישי, הלומדים בזכות מלגה. מכל המסדרונות שומעים קריאות בבליל נוראי של שפות. נהמה רצופה מרעידה את החלונות. מזג האוויר אפור וקר. בשמיים ניתן לראות המוני מטוסי תובלה ענקיים, חוצים את העיר. סטודנט מכסיקני לבוש פיג'מה מסביר לי בהתרגשות שהרוסים מגיעים, וממשיך במרוצה את מסעו בין הקומות.

מאוחר יותר למרתי, כי בשש בבוקר הכל כבר נגמר. כוחות סובייטיים מוטסים יחד עם משוריינים, החזיקו כבר בנקודות המפתח של העיר, ממתינים לטורי הטנקים הכבדים שעשו דרכם בכבישים.

בבניין נרגעת ההתרגשות. פה ושם אפשר לשמוע אפילו קולות צחוק ועליזות מתוך החדרים. סטודנטית תורכית, צ'כית, עיניה בוהות בחלל, חוזרת בפני כל מי שרוצה: „הרוסים משתלטים על פראג. לא יודעים איפה דובצ'ק". הרדיו פתוח במלוא העוצמה. מעט חדשות. קריאה לשקט מפסיקה מפעם לפעם קונצ'רטו של קורלי.

יותר מאוחר, בעיר, כשאמתין לקול צרורות המקלעים, תלווה אותי אותה תחושה של חוסר התאמה ושל צחוק הגורל: מזג האוויר יפה כל כך. הצריחים של גשר קארלוב המפורסם מבהיקים בשמש. יום קהיר יוצא לדרכו.

ברחוב מרוסני בחור צעיר, שער ארוך מאוד וראש מורכן, מגיש לחייל ערימה של פגזים אותם אסף באותו בוקר, בסמוך למתרס שניסה להגן על בניין הרדיו. הוא מסביר ביסוריות במה מדובר, אורב לאיזושהי תשובה, ואז, מאוכזב, חוזר על אותו תהליך אצל הבא בתור. השפה הרוסית – חובה בבתי הספר הצ'כוסלובקיים, אבל הדוגמאות בשטח מוכיחות שיש מקום לשיפור ניכר. בצומת הבאה הוא חוזר על אותו תהליך.

כמו מרכבת חיילי הרגלים התופסים את העיר, גם החיילים ברחוב זה לבושים בכובע גרב, בסרבל חקי ומגפיים שחורות. אבל לאלה יש, בנוסף, גם חבילת שמיכות ואפוד מרשים עם מימיה ומצפן. אומרים שהם שייכים ליחידות הצנחנים שחדרו ראשונות לעיר. מי שאחרי שהקיפו את אספת המפלגה הקומוניסטית הצ'כית, ירו באנשים לא חמושים וגרמו לאבידות הראשונות.

אחד מהם, שנשאל לדעתו, וככל הנראה בכדי להצדיק את המוניטין הזה, מושיט את ידו לאקדחו. ה„אנטי מהפכן" אינו מתעקש.

■■■

רק כמה מחלקות תופסות עמדות בכיכר ארמון פראג, מסביב לבניין מרשים, שבסביבות 10 בבוקר הם דאגו לנקב בכדורים. מתברר, שהבניין שייך לשגרירות שבדיה, ומישהו ירה עליהם מהחלון.

שעה לאחר מכן, עדיין היו רכונים מסביב למתרסים מאולתרים, בולטים למדי בכומתתם הענקית, הסגולה. אין ספק שיש משהו בולט לעין במדים הרוסים.

בדיוק מעליהם, מאחורי החלונות הסגורים של עמדת משמר הארמון, מותחים חיילים צ'כים את צווארוניהם כדי להיטיב לראות. הם רתוקים.

מהעבר השני של הוולטבה, בכיכר העירייה, יכולים אנשי פראג לערוך היכרות ראשונית עם נציגים אחרים של הארטילריה הרוסית. סוללות נ"מ פרוסות מסביב לכיכר, קניהם מופנים לעבר הקירות. מפעיליהם, יושבים שניים שניים, מנסים להתחמק מהקריאות הזועמות שמטיח בהם ההמון. רק מעטים מהם נכנסים לוויכוח. ברור למדי שהם בטוחים בזכותם לפעול כפי שהם פועלים, מחפשים בתקווה את האוכלוסיה המשוחררת, שתקבל אותם בפרחי תודה. זאת רק שאלה של זמן.

חייל נרגש משיב לאורח: „אם באמת היית קומוניסט טוב כמו שאתה אומר, היית עכשיו בעבודה, ולא משוטט ברחובות". אחר מרים את חתת מקלע שלו: „אני לא הטובאריש שלך, הסתלק מכאן!"

■■■

בכיכר מתקהלות הקבוצות ומפוזרות. תחת המסווה של ועידה חקלאית ניתן לחוש בהתפתחות הפעולה הפסיכולוגית. ויכוח נוקב מתחיל ברגע שצצה ההזדמנות. בקושי רב ניתן להבחין בקני התותחים מעל לראשים. הרכונים. רק שני תותחים גדולים בולטים משני צידי הכיכר, כאילו בניגוד לכל הגיון.

חייל סמוק יושב למרגלות פסלו של ג'ון יוס, למול עלמה צעירה המדברת עימו בערנינות, ומסרב שיצלמו אותו. „אני מלוכלך מדי", הוא אומר. מסבירים לו שזה לא חשוב – הסרט שחור לבן. עושה רושם שאינו מבין את ההבדל.

על אחד הבתים, תלויה כרזה מהשבוע שעבר, מבשרת על „תצוגה גדולה של האמנות הסובייטית". צלם צ'כי שוכב על הריצפה, בניסיון למצוא את הזווית לפיה ייראה אחד התותחים כיורה על המלה „סובייטית". משק עוצר אותו בו במקום, מנסה להוביל אותו למען מפקדה מאולתרת, הממוקמת באוויר הצח. תוך שניות מוקף הצמד בחבורת אזרחים קולניים. יד זריזה משתלטת על המצלמה, והצלם משוחרר בכוח.

כמה דקות לאחר מכן, אני עצמי אהנה מהתערבות דומה. חלקים קרועים של סרטי צילום הפזורים על המדרכות, או קול התרסקות מצלמה, מזכירים לעיתים מזומנות מדרכות אחרות וזמנים אחרים.

סטודנט צעיר לפסיכולוגיה שואל אותי איך היתה המהפכה בפאריז, „ללא ספק חשובה יותר", מעין שואל, מעין קובע. ביטוי מאולץ במקצת של שפלות קומה לאומית, שחשים כאן לעיתים קרובות. כאילו הרוח הקרה שזה זמן מה מגיעה מהמערב, הביאה גם את תחושת הבושה על העוני ועל הבעיות שנפלו בחיקך.

המכנסיים שלו מוכתמות במעט דם. כדור שפשף את ישבנו. לא רואים את זה כאן אצל רבים, והוא גאה בכך. איך להגיד לו שקשה לדבר על מהפכה כמו שמדברים על מכוניות?

הוא עוזב אותי כדי להצטרף למסע לוויה העובר שוב ושוב ברחובות המרכזיים. המפגינים מניפים דגלים גדולים, דורשים את דובצ'ק וסבודובה. כואם מגביר את קריאות הבוז המוטחות ברוסים.

חשים במתח העומד על סף שבירה, אבל השעות חולפות וההתפוצצות – ממנה חוששים כל הזמן – אינה מגיעה.

סטודנט להנדסה מאשר בפניי, שאין שום אפשרות להתגודדות מזויינת. היה צורך לארגן אותה, בעוד שאין לא מנהיגים ולא כלי נשק, ולרוסים יש יותר מדי טנקים. מבחינתו, המתרס של תחנת הרדיו היה טעות.

■■■

ברחוב הראשי של העיר, לא מפסיקים הטנקים לנוע. טנקים אחרים נחים על המדרכות שמסביב לשני היומונים הגדולים של העיר והבנק הלאומי.

ברגע שאחד המנועים מתחיל לפעול, נהג הטנק סופג קללות נמרצות, מצביעים עליו באצבע, זורקים אבנים או ענפים. נער שובר במכת אגרוף חלון משאית, הממשיכה בדרכה. גבר צעיר חוצה את מרכז הרחוב, שהמרצפות החדשות שלו נסדקות תחת משקל הטנקים, מתעלם לחלוטין מהמפלצות הללו, אפילו שכולם יודעים שהם לא מהססים למחוץ. חריקת בלמים נוראית סותמת אנחת רווחה מהצופים. אנשים רבים ברחוב, והרוסים, כמו הצ'כים, נמנעים בברור מלמתוח את החבל.

הצריחים של חלק מהטנקים סגורים. זחל אחד מתקרם בקפיצות, כאופניים של ליצן שנתגלגלים התעקמו. ההמון שואג מצחוק. מאחורי הפריסקופים נידונו הנהגים האומללים לאנונימיות מחניקה.

מדי פעם נעצרת שיירה, או מהססת באיזה מסלול לבחור. הקהל ממהר להקיף את הטנקים, מנצל את ההזדמנות לחרוט עליהם כתובות.

כדי לפנות את הדרך מתקדמים הטנקים ונסוגים בפראות, תוך שהם מגבירים את עוצמת המנוע ומטיחים בסובבים ענני גאז מחניקים.

מישהו הצליח לקשט תותח במכחול צבע ישן. אחד השיריונאים, אקדח בידו, עוזב באיטיות את הצריח וניגש להסיר את הקישוט.

על המדרכות, בסמוך לטנקים שנעצרו, ממשיכים הוויכוחים. האווירה טובה.

מישהו מגיש לאחד הצוותים תקליט ועליו קולות הקרב שהתנהל בבוקר, בסמוך לתחנת הרדיו. קולות התפוצצותה של משאית תחמושת, שצ'כי אחד הצליח להצית, נשמעים כאן מגוחכים. בבוקר הרעידו רובע שלם, שברו אלפי חלונות, והציתו בתים אחדים.

לא רחוק משם משוחח צעיר עם חייל רוסי. הצ'כי, לאחר שהעביר במבט מעריך את אצבעו על הכידון המחובר לרובה, מבקש מהחייל שיואיל בטובו לקלף את הבננות שבסלו. הרוסי מעמיד פנים שאינו מבין. כמה דקות קודם לכן, למדנו שהמטכ"ל הצ'כי הגיש מחאה רשמית על הכיבוש.

תנועה פתאומית של ההמון חושפת חייל רוסי זועם, הקורע מעל ביתו כרזה, המגנה אותו ואת חבריו כפשיסטים רוצחים. לקראת הערב ייעשו הכתובות יותר מתונות: „איוואן, חזור הביתה. לנטשה יש מאהב".

הרגלים, סלבים מרקיעם, וראים צעירים. פה ושם רואים גם כמה מרגשים מונגולים. גברת זקנה שואלת אחד מהם אם הוא אוהב את הרוסים. הוא מחייך ומשמיע איומים, לשמחתם הרגשות הצופים.

באמצע המצבה לזכרו של וונצלאס הקדוש, בין הפרחים, מציינים את מכנסיו האדומות מדם של צ'כי צעיר שמת. בכל מקום חותמים על מחאות, רוצים, עדיין להאמין בקסם שיש לדברים הכתובים.

יותר למטה, ברחוב וקלאבסק, מתאמצים האנשים להציל בתוך משאית. הנהג מדבר לאט עם ההמון שמתאסף סביב. בנו בן ה־14 נהרג מכדור, הוא מסביר, בעת שהיה במשאית – ומזמין את כולם להסתכל, יש הרבה דם, והלקש מוכתם. לאחר זמן קצר ממשיך האב בדרכו.

הערב יורד על פראג. האיוואנים מתחילים לנקות את הטנקים, חושבים אולי שאין אוכלוסיה אחרת מלבד זו שבה פגשו במשך היום.

אדון זקן אחד, מאוד מנומס, אומר לי, שעוז רוחו של העם ינצח לבסוף, ודובצ'ק או מישהו אחר עוד יבוא. צריך רק לחכות.

בשגרירויות מתכנסים כמה קפיטליסטים חסרי תקנה, חושבים כיצד להעביר את הלילה, ולארגן במהירות שיירה לעבר הגבול.

במעונות הסטודנטים מרתיחים כמה שקסאות שימורים. לסטודנטית התורכית יש עיניים אדומות, והיא מעבירה לנו את עצבותה והעמוקה.

הרדיו, עדיין נהדר בחרותו, מבריז קול חורר: „עם השקיעה הזאת, מתחיל הלילה הארוך השני של עמנו". ■

> אדון זקן אחד, מאוד מנומס, אומר לי, שעוז רוחו של העם ינצח לבסוף, ודובצ'ק או מישהו אחר עוד יבוא. צריך רק לחכות

שיר שחלמו על פראג

אל העיר שבויית החלום
צל כבד וזר חגית
וירח באדום
את מלכותו טבל בקית
מי שלא עצם את עיניו
את לילו הזמר כאב הוא
דומיית כניעה בלי קרב
איש את נשקו נצר עד מוות

איך על פראג שחר לא בקע
בשלישות כלה כותו
איך נדם קול כינור דומה כתו
שיר שחלמתי על פראג
שיר שחלמתי על פראג
שם השחר עוד יבקע
שם השחר עוד יבקע
כמו תצלום ישן מצהיב
עיר של רפאים מוטלת
לרגלי דובים חרשים
ובצווארה המאפלת
את פתחו איש לא יוצא
ריח גאוות מלוח
מקצה ועד קצה
על פני העיר נישא ברוח

איך על פראג...

רק השקט בה נותר
איש צעיר הומק בפתח
אז עלה לו אור מוזר
שם בכיכר העיר שמתה

שיר שחלמתי על פראג
שיר שחלמתי על פראג
שם השחר עוד יבקע
שם השחר עוד יבקע

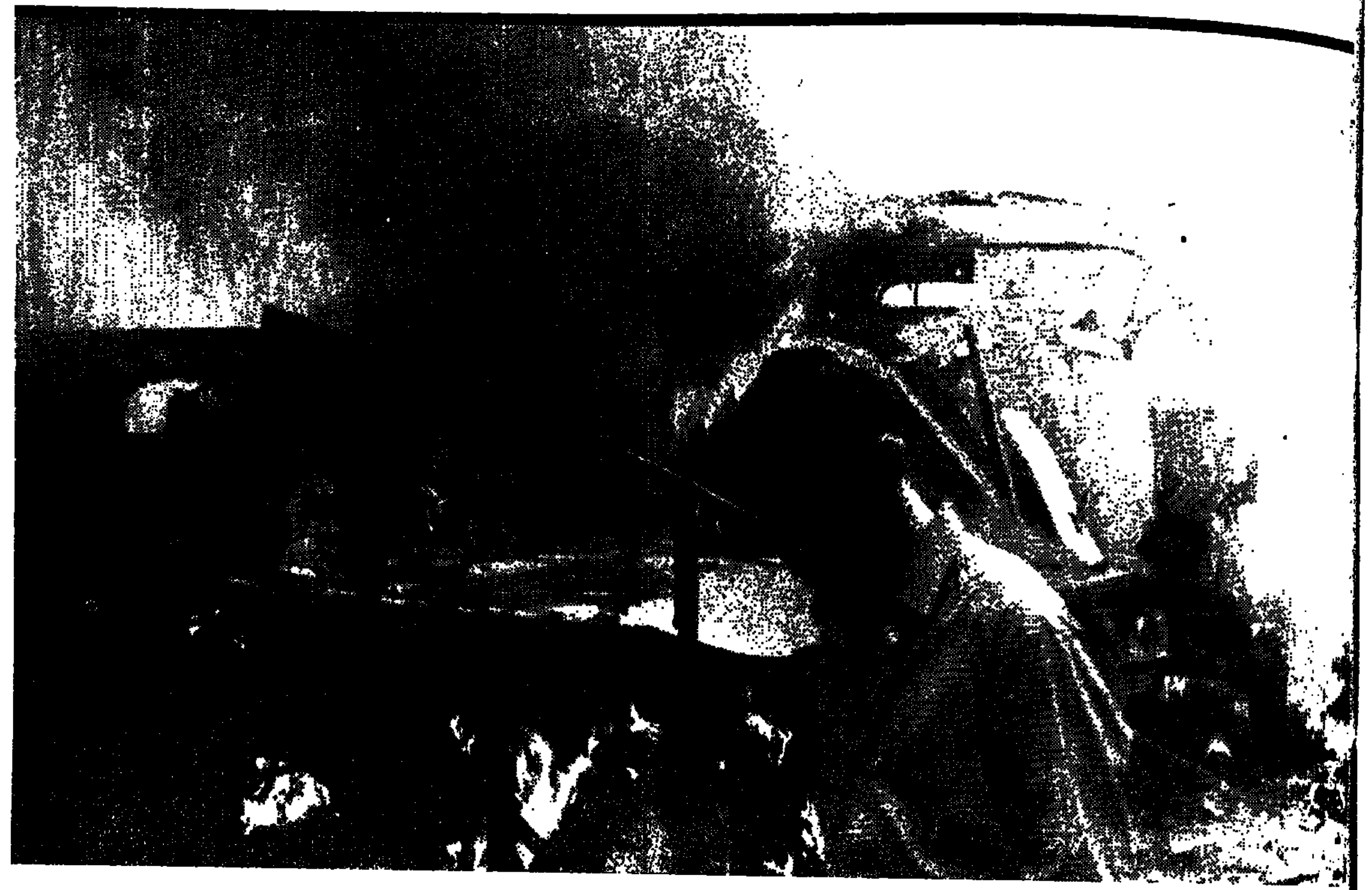

סטודנט צ'כי ליד הבריקדות הבוערות בחזית בניין הרדיו ● דגל צ'כוסלובקי מוכתם בדם אחד הקורבנות הראשונים

אריק איינשטיין שר את השיר שכתב שלום חנוך, בפסטיבל הזמר ב־1968. קשה להאמין, ששיר כמו „מתקרם" מבחינה מוסיקלית השתתף בפסטיבל. היום אריק אומר, שהוא אולי מקליט את השיר קצת אחרת, בצורה פחות „מארשי" ובצורת שירה מעט שונה, אך הוא בהחלט זוכר אותו לטובה:

„הנושא דיבר אלינו מאוד. הפלישה לצ'כיה ריגשה את כולנו באותה תקופה והשיר ששלום כתב מצא חן בעיניי. השתתפתי בפסטיבל הגיב לשיר בצורה די פושרת והוא הגיע לאחד המקומות האחרונים. אני זוכר ששאלו אותי אם אין לנו מספיק צרות משלנו שאנחנו שרים על צרות של אחרים. אז זה נראה לנו חשוב [illegible] רומנטי כזה..."

שלום חנוך, אז חייל בלהקת [illegible] זוכר גם הוא, חישב את [illegible] השיר:

„הייתי באמצע חוזה [illegible] כשמישהו סיפר על [illegible] קיבלתי מכה בלב [illegible] זה, כאילו זה משהו [illegible] שבמעשה של כוח [illegible] אותך נוסחם [illegible] הרגשתי שזה [illegible] פה.

[illegible]

זאת, אריק שר [illegible] השיר הזה הוא [illegible]

„במסגרת [illegible] נסע זה, אבל [illegible] התקיימה עצרת [illegible] שרתנו. התכנסו שם [illegible] לאריק ישבנו [illegible] עם חיות הזמנים [illegible] ■

שלות סיגמא

על רקע עדתי

שלמה נקדימון

כשהוא נכנס לבית הקפה שלו, „לה ג'באנז", בתל־אביב, או למפעל הבאגטים שלו, ספק אם מישהו יודע שמיקי אימן עמד לפני 30 שנה בראש הפגנות־מחאה של יוצאי צפון אפריקה. „המלך הבלתי מוכתר של הספרדים", קראו לו בסוף שנות ה־50.

ספק גם, אם מישהו מעלה על דעתו את מוצאו – אימן, יליד תוניס, בעל שם משפחה יקיי. בן עשירים, לוחם מחתרת אנטי נאצית, ניצול שואה, שבעברו הקרוב יותר גם שותפות פוליטית קצרה עם אבנר שאקי, העומד כיום בראש המפד"ל.

היום, 30 שנה אחרי, מיקי אימן הוא מלך שבע, איש עסקים מצליח. הנושא העדתי לא מהווה גורם משמעותי במערכת הבחירות הנוכחית. במערכת הבחירות הרביעית, כשניסה ביחד עם שאקי להריץ רשימה עדתית לכנסת – ריתק אלפים בנאומי רחוב. גם שאקי זוכר את השותפות הזאת לטובה.

■■■

ההתחלה היתה בתוניס. אביו, גסטון ישראל אימן, דור ראשון למשפחה יהודית שהיגרה לתוניס מגרמניה. עם עלות היטלר לשלטון, חדל לדבר בשפת אמו. אמו של מיקי, דור רביעי בתוניס. צברו ממון רב. בין השאר, שלטו על שרות קקאו ענקיים ביאווה, אינדונזיה, ועל רשת קונדיטוריות בתוניס, שנשאה את השם לה ג'באנז: כינוי לנערות ביאווה.

מיקי בחר במיקרוביולוגיה. למד בפאריז. בעיצומם של הלימודים, פרצה מלחמת העולם השניה, הנאצים פלשו לצרפת, ומיקי הצטרף למחתרת המאקי. את סיפורי המחתרת, המאבקים בתוכה וסיפורי הגבורה, הוא עומד לפרסם בקרוב בהוצאה צרפתית.

במלחמה, נחשב נעדר. הוריו, בתוניס, קיבלו מחבריו לנשק הודעה כי נפל בקרב. אפילו צויין המקום בו נקבר. מיקי אומנם נפגע, אך לא נהרג. חבריו נפלו, והוא נחלץ מבין גופותיהם עם זעזוע מוח. אחרי תלאות, הגיע הביתה, לתוניס.

בבית, ברחוב לונדון, היתה דממה מורה כשהגיע. אביו, רעד כולו. הראי היה מכוסה סדין לבן, נר נשמה דלק ליד תמונתו. ואז הראו לו מכתב ממפקד בכיר במחתרת, המדווח שמיקי, כינויו המחתרתי של משה אימן, נפל בפעולה מחתרתית, ואחרי מותו הוענק לו אות צלב המלחמה.

ידם של הנאצים השיגה את מיקי ואת שלושת אחיו בתוניס. אביו נלקח כבן ערובה. מיקי נשלח למחנה מעצר שנשלט על ידי איטלקים. אלה, למזלו, גילו יחס טוב כלפי העצירים.

אחרי המלחמה השלים מיקי את לימודיו באלג'יר ובצרפת. חזר לתוניס ופתח מעבדה מיקרוביולוגית במקצועו, ששיגשגה עד 1956, השנה בה עזבו הצרפתים את תוניס.

■■■

החליט לעלות לישראל. תחילה כתייר. תחנה ראשונה, עפולה. בבירת העמק פגש בחבר, רופא. זה שיכנע אותו להישאר ולנהל את מעבדות בית החולים המרכזי, של קופת חולים, במקום. הסוכנות היהודית העמידה לרשותו דירה בעפולה. חזר לתוניס להביא את אשתו, אליגירה, היום גילה, ושלושת ילדיהם.

כעבור זמן קצר הגיעה המשפחה לנמל חיפה. מיקי ומשפחתו זכו בתעודת עולה. כאן גם נתקל בראשונה במציאות.

„סע", אמרו לו, „למעברת חצור".

לא ידע מה זה חצור. בדק במפה ומצא – חצור מרוחקת 70־80 ק"מ מעפולה. מיקי שלף מארנקו את האישור לדירה בעפולה.

„הבטחתם לי להישאר כאן, אני מתחיל לעבוד בקופת חולים...", זעם באוזני פקידי הסוכנות.

הפקיד בשלו: „אתה נוסע לחצור".

„לא".

„נזמין את המשטרה..."

מיקי, איש עיקש. „מצידי תקרא אפילו לבן־גוריון. אסע בחזרה לצפון אפריקה. תנו לי כרטיס נסיעה".

הזעיקו את המנהל המקומי של הסוכנות, יוצא מצרים, ששלט בצרפתית. הוא נקט לשון הכה, „תישאר שם שנה". מיקי סירב. „נביא אותך בכוח", איימו.

מיקי ניצח, הפקיד ויתר. הוילה בת 7 החדרים בתוניס הוחלפה בספק־דירה בעפולה. מיקי החל לעבוד במעבדה בבית החולים. שם למד פרק שני בהלכות אפליה.

■■■

כמה מ„ותיקי" עולי המאגרב, בעלי ניסיון, הציעו לו להצטרף לארגון יוצאי צפון אפריקה, „כדי שתוכל להילחם". להילחם על מה, שאל. „כדי להשיג את מה שמגיע לך, אתה צריך להצטרף למפלגה", הסבירו. הציעו לו להצטרף למפא"י. „בלי מפא"י לא הולך פה כלום", הסבירו לו. מיקי סירב.

מיקי לא היה 'חשוד', על פי תוארו, כיוצא צפון אפריקה. לא מראהו החיצוני וגם לא שם משפחתו, לא הסגירו את מוצאו. גם בהנהלת בית החולים נחשב „אחד משלנו".

יום אחד בא אל מיקי חבר, סימון טיבי ז"ל, וסיפר: „רצינו לפגוש את מנהל בית החולים (האיש נפטר בינתיים), וזה השיב שאינו רוצה לפגוש את הזבל".

„התפלאתי", נזכר מיקי. „היכרתי את המנהל לא מאתמול. הסיפור לא נראה לי אמת. אבל סימון, שהיה איש אמין, אמר לי: 'אני נשבע'. החלטתי לשאול את המנהל במישרין. נפגשנו בארוחת צהריים בבית החולים. חזרתי בפניו על סיפורו של סימון. שאלתי אותו אם אמר שאינו רוצה לשבת עם הזבל, והוא השיב נכון. האם זה מתאים לך להתבטא כך, שאלתי, והוא השיב, 'יש לי את כל האנשים בכיס. בכוס קוניאק אני קונה אותם'.

„אמירה זו הרגיזה אותי. אמרתי לו: גם אני צפון אפריקני... הוא השיב: 'אבל אתה לא כמו כולם'".

זאת היתה נקודת המפנה. מיקי, שרתה עד אז כל פנייה להצטרף לפעילות על בסיס עדתי, אמר לחברו, סימון טיבי: „אני מצטרף אליך, בתנאי שנעזוב את מפא"י ונקים ביחד מפלגה ספרדית".

סיפור רודף סיפור. בבוקר אחד נתקל מיקי בקבוצה של יוצאי מרוקו יושבת על הכביש חוסמת „לחם ועבודה". סיפרו לו, כי פוטרו מבית חרושת לסוכר. שריקת משרוקית קרעה את השיחה. שוטרים חובשי קסדות התנפלו על החבורה במקלות.

המפגינים הועמדו למשפט מהיר. מיקי רצה להעיד, לספר שהנאשמים הוכו על לא עוול. „רציתי לשאול את הקצין, ששרק במשרוקית, למה שרק את השריקה שהיתה פקודה להסתער? לא הסכימו שאעיד והקבוצה הושלכה לכלא לשבועיים".

■■■

מיקי נעשה נושא דברים של המונים. ראשית, אירגן הפגנות נגד המשטרה. לא היתה בעיה בשבילו להוציא 500, 600 מפגינים לרחוב.

„התחלתי לקבל עדויות על הדרך בה מטפלים באנשינו. ההשפלות היו נוראיות.

(המשך בעמ' 52)

מיקי אימן. הצלום: רזי. „אמרתי לו: גם אני צפון אפריקני, והוא השיב: אבל אתה לא כמו כולם"

לפני 30 שנה, הם הריצו מפלגה של יוצאי עדות המזרח. במקום הראשון – אבנר שאקי, כיום בראש המפד"ל; במקום השני – מיקי אימן, כיום בעל קונדיטוריות ומפעל לבאגטים • המפלגות הגדולות בלעו אותם

השקענו עוד 3 מליון דולר כדי להפוך את המלון הטוב ביותר לטוב עוד יותר

חדרים ברמה עולמית

מהעיצוב והריהוט ועד לטלויזיה הקולטת 4 יבשות.

חגיגה גסטרונומית בכל ארוחה

מארוחת הבוקר העשירה ועד למסעדות הפאר "מרחאבה" ו"קאזה־טאבה".

עולם הספורט - ראשון בליגה!

ממועדון הספורט הימי דרך מגרשי הטניס המוארים ועד... חוף הים הפרטי.

והבילוי - נון סטופ

צוות של מקצוענים שנותן את הנשמה כדי שאתה תהנה מכל רגע.

אביה סונסטה
אחד יחיד ומיוחד

לחזמנות: משרדי סונסטה טל. 03-244176, 059-79222, ארקיע או סוכני הנסיעות.

איעתימאד חורשיד, מחברת הספר, בצעירותה. היא היתה יפה, וזו מקורה של הטרגדיה

אורגיות בבית־המוות

היו לו 500 נערות פיתוי. הוא חתר תחת נאצר. הוא חיסל את המלך פארוק ● ספר חדש, החושף את מעלליו של מפקד המודיעין המצרי, מסעיר בימים אלה את קהיר

סמדר פרי

הוא שכב על המיטה, עירום כביום היוולדו. היא נכנסה לחדר, טופפת על עקביה המחודדים. כשראתה אותו, עצרה נדהמת. הוא אמר לה, בואי. היא זינקה אל הדלת. אבל הוא הקדים ונעל אותה. היא צעקה, צרחה, בעטה בו במקום רגיש. הוא זעק לעזרה.

כשהאחרים הגיעו, הוא לא טרח להתלבש. העיף בה מבט קר וציווה עליהם להוביל אותה למטה. אתם יודעים לאן, אמר להם. והם ידעו.

„חדר המוות" נראה כמו בית מרחץ תורכי. מתוך האמבט המהביל עלה ריח איום. אבל המראה שנגלה לעיניה היה נורא עוד יותר: גולגלות אדם, גוויות, אנשים חיים צפים בתוך מים רותחים. היא, איך לא, התעלפה. וכשהתעוררה – מצאה עצמה בבית החולים. ליד מיטתה ניצבו הבעל וארבעת הילדים הקטנים.

זהו אחד מקטעי השיא בספר המדובר ביותר בימים אלה במצרים. אשה כמעט אלמונית, מגוללת סיפור חיים שלדבריה ניכפו עליה, לצידו של מי שהיה מפקד המודיעין המצרי, ערב מלחמת ששת הימים.

הגיבור, סלאח נאסר, ישב בבית הסוהר בעוון פגיעה בביטחון המדינה, שוחרר, וחזר לבית הסוהר, בגלל תביעת הפיצויים שהגישה נגדו האשה.

קשה להבין איך אשה מצריה, מוסלמית, אם לילדים, החיה בגפה, תמצא את האומץ להיחשף ולחשוף, כמו שעשתה איעתימאד חורשיד בספר זכרונותיה. לא מובן גם מה תשיג בנקמתה, לאחר שה„שטן", כך היא מכנה אותו לאורך 317 עמודי הספר, ממילא הלך לעולמו, עיוור וחירש, לפני כשש שנים.

התקשורת בקהיר עוסקת בימים אלה רק בנושא זה, אבל לא בשאלה כיצד התרחשו דברים כאלה בחדרי חדרים באין מפריע; מטרידה אותם יותר השאלה, כיצד אשה בוגרת, אם לילדים שהגיעו לפירקם, מעזה לקלקל את סיכויי הנישואין של צאצאיה, בתוך חברה סגורה ושמרנית. ואיך יתכן שהמימסד, שהספר הזה בוודאי לא מוסיף לו נחת, איפשר פרסום והפצה של דבר תועבה שכזה.

ובינתיים, כל בני המזל שהצליחו לשים יד על הספר לפני שאזל, עסוקים במשחקי ניחוש. גיבורי המשנה, ויש לפחות 30 כאלה, מוזכרים בראשי תיבות בלבד, בתוספת פרט ביוגרפי מאפיין. אבל זה מספיק. כל אחד, כך הסבירו בקהיר, יוכל לנחש מי הם אנשי המימסד ומי הן נשות החברה הגבוהה, שהשתתפו באורגיות ב„בית המוות", הצופה אל הפירמידות.

■■■

איעתימאד חורשיד, על פי האוטוביוגרפיה, כבר חצתה את העשור החמישי. מן התצלומים נשקפת אשה עגלגלה, שחורת שיער ועין, ממוצעת קומה. ככל בנות מחוז מנסורה, היא מעידה על עצמה, חנן אותה הטבע ביופי, וזה, אולי, מקורה של הטרגדיה.

כשהיתה בת 14, זייפה את תעודת הלידה, הוסיפה לעצמה שנתיים, כדי להינשא לאחמר חורשיד, צלם קולנוע שהבטיח לה קאריירה של כוכבת. הוא היה מבוגר ממנה ב־28 שנים, נשוי לאשה אחרת, מבוגרת ממנו ב־20, אב לשניים.

אולם, הנישואין לא הגשימו את חלומותיה של בת הכפר היפהפיה. עד מהרה מצאה עצמה מטופלת בארבעה תינוקות, וכשהיתה באמצע הריונה החמישי, התחוללה הפרשה.

אשת החברה ס.ק. התקשרה אל איעתימאר, והודיעה לה כי מפיק קולנוע מסויים מתעניין ברכישת מעבדת הצילום שלה. כשהגיעה עם המפיק לביתה של איעתימאר, עוד באותו ערב, התברר כי הלה אינו מתעניין במעבדה. „התאהבתי בך מאז נפגשנו לראשונה, בבית החולים", גילה לבעלת הבית, שלא זכרה היכן נפגשו.

מן הספר עולה, כי מוסטפה, אחיו הבכור של הנשיא גמאל עבד אלנאצר, התאהב אף הוא באיעתימאר, אולם היזוריו הושבו ריקם. הוא ניסה להתאבד, נטל גלולות שינה, ואושפז בבית חולים. המשפחה החליטה להביא את איעתימאר אל בית החולים, בניסיון להשיב למוסטפה את טעם החיים. שם, לראשונה, ראה אותה סלאח נאסר, מפקד המודיעין שבא בשליחות הנשיא. מוסטפה, אגב, הוגלה מיד לסוריה.

כשהגיע נאסר, עם פמלייה של עוזרים ואנשי ביטחון, במכונית מרצדס מבהיקה, אל ביתה של איעתימאר, לא מיהר לחשוף את זהותו האמיתית. לאחר שיחת נימוסין, הודיעה אשת הקשר, כי „המפיק הבכיר" מזמין את איעתימאר לביתו. כמנהג אשה נשואה, היא ביקשה להודיע לבעלה, ששהה באותן שעות על סט הצילומים מחוץ לקהיר, כי היא יוצאת בגפה בשעות הערב. המרצדס המבהיקה הובילה את איעתימאר אל הבעל, שהעניק מיד רשות יציאה. „העיקר שתצליחי למכור את מעבדת הצילום".

אבל ב„וילה מריוטייה", כאמור, יצאה אמת אחרת לאור.

אני מאמין גדול במין, התוודה סלאח נאסר, כשנחשפה זהותו האמיתית. מתברר כי המודיעין המצרי נהג לגייס מאות צעירות, שנועדו לתרגם את המין לשפת האינפורמציה. מרביתן עברו דרך מיטתו. בהמשך, הן נשלחו לפוליטיקאים בכירים, לאנשי עסקים, ובעיקר, לדיפלומטים זרים. נאסר ואנשיו הסתייעו באינפורמציה, בהקלטות הסתר ובצילומים, לסחיטה.

איעתימאר מוכנה להישבע, כי 500 נשים, לפחות, אולצו לעמוד הכן לקריאתו של 'השטן'. כולן צעירות, נאות ומשכילות, חלקן סטודנטיות. היא מפרטת את שיטות ה„גיוס": במקרה שצעירה מסויימת לא נענתה, היו דואגים לצלם אותה בתנוחות אינטימיות, ומאיימים להניח את התצלומים על שולחנו של הבעל, או לפרסמם בתקשורת המקומית. במקרים של סירוב עיקש, היו דואגים להרכיב פוטומונטאז. והמדובר, כמו שאמרנו, בחברה מוסלמית, שמרנית, סגורה, החיה על פי קודים חברתיים ברורים, בביצה השמנונית של „מה יגידו".

■■■

המועמדות החדשות היו מקבלות „טיפול קבוצתי": כל אחת בתורה, הובלה אל בית בודד בקהיר, אחד מתוך שלושה, שם התקיימו נשפי חשק בסגנון האימפריה הרומית. איעתימאר מספרת על המיפגש הראשון שלה: „נשים עושות אהבה עם נשים, גברים עם גברים, גבר אחד ונשים שונות מסביבו, אחרים מאוננים בפרהסיה, עירומים, בלא בושה".

האם גם היא השתתפה? אין לדעת. המחברת דואגת להציג עצמה כקורבן, מבלי לפרט.

והבעל? אחמר חורשיד האומלל ידע־לא־ידע מה עובר על רעייתו. מדוע לא עשו יד אחת, ופנו אל השלטונות? איעתימאר: „בימים ההם, לא היתה כתובת אחרת. 'השטן' היה מלך מצרים. הוא איים עלי כי ירצח את ילדי".

לנשיא, עבד אלנאצר, לא היה שמץ של מושג מה מתרחש מתחת לאפו. נאצר היה שנוא נפשו של ראש המודיעין שלו, שזומם, יחד עם הפילדמרשאל עאמר (שאף הוא השתתף באורגיות), להפילו ברגע המתאים. תחילה ניסה לשדל את הנשיא להצטרף אל החבורה ההוללת. לא יתכן שאתה משולל חטאים קטנים, אנושיים, השתמש מפקד המודיעין בחלקת לשונו. אתה לא שותה. לא מעשן. אולי אתה...? הנשיא הניד בראשו לשלילה. 'השטן' הבין כי אין טעם ללחוץ יותר. מי כמוהו ידע, אחרי שדאג להטמין מיקרופונים ומצלמות גם בחדר השינה של הנשיא, כי אין לו חטאים מסוג זה.

איעתימאר לא חוסכת מן הקורא תיאור מפורט של כל אחת מסטיותיו של 'השטן'. הוא אהב, בעיקר, להיות מושפל. „ביקש שאכנה אותו בשמות גנאי, שאתנהג אליו כמו כלב רחוב. ועשיתי זאת בתענוג עילאי. נקמה פעוטה, לעומת האסון שהמיט עלי... היה מבקש שאנעץ את העקבים המחודדים בבשרו חרך, השמן, וכשהייתי פוצעת אותו, היה מלקק את הדם, מגרגר בהנאה".

היו ל'שטן' גם התפרצויות של הפגנת חשיבות. מה את רוצה שאעשה לנשיא, שאל את איעתימאר. שאסגור אותו בביתו? שאגרום לו להימלט לאלכסנדריה? ואולי שאוציא אותו אל הרחובות? די בהרמת טלפון אחד מצידו של 'השטן', וגמאל עבד אלנאצר היה מסתגר בבית לשלושה־ארבעה ימים, מחשש להתנקשות בחייו.

■■■

והיה גם העניין המעורר עתה ויכוח ציבורי סוער בעיתונות המצרית: האומנם התחתן סלאח נאסר עם אהובתו, או שהיא טופלת עליו עלילה. איעתימאר, שהיטיבה לנחש במה יתעסקו לאחר שהספר יעבור מיד ליד, דאגה להדפיס תצלום של „הסכם הנישואין" שערך עימה 'השטן'. והיא אף מגוללת את הנסיבות האומללות של הטקס המביש:

„ערב אחד, בא אלינו עם סגנו, בעלי היה בבית, לפתע התפרץ 'השטן' בצעקות: מה עוד את רוצה ממני? להתחתן? בבקשה, הרי לך הסכם נישואין, ושני עדים. הסגן, חתם. הבעל האומלל, עוד לפני שדיברו איתו על גירושיו נאלץ אף הוא לחתום על המסמך".

סכום המוהר שהשליש החתן חסרי לידי אהובתו התמימה, בחודש השביעי להריונה: שטר מעוך בסך עשרים וחמישה פיאסטרים (10 אגורות)...

אין היום יומון או שבועון מכובד בקהיר שאיננו עוסק בש„לה: האם התחתן מפקד המודיעין עם איעתימאר, או שהמסמך מזוייף. כל כך שקועים בשאלת חוקיות הנישואין, עד כי דומה, ששכחו את השאלות החשובות יותר: מה באמת עשה מפקד המודיעין ערב מלחמת ששת הימים; מדוע איש לא הרגיש מה מעסיק אותו; ומי שידע, והיו לא מעטים, מדוע לא הגיע עם המידע החסוי עד הנשיא.

מכל מקום, הגיע הזמן להיפרד מן הבעל. אחמר חורשיד מצא עצמו מצוייד באשרת יציאה ממצרים, נדרש לחפש את מזלו בלבנון. ואם לא די בכך, 'השטן' אף הורה למסויסטית מעובדותיו להפעיל קסמיה על הבעל הנבגד, וסופו של הסיפור שהזוג החדש התחתן, ומיהר לנטוש את מצרים.

■■■

איעתימאר חושפת שורה ארוכה של מאבקי כוח בצמרת, בין תומכי הנשיא לבין הזוממים לרצוח אותו. לטענתה, המודיעין המצרי אף עודכן לגבי ההכנות הישראליות למלחמת ששת הימים, אולם במקום ליידע את הנשיא, היה מי שהעדיף לנטרל אותו. התוצאה: מפלה צבאית קשה, טרגדיה, התמוטטות נפשית לנשיא, ומוראל פנימי ירוד, שעליו ניסו להתגבר בהפעלת יד נוקשה עוד יותר מצד שירותי הביטחון.

מוסטפה אמין, העיתונאי הוותיק ובעל הנגישות הישירה אל ארמון הנשיא, היה אויבו המוצהר של מפקד המודיעין. לאחר שפירסם מאמרים מרומזים, שהוכיחו כי הוא יודע מה מתרחש בחדרי החדרים, נבהל 'השטן', והחליט להנחית מהלומה קשה על אמין.

ראשית, ניסה לגייס את אהובתו היפהפייה של אמין, הזמרת שאדייה. אולם אני הצלתי אותה, מתפארת איעתימאר, שלחתי אליה שליחי חרש והזהרתי אותה.

לאחר שהמזימה סוכלה, החליט סלאח נאסר לטפול על מוסטפה אמין עלילה, כאילו הוא מרגל בשירות הסי.איי.אי האמריקני. הפעם עלתה המזימה יפה. סלאח נאסר הציג הוכחות לנשיא, והצליח להכניס את העיתונאי לבית הסוהר, ולהעניק לו טיפול מיוחד. איעתימאר מגלה כי השטן דאג לייבא מכשירי עינויים מאירופה, וטיפל באורח אישי בעיתונאי, שפירסם באחרונה שני ספרים על קורותיו בכלא המצרי.

■■■

ועכשיו, איך לא, מגיע תורו של „המוסד" הישראלי. איעתימאד חורשיד, שהוזהרה מראש כי המודיעין הישראלי מתעניין בה בגלל קשריה, מגלה כי נפלה בפח, אולם הצליחה להימלט ממש ברגע האחרון.

המיפגש הראשון עם „המוסד", לטענתה, היה בקהיר, כאשר סופר ועיתונאי בריטי התחזה כמי שמבקש לכתוב על אשת העסקים המצריה. חקירה מדוקדקת של שירותי המודיעין העלתה, לטענתה, כי האיש אינו אלא שליח „המוסד", המנסה לטוות מסביבה רשת מתוחכמת.

הניסיון השני היה בפאריס. ב־1972, אחרי ש'השטן' כבר ישב מאחורי סורג ובריח, החליטה לעזוב הכל ולפתוח דף חדש באירופה. אשה ממוצא מצרי התיידדה איתה והובילה אותה לבית המלון „רפאל", שבעליו יהודי ממוצא מצרי. כאן נשמרו כל תנועותיה ומגעיה, ניהלו עימה שיחות ממושכות, עד לרגע מסוים שבו החליטה להיעלם, בעצה אחת עם המודיעין המצרי.

ושוב, בעבור שנה, ניסיון עיתונאי לאסוף ולפרסם את זכרונותיה. איעתימאד מגלה כיצד התלבטה, יחד עם ילדיה, מול מיליון דולאר שהציע עיתונאי בריטי אחר, פרדריק ליינינג, שנתגלה אף הוא, לטענתה, כסוכן של „המוסד".

■■■

באוקטובר 67', ארבעה חודשים אחרי המפלה המצרית במלחמת ששת הימים, הוזמנה איעתימאד לפגישה בארבע עיניים עם הנשיא המצרי. תיאור הפגישה, פותח את הספר. איעתימאד מספרת כיצד התכוננה, והתרגשה, ולא ידעה מה מותר ומה אסור לומר לנשיא, כשהמדובר בעניינים עדינים כל כך. אבל נאצר, שנראה לה שבור ומדוכא, עודד אותה לומר הכל, והשיחה נמשכה שש שעות, הוקלטה, ומדי פעם קטע הנשיא את דבריה, כשהוא ממלמל לעצמו: „ואני לא ידעתי".

איעתימאר, אחרי שהבטיחה לעצמה שמירה אישית ומעמד של ערה מרינה, שידטטה לנשיא את מפת מתנגדיו. נאצר, שהזמין ארוחה לשניים, לא נגע במזון שהביאו לו, היא כותבת.

„נאצר גילה עניין במזימות הפוליטיות יותר מבנושאי החשק והתאוות המיניות של מפקד המודיעין שלו. כשסיפרתי לו כי השטן ידע, אך העלים במתכוון את המידע המוקדם על מלחמת ששת הימים, התעוותו פניו של הנשיא בכאב אמיתי".

■■■

עד לפני ימים אחדים, התחבטו בקהיר בשאלה מי באמת כתב את ספר הזכרונות. איש לא היה מוכן להאמין כי איעתימאד חורשיד מסוגלת לנסח את המשפטים הבהירים, הקריאים של הספר. ברור היה כי מישהו סייע לה. ומי אם לא „המוסד" יהיה עניין להכפיש את שמו של המודיעין המצרי? ובעיקר, עכשיו, בתגובה על סידרת הריגול הפופולארית, על הצעיר המצרי שהושתל בישראל, ופעל באין מפריע במשך 20 שנה.

תחילה נפל החשד על מוסטפה אמין, אולם מי שבדק את סגנון הכתיבה הקליל, ושגיאות הכתיב והדקדוק, היה מוכן להישבע כי העיתונאי הוותיק לא היה מתיר לעצמו להוציא יצירה „מקולקלת", בנושא הבוער בעצמותיו, תרתי משמע, עד היום. אמין, אגב, כתב את ההקדמה לספר, תחת הכותרת: זכותו של הציבור לדעת את כל האמת.

האמת נמצאת לא הרחק ממפיצי השמועות. פארוק פאהמי, עיתונאי ביומון אלגומהורייה, הוא סופר הצללים. ראיתי אותו בשבוע שעבר בקהיר, ושמעתי אותו מתלונן על ויכוחים קולניים, העלולים להיתרגם לאלימות פיסית, בכל אירוע בו הוא נוכח. במהדורה הקרובה, הוא יחשוף עצמו כמי שהאזין, שיכתב וערך את הספר, ואף יסביר מדוע. ■

„חדר המוות" נראה כמו בית מרחץ תורכי. גולגלות אדם, גוויות, אנשים חיים צפים בתוך מים רותחים

איעתימאד חורשיד וסלאח נאסר, „השטן", פוטומונטאז' על עטיפת הספר. נשים עם נשים, גברים עם גברים, גבר אחד ונשים שונות. נשפי חשק בסגנון רומי

גיבורי המשנה, ויש לפחות 30 כאלה, מוזכרים בראשי תיבות בלבד, אבל כל אחד יכול לנחש מי הם

אוקידה רקורד

יואב קוטנר

אהד פישוף, בעל טור פופ במקומון ירושלמי, כתב לפני כשבועיים מאמר על איאן קרטיס ולהקת „חטיבת השמחה". חוץ מהדברים הטובים שכתב אהד על חטיבת השמחה (שעכשיו יצא לאור תקליט אוסף חדש שלה), ועל להקת ההמשך המצויינת שלה „סדר חדש", שאיתם אני מזדהה לחלוטין, התייחס אהד במאמרו לנושא, שבעיני הוא חשוב לא פחות מהעניין המוסיקלי: המיתוס המוכר בעולם הרוק, הגורס שעדיף למות מאשר להזדקן, זה טוב לתדמית...

אהד יוצא נגד המיתוס הזה. שמחתי לקרוא את הדברים, כיוון שהכותב אינו יכול ליהחשד בזיקנה חס ושלום, או באי הבנת העניין. הוא עצמו מנגן ושר בלהקת רוק ירושלמית צעירה בשם „נושאי המגבעת", המנסה למצוא את דרכה המוסיקלית המיוחדת והלא מתפשרת. לפניך קטעים מתוך המאמר המוצלח הזה שאני מדלל מחוסר מקום (ומדלג, למשל, על קטע שלם בו הוא מצטט אותי, בעיתון וליום ז"ל, מצטט את פיט טאונשנד מתייחס לנושא, למרות הפיתוי לצטט מישהו שציטט אותי מצטט מישהו...). פישוף קרא למאמרו „בעניין רשימת הנופלים". והנה כמה רעיונות מתוכו, שלא עם כולם אני מסכים, אך הם מעוררי מחשבה למי שקצת מתעמק בתרבות הרוק:

מנושאי המגבעת לחטיבת השמחה

„...בעיתונות הפופ משמש איאן קרטיס כסמל של תקופה, תמרור בדרך ההרסנית של הרוק, ומספר קולגות, המתעקשים להוביל את הרוק אל התהגדרה הצרה הזו של מדוכא, מופרע, הרסני, זועם ומורבידי, משתדלים להזכיר את קרטיס בכל הזדמנות, כמובן לצידם של שאר המתים הרגילים: מוריסון, הנדריקס ושות'. מארק בולאן, אלכס הארווי ומאמא קס אליוט מתו גם הם בטרם עת, ולמרות היותם יוצרים מחוננים וחשובים לא פחות מאותם מקובלים, לא זכו מעולם להימנות עם אותן רשימות מתים מתנשאות. ללמדנו, שכולם מתים, אבל יש כאלה שמתים יותר, או משהו כזה...

„את המשיכה של הקהל והמבקרים אל תרבות הג'אנק והרהורי הקיום העמוקים לכאורה, אך האנכרוניסטיים והילדותיים ביסודם, קל להסביר: כל מתבגר רוצה בסתר לבו להיות גיבור, אם אפשר טראגי – התאבדות, מנת יתר, שתיה מופרזת. מושג ה„סקס, דראגס אנד רוקנ'רול" בגרסה הפחות חפיפית, זו השמה דגש על יצר ההרס (הרצני עצמי) יאוש ורחמים עצמיים חסרי מוצא, קוסמת לכל בועט מוסכמות, או לחלופין בוגר שנות הששים בדימוס.

„...בפרספקטיבה של שמונה שנים, ארבעה תקליטים וכמה אלפי הספדים, ניתן לבחון את ההשפעה של ג'וי דיביז'ן מעבר ללגיטימציה שנתנו לעשרות ג'ים מוריסונים ואיאן קרטיסים קטנים, ששרים עכשיו על הניכור שבצער שבאובדן שבדיכאון. ג'וי דיביז'ן היו קודם כל להקה מצויינת. אחת ההוכחות לכך, מעבר ללהקה עצמה, היא כמובן ניו אורדר, להקת ההמשך האגדית, האחראית לדיסקו הנפלא ביותר של העשור.

„ג'וי דיביז'ן היתה פשוט להקה טובה. מספיק להתייחס אליה כאל להקה חלוצה, שהיתה בומה מקורית ואותנטית ללא תקנה, שעידכנה את הניכור והדיכאון למנצ'סטר התעשייתית של אבטלה ועוני, שהשפיעה על שורה של מוסיקאים, לעתים באופן ישיר ולעתים רק משום עצם היותה אב־טיפוס של זרם קיצוני. הם היו פרק חשוב בדרך של הרוק חזרה את הכנות והישירות, ומצד שני, פרק במעבר מהפאנק אל הבעה זהה בעוצמתה, אך חכמה ועמוקה יותר.

„הקלסיקה של הגל החדש היתה מוכרחה לאמץ לעצמה את איאן קרטיס כגיבור מת, אבל מה על שאר החברים? מה על פיטר הוקי, שהיה ונשאר אחד הבסיסטים המקוריים, הבלתי שגרתיים והמרגשים ביותר ברוק? ומה על ברני אלברכט, שעושה היום חיל בתפקיד הזמר הלוחש של ניו אורדר, ושבימים ההם ניגן גיטרה בשילוב של עדינות וכוח, שאף אחד לא ניסה לפנות וסטיבן מוריס, המתופף, שנתן לגל החדש את הקצב המונוטוני והמהדהד? העובדה שכל השלושה לא החליטו לשים קץ לחייהם, ושהם אפילו מחייכים מדי פעם, בדרך אל הבנק או לכל מקום אחר, עדיין לא הופכת אותם לשוליות של אותו מיואש ראשי, קרטיס ז"ל.

„ישנם עוד כמה עשרות דברים קטנים שג'וי דיביז'ן הורישו לעולם, כמו למשל הסווטצ'רים השחורים עם השם „ג'וי דיביז'ן", המשמשים עד היום כמה רבבות ילדים תל אביבים עם נטיות והתאבדות; את סגנון הלבוש סטייל מעמד העובדים, עם כפתור אחרון סגור בחולצה הצווארון הכחולה ואת הריקוד התתך והעצבני (גל חדש).

„אני באמת מתנצל, איאן, שניפצתי את מיתוס הגיבור המת שלך, כי הרי שנינו יודעים, שלדפי היסטוריית הרוק היית נכנס גם ללא אותו רגע נמהר במאי 1980, כשתלית את עצמך (וזה כמובן המבחן האמיתי). ומעבר לזה, שנינו יודעים שבסך הכל היית ילד מיסכן, יותר מדי מיסכן מכדי להיהפך למיתוס מקודש בדברי הימים הסלקטיביים כל כך של הרוק...".

זהו. עד כאן דברי נושא המגבעת אהד פישוף. עכשיו, כאמור, אפשר לבחון שוב את האיכות וכח ההישרדות של „חטיבת השמחה", בתקליט אוסף חדש שלהם (בינתיים רק ביבוא. „בית התקליט" וכרומה). התקליט נקרא „SUBSTANCE" (על פי המילון: עיקר, תמצית, תוכן, ממשות), והוא כולל עשרה קטעים שהוקלטו בשלושת שנות קיום הלהקה, בין השנים 77־80. ביניהם כאלה שהפכו לקלסיקה של הגל החדש „היא אבדה שליטה", „נשמות מתות", „האהבה תפריד בינינו", „אטמוספירה" ו„שידור". תקליט אוסף מצויין של להקה חשובה.

הכל פרט לנערה

תראו איזה כיף. רק לפני שלושה חודשים המלצתי (בחום רב) במדור זה על תקליט מיובא בשם „IDLEWILD", של הצמד הבריטי „הכל פרט לנערה", שלא היתה כוונה להוציא אותו בתוצרת הארץ. והנה עכשיו, הוא דווקא כן יוצא כאן (או ליתר דיוק מיובא במחיר תוצרת הארץ). ולמרות הפיתוי לטפוח לעצמי על השכם ולזקוף את ההוצאה הזו לזכות הביקוש ההיסטרי בחנויות התקליטים אחרי ההמלצה שלי, האמת היא אחרת: זמן קצר אחרי הוצאת התקליט, שלא הצליח כל כך מבחינה מסחרית, הוציא הצמד תקליטון ובו גרסה מחודשת ללהיט ישן (שהתפרסם בזמנו על ידי רוד סטיוארט), בשם „אני לא רוצה לדבר על כך". התקליטון החדש זכה להצלחה מפתיעה בבריטניה, והגיע לצמרת המצעד שם. חברת התקליטים מיהרה להוציא גרסה חדשה של האלבום, ובה גם הלהיט הזה. עכשיו, ובזכות „אני לא רוצה לדבר על כך", יגיע האלבום הזה גם לקהל הישראלי. סוף טוב הכל טוב, וההמלצה מלפני שלושה חודשים תקפה: זה ממשיך להיות תקליט נפלא.

קרייג דייויס

הנה עוד המלצה על תקליט שאין סיכוי רב שיצא בארץ, למרות נפלאותו. מדובר ביוצר וזמר בשם קרייג דיויס, שאין לי מושג מי הוא. בין האנשים שעבדו איתו בתקליט ובתקליטון שיצא לפניו, ישנם דווקא כמה שמות קצת יותר מוכרים, כמו הגיטריסטים ווילי ריילי („דורותי קולום", מוריסיי) ובן וואט („הכל פרט לנערה") והבסיסט דני תומפסון (סנדי דני, דונובן, ג'ון מרטין, ניק דרייק ועוד רבים). קרייג דיויס עצמו מנגן בגיטרה ושר בקול שבור ומחוספס, הליווי מינימליסטי, לאוו־בלוזי מעודן, והשירים צנועים, קטנים ובדרך כלל כואבים. מין גרסה ניק דרייקית לטום וויטס בעיבוד אנגלי, אם אתם מבינים למה אני מתכוון (אני לא).

אין לקרייג סיכוי להפוך לרב מכר גדול, (אלא אם כן הוא יקליט פתאום איזו גרסה מחודשת למשהו מפעם). אך בין אלה שאוהבים את מה שמסתובב בין ג'ון מרטין לטום וויטס, יש גם לו מקום. לתקליט שלו קוראים „כמו רקיס" והוא שווה תשומת לב.

עשר שנים אחרי ההתנגשות

עוד משהו שמגיע מהשנים הזו של המעבר מהפאנק אל הגל החדש. התקליט אוסף חדש של להקת הפאנק הטובה ביותר לטעמי, שהצליחה להמשיך גם כלהקת רוק גל חדש מעולה עד שנגמרה. להקת „קלאש" („התנגשות"). כיום, הלהקה לא פעילה וחבריה מנגנים בהרכבים שונים (שהמצליח ביניהם הוא „ביג אאודיו דינמייט"). התקליט הכפול החדש נושא את השם האופטימי „סיפור הקלאש חלק א'", אולי מתוך תקוות שיהיה המשך לסיפור הזה.

האוסף כולל 28 שירים מהשנים 77־82, שנשמעים ברובם מלאי עוצמה ואנרגיה אמיתיות גם כיום. „שבעת המופלאים", „רוק את הקסבה", „זהו דיין קלאש", „האם אשאר או אלך", „ישר לגהנום", „רובי בריקסטון", „נלחמתי בחוק", „מישהו נרצח", „שודד בנק", „לונדון בוערת", „ג'ני ג'ונס", „לונדון קוראת", „רדיו קפיטול", „שוטרים וגנבים" ועוד ועוד ועוד.

למי שלא רכש את תקליטיהם בזמנו, יש כאן הזדמנות לשמוע את הלהקה הכי מיליטנטית והכי חזקה בימי הפאנק, שעדיין עשתה מוסיקה (היו יותר קיצוניים שעשו סתם רעש...). למי שרוצה את הדבר האמיתי בשלמותו, אני מציע להתחיל בתקליט הזה ולחפש אחר כך את האלבום הכפול „לונדון קוראת", שהוא אחד מתקליטי הרוק הגדולים ביותר, ואת האלבום המשולש „סנדיניסטה" שעושה לפאנק־רוק־רגאיי־דאב מה שהתקליט הלבן הכפול של הביטלס עשה לרוק שנות הששים. התקליטים האלה לא יצאו בארץ. האוסף החדש, „הסיפור של הקלאש", כן.

על רקע עדתי

(המשך מעמ' 47)

מנקות ועוזרות שעבדו במתקני קופת חולים נדרשו לעבור בדיקות צואה. קראו להם אנשים מלוכלכים. תפקידי היה להוכיח למימסד שאיננו עבדים. את ההפגנות ערכתי ברחבה שממול לבית החולים. בכל נאום הזכרתי את מה שהמנהל אמר, שאפשר לקנות 'אתכם' בכוס קוניאק..."

מיקי ידע, בלי כוח לא ישיג כלום. „החלטנו להתמודד על עמדות כוח. בבחירות להסתדרות, פסלו לנו שמות ממליצים בטענה כי החתימות מזויפות. היתה לנו רזרבה של שמות. רצנו גם למועצה העירונית. מראש חתמתי על הסכם עם המפד"ל שלא נלך לקואליציה אחד בלעדי השני.

„זכינו, כמו מפא"י, ב־4 צירים. מפא"י הציעה לנו קואליציה. הודעתי שיש לי הסכם חתום עם המפד"ל. מפא"י היתה יותר חכמה: סגרו עם המפד"ל מאחורי גבי. כך קיבלתי עוד שיעור בפוליטיקה. נשארנו באופוזיציה. אחר כך, בטקס הרכבת הקואליציה, סיפרתי לציבור כיצד נציגי המפד"ל לקחו אותי לבית הכנסת להישבע על ספר תורה שאקיים את ההסכם..."

■■■

ערב הבחירות לכנסת הרביעית, 1959. הנושא העדתי הסעיר את כל המפלגות, בעקבות ארועי ואדי סאליב בחיפה. 6 רשימות בעלות גוון עדתי רצו לבחירות. המפלגות הותיקות הציבו מועמדים מזרחיים ברשימותיהן. לכמה פר־ן אסיסטנט למשפטים, אבנר חי שאקי. ציטוט מהעיתונות, ספטמבר 1959: „שאקי הקסים את מאזיניו בכושר הרטורי שלו ובאישיותו. מנבאים לו קאריירה מזהירה". חבר ערך היכרות בין שאקי לאימן. השניים גם קיימו מגעים עם שמואל תמיר. תמיר ביקש לעצמו את המקום הראשון במפלגה החדשה. הם סירבו.

הקימו „מפלגה לאומית ספרדית עדות מזרח בישראל ובלתי מפלגתיים". שאקי במקום הראשון, אימן מס' 2.

מיקי אימן, ראיון עיתונאי, אוקטובר 1959: „אני יוצא לספרדים בצעקה גדולה: קומו! פקחו עיניכם ותהיו בני אדם. קולות הספרדים לספרדים! אל תהיו סמרטוטים, חומר לבחירות! האם אתם מקרונים שכל אחד שם אותם במיץ שהוא רוצה?"

אבל שאקי הסתלק תוך כדי המירוץ. היו שחשדו, שגורם פוליטי דאג לסלקו תמורת קידום אישי.

שאקי, היום: „שטויות. קודם כל 'פירקו' לנו את הרשימה. חלק מהמועמדים קיבלו כסף ממפא"י והסתלקו. פעילים מרכזיים גוייסו לפתע למילואים. רציתי לבטל את הרשימה, התברר שאי אפשר. פרופ' אביגדור לבונטין, המרצה שלי למשפט בינלאומי, ביחד עם השגריר הבריטי דאז, הציע לי ולקבוצה של אסיסטנטים וסטודנטים מצטיינים לעשות דוקטוראט בקיימברידג'. ראיתי שבמצב בו הצליחו לחבל ברשימה שלנו לא נוכל להצליח. חשבתי, אני עוד צעיר, אעשה תואר ועוד אוכל לעזור לאחי".

יוצאי עדות המזרח לא נהו אחר הרשימה המדולדלת. רשימתנו זכתה ב־3133 קולות בלבד, ולא עברה את אחוז החסימה. גם בן הרוש, מוביל המרד בואדי סאליב, שגרם להופעת הרשימות העדתיות, לא זכה להיכנס לכנסת.

■■■

אימן ניסה את ההסתדרות, הריץ רשימה למועצת פועלי עפולה. „שרפו את סניף הרשימה שלי, העלימו פתקים, החליפו את תיבות הקלפי. רשימתי זכתה ב־5 נציגים. ניסו למוסס את הרשימה. לראש הרשימה שלי 'סידרו' מישרה בכירה.

„בדיוק אז הגיע אלי שמואל תמיר, שבינתיים הצטרף לחרות והיה בין מייסדי הסיעה בהסתדרות, והציע שסיעתי תצטרף לחרות. יחד, תמיר ואני, הגענו לבית בגין. שם, בבית הצנוע היה גם איש בלתי רגיל, אריה בן־אליעזר, שהקים את סיעת חרות בהסתדרות".

אחר כך, נפלו דברים בין אימן לבין תמיר, שני סולנים שלא יכלו להופיע באותה מקהלה. בין לבין, ניסו לסלק את אימן מבית החולים. „הציעו לי לעבור במעבדה בחיפה. לא רציתי. הוצע לי, ואני יכול להוכיח, שאשב בבית ואקבל משכורת".

חרות וסיעת תכלת לבן בהסתדרות העניקו לו במה. בגין בחר בו להופיע לצידו. השניים התיידדו.

„פעילותי בבחירות להסתדרות הסעירה את מפא"י. לוי אשכול בעצמו התערב. הובהלתי לבית המפלגה בתל־אביב. בתוך השיחה, הגיע עסקן יוצא עדות. בידיו היתה רשימה של שמות שהציע לקנות. אשכול אמר לי, שהוא מוכן לעזור לי בכל דבר. אמרתי לאשכול, שאפילו אם אסכים להיות איתו, לא אוכל להבטיח לו לא יותר מאשר את הקול שלי. הם הבינו שממני לא ייצא להם כלום.

„לאחר שיצאתי מאשכול, נתבקשו להיכנס לחדר אחר בבנין. ראיתי שמישהו מוכר לי. הוא דיבר אלי בעברית של ש אמר לי: 'אתה אחד הבודדים שנכנסת לח הזה ושמרת על כבודך...'. זה היה משה שח

„כל האמצעים היו כשרים כדי לשכנ אותי לוותר על עצמאותי. שלחו לי שליחי שהקוניאק הריח מהפח שלהם. לא היה הג הרבה שאנשי יכו אותם מכות נמרצות. שלח אלי את אשר חסין, או ממנהיגי יוצאי צפ אפריקה במפא"י ולימים ח"כ. הוא ב לעפולה עם מזוודה גדושה בכסף, כמענה לכך שאחדל לתתמודד. הם פחדו שאגי קולות לחרות. גם הציע לי להיות קונ כללי באיזושהי מדינה. סירבתי. אמרתי ל אם אשכנזי היה מביא לי כסף, מילא. א אתה, ספרדי, אתה רוצה להצדיק את מה ש טוענים שבעד קוניאק אפשר לקנות אותנ כעבור זמן, אחרי שסילקו אותו מן הכנסת, אלי ואמר: 'אתה צדקת...'".

אשר חסין מאשר קיומם של מגעים עם אימן, אך מכחיש את סיפור הפיתוי הכספי ו הדיפלומטי.

■■■

אך גם בחרות לא מצא מיקי את כיוו ארגון הבריאות הבינלאומי הציע לו לנהל א בנק הדם במרוקו. לאחר שדאג להסדי פרנסה לכמה מפעיליו, יצא עם בני משפחת למרוקו. כעבור 3 שנים חזר ופתח מעבדה בירושלים. רשת הקונדיטוריות של חדיר בתוניס הוחרמה בינתיים. „החרימו לנו רכוש בשיווי של מאות מיליוני דולרים. היתה לנו התווילה היפה ביותר בתוניסיה. נסעתי לבק וראיתי שרגל מצרים מתנוסס מעליה. השגריר המצרי מתגורר בה. הבאתי לארץ את בני משפחתי, בתוכם אחי, שהיה האופ הבכיר ברשת שבתוניס, ופתחתי קונדיטוריה בשם דומה בירושלים".

– אינך מצטער על שפרשת מהפוליטיקה?

„לא. לא הייתי יכול לחיות בכנסת. כל מה שעשיתי, היה למען המטרה".

– לו רצת לכנסת, היית היום בכיר כמו לוי, שבצעירותו דיברת על לבו להצטרף לחרות...

„איני עוסק באילו..."

– נשארת תומך בחרות?

„לא. בעבר הצבעתי בעד התחיה. אני ש בעד טרנספר. אולי הרשימה של גנדי הוא הפתרון בשבילי". ■

שאקי על אימן

„משורר מנתניה, שמואל כהן־סולל, הפגיש בינינו. מיקי הקסים אותי בלהט ובאמונה שלו. הוא דיבר צרפתית נפלאה. הזכיר לי מהפכן צרפתי אמיתי. ראיתי בו אדם שעמו אפשר להניק נושא קרימה. היינו חבורה עם אידיאלים, ללא כסף, ללא מנגנון, משפחה נחמדה".

הקול הספרדי

פרופ' אפרים יער, דיקן הפקולטה למדעי החברה: „היום, בניגוד לתקופה המתוארת, יש נטיה עקרונית אצל הבוחרים להימנע מכל נושא שעשוי ליצור מתחים ופילוגים. הבוחר מוטרד מספיק מנושאים אחרים. עם זאת, יש בין המפלגות מאבק על הקול של יוצאי צפון אפריקה. הנטיה אצלם היא להצביע ליכוד, ומפלגת העבודה רוצה נתח בקולות אלה.

חדש!

חדר שינה "לפי מידה"

הפתרון הפרקטי-אלגנטי מאיטליה לחדר השינה. גודל גב המיטה משתנה בהתאם למידות של חדר השינה מ-2.70 מ' עד 3.20 מ'

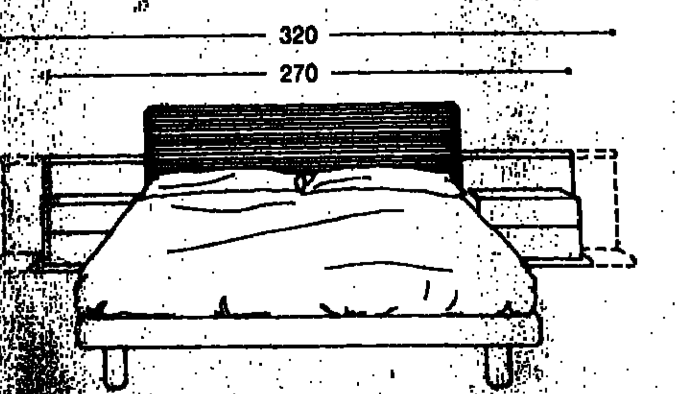

מבצע

20%* הנחה על כל חדרי השינה למשך שבוע בלבד!

חדש בישראל!

עכשיו גם אתם יכולים לשים עליו יד!

אוליבטי PC1 המחשב הכי משפחתי בעולם

אוליבטי PC1 ליד של כל אחד!

אוליבטי PC1 הוא מחשב קטן וקומפקטי שכל אחד מבני המשפחה יכול ליהנות ממנו, ללא הגבלת מקום - הוא קל ונייד, ניתן להעברה מחדר לחדר ואף לחיבור למסך הטלויזיה. אוליבטי PC1 תוכנן לגדול ולהתפתח עם כל בני המשפחה ולשמש אותם, גם בעתיד, לכל צרכיהם: לניהול משק הבית, לניהול העסק, לניהול חשבונות, לתוכנת למידה במוסדות החינוך, להתחביבים, למשחקים ועוד ועוד.

אוליבטי PC1 - מציע לכם כבר היום מה שתמצאו במחשבים אחרים רק מחר:

★ 2 כוננים לדיסקטים "3½ קשיחים ועמידים יותר
★ קיבולת זיכרון כפולה (720K)
★ תואם MS-DOS.
אוליבטי PC1 מוכן לקבל את הדור הבא של המחשבים!

כמו כן תמצאו במערכת:

★ טורבו 8 MHZ
★ זיכרון 512K עם אפשרות תוספת ל־640K
★ כונן בעל קיבולת זיכרון כפולה
★ יציאות סטנדרטיות: למודם ולמדפסת לעכבר ל־JOY STICKS למכשיר מוסיקלי
★ אפשרות חיבור לטלויזיה
★ אפשרות למסך מונו-כרום/צבע
★ תואם תוכנות עיסקיות (לוטוס D.BASE ועוד).

ויש גם מתנות!

עכשיו במבצע, אוליבטי PC1 מסופק עם מערכת תקנית ומאושרת GW-BASIC+MS-DOS 3.2 אוריגינלי + כיסוי למחשב.

אוליבטי - מעצמה של מיחשוב

עוצמת השיווק של המשביר המרכזי, המשווק הבלעדי של אוליבטי PC1 בישראל, יחד עם עוצמת המיחשוב של אוליבטי, המובילה באירופה במחשבי PC, מבטיחים גיבוי מלא של שיווק, שירות ואחריות.
עשרות טכנאי ומהנדסי שירות של אוליבטי פועלים מ־4 מרכזי שירות ברחבי הארץ, המצוידים במעבדות וציוד מתוחכם - בלעדיים לאוליבטי.

אוליבטי PC1 - עכשיו בתשלומים ובאשראי!

את אוליבטי PC1, שמחירו החל מ־2,097 ש"ח (כולל מע"מ), ניתן לרכוש בתשלומים. חודשיים נוחים במיוחד באמצעות בנק הפועלים.
עד 60 תשלומים החל מ־47 ש"ח לחודש.
בלעדי למשביר המרכזי
התשלומים בריבית בשיעור שנתי של 11.5% צמוד למדד המחירים.

עד 60 תשלומים החל מ־47 ש"ח לחודש
בלעדי למשביר המרכזי
התשלומים בריבית בשיעור שנתי של 11.5% צמוד למדד המחירים.

olivetti

המשביר המרכזי

שיווק - בכל סניפי המשביר המרכזי ובחנויות המחשבים המובחרות. שירות ואחריות - אוליבטי ישראל סניפי המשביר המרכזי; המחלקה למיכון משרדי ומחשבים, המשרד הראשי: תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, ת.ד. 130, מיקוד 61001, טל. 389392, 03-389477. סניפים: ירושלים: 02-841411. באר־שבע: 057-671012. חיפה: 04-662161. קרית שמונה: 06-942671. אילת: 059-78504.
אנשי אוליבטי לשרותך בייעוץ, הדרכה ושרות בסניפי המשביר המרכזי.

גיתם מערכות תדמית

...4 אגורות בבוקר

4 אגורות בלילה...

ויש לך שיניים בריאות יותר!

תמורת 4 אגורות בלבד
לצחצוח, במשחת השיניים
קולגייט, בבקר וגם בלילה,
יש לך סיכוי מצויין, לשמור על
שיניים בריאות וחזקות.

עשרות שנים של מחקר ופתוח
במעבדות קולגייט, מוגשות למשפחתך ולך,
בשפופרת משחת השיניים קולגייט, המכילה
שני פלואורידים מינרליים,
אשר מכסים את השיניים
בשכבת מגן, ומחזקים אותן בפני
עששת וחורים, ומעניקים לך נשימה רעננה
וחיוך בוטח.

מומחים בכל העולם,
מכירים בעובדה כי נוסחת
הפלואוריד המתקדמת של קולגייט,
עושה יותר למניעת חורים
בשיניים ובאותה עת נותנת
הגנה מכסימלית בפני עששת.

הצטרפו למליוני המשפחות
ברחבי העולם, אשר הפכו
את קולגייט, למשחת השיניים
הנמכרת ביותר!

קולגייט –
עם 2 פלואורידים.

קולגייט –
נוסחה חדישה אנטי־טרטר.

קולגייט –
ג'וניור, עם נוסחה חדישה
להגנת שיני חלב.

קולגייט –
ג'יל כחול, בטעם מנטה.

קולגייט מס. 1 בעולם

COLGATE-PALMOLIVE

אלעזר פרסומים

מבצע פרסים ו־20% הנחה

אֶלַנְסִיל - התגלית המדעית להקטנת היקף הגיזרה.

כל קונה זוכה ב־20% הנחה והשתתפות במבצע פרסים. פרטים בבתי המרקחת.

אלנסיל - התכשיר היחיד
שהוכיח תוצאות:
משרד הבריאות הצרפתי העניק
לתכשיר את אישור ה־
"P.P.VISA" הניתן לתכשירים
קוסמטיים עם הוכחות קליניות
לפעילותם.
מבחנים תחת פיקוחם של
קלינאים מומחים, בוצעו הן ע"י
שימוש בג'יל לבדו והן ע"י
השילוב: כפפה + ג'יל.

היעילות הוכחה כבר אחרי 15
ימי טיפול והשתפרה משמעותית
אחרי 30 יום.

■

דיאגרמה השוואתית בין ההיקף
לפני ואחרי הטיפול מלמדת על
הפחתה של 3־2 ס"מ לאחר 30
יום.

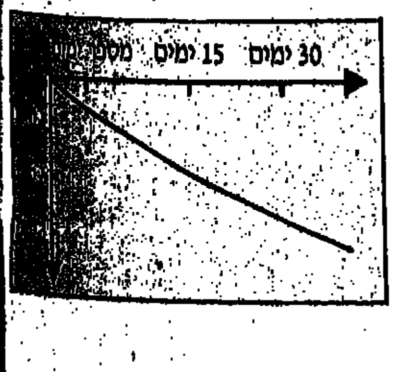

עכשיו כשעונת הרחצה בעיצומה
עסי לך גוף חטוב ומוצק עם
אלנסיל.
מסי דקות במשך 15 יום - יעניקו
לגופך מראה חטוב ומוצק.

■

חוסר בפעילות גופנית, תזונה
לקויה, ישיבה מרובה, כל אלה
עלולים להוביל לשרירים
רפויים, הצטברות שומנים
והתעבות העור באיזורים כמו
ירכיים, שוקיים ואחוריים.
דיאטה ותרגילי התעמלות
לבדם, אינם יעילים למצבים
אלו. אלנסיל שיטת העיסוי מס'
1 בעולם, הוכיחה עצמה כיעילה
ביותר לטיפול בבעיה ובגודש
הרקמות.

■

אלנסיל פועל על ידי עיסוי
המקום והחדרת חומרים
פעילים על בסיס טבעי. השיטה
מבוססת על שילוב של שני
מוצרים: כפפה + סבון וג'יל.
המבנה המיוחד של הכפפה
מגומי טבעי, בשילוב עם קצף
הסבון המיוחד, מזרז את זרימת
הדם, מרחיב את הנקבוביות
ומכין את העור להחדרת הג'יל.
הג'יל חודר במהירות לעור, מפרק
את השומן והופך אותו לחומצה
שומנית המורחקת באמצעות
מחזור הדם.

**להשיג רק בבתי המרקחת
וברשת סופרפארם**

ELANCYL PARIS עסי לך גוף חטוב

ורשבסקי פרליק דגן

בישולים

סלט כרוב אדום

מגיעות אלי שמועות איומות על קיץ חם כל כך, שוקני צפת לא זוכרים כמוהו שנה שלמה. שמועות, אני אומרת, כי בשום פנים ואופן אין לי כוונות לבדוק את זה בשטח, בעצמי. איך שנגמר היוני על הקלנדר, התחפרתי לי עמוק בבית עם הונטילטור, שמתי פיילה מים בחצר לכל הילדים – ואני, רבותי, בחופשה. מי אמר שחופש זה לרוץ עם פקלאות על ג'בלאות בשדות התעופה.

חופשה זו טריטוריה של זמן מאושר. מה זה זמן מאושר בשבילך, שאלתי את עצמי. לשלם כמו למלון פאר ניו יורקי במלון־אין־מגבות איילתי ולהתאייד מחום? לצאת לאנשהו במטוסים מפוצצים בכדי

לדעת איך נראה צפוף באוזן מקרוב? להוות מינחת מדרות, לבשל לי את המוח ולזחול את כל המטרים מהים לבית כמו כל חסרי החוליות שנ שרכים חצי מעולפים, ונשבעים „לא עוד" עד למחר בבוקר? די, די, צחקתי לעצמי. מספיק הסוריאליזם!

אז עשיתי את מה שבאמת אני הכי אוהבת: פגשתי חברים, אותם בחרתי מהנעימות שזה מרגיש, מה'רוצה' ולא מה'צריך'. חוויתי בני אדם, איזה עיסוק מדליקו כמה שגוזל אנרגיות, ככה גם מחזיר. חקרתי, דרשתי, עפתי עם הסקרנות לכל מיני פרוייקטים, פתחתי כל מיני דלתות נרעשת ונפעמת, וכמו תמיד, חזותי בלי דקה של סבלנות, כמו בבדיחה; לא לספר את זה מיד לחבר'ה, (בכתיבה).

מודה לאלוהים, שאחרי סידרת חינוך אצל שיירת מטפלות/עוזרות שכבר אימנו אותי לאולימפיידה, למדתי סוף סוף את סוד הבוסיות. ויש על כן עוזרה טובה שמאפשרת לב פנוי ממריטת העצבים, וקשר נטו עם הבעל והדרדסים.

(הסוד כולו בשתי שניות; קוראים לו: „זה מגיע לי" אבל עמוק מתוך הלב, לא מהמוח). ונפלתי וקמתי והבנתי איך שום דבר כבר, חוץ ממוות של יקר, אינו נורא חמור. ולא

שתמו רשעים והטרדות אבל, ובניגוד לכל מה שתמיד ידעתי – הוי קיסמי ההתבגרות – יש לי את עצמי לסמוך עלי. קודם כל שלא אכניס לי את הראש לשום צרה, ואם צרה בכל זאת, ארחיק את המקק הזה על נטו, על חוט השערה המדוייק, בלי חללים מיותרים ובלי לשפוך שום תינוקים־עם־מי־אמבט.

ומודה בעצמי, בחיי, כתכולה, רואה את המציאות עין בעין, ושום דבר – כולל עצמי – לא די קרוש מכדי לצחוק על זה.

ועת לכל דבר וזמן לכל חפץ, והתור של כל דבר מגיע, בגלל שאין אצלי רוטינה שיגרתית בכוונה.

כל בן אדם נולד עם מתנה מאלוהים, חיים שמשולים לבית ענקי. והפאזל המלהיב עליו אני עובדת הוא, איך מאפשרים לו בעזרת חוקים ונוסחאות, לא להתגורר בתוך חדר המדרגות בלבד, כמו כרגיל. כל שבוע דופקת לקומפיוטר באכסטאזה את המימצאים, תגליות ענק, פיצוחי גרעין, ולא איכפת לי שכל פעם מטפס עלי גור־בן־אדם־תורן, נתלה על צווארי באמצע הכתיבה עם חוויה דחופה, ומחזיר אותי מתוך האותיות – ששם בדרך כלל אצלי המעון, אל האדמה.

יומי של חופשה סידרתי לעצמי, אלמלא ידעתי על מי אני עובדת זה לא חופשה. בכלל, אצלי, איך לא נעים, והכיצר, זה ככה החיים הרגילים...

כל ילדותי ראיתי את המבוגרים סביבי חיים בחמיצות. מכלים לעצמם את חדוות החיים בעבודה שהם שונאים, כי יש את „עבודה" או „פרנסה" שמורכבת כידוע מ„תובה" ו„מוכרחים" – היתכן צרוף אחר – ויש את ה„חיים".

מתי הם בדיוק קורים? תעלומה! אולי בשבתות ובחגים, שהם „מוכרח" אחר גדול בתור עצמו.

ולא עלה בדעתם ש„זמן" היה החומר ממנו הורכבו חייהם, ומכאן שהוא אסור היה בביזבוזים; ופרנסה היא זמן חיים בעצם, ואז – או שתאהב את העיסוק שלך (כי אם „מוכרח" בין כה וכה, או עד שעת כושר בה תחליף את הסידור הרע, באותו הכסף, למה סבל, למה לא שמחה) – או תתעסק במה שאתה אוהב, ואין באמצע שום בחירה אחרת, למטרות הדווה.

יש כמובן את טענת ה„פרנסה" והכספים. אבל ההבנה הכי גדולה שלי אומרת, שבן אדם עושה את הכספים הכי גדולים שלו (אם זה

מה שבראש שלו ואין לו נגד כסף איסורים סמויים ותדמיות רעות, שהוא לא מ„אלה") – הוא יעשה כספים רק מדבר שהוא הכי עצמו, הכי מוכשר לזה, הכי קלי קלות לו.

אם לא תוותר על הדבר הזה – בסוף תגיע לעניין. אולי לא במכת פתיחה של החיים, אבל בטוח איך שרק תצבור מספיק כוחות.

בתור קטנה נשבעתי לעצמי שכשאגדל, אעבוד רק בדבר שיהיה הכי מדליק אותי. הבטחתי לעצמי שאגלה, ואתעסק רק בתחביב האמיתי שלי, במשהו שהייתי משלמת שירשו לי לעשות את זה, ואיזו חוצפנות – אפילו אתפרנס ממנו בכבוד.

נכון, אם להיות כנים, במחשבה אחורה, אז זה לקח כמה שנים טובות כדי להגיע אל עצמי, וזה עלה בהחלפת 200 אלף ג'ובים, וזה עלה בבכיות של כל המשפחה איך אין לי רצינות, ואחריות, ומה יהיה, וכל מיני כאלה. אבל אני ידעתי, שאין לי כוונות לפתוח בקאריירת כטלנות, למרות שבחברה שלנו לאשה מותר, ואז – זו לא בושה להחליף. בושה להישאר בתוך חיים שנואים.

זה כמו עם מטפלות. תחליף, תחליף, תחליף,

וכל פעם הקליעות שלך יהיו יותר מדוייקות, והמפרט יהיה יותר תואם הדוק את הצרכים, כי כל יום אתה רק יותר חכם.

לא לכולם יש המזל הזה להיות חכם מראש. מהתחלה. אז מה. כל החוכמה היא להמשיך ללכת. רק לסייג היקש שמתבקש: בן/בת זוג לחיים הוא לא גרביים. לפני שמחליפים אותם עובדים חזק מאוד על לשנות איתם את העזוז!

ואיך ריבון העולמים נכנסנו כך לסבך היער? ואני בסך הכל רציתי לחלק מירשם לזמן חופשה.

משהו טיפה מורכב יותר מלהטביע הפרצוף בחצי אבטיח, ולא ממש הרבה קשה מזה.

אז קוראים לעסק, סלט של כרוב סגול. גדולים טורפים את זה ישר מתוך הקערה. קטנים, שמים להם את זה בפיתה – רק תן להם צבעים עזים בטעם טוב – ואיזו ארוחה מנגן!

סלט שיש כמוהו על כל תל ותחת כל גגון, וכל הקונץ טמון באיזונים.

בדייק מכל תבלין וחומר, לטעם סופי עולמי.

נא להקפיד כחוט השערה על הכמויות, כי על זה כל הקונסטרוקציה.

מה לומר, בעיני זו הגירסה המושלמת.

צריך:

500 גרם כרוב סגול. (חצי כרוב לא גדול. אם אין מאזני מיטבח, נא לבקש מהירק כמוכר שיתחזק למישקל מדוייק, ויסדר את זה בשקית לחוד. לא 100 גרם יותר אפילו, שישכשו את התיבול!)

2 כפות מחוקות סוכר.

2 כפות חומץ רגיל.

5 כפות מחוקות מיונז קנוי (שמתוכל ככה, כי זה עקרוני.)

1 כפית מחוקה מלח.

ההכנה:

במעבד מזון, דיסקית פריסה, פורסים את הכרוב לרצועות דקיקות. שמים בקערה, מוסיפים את כל שאר החומרים (מדוייק) מערבבים עם כף, משהים חצי שעה שהכל יתרכך מהתבלינים והרוטב יהפך הרמוני, מערבבים עוד הפעם – וישו

מכסים בניילון דקיק, מאפסנים במקרר, ואיזו חגיגה!

איור: עמיר רוזן

פינת הגאון

כזה גאון, אתה לא מתבייש!

חומר למחשבה

פסוק השבוע מתוך הסרט הפיוטי והנפלא „חופשה בכפר" (סצינת המישגל הכי נועזת ורלוונטית שאי פעם ראיתי בקולנוע, הכוללת סצינת הריגת והכנת ארנבת לבישול, לתשומת לב כל הגורמה שאוכלים פטה קטן).

„אנחנו יוצאים מהבטן של הנקבות, בני. שם האיש לילד „ובמובנים רבים מעולם אנחנו לא יוצאים משם. תעשה מה שתעשה בסוף תמיד תמצא את עצמך בתוך הבטן של הנקבות".

דין

כדאי

מאת ג. יפית

OUTDOR GIRL

חדש חדש ●
סדרת איפור משובחת ואופנתית, ב„סופרים" ו„היפרים";
OUTDOR GIRL: ●
יש גם במינימרקט השכונתי ובבתי המרקחת ●
כמו הנשים העכשוויות בעולם ● האיפור כחלק בלתי נפרד מהחיים ●
עכשיו במבצע היכרות מיוחד ●

סופר איפור – בסופר שלך

מגוון מוצרי OUTDOR GIRL עכשיו גם בסופר שלך

הזוכרות את השפתון היחיד והחגיגי בארנקה של אמא? היא הקפידה תמיד על הצבע הנצחי, וכשנגמר – קנתה בדיוק אותו הדבר. שנים. האשה של שנות השמונים, (זאת אומרת את!) היא אשה מגוון חדש. גם בתחום האיפור. לא רק הגוונים הישנים פינו את מקומם לחדשים ומיוחדים. האשה העכשווית גם מתיחסת אחרת לכל הנושא. האיפור קיבל תפנית כמו מגוון החיים: תוסס, מסעיר, מגוון, בקיצור, חלק מהחיים עצמם. עניין של יומיום. כך קרה שלמגוון הופיעה בשוק סדרת מוצרי איפור הנותנת ביטוי לתפיסה החדשנית. OUTDOOR GIRL.

איפור עם „אבא"

זוהי סדרה מקיפה המוצגת למכירה בסופרים, בהיפרים, במינימרקטים ובבתי המרקחת המובחרים, ממש כמו בעולם הרחב, והיא כוללת כל מה שאשה צריכה: שפתונים, לכות, פודרה, סומק, צלליות, מסקרה, עפרונות, מייקאפ ושאר גורמי היופי. התפנית העולמית באה לידי ביטוי גם בישראל: נשות המערב כבר אינן מחפשות תכשירי איפור רק בפרפומריות בלבד, וזהי נחלת העבר. מרכז הכובד עבר לסופרמרקטים הגדולים ולמינימרקט השכונתי. שהרי לאשה העסוקה והמודרנית אין זמן מיותר כדי לערוך קניות בשלל מקומות. לשם כך המציאו את הסופרמרקט. לכן, כשאת, עורכת קניות לבית למשפחה, אל תחשבי רק על הכלים שצריך להדיח, על אבקה שתסיר את כתמי השובבות של הילד ועל הבישולים של השבוע. קחי גם את עצמך בחשבון. הטיפוח שלך עושה לך יופי, וגם זה חלק חשוב מהחיים. היום אין כבר צורך לעשות עניין שלם מקניות תכשירי איפור, ולרוץ במיוחד לשם כך לפרפומריה. פשוט מוסיפים אותם לרשימת הקניות וזהו. כשתובבים בסופרמרקט עם העגלה, מכניסים כל מה שצריך, עד שמגיעים לדוכן של רבלון. שם זה מחכה לך. הדוכן של OUTDOOR GIRL – השכנות לרבלון איננה מקרית. זה ממש בית. נשות העולם כבר יודעות שאבא אנונימי זו עסקה גרועה. לכן הן קונות את מוצרי OUTDOOR GIRL. עם אבא כמו רבלון ידוע שמדובר במוצרים משובחים באיכות גבוהה.

אשה החוזרת עם מוצרי OUTDOOR GIRL ממהרת לחלץ אותם מהאריזה, מנסה את הסומק, מושחת מעט צללית, מגע קל של שפתון וכל ההרגשה משתנה, גם אם את מחכה רק לילד, או לבעל, או לשכנה.

המוצרים הבינלאומיים של OUTDOOR GIRL הפכו לחלק משגרת החיים אצל מליוני נשים אופנתיות בעולם. הסדרה מכילה כל מה שאשה צריכה; והכל פרוש ומוצג בצורה נוחה וגלויה.

איפור מעולה והיפו־אלרגני

מייקאפ – TOTAL FINISH מסוג מעולה ומשוחר. הוא מכיל לוויות שהעור כל־כך זקוק להן וקרם בסיס עשיר. המייק־אפ מופיע בארבעה גוונים טבעיים נהדרים. הוא נספג היטב בעור ומותיר אותו חלק וזוהר.

פודרה – גם היא בארבעה גוונים טבעיים. איפור קל, והפנים מקבלים אווירה רעננות חלקה ונכספת. מי שסובלת מפגמים קלים בעור הפוגמים באחידות המראה! לק, כדאי שתנסה את ה־COVER UP של OUTDOOR GIRL. זהו תכשיר מיוחד לכיסוי פגמים והוא אחד מסדרת המוצרים ההיפו־אלרגניים. כלומר, אפשר להשתמש בו בלי חשש.

צבעי האיפור עצמם משוש מרהיבים. המילה הבינלאומית האחרונה בגוונים ואופנתיים. השפתונים (14 גוונים) מכילים לחות ובכך את זוכה ביתרון כפול: טיפול קבוע לשפתיים, הופעה זוהרת וסכסית. יש גם שפתונים בעלי בוהק – פנינה והם מתאימים בעיקר לערב.

להשלמת המראה מוצגת סדרת 14 הלכות התואמות מגווני האביב הרכים ועד לצבעי הערב העמוקים. (אגב, הבקבוקונים נעימים לשימוש, וזה בהחלט חלק חשוב מהנאת האיפור).

עבור העיניים מציעה OUTDOOR GIRL שלל צלליות רכות ופסטליות בגווני האופנה. כל צללית ארוזה עם מברשת/קיסם איפור, המונע את בעית ערבוב הגוונים. השלמת מראה העין מושגת בעזרת עפרונות האיפור הרכים. הם אינם נמרחים ואינם נמחקים כמו עפרונות אחרים. שהרי הם לא רק יפים הם גם מאיכות גבוהה.

מסקרה – יש משלושה סוגים: היפו־אלרגנית – למי שתמיד רצתה, אבל נאלצה לוותר. מסקרה עמידה במים – WATER PROOF – נהדרת לים ולבריכה וטובה גם לסתם מקלחת, ולבסוף – מסקרה מאריכת ריסים – LONER LASH, נפלא בערב, כשאת רוצה להראות חגיגית ומרשימה במיוחד.

כל הפריטים המשובחים של OUTDOOR GIRL נמכרים במחירים אטרקטיביים במיוחד: 6.5 שי"ח ללכה ועד 8 שי"ח למייק־אפ, 6.5 שי"ח לשפתון וכו', ועתה במבצע היכרות – בהנחה ניכרת.

אשה לכל היום

תשומת־לב אמיתית ניתנה לא רק לעיצוב המרהיב של המוצרים, אלא גם לאיכות הגבוהה ולנוחות השימוש. אחרי הכל, למי יש זמן וסבלנות להתאפר מאה פעם ביום. למה לסבול מתכשירי איפור ש„יורדים" (נמחקים, נמרחים, או נעלמים). אחרי כמה שעות ומאלצים אותנו לחזור ולהתאפר שוב. עם OUTDOOR GIRL מובטח לך שתהיי רעננה ומאופרת כל היום, ממש כמו שיצאת בבוקר.

איכות עולמית

חברת הענק האנגלית העומדת מאחורי מוצרי OUTDOOR GIRL ידועה באיכות המופלגת ובמבחר העצום של מוצריה. כדי להנעים על נשים ברחבי תבל את הפגישה הראשונה עם התכשירים, הן יכולות להעזר בדיילות־יופי.

פעמיים בשבוע תסייענה דיילות־יופי, בנקודות המכירה, בהתאמת גווני האיפור לכל אשה. בפעמים הבאות תצטרכי רק לזכור את מספר המוצר, או לבחור בגוון חדש.

O.G.: שם חיבה

לשיווק החברה חדר לאחרונה שם חדש: O.G.; מי שיקשיב לעומק השיווק, יגלה כי מדובר בשם מקוצר שנתנו נשות ישראל למוצרי OUTDOOR GIRL.

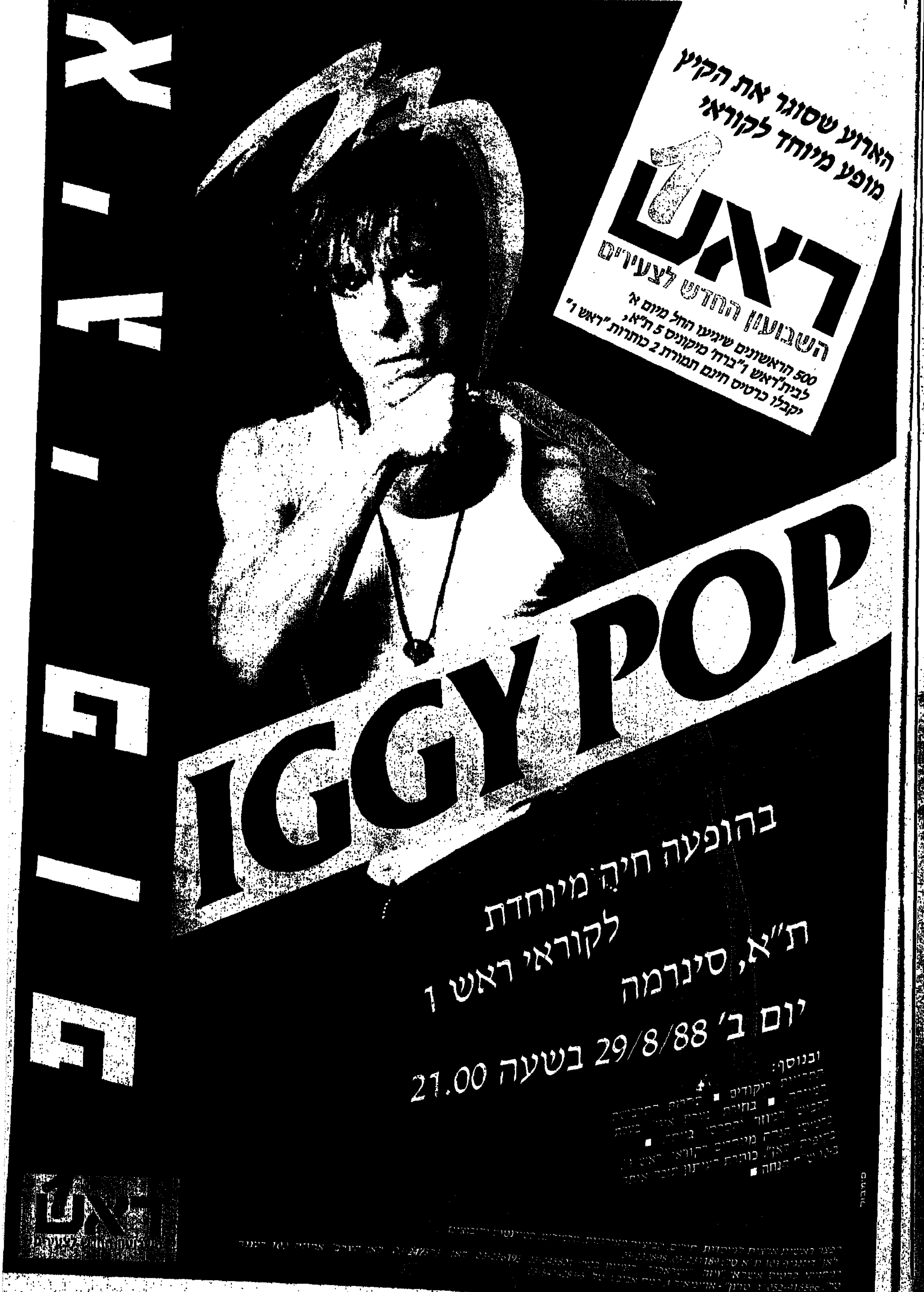

לשבוע המתחיל ב־19.8.88 והמסתיים ב־25.8.88

על אף מתחים בתחום העבודה, מוטב לשמור על שקט נפשי ולא להיסחף לסכסוך או לעימותים קיצוניים. דאגות לבני משפחה צעירים או לקרובי משפחה נוטות להפוך למצב כפייתי. חופשה קצרה או אף יציאה לחופשה או נסיעה למרחקים יועילו להעלאת המורל. בתחום הבריאות חל שיפור משמעותי. קשר רומנטי בלתי ברור מתמסד בהדרגה ואתם זוכים לשעות יפות בתחום זה. אתם מגלים כי מלבד האהבה קיימת גם ידידות והרמוניה לעיתים מכרעת.

אתם אמורים להתמקד בניקוי השולחן ובהשלמת פיגורים, וכן בהתארגנות פיננסית חדשה. על אף חוסר הבהירות בתחום הכספי או המקצועי המסתמן לאחרונה, אתם חשים צורך לפעול ולהגביר את קצב הפעילות ולחזק את מעמדכם בתחום זה. קנייה או מכירה של רכוש, אביזרים רכב או בית, מקבלות עדיפות. מהלכו של כוכב חמה במזלכם אמנם מחדד את כושר הניתוח והשיפוט שלכם, אולם הוא מחריף במקביל את נטייתכם לביקורתיות ולסכסוכים על רקע של ניגודי דעות.

עניינים הקשורים במעמדכם האישי או המקצועי דורשים הכרעה והחלטות. על אף הפופולריות שלכם אתם חשים כי מתעוררות נגדכם התנגדויות מכיוונים שונים ובעיקר מצד אלו: אשר נמצאים עמכם בקשר קרוב כמו שותפים בעבודה או בני זוג או בני משפחה. גובר המתח בין התחום המשפחתי לתחום האישי או המקצועי ואתם מתקשים לרצות את כולם. בני משפחה אינם מוכנים להתפשר ולוותר לכם ומתעקשים לקבל את: העדיפות הראשונה דווקא בעת שהקריירה תובעת מכם את רוב המאמץ.

מיקומו של הירח במזלכם עם פתיחת השבוע וכן יצירת צמידות עם הכוכב פלוטו השולט בכם, מועיד לכם מספר ימים קשים של מאבקי כוח על מנת לשמור על מעמד או הישגים. עימותים עם קרובי משפחה או עם שותפים מזיקים ביכולת הביצוע המקצועי או בתחום הפיזי. נראה כי אתם מתקשים לחלק באופן מאוזן את מרצכם וזמנכם בין העבודה והקריירה לבין התחום האישי והמשפחתי. מתחים חזקים בתחום הרומנטי גם הם חלק מהבעיות. עם זאת, יציאה לחופשה תחולל פלאים ותחזיר אתכם לכושר.

ענייני בריאות שלכם או של בני משפחה עומדים בסדר עדיפות גבוה בעיקר בימים הראשונים של השבוע. במקביל, בעיות כספיות מתלכדות ומחריפות. מצב זה עלול להגיע עד כדי משבר רציני, באם לא תעשו חשבון נפש ושינוי מהותי בתקציב ההוצאות המשפחתיות או במבנה הארגוני והכספי של העסק או של התחום המקצועי שלכם. במישור הרומנטי והיצירתי, על אף המתחים מסתמן שיפור לקראת סוף השבוע.

מפגש עם ידידים או השתתפות באירוע חברתי מותירים אתכם נבוכים או מתוחים מן הרגיל. אתם חשים כי הפופולריות שלכם עומדת בסימן שאלה וכי על מנת לשמור עליה עליכם להשקיע מאמץ גדול יותר מבעבר. אתם מעדיפים בימים אלה בילוי בבית ובחיק המשפחה על פני מסיבות ארוכות, וחשים לטפל בענייני הבית על אף חילוקי דעות הצפויים בתחום זה. מומלץ להימנע ממאמץ יתר וממצבי תשישות.

מפת השמיים השבוע

השמש – מסיימת השבוע את הילוכה במזל אריה. היא נמצאת עדיין במעלות האחרונות של מזל אריה ולקראת סוף השבוע תעבור למזל בתולה. ההיבטים החיוביים של השמש בימים אלה כלפי צמידות הכוכבים שבתאי ואורנוס (בקשת) יוצרים מצב דינמי ופתוח ומגדילים את הגמישות מצד בעלי סמכות מאידך, ואת היכולת להשיג מהשלטון הטבות אשר בעבר קשה היה לקבלן. גוברת הנטייה להתייחס אל נושאים שונים באופן ענייני ותכליתי ולחפש פתרונות פשוטים ויעילים גם אם פחות מתוחכמים. תכניות בקנה מידה גדול מקבלות תנופה.

כוכב חמה – ממשיך בהילוכו במזל בתולה ובהדרגה, לקראת סוף השבוע, מקרין הוא היבט שלילי כלפי הצמידות שבתאי־אורנוס (בקשת). במצב זה גובר קוצר הרוח והביקורתיות הופכת לשלוחת רסן. מאידך, גוברת הנטייה להחלטות חפוזות ובלתי שקולות תוך התחשבות מוגזמת באילוצים ותנאים חיצוניים. במצב כזה נדרשת זהירות מיוחדת בכל הקשור לטיפול במידע רגיש סודי.

כוכב נוגה – נמצא במזל סרטן בהיבט שלילי לכוכב המאדים (בטלה) ובהיבט מקוטב לכוכב נפטון. במצב זה גוברים העימותים והמתחים בין שותפים או בין בני זוג. העוינות והאיבה בין יריבים הופכת להתרחשות מילולית ופיזית והקרע הולך ומחריף. מאידך, תיתכן התפייסות בין יריבים על מנת לצבור כח ולהכנס לעימות עם צד שלישי ולמאבק משותף נגד יריב חדש. תחת השפעתו של כוכב נפטון גוברות האשליות בתחום הרגשי וגובר הקושי להתגבר על רגישות ופחדים בתחום זה.
הירח – פותח את השבוע כשהוא במזל עקרב ומתחיל את רבעונו השני מתוך מחזורו בחודש אלול. את השבוע סוגר הירח כשהוא במזל דלי.
בתחום הציבורי, השבוע מתחיל, אם כן, ברוח פסימית ובתחושה של מתח קשה תוך נטייה לפעילות סודית או חתרנית. בהדרגה, לקראת סיומו, האופטימיות גוברת, ומתקבל הרושם שזכויות שונות בתחום הכלכלי או החברתי לאומי נפגעות פחות מהמצופה. מכל מקום, מאבקי כח לזכויות עובדים מקבלים תאוצה.

המשך מסעותיו של הירח בגלגל המזלות

ירח במזל קשת – בימים בהם מופיע הירח במזל זה, אנו חשים צורך להתאוורר, לפגוש אנשים, להתחיל ביוזמה חדשה, לנסוע למרחקים ולטפל בחומר חדש או בנושא בלתי מוכר. מפגשים עם אנשים מרגע שונה או בעלי ידיעות חדשניות או בלתי שגרתיות – מעוררים אותנו לפעולה. מאידך, גוברת בנו הנטייה לפולמוסים וויכוחים אידיאולוגיים עד כדי התפרצויות כעס ותוקפנות. הביקורתיות הופכת לקיצונית מאד תוך כדי פגיעה בסובבים אותנו והבדלי גישה: הופכים בלא משים לסכסוך גדול. פעילות ספורטיבית עשויה בימים כאלה לתת תוצאות טובות במיוחד.
ירח במזל גדי – בימים כאלה אנו נוטים להגיב בדרך מאופקת ושמרנית. גוברת ההתעניינות בבני משפחה או תחושת המחוייבות כלפיהם וכן בענייני הבית ותנאי המגורים. אנו מתמקדים בפעולות מעשיות ותכליתיות יתר מן הרגיל ונוקטים בצעדים לחיזוק מעמדנו בתחומים שונים. משתפרת היכולת הארגונית ואנו נוטים לעשות סדר בכל תחום בו אנו חשים שאיבדנו שליטה. זה הזמן המתאים לעריכת פגישות ובירורים במשרדי הממשלה או העירייה או במוסדות אחרים הקשורים לשלטונות. אנו מעדיפים בימים כאלה לבלות במסגרת משפחתית ולא במקומות בידור שונים.
ירח במזל דלי – בימים אלה גוברת הנטייה להתמקד בפעילות חברתית ובמפגשים עם ידידים. מתפתח מצב רוח המתאים להתקשר בטלפון לידיד ותיק אשר לא ראיתם אותו זמן רב או להזמינו למפגש רעים. עם זאת, אין ימים טובים מהם לקריאת ספר חדש אשר לא מצאתם זמן לעיין בו עד כה. בילוי בחיק הטבע עדיף בימים כאלה על פני בילויים סוערים במקומות בידור. זה הזמן המתאים להכניס לשימוש שיטה חדשה בעבודה או להפעיל טכניקה בלתי שגרתית במסגרת פעילות מקצועית. בתחום יחסי עובדים־מעבידים אלה ימים בהם נמצא היתרון בידי העובדים הנאבקים למימוש הזכויות המגיעות להם. השפעה מיוחדת על מצב הרוח יוצרים מפגשים או שיחות עם דמויות בלתי גרתיות.
ירח במזל דגים – מצב רוח נוסטלגי משתלט עלינו בימים כאלה ואנו נוטים להגיב באופן רגשי אף שאין לכך הצדקה. זכרונות או חוויות מן בעבר חוזרים וממקדים את המחשבה. אנו מתקשים להיות מעשיים או לפעול בדרך תכליתית ועניינית, הן בתחום האישי והן בתחום המקצועי או העסקי. זה הזמן המתאים לסיים עבודות, להשלים פיגורים, אך לא להתחיל ביוזמה חדשה. אנו הופכים לפגיעים מאד בימים כאלה ונוטים למופנמות ולהתבודדות. עבודה יצירתית עשויה לאזן את הסערות הפנימיות.

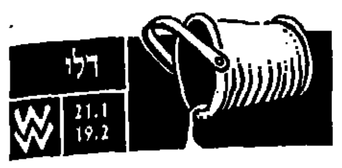

ענייני קריירה ועבודה מקבלים דגש חזק השבוע ועל אף מתחים עם חברים לעבודה או עם בוסים, הפופולריות שלכם נמצאת בעלייה. ענייני כספים טרם מצאו את פתרונם. בתחום זה קיים סיכון רב עבורכם במעורבות מכל סוג שהוא בהשקעות ספקולטיביות עקב נטייתכם לראות את העובדות באור ורוד מדי. הימנעו מלהיגרר לסכסוכים או לוויכוחים סוערים עם הסובבים אתכם על מנת לא להיגרר להחרפת יחסים. בתחום הרומנטי אתם זוכים לשעות יפות במיוחד.

אתם חשים כי נקלעתם למבוי סתום בתחום הפיננסי וכי אין פתרון קרוב לבעיות בתחום זה. קשיים בהשגת מימון או הוצאות בלתי צפויות גוררים אתכם לתסכול ולקשיים בהשלמת תכניות. עם זאת שינויים במקום המגורים או במיקום הפעילות המקצועית מאפשרים לכם לפעול ביתר חופשיות ויעילות. התקרבות מחודשת מצד קרובים, בני משפחה וידידים מעניקה לכם שעות יפות. זה הזמן המתאים לעריכת שיפוצים בבית או לרכישת אביזרים וריהוט.

ההתלבטות בין תחום המקצועי לבין התחום האישי והמשפחתי ממשיכה להתיש אתכם ולהקשות על יכולתכם לבצע תכניות. חוסר הוודאות בתחומים אלה הוא מצב נתון שעליכם להמשיך ולהתמודד עמו גם בעתיד הלא קרוב. עם זאת אתם חשים כי יש באפשרותכם לבצע ולשנות והאומץ לבצע שינויים הוא הדבר החשוב האחרון שנותר להפעיל. נטייתכם לחוסר סבלנות קיצוני וכן לתוקפנות גוברת מאוד. כן גם הנטייה להיקלע לתאונות ולפציעות ממכשירים חדים. הראש והרגליים הם האיזורים הרגישים במיוחד.

אתם זקוקים למנוחה רצינית. חופשה או [illegible] עשויים לתת תשובה מתאימה למצב זה. [illegible] בריאות שלכם או של בני משפחה דורשים התייחסות ותשומת לב דחופה. צעירים במשפחה עדיין זוכים להערכה ולתמיכה בתכניותיכם. אם זאת, אין זה הזמן לקידום יוזמה חדשה בתחום בלתי מוכר. [illegible] הדאגות בתחום הפיננסי הממשיכות להדיר שינה מעיניכם פעמים רבות אתם זוכים לשיפור הדרגתי.

מפגשים חברתיים או בילוי בחברת ידידים עשויים להעניק לכם שעות יפות במיוחד. חידוש קשרים עם דמויות מן העבר מעלה [illegible] את המוראל. תוכניות הקשורות בנסיעה או בהשתלמויות מקצועיות או בלימודים, מקבלות תאוצה חזקה. לקראת סוף השבוע אתם צפויים לביקור בלתי צפוי ממרחקים מצד ידידים או שותפים או אלה אשר בדעתם ליצור עמכם קשרים אישיים או עסקיים או חברתיים. בתחום הכספי עליכם להימנע, עד כמה שאפשר, מלקחת סיכונים.

אתם זוכים בימים אלה לשיפור [illegible] בתחום הפיננסי והמאפשר לכם לבצע [illegible] קניה של נכסים או זכויות. אתם [illegible] לעצמכם להתפנק ולהעדיף [illegible] לחופשה או אף לרכוש דברים [illegible] ברם מזה זמן. עם זאת המחוייבות [illegible] או אחריות האמורה להיות מוטלת על [illegible] מעמידים אתכם בפני בעיה של [illegible] תחילתו של השבוע עדיפה על [illegible] לרכז בה את רוב הפעילות.

חדש!

פרש-וונס סופר
עבה יותר עובד יותר

פרש-וונס סופר, גם לך

פרש-וונס סופר לרעננות שלך. עבה יותר, ספוג ברעננות קרירה ומועשר בריח נפלא. שילפי פרש-וונס סופר ותרגישי כמו אחרי מקלחת.

מגבון עבה לאמהות שנותנות את המכסימום

Fresh Ones® זה טוב כי זה פרקטי

יבואן: יעל בד"י, משק משואות יצחק 79410, יצרן מוצרי פרש-וונס לתינוקות, להסרת איפור ולריענון. שיווק: ברק אבנר מפיצים בע"מ.

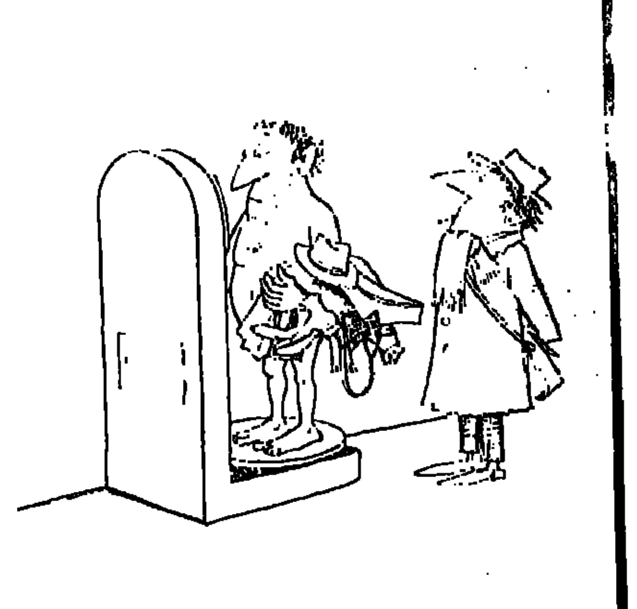

"זה אותו דבר. אני בטוח שהמשקל מקולקל"

"אל תדאג בקשר לבעלי. הוא בשיעור קאראטה..."

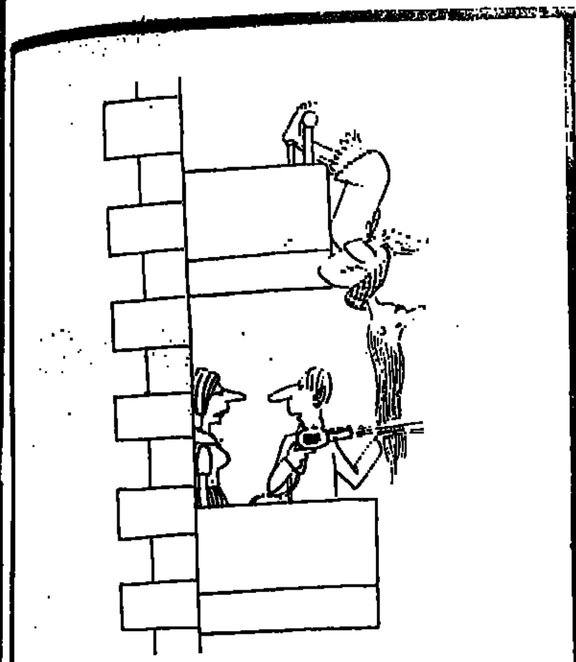

"מייבש השיער של אוסנת התקלקל..."

"מרים, עשי אותי לאדם המאושר ביותר בעולם: התגרשי ממני!"

"תפסיק לדאוג, דוקטור! תקבל את הכסף שלך!"

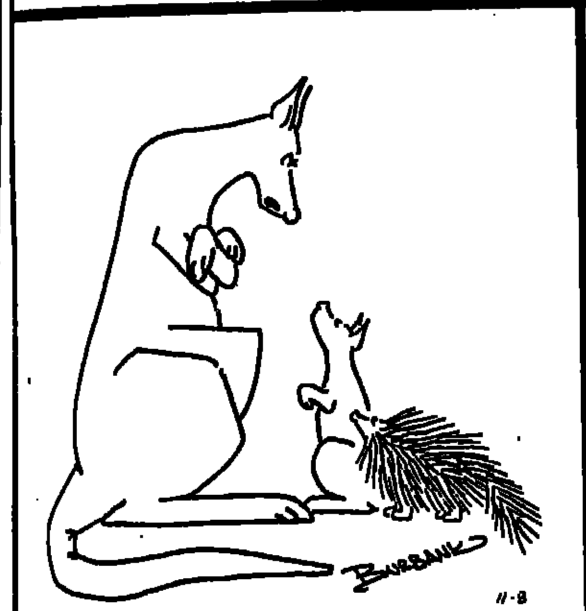

"בשום אופן ל א !"

נוה כרמית נס-ציונה

דירה לדוגמא

שכונה לדוגמא שכנים לדוגמא

שלבי הבניה בפרוייקט המגורים המפואר נוה כרמית נס ציונה - מתקרבים להשלמתם
כבר יש כל מה שהובטח; בתים מסוגננים, רמת בניה מעולה, (איטונג) ותכנון קפדני של הדירות.
לבחירה - דירות בנות 4,3 ו-5 חדרים ודירות גג מרווחות. מרכז מסחרי שוקק, רחבות מרוצפות וגינון שופע.
יש הוכחות. יש קבלות. בואו לראות את נוה כרמית נס ציונה.
הכל בה הוא ממש לדוגמא.

פנטהאוזים ייחודיים בנויים על גג שלם

בואו לבקר בדירה לדוגמא המרוהטת ברהיטי מו"ס: ד"ת 5 חדרים
בין השעות: 10:00-14:00 ובי... חול בין: 10:00-19:00
משרדי מכירות: נוה כרמית נס-ציונה ...יל"ו טל. 08-476391

מגדלי נוה כרמית ראשון-לציון

דירות 4-5 חדרים ופנטהאוזים בשכונת מגורים מודרנית בלב ראשון-לציון.
בנייה מעולה (איטונג). תכנון פנימי נדיר.

תכנית דירה בת 5 חדרים

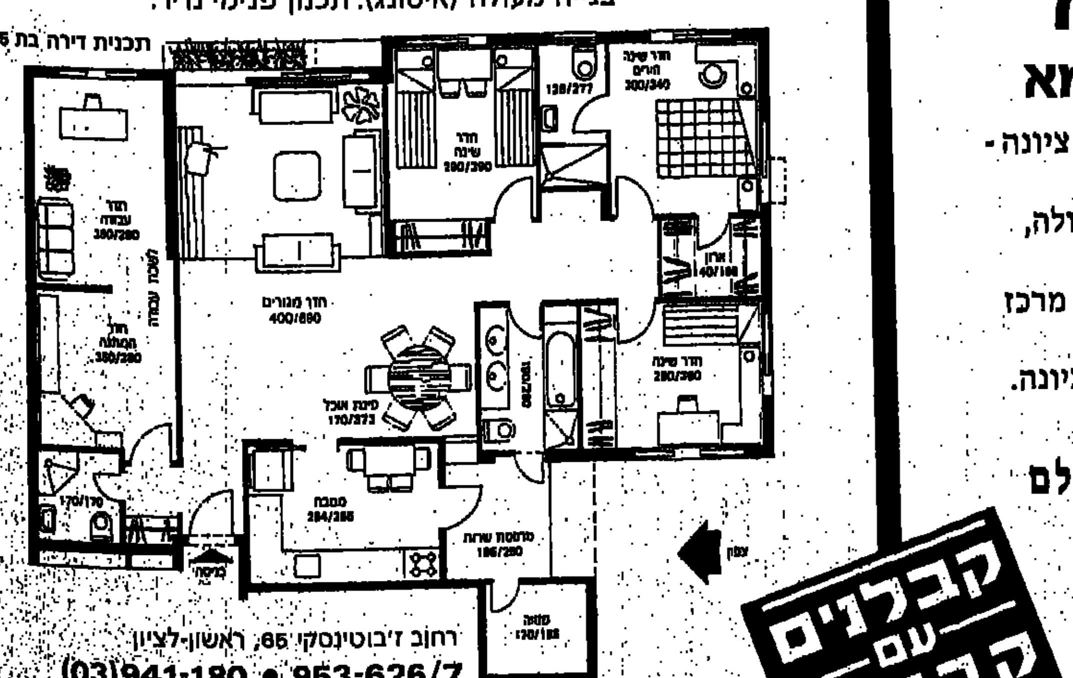

רחוב ז'בוטינסקי 65, ראשון-לציון
(03)941-180 • 953-626/7
שעות קבלה: 09:00-13:00 • 17:00-19:00 (סגור בימי ג' אחה"צ)

קבלנים עם קבלות

שמשון זליג בע"מ **אחים דוניץ בע"מ**

משרד מכירות באתר: נס ציונה נוה כרמית, רח' בילו טל: 08-476391 • פתוח בשעות: 9-13, 16-19. ראשל"צ: שמשון זליג בע"מ ז'בוטינסקי 65, טל: 03-941180

פות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והכשרה מקצועית

מכללת הנגב
ע"ש פנחס ספיר

ביה"ס להנדסאים
אצלנו מצליחים

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ט

במגמות:

☐ הנדסאי אלקטרוניקה ☐ הנדסאי מחשבים ☐ הנדסאי תעשיה וניהול

פטור משכר לימוד בשנה א' לחיילים משוחררים.

לימודים ברמה גבוהה כיתות קטנות, יחס אישי

● מילגות לימוד ● מעונות

חיסכון בשנת לימודים

תלמידים עם בגרות חלקית, החסרים ציונים בפיזיקה ו/או אנגלית ילמדו ויבחנו במקצועות אלה במהלך שנת הלימודים הראשונה.

לימודים ואוירה של קולג' כפרי

פרטים נוספים בדבר ההרשמה, תנאי קבלה ותחבורה.

נא לפנות: 051-802772/770 ימים א'-ה' 15.00-80.30. יום ו' 13.00-8:30.

ידיעון בית הספר ישלח חינם לכל דורש.

מכללת הנגב: 25 דקות מאשקלון, 25 דקות מקרית גת, 35 דקות מקרית מלאכי

המכללה למינהל | הגמנסיה העברית "הרצליה" | געה

בגרות טובה

למד, שפר והשלם תעודת בגרות במוסד מוכר ובעל יוקרה

נפתחים קורסים בחודש אוגוסט למועד חורף 88' בכל מקצועות הלימוד.

מורים מעולים המלמדים עפ"י תוכניות שעמדו במבחן, בכיתות קטנות.

שיש מורים טובים יש תלמידים טובים.

מתמטיקה 3 יח"ל	★★ מתמטיקה 5"4 יח"ל

עזרה למתקשים ● הרחבה לחזקים ● ימי לימוד מרוכזים לקראת סוף הקורס.

אנגלית 4 יח"ל	★★ אנגלית 5 יח"ל

תלמידי לאביב: כיתות קטנות 4 ו־5 יח"ל לומדים לחוד! עזרה למתקשים!

פיסיקה 3"4"5 יח"ל	★ כימיה, ביולוגיה 3"4"5 יח"ל

תלמידי לאביב: הכנה לבחינות המעבדה במעבדות גמנסיה "הרצליה".

הכנה לבחינות פסיכומטריות.
פסיכומטריות באביב זה לעבור בירוק.

לומדים עד להצלחה

30% הנחה לנרשמים השבוע. הנחה לחיילים.

אביב

מוסד להשכלה בלימודי ערב

רח' ז'בוטינסקי 106 (גמנסיה "הרצליה") טל. 03-263111

פתוח בימים א'-ה' 20.00-10.00

שידה • מאיר • שוב עמי • שקולניק

אנו נכשיר אותך לעבודה מעניינת ומכניסה

ביה"ס הותיק והגדול להכשרת עובדי משרד וחשבונאות

מיסודו של המכון הישראלי למינהל

אנו נכשיר אותך תוך מספר שבועות ללא תלות ...

והשכלתך בכל מקום בארץ למקצועות

★ **מעבדת תמלילים** על מחשבי P.C תוכנה WORDMILL 4.5 ותוכנות אחרות

★ **כתבנות** עברית־אנגלית

★ **מנהלת חשבונות** ★ **קלדנית**

★ **מפעילת מסוף** מחשבי P C

הפניה למקומות עבודה לבוגרות

מפגש לבנות 47 לפני צ'יוס

חינם 24 שעות

חייגי ברגע זה לטל.

03-201392

04-664505

02-221933

057-73714

בני עוד היום לסניפי המכון הישראלי למינהל:

הסניפים פתוחים בין השעות: 9.00-1.00 למנחייג, וא' 16.00-19.30 ...

תל־אביב	חיפה	ירושלים	באר־שבע	הרצליה	רחובות	פ"ת	נתניה
בן יהודה 32 טל. 510 ושד 201392	ביאליק 17 פינת הרצל טל. 664505	יפו 34 מול בית יואל טל. 221933	הסתדרות 12 פינת... טל. 73714	סוקולוב 35 טל. 9658101	הרצל 163 טל. 458162	ארלוזורוב 33 טל. 913465	הרצל 28 ...

חולון	ראשל"צ	אשדוד	אשקלון	כפר סבא	רמלה	נס ציונה	עפולה	קרית גת
סוקולוב 33 טל. 802...	ז'בוטינסקי 48 ...	רוגוזין ...	הרצל ...	ויצמן 114 טל. 953191	...	הרצל 24 ...	...	מרכז קרמלי ... טל. 716847

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

להצליח בבגרות

20% הנחה לנרשמים השבוע

בחירת בית־ספר היא החלטה חשובה ביותר. לפני שאתה מחליט - שאל את חבריך. למד מנסיונם של אחרים!

נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד ינואר 1989 לכל מקצועות הבגרות, כולל: מתמטיקה מורחבת; פיזיקה מורחבת ובחינות פסיכומטריות.

באולפן לבגרות בהנהלת המהנדס א. לחמן: 1. 80% מתלמידינו עברו בהצלחה את בחינת הבגרות במתמטיקה במועד יוני 1988. 27% קבלו ציונים 9 ו־10. 2. לימוד עד להצלחה בבחינה, (ציון 8 או יותר) ללא תשלום נוסף, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני, (ציון 5 או פחות). 3. מורים מעולים בכתות קטנות. 4. לומדים את כל החומר הדרוש לבחינה כך שלא נדרש ידע מוקדם. 5. זהו ביה"ס היחיד שבו מגישים התלמידים את שיעורי הבית למורה בכל שעור. 6. בסקרי דעת קהל של חברת "קלע" נבחר האולפן לבגרות כביה"ס האקסטרני הטוב ביותר בישראל, זה שלוש שנים ברציפות. לכן, אם אתה זקוק לציונים גבוהים בתעודת הבגרות - מקומך איתנו. הנך מוזמן להתייעצות בלתי מחייבת.

סיוע כספי לחיילים משוחררים שסיימו פחות מ־12 שנות לימוד באמצעות היחידה להכוונת חיילים משוחררים.

ההרשמה:	
תל אביב:	דרך חיפה 81 (בנין תיכון חדש), טל: 5460618, 03-5461106
ירושלים:	רח' המלך ג'ורג' 18, טל: 222340, 02-222375
חיפה:	רח' יל"ג 3 (בית ליגת נשים), טל: 641040, 04-667411
באר שבע:	רח' העצמאות 40, טל: 71690, 057-73146 מיזוג אויר מלא.
ראש העין:	פרויקט שיקום השכונות, טל: 9369459, 03-9368090

בן יעקב שחר
"באתי לאולפן לבגרות ללא כל ידע מוקדם. הוצאתי 8 במתמטיקה ו־9 באנגלית"

אליהו חבוזה:
מ"פ בתיכון
ל־10 באולפן
לבגרות
בפיזיקה 5 יחידות

סיוע כספי לחיילים משוחררים שסיימו פחות מ־12 שנות לימוד באמצעות היחידה להכוונת חיילים משוחררים.

האולפן לבגרות
בי"ס ערב לבגרות
הגדול ביותר בישראל. בהנהלת המהנדס **א. לחמן** מחבר הספרים

הנהלת חשבונות - יועצי מס

שי שמושי לכל תלמיד

תחום משוחררים ללא התחייבות ללא דמי הרשמה

★ הנהלת חשבונות סוגים 2+1 ו־3.
★ לימודי בוקר וערב בפיקוח משרד העבודה והרווחה.
★ הנהלת חשבונות מדופלמים.
★ מסלול גמיש לפי בחירת התלמידים.
★ קורס יועצי מס
★ הנהלת חשבונות ממוחשבת על ידי מדריכי "חשבשבת"
★ קורס חשבי שכר.

ידע בית ספר לחשבונאות
רח' בן־יהודה 67 ת"א
03-230440

"כשהייתי קטנה, הכריחו אותי לשתות שמן דגים..."

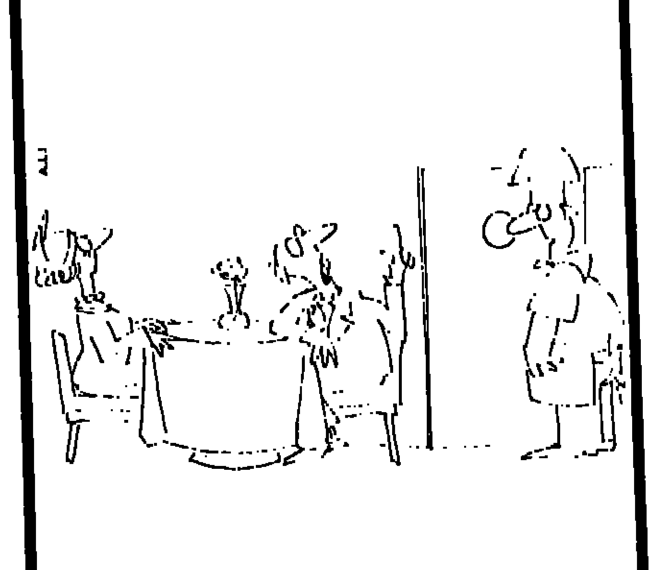

"חביתה אחת ושתי צלחות, בבקשה"

"ולשם שינוי, אל תתנהג הפעם כמו שוטה"

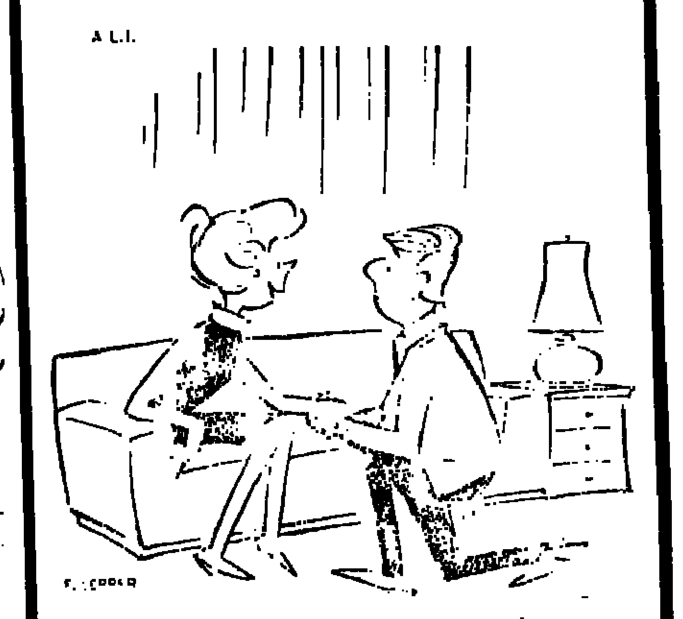

"גם אני לא חושבת שאתה ראוי לי, אבל אני אתרגל..."

"ויש על זה ביטוח – זה מחזיק מעמד מקסימום שבוע..."

"הנעל הימנית לוחצת קצת"

באזור התעשיה החדש ראשל"צ

עיר הרהיטים

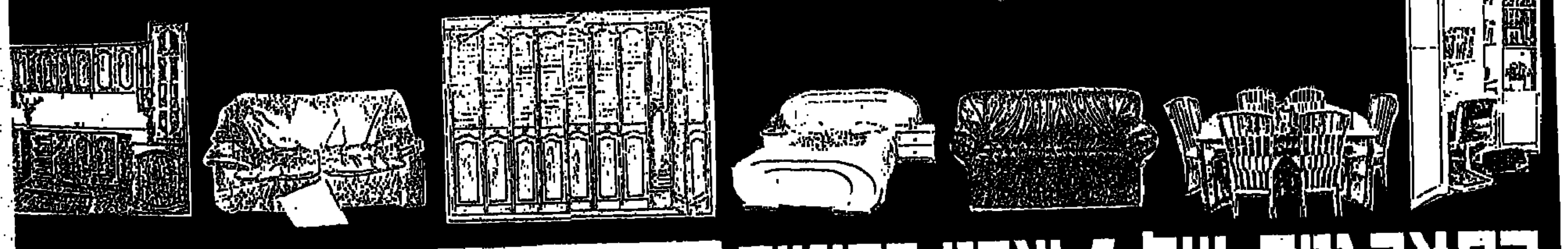

התארגנות של 5 יצרני רהיטים ממיטב היצרנים בענף הריהוט

■ **א.א. רהיטים**
רח' אצ"ל 35 (מול נעלי גלי) טל': 03-9611966

■ **המרהט רהיטים**
רח' משה שרת 6 טל. 9615660, 03-965595

■ **ד. קובר רהיטים**
רח' לישנסקי 83 (צמוד להיפרכל) טל. 9614559; 03-9614517

■ **לימור תעשיות רהיטים**
ההגנה 36 פינת אלטלנה (ליד נעלי גלי) טל. 9611972, 03-9613465

■ **דלת חן - תעשיית ארונות**
יצרני ארונות בשיטה ובאיכות אמריקאית.
רח' ספיר 9 מאחורי בית העלמין בחולון
טל' 9616027/8, תהמפעל־דיזנגוף 226935187

מבצע
■ על כל קניה*
אופני BMX
מתנה לילד
■ חינם!
ארוחה במסעדה סינית
שוגון
על כל קניה
* קניה מעל 2000 ש"ח

אלפי מטרים של תצוגת רהיטים

בוא לראות תצוגות מהממות של גדולי יצרני הריהוט בארץ
מבחר מרשים ומגוון של:
● סלונים - בד ועור ●
מזנונים ● חדרי ילדים ●
פינות אוכל ● חדרי שינה
● חדרי ארונות ● ארונות קיר, בשיטה ובאיכות אמריקאית.
● כל פריטי הריהוט המשלימים.
עיצובים חדשניים במבחר צבעים עשיר.

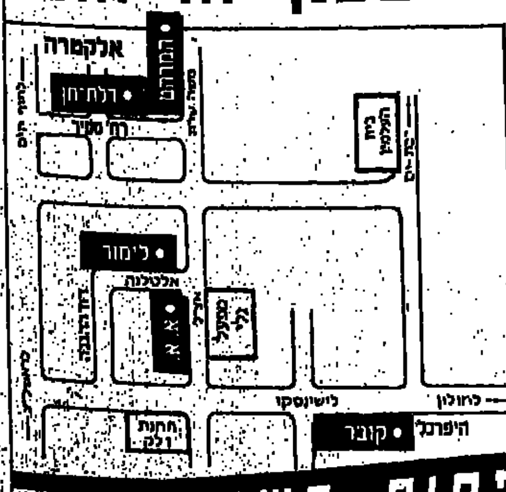

פתוח בשבתות מ־11:00 עד 22:00.

קניה מאחד היצרנים הנ"ל ערובה לאיכות, אמינות שרות ואחריות.

ברידג' מאת רחל שמיר

על חשיבותן של התשיעיות

בתקופה האחרונה הלעיטו אותנו בשביעיות, שמיניות ועשיריות. בראש השביעיה הראשונה ב„לכוד" עומד בגאווה דוד לוי: מי מאיתנו לא עשה או לפחות ניסה לעשות שמיניות באוויר? וכאשר לעשיריות, בראש העשיריה הראשונה ב„מערך" עומדת בצניעות פועלית, החברה אורה נמיר. מדוע דילגו על התשיעיות?

ובכן אוכיח לראשי המדינה שגם לתשיעיות יש ערך בלתי מבוטל.

מערך קלפים זה חולק במסיבת ברידג' פרטית:

צפון
♠ A K 9 3
♡ 6 3
♢ J 10 8 2
♣ K 9 4

מערב
♠ J 7
♡ A K Q 10 8
♢ 3
♣ Q 8 7 6 2

מזרח
♠ Q 10 8 5 4 2
♡ J 7 2
♢ 7 6 5
♣ 10

דרום
♠ 6
♡ 9 5 4
♢ A K Q 9 4
♣ J 5 3

חילק דרום.

ההכרזות:

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 דיאמונד	1 הארט	× (כפל)*	פאס
2 קלאב	פאס	3 דיאמונד	פאס
5 דיאמונד	פאס	פאס	פאס

• כפל שלילי (מראה ספיידים).

הכרוז נכשל בביצוע החוזה. מערב הוביל בהארט, זכה בשתי לקיחות בהארט ושיחק את הנסיך ספייד. הכרוז זכה באלוף ספייד, משך את השליטים בשלושה סבובים, שיחק את המלך קלאב ולבסוף נאלץ למסור קלאב אחר לכשלון החוזה.

לדעתי שיחק הכרוז בפזיזות, מאחר ומצב הקלאבים לא היה ברור – אפשר היה לדחות את פיתוחם.

אחרי משיכת כל השליטים מידי יריביו צריך היה הכרוז להשאר ברומם, למשוך את המלך ספייד ולזרוק עליו קלאב, לחתוך ספייד ביד ולחתוך הארט בדומם. בינתיים מתבררת התמונה: אין ספק שלמזרח היה בודד בקלאב.

לכן חייב היה הכרוז לשחק קלאב קטן מן הדומם אל האלוף בידו ולעקוף בקלאב אל התשיעית בדומם, לביצוע החוזה. כאן מסתברת חשיבותה של התשיעית.

כשיערכו אצלנו בחירות ל„מפלגת הברידג'" אני מציעה לעשות זאת בתשיעיות. המועמדת שלי לראשות התשיעיה הראשונה היא הגברת גולדברג, כמובן.

שחמט מאת אורי צחור

מצליחים צעירים

הישגו של ערן ליס, באליפות העולם לנוער עד גיל 14, שנערכה ברומניה, מרשימה פי כמה כאשר מתברר שהוא הקדים שחקנים כגאטא קאמסקי, שהוא אחת התקוות הגדולות ביותר של השחמט הסובייטי, את סופיה פולגאר ועוד 42 מתחרים. גם הישגו של רובי צפרוני מהרצליה, מקום שלישי באליפות העולם לנוער עד גיל 12, מרשים. הקדימו אותו סופיה פולגאר, שהיא המוכשרת ביותר בין שלושת האחיות פולגאר מהונגריה וגבריאל שוורצמן שהרומנים מכנים אותו „ילד פלא".

הבעיה שלנו, והיא אופיינית לא רק בתחום השחמט, שכאשר הגורים מתבגרים הולך וגז הפלא. אכן לא די בהישגי הצעירים. יש לטפח אותם ולהקנות להם את האפשרויות המתאימות לשמור על מקומם בצמרת.

הפסטיבל הגדול

פסטיבל ביל (שוויץ), הוא הגדול והמרשים בפסטיבלי השחמט בעולם. 948 מתחרים השתתפו ב־12 תחרויות הפסטיבל ה־21 השנה, לעומת השיא של 1160 אשתקד.

גם ישראלים היו שם, כרגיל, וזה טוב. רובם השתתפו בתחרות הפתוחה הראשית, בה התחרו 154 איש, בהם כעשרה רבי אמנים. בתחרות זו ניצחו במשותף רב האמן גנאדי קוזמין מברית המועצות והאמן הבינלאומי יוזף קלינגר מאוסטריה 9 מ־11.

קוזמין דורג ראשון לפי איכות הנקודות וזכה בפרס הגדול. אחריהם: רב האמן מילאן ווקיץ' מיוגוסלביה, האמן הבינלאומי רוברט קוצ'ינסקי מפולין, מנצח התחרות אשתקד רב האמן לב גוטמן, האמנים הבינלאומים ג'יימס הואל מאנגליה, ודראנקו קוזול מיוגוסלביה ואמיר ריזדארביץ' מיוגוסלביה 8 כל אחד. אליהו שווידלר זכה במקום ה־18 עם 7 נקודות ואף זכה בפרס, אלוף ישראל בשחמט גדי רכליס במקום ה־30 עם 6.5 נקודות. רמי סופר במקום ה־33, אילן מנור צבר 6 נקודות, מוטי פנציאס 4.5, גרגורי ברטוצקי 4 נקודות בלבד.

כן נערכו שתי תחרויות בנות 12 משתתפים כל אחת. בתחרות הראשית ניצחו רבי האמנים איוואן סוקולוב, בן ה־19, מיוגוסלביה ובוריס גולקו מארצות הברית עם 7 נקודות ב־11 משחקים, ללא הפסד, כל אחד. אחריהם רבי האמנים ולאדימיר טוקמאקוב מברית המועצות ואוגניו טורה מהפיליפינים 6.5 כל אחד, רב האמן הקובני חוזו נוגייראס 6 ועוד. מביאים אנו כאן את היפה במשחקי התחרות, ניצחונו של סוקולוב היוגוסלבי על אלופת העולם בשחמט לנשים, מאיה צ'יבורדאנידזה שסיימה במקום 8/9 משותף בצוברה 5 נקודות.

הגנה הודית של המלך

לבן: צ'יבורדאנידזה

שחור: איוואן סוקולוב

1. פו3, פו6; 2. ג4, ג6; 3. ג3, רז7; 4. רז2, 0־0; 5. 0־0, ד6; 6. פג3, ה5; 7. ד4, פבד7; 8. ה4, א6; 9. צה1, צב8; [השחור שואף לשחק ב7־ב5; כאן אפשר לנעול את המרכז ולהמשיך 10. ד5, או לשחק 10. א4!? המסע שבחרה אלופת הנשים הוא פתוח טוב]. 10. ד:ה5!? ד:ה5; 11. כ4, ג6; 12. ח3, ח3; 13. מהכ3, ב5; 14. ג5, א5; 15. א3, צד8; 16. רב2, פו8; 17. צאד1, רה6; 18. מהג2, א4! [מקריב חומר, אך לרץ הערוגות הלבנות עוצמה רבה].

19. פ:ה5!? רב3; 20. צ:ד8, צ:ד8; 21. פ:ג6, מהה8; 22. מהה2, רג4; [לא 22...מה:ג6? בשל 23. ה5, וללבן יוזמה חזקה והרגלי ב3, נופל. לעומת זאת עתה על 23. מהה3, בא 23...מה:ג6; 24. ה5, פד5; והיתרון של השחור] 23. פו:ד8 רו:ה2; 24. פב7, רג4; [לשחור יתרון של מלכה תמורת צריח ושני רגלים. ללבן יוזמה חזקה. במיוחד מסוכן הרגלי ג6]

25. ה5, פד7ו6; 26. פר6, מהה6; 27. 41, 51; 28. ג6,

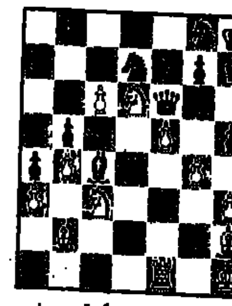

28...ו:ו4!! [הפתעה. סוקולוב לא חשש מ 29. גו7, בשל 29...ר:ה5; ומאיים רד4+. לדוגמא: 29. ג:ו7, ר:ה6; 30. צ:ה5, מהוה5; 31. ד8=מה, מהה1+ והמט בלתי נמנע. או 30. ד8=מה, רד4+ 31. מח2, ה:ו3; 32. מ:ו3, מה:ה1+ 33. מו3, מהו2+ 34. מח4, מהה3+ 35. מו5, רה6X]

29. ו:ו4, פב6; 30. פג:ה4, פר5; 31. ו5, מהח6 32. פ:ג4, ב:ג4; 33. 61, מהח4! 34. צ:ד1, רח6; 35. פר6, [35. צ:ד5, מהה1+ 36. רו1, [36. מח2, רו4+] 36...מה:ה4; 37. ג7, רה3+ 38. מח2, מהו4+ והמט בלתי נמנע].

35...מה3! 36. פו5! [מעשית – התקווה האחרונה] 36...פ:ו5; 37. ג7, רה3+ 38. מח1, פו3+ 39. מח2, מהו4; והלבן נכנע.

בתחרות המשנית ניצח רב האמן הקולומביאני זאפאטה שצבר 8 נקודות ב 11 משחקים בהקדימו את השחמטאי המערב גרמני יורג היקל, מנצח התחרות פסח בתל אביב – 7.5.

בתחרות זו אירע ארוע יוצא דופן כאשר אלוף העולם לנוער, האמן הבינלאומי ויוואנאתן אנאנד, מהודו, הפסיד תוך ששה מסעים בלבד. להלן מהלך המשחק.

פתיחה רוסית

לבן: זאפאטה

שחור: אנאנד

1. ה4, ה5; 2. פו3, פו6; 3. פ:ה5, ד6; 4. פו3, פ:ה4; 5. מהב2, פו5?? 6. מהה2, והשחור נכנע שכן על 6...מהה7; בא 7. פד5, מהד7; 8. ד3, וזוכה בכלי.

הקרבות מכריעות

לבן: הוס

שחור: פנבנק

ביל 1988

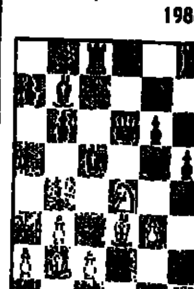

תור הלבן

האמן הבינלאומי השוויצרי אנדריאס הוס, סיים במקום ה 43 בלבד, עם 6.5 נקודות, בתחרות האמנים בביל. אך בסיום שלפניינו הוכיח כי הוא יודע לנצח בסגנון מרהיב עין. כיצד? הפתרון להלן במהופך.

פיתרון

[illegible]

על בולים ובולאים מאת חיים לנגלבן

הופעת בולים חדשים

ביום חמישי, י"ט באלול ה' תשמ"ח – 1 בספטמבר 1988, יוסיפו למכירה שלוש סדרות בולים. הסדרה הראשונה מורכבת מבול אחד בערך של 40 אגורות, המוקדש לחביבה רייק, אחת מארבעת צנחני ההגנה שיצאו מישראל למבצע צניחה בסלובקיה, במהלך מלחמת העולם השניה. חביבה רייק הוצאה להורג על־ידי הנאצים בכפר קרמניצ'קה ונקברה עם מאות יהודים ופרטיזנים בקבר אחים. ב־1952 הועלו עצמותיה להר הרצל והיא נקברה בחלקת הצנחנים. על הבול מופיעה דיוקנה של חביבה רייק ועל השובל תמונת כפר הולדתה, בו הוצאה להורג. הבול עוצב בידי רות בקמן.

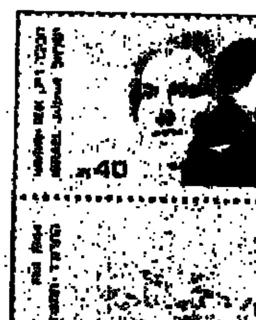

הסדרה השניה אף היא מורכבת מבול אחד, בערך של 1.65 שקל חדש, מוקדש לאנצו סירני, נצר למשפחה יהודית עתיקה ומיוחסת באיטליה. הוא היה בין מארגני הצניחה לאירופה הכבושה בידי הנאצים, ועמד על כך שהוא עצמו, למרות גילו, יהיה בין הצונחים. סירני הוצנח באיטליה ב־15 במאי 1944. בגלל טעות הוצנח מעל הקוים הגרמנים, נתפס ולבסוף הוצא להורג בדכאו ב־18 בנובמבר 1944. בול אנצו סירני עוצב בידי צבי נרקיס.

הסדרה השלישית, בולי מועדים לשמחה התשמ"ט, מורכבת משלושה בולים, עליהם מוצגים שלושה דגמים של בתי כנסת, המוצגים בבית התפוצות ע"ש נחום גולדמן בתל־אביב. בתי הכנסת שנבחרו, מייצגים סגנונות בניה שונים ומהווים המשך לסדרת הבולים של מועדים לשמחה תשמ"ח.

הבול הראשון בסדרה זו, בערך של 35 אגורות, מראה את בית הכנסת בקאיי־פנג־פו, בסין, שנבנה לראשונה ב־1163. במשך השנים נהרס מספר פעמים על־ידי שריפות או הצפות הנהר שבקרבתו. בית הכנסת האחרון נחנך בשנת 1663, במאה ה־19 הוזנח ונהרס סופית בשנת 1860. הדגם בבית התפוצות נבנה על סמך ציורים של כמרים ישועיים שביקרו שם במאה ה־18 וציירו את בית הכנסת. מהציור נראה בית כנסת זה כמו פגודה סינית, ובפנים, למרות הריהוט הסיני, שמר על אורות יהודית.

הבול השני בערך של 60 אגורות, מראה בית כנסת בעיר זבלודוב. הוא נבנה מעץ במחצית המאה ה־17 ובמשך שנים עוצב מחדש מספר פעמים. יחודו בכך, שהוא נבנה מעץ. לרוע המזל סבלו בנינים אלה שנבנו מעץ משריפות ורקבון ועוד רבים אחרים נהרסו במלחמות ובפרעות נגד יהודים. ערב מלחמת העולם השניה היו קיימים בפולין כמאה בתי כנסת מעץ, אולם כולם נהרסו על־ידי הנאצים.

הבול השלישי בסדרה זו של מועדים לשמחה תשמ"ט בערך של 70 אגורות, מראה את בית הכנסת „טורו" שבניופורט, רוד איילנד, ארה"ב. הוא נחנך ב־1763 והוא העתיק מבין בתי הכנסת הפעילים בצפון אמריקה. עזרת הנשים נתמכת על־ידי שנים עשר עמודים, המסמלים את שנים עשר השבטים. השם „טורו" ניתן לבית הכנסת על שם חזנו הראשון ובניו, שהיו נדבנים ידועים. סדרה זו עוצבה בידי דוד בן־הוד.

כל הבולים הודפסו בגליונות בני 15 בולים עם 5 שובלי ביאור המצורפים לשורה התחתונה. ביום הופעת הבולים החדשים, יופיעו שלוש מעטפות „היום הראשון" מבויילות בבולים הנ"ל, ומחותמות מראש וכן מעטפות „היום הראשון" בלתי מבויילות.

מטבעות ומדליות מאת חיים לנגלבן

נשים על מטבעות עתיקים

אחד הביטויים המעניינים ביותר שניתן למקומה של האשה בהיסטוריה הוא הטביעה על גבי מטבעות עתיקים. זהו למעשה נושאו העיקרי של הספר מפרי עטו של הסופר והמחנך מר צבי שטאל, „נשים על מטבעות עתיקים".

מאז שהחל בטביעת מטבעות במאה השביעית והשישית לפני הספירה באסיה הקטנה וביוון על מושבותיה הרבות נתקלים בדיוקני נשים על גבי מטבעות. בתקופת הטביעה היוונית הקדומה, וכן בימי הרפובליקה הרומאית מופיעים דיוקני אלות שונות בדמות נשים.

הספר מתחלק לשלושה חלקים. החלק הראשון מתאר דיוקני נשים בדמות אלות בעולם האגדה היווני; חלק שני – דיוקני נשים בתקופה ההלניסטית במזרח, והחלק השלישי, הגדול מקודמיו – את בנות משפחת הקיסר בימי האימפריה הרומית.

הצילומים מציגים את גודלו הטבעי של המטבע, והם לקוחים מקטלוגים שונים של מכירות

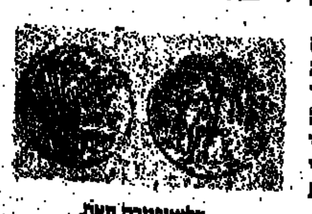

קליאופטרה תאה, אשת אנטיוכוס השביעי

פומביות בארה"ב, באירופה ובארצנו, ונבחרו בקפדנות בשל טיבם או העניין ההיסטורי שבהם. רוב המטבעות מוצגים במוזיאוני המטבעות ברחבי תבל, כולל מוזיאון ישראל בירושלים וביתן למטבעות „קדמן" במוזיאון ארץ־ישראל בתל־אביב.

גסיסתה של האימפריה התלמית הביאה לעולם אחד הסיפורים המרתקים של נשים בהיסטוריה, הכוונה לסיפורה רב הרושם של קליאופטרה השביעית, המכונה סתם קליאופטרה. חייה ומותה של מלכה תלמית זו שימשו נושא לרומנים, מחזות וסרטים. הספר מבקש מראש להזהיר את הקוראים מפני אכזבה מסויימת. קליאופטרה לא היתה היפהפיה הרומנטית כפי שהורגלנו לדמות אותה, בעקבות העלילות הספרותיות ותמונות הסרטים. הדיוקנים שלה על גבי המטבעות, שאין להטיל ספק באוטנטיות שלהם, מראים אשה בשנות העשרים־השלושים נאה למדי, אבל לגמרי לא בעלת קסם כזה שיכול היה להעביר על דעתם את יוליוס קיסר או מרקוס אנטוניוס.

האלה הנפוצה ביותר ביוון, ובעיקר באתונה, היתה אתנה, בתו האהובה של זאוס ומכאן אולי שם העיר. היא היתה אלת החכמה, הגבורה והאמנות. דיוקנה מופיע על מטבע כסף, טטרדראכמה (4 דראכמות) שנטבע באתונה בשנת 435 לפנה"ס. משקל הטטרדראכמה האתונאי 17 גרם. על פני המטבע ראשה של אתנה ועליו קסדה המקושטת בשלושה ענפי זית. במשך הזמן חל שינוי בדמותה של האלה אתנה על פני המטבעות והדיוקן נעשה ריאליסטי יותר.

שעשועי פנאי

תשבץ תרתי משמע

מאת גר"יל אורין ©

מספר 245

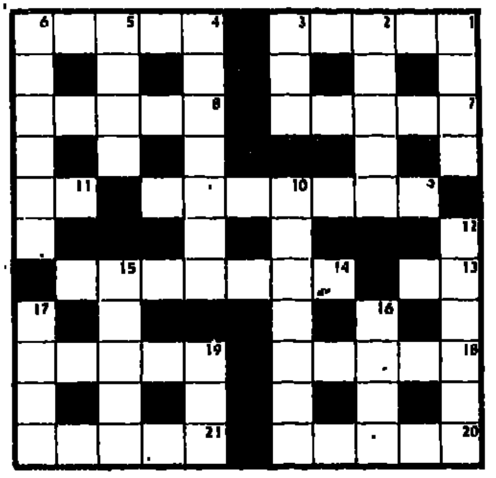

מאוזן

1. ערפד למשל, לא אכל בגן עדן (2,3)
4. בשל האיכות לומדים שם (5)
7. הפעלת התנורים הופכת חלום למציאות (5)
8. כדי לאסוף קצת אויר – טילנו (5)
9. מצידו האחר של העץ, זה הצמד שחיו פעם בארץ (מ) (7)(עפ"י אילן גולדהירש)
11. ראו „13 אופקי"
13. עם „11 אופקי" זה סיוט של קלפנים (4)
14. חוא בעד לרענן את מעמד הפועלים (7)
18. על־פי מה שנאמר, הוא לא כל־כך משכיל (מ) (5)
19. הרג נהג כש.ג. וזה ממש סיוט (5)
20. אפשר ללמד ממנה – היא מצרפת (5) (עפ"י אילן גולדהירש)
21. לכדורגלנים מסוימים זה לא לשתיה (5)

מאונך

1. רוצה לתת לאור להיכנס (מ) (4)
2. גם הקו של גוש אמונים, זה לא נשען (3,2)
3. התלונן על עלית הטמפרטורה (5)
4. אולי לא ימשול בחלם – ואולי כן... (7)
5. בד מאמריקה (4)
6. ילדותו הביאו לשינוי משמעו לשמחה (6)
10. הוראה לגיורת לשלוח נציגות (7)
12. בצפון, אש יש לחם במידה מספקת (6)
15. עבודה של פקיד, ברם לא יהודי (5)
16. אל תעמדי לפני הבית – זה מולך (4)
17. למטה, למעלה, למטה (4)
19. אם אתה מחפש מלחמה, בוא הנה (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177, מיקוד 61091 תל־אביב

תשבץ

מאת הלל הרשושנים

מספר 1486

23 פרסים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „רצח נפוליון", מאת בן וידר; ועוד 22 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח תשובות: „הלל", תשבץ השבוע מס' 1486, ת"ד 20227, ת"א (61201).

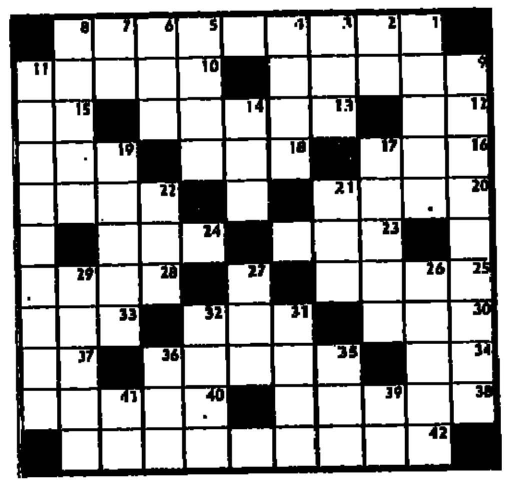

במאוזן – מימין לשמאל: 1) עמד בראש העליה השניה מבבל, הכניס – לפי התלמוד – את הכתב האשורי המרובע במקום הכתב העברי העתיק 9) קו היוצא מנקודה מסויימת – מתחדישי הלשונאי הלל הרשושנים 10) חריטה בחומר קשה 12) גדול בכמותו 13) „תרדיף" (שם נרדף) ל„גיר" 15) נמצא מעל ללשון 16) מחצית יממה 18) „תרדיף" ל„נימוק" 19) קטן קומה 20) „תרדיף" ל„תמסת" 22) מטיב לתאר תכונת האדם – מנתחדישי חז"ל 23) עסיס הזית 24) תערובת של פירות וירקות רעננים 25) שדיברו בו הרבה ואין בו חידוש 28) מין מישחק קלפים – בלעז 30) „תרדיף" ל„עוזר" 31) מטבע קדמון 33) מין בושם ריחני 34) גלעד 35) עוף טורף לילי 37) מבושל למוחצה 38) בעל מידות טובות 40) מקום קבורתו של משה רבנו 42) שכונה ירושלמית.

שאלה תנ"כית: שניים מבני ישראל שהיו במצרים, לא עברו את ים־סוף. רק לפני מתן תורה הצטרפו לעם ישראל – מי הם שניים אלה?

במאונך – מלמעלה למטה: 1) „תרדיף" ל„משכון" 2) בן־מין 3) לא נשוא אשה מימיו 4) עליהם נחה תיבת־נוח 5) מערכת כלי־שולחן 6) סופר צרפתי, מחבר „הנסיעה אל הירח" 7) רצועה 8) לא גשמי 9) קבוצה בפרוזדור ירושלים, נוסדה בשנת 1949 11) יד ימינו של ד"ר ב. ז. הרצל בקונגרסים הציוניים 14) „תרדיף" ל„משא" 17) שטח ישר וחלק 19) אחד מכוכבי הלכת – בלעז 21) בהרת פנים 22) שם קדום לבקר 26) תודת הלשון 27) נטיה טבעית 29) הילולה עממית – בלעז 31) נקודה בשמיים מעל לראשו של הצופה 32) זאת היא 35) מטח יריות בבת־אחת 36) מדינה ביבשת אמריקה 39) עצוב 41) עוף 41) עיר בימי שאול ודוד.

מי יוצא דופן?

מ	צ	ס	ה	ר	מ	ו	נ	ל	מ
י	ג	ר	ו	ס	י	ת		ה	י
ר	ח	ש	ה	ת	ל	י	א	י	נ
צ	ע	י	ד	נ	ל	ר	ס	ו	צ
ח	ר	מ	ס	ק	ט	ו	ר	ה	נ

במלבן זה מסתתרים ישובים. מי יוצא דופן מבין כל הישובים הללו?

בין הפותרים יוגרל הספר משפחות הפלמ"ח מאת ח. גורי וח. חפר.

קשר מסויים

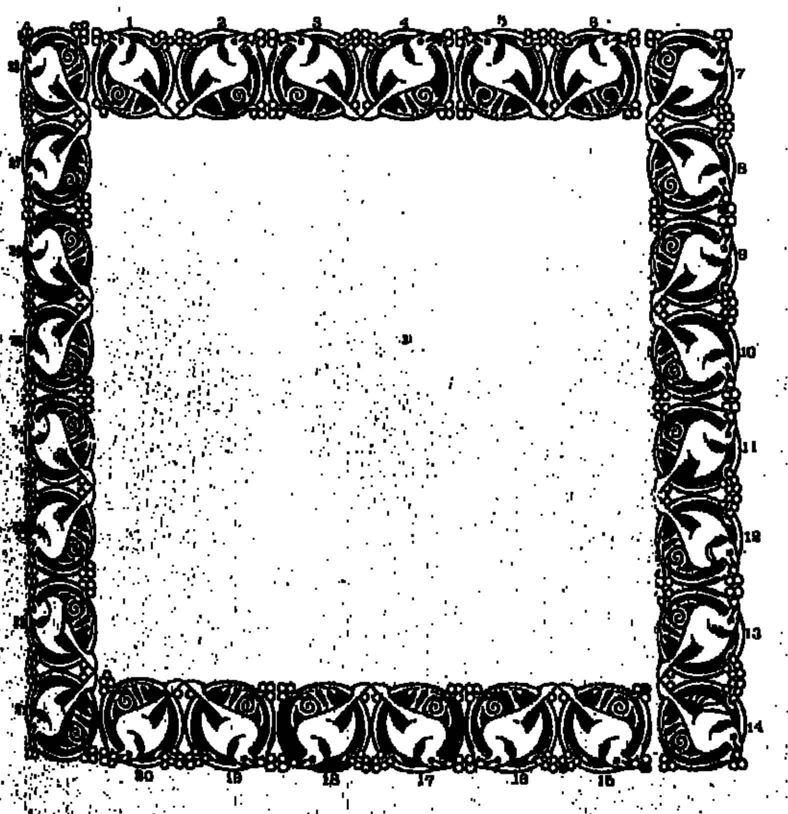

מתוך 26 דמויות הצפורים המקיפות מלבן זה רק שלוש זהות לחלוטין. אילו חלקי המסגרת הם הזהים?

בין הפותרים יוגרל ספר גומל מאת ועמי שמר.

הפתרונות והזוכים

פתרון גליון 1278

- חשבון קטן: 70.
- קשר מסויים: ג, ד.

פתרון תשבץ השבוע מס. 1481

במאוזן – מימין לשמאל: 1) אשק 4) גום 7) סמא 10) לכי 11) לאט 12) רגל 13) טריז 14) אבנט 15) ליש 16) „בולי" 18) לול 19) נר 20) חשבחה 22) רן 23) „אברונג'ין" 25) „חור" 26) „וקף" 28) נחליאלי 30) רז 32) קש 33) כבש 34) עשו 36) רשף 37) און 38) קרקבן 39) קת 40) ריב 42) ריר 43) משי 44) צמל 45) כתום.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) „אלטלנה" 2) שבריר 3) קריש 4) גל 5) „זאב ז'בוטינסקי" 6) „מס" 7) סרבל 8) מגנוף 9) „אלטלנה" 16) בשר 17) לחן 20) חברותה 21) היולי 23) און 24) נקי 27) דרך־ארץ 29) משפתים 31) „וכחים" 32) קשקשת 34) ערול 35) הברוה 41) כל 43) מר.

שמות הזוכים בתגרולת 21 פרסי הספרים, תשבץ השבוע מס. 1481

פרס א': „ביבליוגרפיה" לאורי צבי גרינברג: שמחה מרעי, ת"א.

ערכה הגר, קיראון; פרץ ודבורה כהן, ירושלים; יהודית ליזרוביץ, נהריה; משה בינזבורג, פרדס־חנה; שלום רוזן, נצרת־עלית; שמעון זאובר, כפר־מימון; חיים בלייויס, באר־שבע; מיכל דרורי, ת"א; נטע מלול, מצפה־רמון; כרמלה אלמוליך, חיפה; בריל גרינברג, קיבוץ אפק; חגה זארנברג, חיפה; אשר אלרואי, חיפה; אפרת גרסון, מ"תן; שלמה מתכוש, ירושלים; מירה לוי, בית־שמש; אלכס סגול, קיבוץ מורן; שושנה לנדאו, עפולה; משה עורא, טבריה; שינברג, ירושלים.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 243

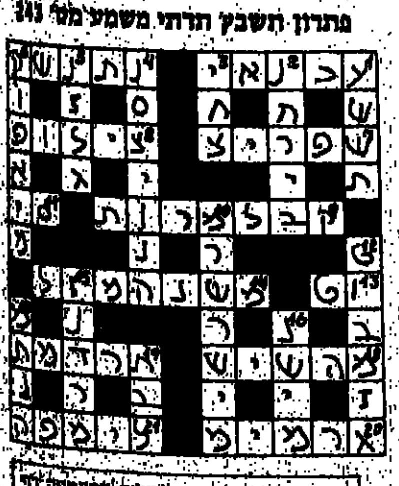

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: „7 ימים", שבועון „ידיעות אחרונות", [illegible] ת"א, מיקוד 61201.

■ ישותפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.

■ יש לציין את שם החידה והספר הנבחר על המעטפה.

אותיות ומספרים

מספר 1218

א ל ו ל
ש ד ו נ
ל א ו ק
מ ו ק מ

לפניכם חידת „אותיות ומספרים". בפעולת החשבון באותיות, המספר העליון הוא סכום שני המספרים האמצעיים והמספר התחתון הוא הפרש. יש לשחזר את פעולת החשבון, ולמצוא את הספרות שאינן משתתפות בחן.

★ 12 פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה

★ המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים מס' 1217", ת"ד 20227, ת"א (61201).

הציור השבועי לילד

לאן רוני נעלם?

שתי הילדות המהודרות, לימור ודורית יצאו בחברתו של אבא רוני, לטייל בסביבת ביתם. לפתע גילו הבנות כי רוני נעלם. אולי, ילדים, תעזרו להן למצוא

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

אומרים ישנה ארץ

טיילת ארמון הנציב, שהיא, אולי, היפה בנקודות התצפית הקיימות בירושלים למכביר, הפכה לאתר מטייל ושוקק חיים במיוחד, בחודשי הקיץ.

ליד הטיילת, טובל בחורש, ניצב „ארמון הנציב", בו שכן הנציב העליון הבריטי בתקופת המנדט בארץ. עתה הוא משמש את מטה האו"ם בירושלים. מדרום ניצבת אנדרטת חללי סיירת חטיבת ירושלים, במלחמת ששת הימים. הלאה מכאן, מזרחה, נמצא גן „אמות המים" (האמה הקדומה). פה נמצא פסיפס, המתאר את האמות שהוליכו מים לירושלים בימי קדם. פסיפס זה משולב בפיר שסיפק אוויר ואור לחופרי האמה.

הסיור משולב בתצפיות לעבר מדבר יהודה והרודיון מזה, ולעבר עיר דוד והר הזיתים מזה.

כל אלה מצויים בהישג עין, והעצלנים בוודאי ישמחו לשמוע, שאם לא רוצים בכך, אפילו אין צורך לרדת מן המכונית.

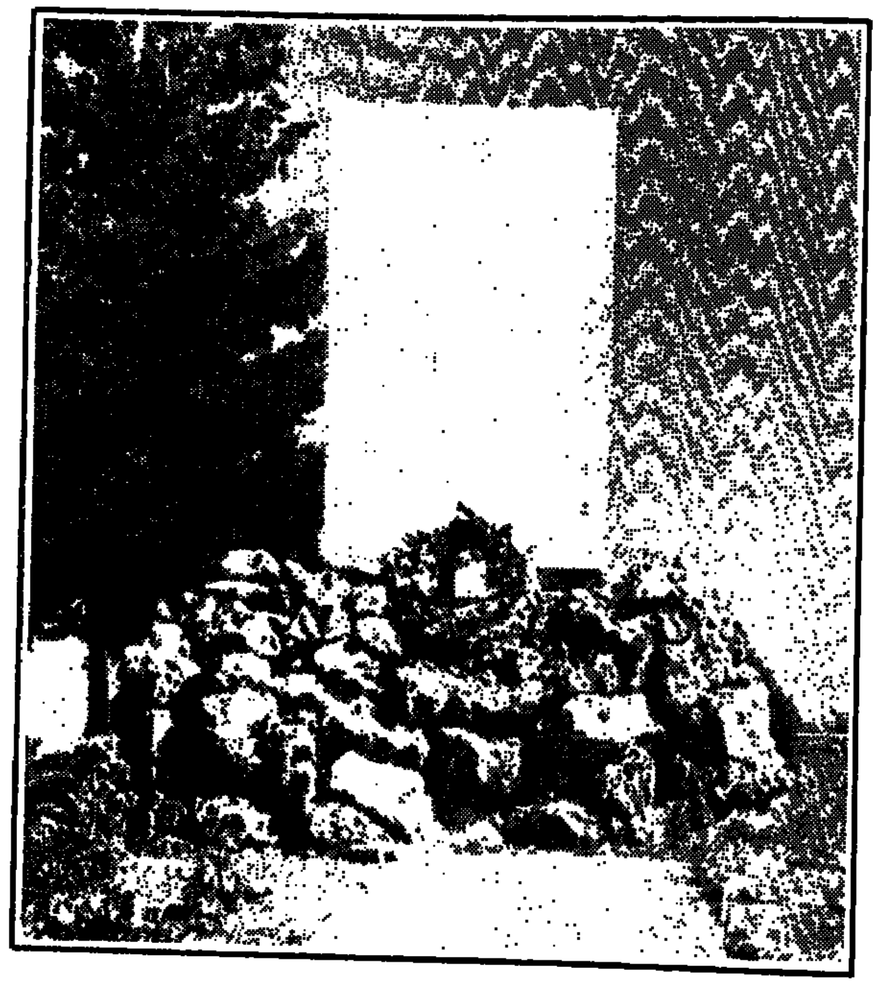

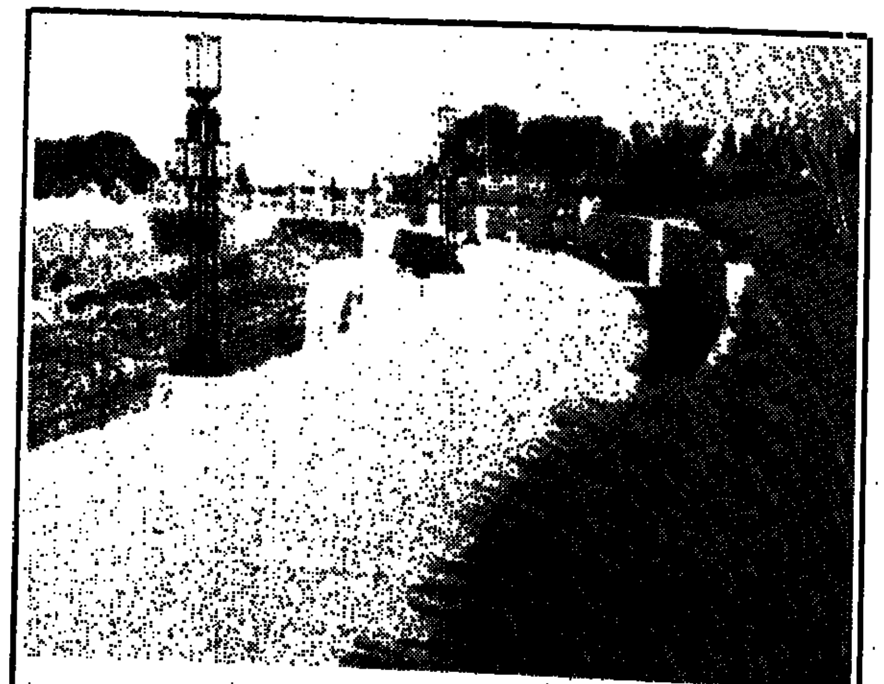

המסלול

ההר עליו ניבנה ארמון הנציב מגיע לגובה של 820 מ' מעל פני הים. בערבית הוא נקרא „ראס מוכבר", שמשמעותו ראש כביר, או „ג'בל אל־כביר", שמשמעותו דומה. למרגלות ההר עובר נחל קידרון.

לפי המסורת המוסלמית, זהו המקום שממנו צפה אברהם אל הר המוריה, בבואו לעקוד את יצחק.

המסורת הנוצרית מקצה להר הזה תפקיד אחר: לפיה, זהו המקום בו נאספו הכוהנים, כאשר החליטו להסגיר את ישו לידי הרומאים. לכן מכונה המקום בפי הנוצרים „הר המועצה הרעה" או „הר העצה הרעה".

בראשית שנות השלושים נבחר המקום הזה להקמת מעון הנציב העליון הבריטי בארץ־ישראל, שהתגורר עד אז בבניין אוגוסטה ויקטוריה בהר־הזיתים. הבניין תוכנן על־ידי האדריכל האנגלי האריסון ובין השנים 1931—1948 התגוררו בו הנציבים הבריטים ווקופ, מק־מייקל וקאנינגהם.

בתום המנדט הבריטי עבר הבניין לידי הצלב האדום, ולאחר מכן נכנסו אליו אנשי האו"ם. בין השנים 1948—1967, כאשר ירושלים היתה חצויה, היה ההר שטח מפורז, שחלקו ברשות ירדן וחלקו ברשות ישראל ואילו הארמון וסביבותיו היו ברשות האו"ם.

ב־5 ביוני 1967 השתלטו חיילי ירדן על הבניין. צה"ל הגיב מייד. סיירת מחטיבה 16 (חטיבת ירושלים) עלתה על הירדנים שבארמון ובקרב שבו נפלו כמה מאנשי הסיירת, נכבש המקום. מצבה לנופלים בקרב נמצאת בסמוך לכניסה לבניין.

לאחר מלחמת ששת הימים הוחזר הבניין לשימושו של האו"ם וכיום הוא משמש את מטה משקיפי האו"ם.

החורשה העוטרת את הארמון פתוחה למטיילים.

מן הגן שמדרום למיבנה נשקף היטב מדבר יהודה. כן נראית מכאן שכונת תלפיות־מזרח, שבבנייתה הוחל בשנת 1971. במרכז הגן, מתחת לסככה, נמצא פסיפס, המתאר את מהלכה של האמה שנבנתה בימי הורדוס כדי להוליך את מימי הר חברון, דרך בריכות שלמה, לירושלים. באותה תקופה גדלה אוכלוסיית העיר מאוד ומקורות המים של העיר עד אז (מעיין הגיחון ובורות לאגירת הגשמים) לא הספיקו.

ההר שאנו עומדים עליו היווה מיכשול בדרכה של האמה ולכן נחצבה כאן ניקבה, מדרום לצפון. אחד מפירי האיוורור של הניקבה נראה כאן, קיטעים נוספים של האמה נראים למרגלות שכונת משכנות שאננים ועל מורדות הר ציון.

הטיילת

מומלץ במיוחד להלך לאורך טיילת ארמון הנציב. טיילת זאת, הנקראת ע"ש וולטר ואליז האז, נבנתה על־ידי קרן ירושלים ונחנכה בשנת 1987. לכל אורך הטיילת נקודות תצפית, ספסלי ישיבה ואפילו ברזי מים מסוננים ומה שיפה כאן במיוחד הוא, שאפשר לבוא לכאן כמה פעמים, בשעות שונות של היום וליהנות מנופיה הנהדרים של ירושלים – כל פעם בגוון אחר.

עורכת: דפנה מרוז

מידע כללי

- משך הסיור: כ־4 שעות.
- גיל המטיילים: למשפחות.
- מפה: העיר ירושלים. קנה מידה 1:15.000 (חדשה).
- מידע נוסף: בי"ס שדה ירושלים, טל' 02-224794.

תחנת מידע וסיורים

ביום א', ה־21 באוגוסט, תקיים החברה להגנת הטבע סיורים ללא תשלום ברכס ארמון הנציב. הסיורים ייצאו מתחנת מידע, שתוצב במקום בין השעות 5 ו־8 לפנות ערב. הסיורים, שיודרכו ע"י מדריכי בי"ס שדה ירושלים, מיועדים לחברי החברה להגנת הטבע. מי שאינו חבר יוכל להירשם במקום לחברות, תמורת 38 שקל לשנה למשפחה, ולהשתתף בסיור.

הטיול בשבוע הבא: לגן הבוטני האוניברסיטאי בירושלים

מודיעין טבע

מרכז המידע של החברה להגנת הטבע ייפתח בתחילת חודש ספטמבר.

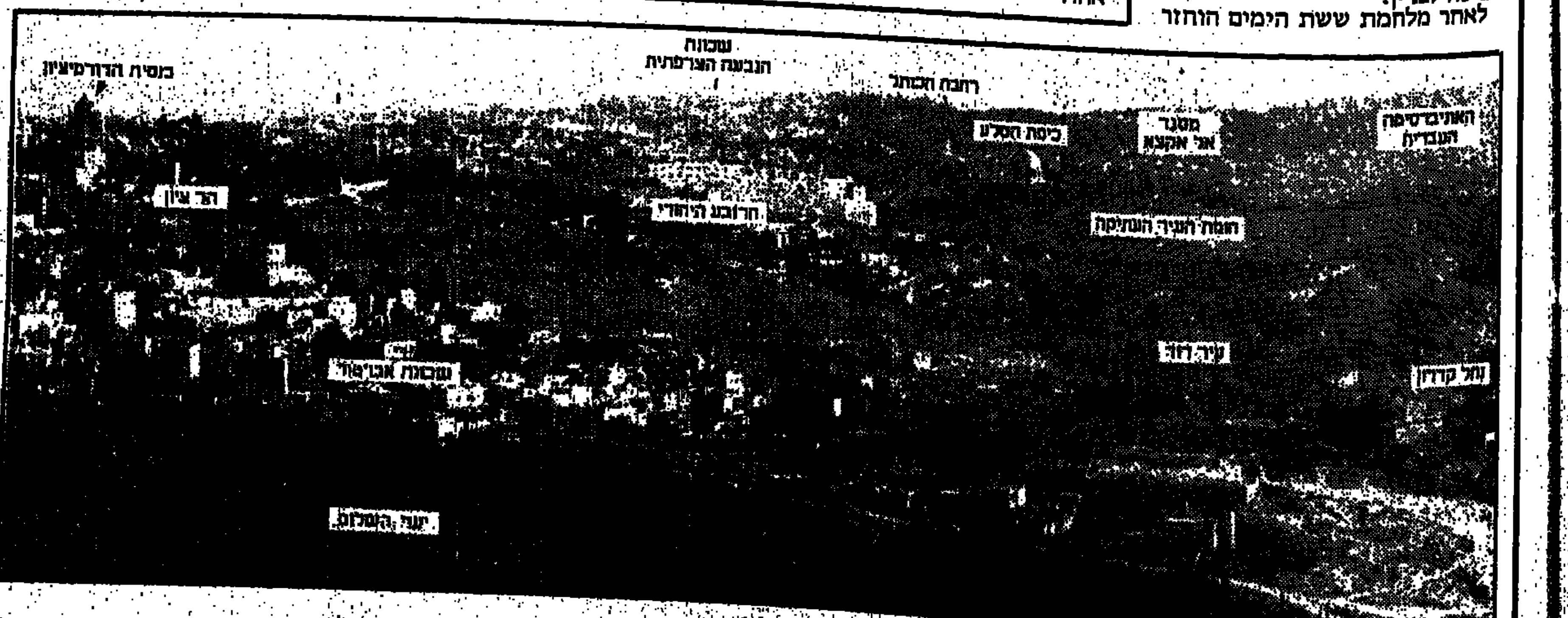

תפוח ועץ

367 לילדים ולהורים

כרטיס כניסה

ואיפה המנוף?

פומיקי – מחזמר לילדים ב־2 מערכות ו־10 תמונות • התיאטרון המוסיקלי לילדים • מחזה ובימוי: אבי דוד • מוסיקה ועיבוד מוסיקלי: רוני וייס • פזמונים: ד. אבי־גיא • תפאורה: מתיה יעקב • תלבושות: ריקי ברוך • תנועה: אביבה פז • אפקטים: דוד סידי • מנהל אמנותי: זיק יעקב • שחקנים: דודיק סמדר, יפה גבאי, אביבה פז, ראובן דיין, תקוה עזיז ועוד • כשעה וחצי, כולל הפסקה.

מי זוכר את ה„קטקטים", או את ה„זרבובים", סדרות טלוויזיה, שהפכו אצלנו להצגות ממוסחרות? גורל דומה מצפה, לדעתי, גם ל„פומיקי" – סידרת טלוויזיה שהגיעה בימים אלה אל הבמה.

פומיקי הוא שרון קטן שאוהב לעשות באלאגנים ולהפתיע בטריקים בלתי מתוחכמים, בסידרת טלוויזיה גרמנית שדובבה לעברית. על המסך הוא דמות מצויירת בין שחקנים בשר ודם.

היצירה הטלוויזיונית היא לדעתי דלה, עלובה, משעממת, רדודה ולא מצחיקה. „בטח קיבלו אותה בחצי המחיר", אמר לי מישהו מטלוויזיה, כשהבעתי פליאה על רמתה של הסידרה ועל הקרנתה.

ובכן, אם הסידרה שעל המסך הקטן היא כל מה שמניתי למעלה, תאומתה הבימתית לא מגיעה אפילו לקרסוליה. מסתבר שאצלנו, כל מה ומי שמופיע בטלוויזיה נעשה מודל לחיקוי, ואפשר לגרוף בעזרתו כספים קלים. אך איפה כאן התיאטרון?

לפני ההצגה היו לי ציפיות וגם קצת רגשי אשמה, בלתי מבוססים כמובן, שהתנדפו מהר מאוד. למשל – בדף שקיבלתי נכתב כי „משאבים רבים הושקעו בהכנת מנוף מיוחד, אשר אמור להעיף את פומיקי אל על". אמנם, אך בהצגה שאני ראיתי, היצור הקטן לא הונף אל על ולא לשום מקום אחר בכלל. לאן נעלם ה„מנוף המיוחד"? ועוד – „תפאורות מקסימות נבנו במיוחד". במציאות היה מסך כחול שנמתח ברקע הבמה ועליו מצויירות צורות בלתי מוגדרות, משהו כמו ענגים. בצד הבמה היתה בקתה עלובה ובלתי ברורה, שאפשר היה לסובב אותה פנים ואחור. אותי זה לא הקסים.

בקשר לאפקטים של הקול והתאורה נכתב שהם „מהממים ושכמותם לא נראו בעבר בהצגות לילדים". למה בדיוק המונח? לפס הקול שהושמע ללא תאום עם תנועות השפתיים של השחקנים, או להבזקי האור שהוזרו על עצמם פעמים רבות, כדי להעלים או להכניס את השדון הקטן אל הבמה? ראיתי כבר „אפקטים מהממים" מאלה בהצגות ילדים.

ועוד – „בנוסף לרקדנים וזמרים.." ובכן, לא היו רקדנים, לבד מאביבה פז, האחראית לתנועה הגרועה של ההצגה, שהיתה פעם רקדנית, ואפילו לא זמר אחד. היו בסך הכל ששה שחקנים, שמילאו את כל התפקידים. האם לזה התכוונו בהגדרה „מחזמר ענק"?

האולם, רוחש ורוגש בילדים קטנים ואמותיהם, דמה יותר למגרש כדורגל מאשר לתיאטרון. השחקנים לא התרגשו – בכל פעם שגברו הצעקות באולם, הגבירו צעקותיהם על הבמה. לכן יהיה בלתי נכון לומר, שלא היתה כימיה בין האולם לבמה.

ולקינוח: על כרטיס הכניסה שלי (10 ש"ח בלבד, הנחה של חייל) נכתב „פומיקי – תיאטרון מוזיקלי", די כנראה בהגדרה, ואין צורך לדקדק במה שמוגש לקהל. עובדה – האולם היה מלא.

אני לא ממליצה.

שרה ארנון

בישול

סלט גפרורים

בדיוק עכשיו הגיעה העונה של הקשואים הקטנים הנפלאים. אפשר להכין מהם המון דברים טעימים. אבל אחד הטובים, לדעתי, הוא סלט קשואים עם לימון.

לוקחים 5–6 קשואים צעירים וקטנים. רוחצים היטב, לא מקלפים, כמובן, ומניחים אותם על קרש החתוך. חותכים לאורך. קודם חותכים את הקשוא לכמה פרוסות ארוכות, ואחר כך כל פרוסה ל־4–5 חלקים. בסוף נראים הקשואים כמו גפרורים ארוכים. אל תבהלו מהעבודה, כי כל החתוך אורך שתי דקות. עכשיו מעבירים את גפרורי הקשואים לתוך סיר. ממליחים, מוסיפים חצי כוס מים ושמים על האש. מבשלים שלש דקות, לא יותר. אסור שהקשואים יהיו רכים. מסננים, מעבירים לקערת סלט, מתבלים לפי הרצון ומוסיפים מיץ לימון טרי. אוכלים קר.

דניאלה שמי

ממדף הספרים

יומנה של לביאה

לחופש נולדה • מאת: ג'וי אדמסון • מאנגלית: בינה אופק • איורים: יפה טלרק • הוצאת אחיאסף • 315 עמודים.

האדם יכול, אם רק ירצה, להיות אורח שווה זכויות וחובות בעולמנו. זו המסקנה העיקרית מהסיפור היפה והמרגש הזה על ידידות אמת בין המחברת לבין לביאה אפריקנית. ידידות שעמדה במבחן הזמן, הניתוק ואפילו במבחן המוות.

מי שראה את סרט הקולנוע הבלתי נשכח על חייה של הלביאה אלזה („לחופש נולדה"), לא יחמיץ את האפשרות לקרוא את הספר המלא (המופיע זו פעם ראשונה על שלושת חלקיו) בעברית.

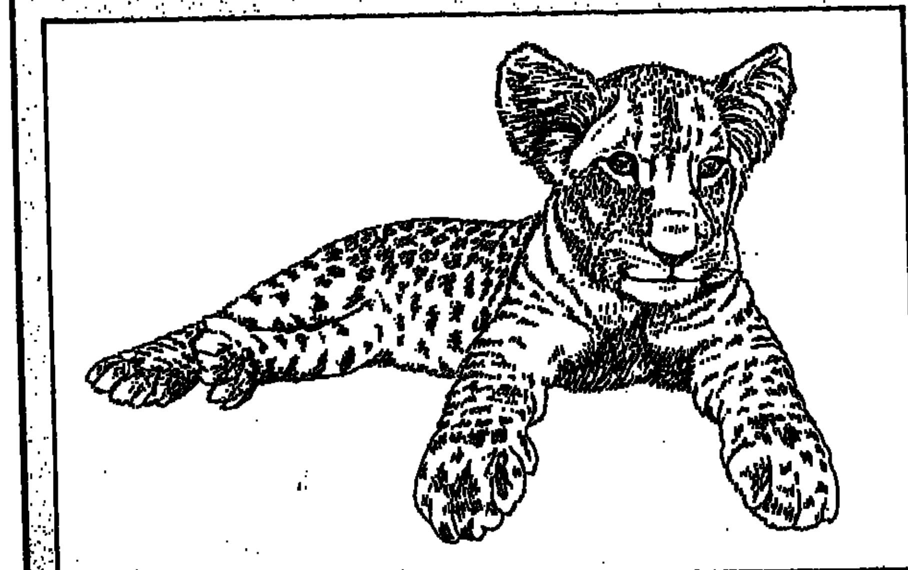

אלזה הגיעה לבית משפחת אדמסון כשהיא בת שבועות אחדים, אחרי שציידים פגעו באמה, והיא ושתי אחיותיה נותרו חסרות מגן. בתנאים רגילים לא היו הגורות יכולות לשרוד. זה חוק הג'ונגל. אך ג'ורג' אדמסון, פקח ציד, הביא אותן לביתו, והוא ואשתו ג'וי, טיפלו בהן במסירות ובאהבה. למעשה, מדובר כאן באהבה [illegible] ושותפות חיים.

שתי גורות נמסרו לגן חיות, ורק אלזה נותרה בבית אדמסון. החיים לצידו של אריה בוגר אינם פשוטים. יש לקחת בחשבון את תכונותיו, את דרך חשיבתו, את צרכיו השונים. התעלמות מאלה עלולה לגרום לאסון.

בני אדמסון לא „אילפו" את אלזה. הם חיו לצידה, תוך מתן כבוד לתכונותיה הטבעיות. הם לא ציפו ממנה ליותר מאשר היו מוכנים לתת לה. זה הבסיס האיתן שעליו הושתתה הידידות הנדירה הזו.

הנסיונות להחזיר את הלביאה לחיי חופש בטבע לא היו פשוטים. אפשר היה לוותר בקלות ולהכניס את אלזה לכלוב, אבל בני אדמסון לא נכנעו. בסופו של דבר יצאה אלזה לחיי טבע, וגולת הכותרת היתה כשאלזה החופשיה הביאה את גוריה ל„ביקור נימוסין" אצל ה„להקה הטבעית" שלה, בני משפחת אדמסון.

בספר עשרות צילומים נדירים ומקוריים, המתעדים את השותפות, החיבה, האמון והידידות בין משפחת אדמסון לבין אלזה וגוריה. אתה מתבונן בתמונות הללו ואינך יכול שלא להתמלא בתקווה. אנחנו מחסלים את האוזון שבאטמוספירה, שופכים פסולת רעילה למי הים ומדלדלים את הקרקע. אבל אם יש גילויים כאלה של השתלבות האדם בטבע, אות הוא כי לא הכל אבוד, וכי עדיין לא מאוחר מדי. אות הוא כי האדם עדיין לא שכח שהוא בסך הכל רק חלק בלתי נפרד מהמערכת החיים [illegible]

[illegible]

מדף הצעצועים

הק פטיש

כל פעוט עובר את תקופת ה"הק פטיש", בה הוא הולם ומכה, וכמה שיותר חזק ורועש, יותר טוב. על העקרון הזה מבוססים משחקי פטיש רבים. פטנט ישן.

ל„פוירברג פלסטיק", יצרן ותיק המתחדש בנעוריו, גירסה נחמדה מאד למשחקי הפטיש בשם „פטישון": פטיש פלסטיק ובעזרתו יש להלום בכדורי פלסטיק צבעוניים, המונחים בתוך עיגולים במבנה מיוחד. כמה מכות פטיש יטלטלו את הכדורים למסלול של מגלשת פלסטיק קטנה. ואז מעלים את הכדורים בחזרה ושוב שולחים אותם למסלול הגלישה, וכדי שמחה וששון. נחמד מאד. גם המחיר סביר: 10.90 ש"ח, נכון ליוני. מומלץ לבני שנה וחצי עד חמש. נהנו ממנו במיוחד בני שנתיים עד ארבע.

עוד מבית פוירברג – משחק לפעוטות בשם „גלגלהי", הנראה כמו קרון רכבת עתיר גלגלים צבעוניים ומצויד בחוט למשיכה. מתאים ל„תקופת הגרירה" של הפעוט המתחיל לזחול. הקרון מתקדם לכיוונים שונים, וניתן גם להשחיל חלק מן הגלגלים על מוטות מיוחדים. נחמד לא פחות – המחיר: 5.60 ש"ח, נכון ליוני.

לילדים בני ארבע ומעלה, יש לפוירברגים „פטיפס", על מלבן פלסטיק מחורר, שמזכיר בצורתו רשת לריקמת גובלן, מצמידים פרחי פלסטיק קטנים, שהזכירו לי משום מה עכבישונים, רק הרבה יותר סימפטיים. אפשר להרכיב צורות על פי הדמיון, ואפשר גם לחקות שרטוטים שמספק היצרן. ובכל זאת היתה לילדים אכזבה: הם עמלו וטרחו להעתיק את השרטוט, אך גילו כי חסרים להם חלקים להשלמתם על פי הצבעים המומלצים. לא יפה.

עוד הסתייגות: היצרן ממליץ על המשחק לבני שנתיים ומעלה, אך אני לא הייתי מעיזה להפקיד חלקים קטנים כל כך בידי פעוט בן שנתיים: הם עלולים להגיע חלילה לפיו במקום ללוח המשחק, וזה לא צחוק. המחיר: 8.30 ש"ח.

שושנה חן

[illegible]

אומרים ישנה ארץ

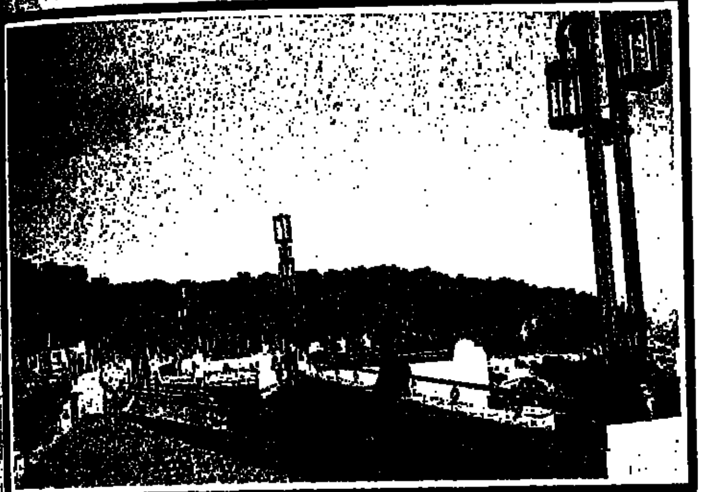

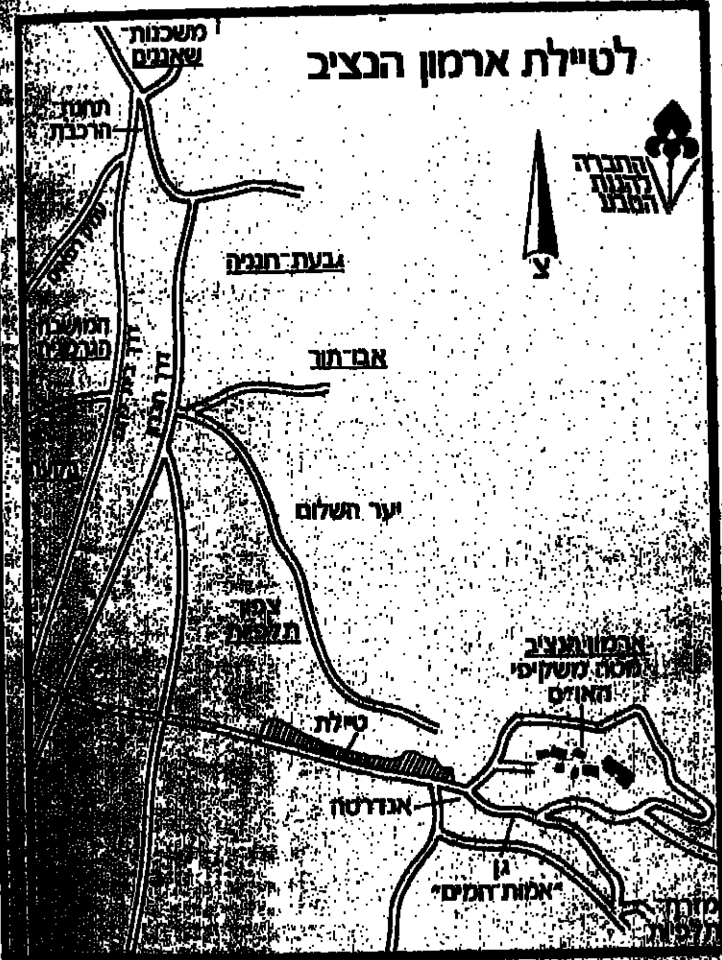

טיילת ארמון הנציב - תלפיות ירושלים

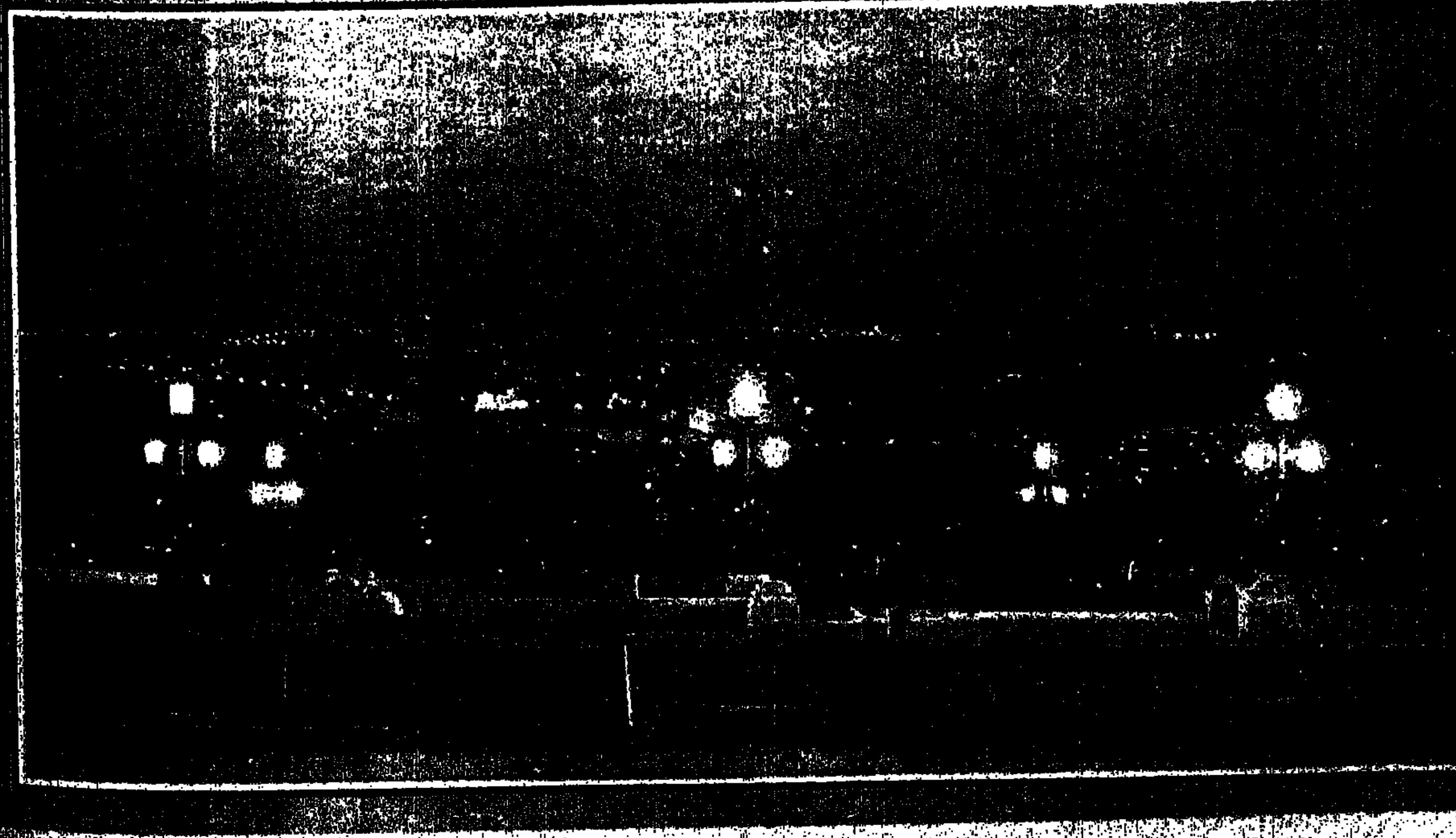

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והכשרה מקצועית

לא במקרה
אנשי מפתח רבים
עברו דרך המכללה למינהל

בחר בתחום המעניין אותך ביותר וצא לקריירה מנקודת הזינוק הטובה ביותר:

- מינהל עסקים - דו שנתי
- יועצי מס
- ניהול פיננסי וחשבות
- ניהול משאבי אנוש
- ניהול שיווק בינלאומי
- שיווק ומכירות
- יועצי השקעות
- פרסום ויחסי ציבור
- עתונאות כתובה ואלקטרונית
- מנהלי חשבונות מדופלמים

- הנהלת חשבונות 1, 2, 3
- הנהלת חשבונות ממוחשבת
- חשבי שכר
- מזכירות בכירות
- מזכירות רפואיות
- מזכירות משפטיות
- המשרד הממוחשב
- עיבוד תמלילים
- לוטוס 1, 2, 3
- הכרת המחשב האישי

לקבלת מידע ויעוץ:

■ תל-אביב המכללה למינהל מרכז רישום זמני: בגמנסיה הרצליה, רח' ז'בוטינסקי 106 טל' 03-218291, 219958, 210390.
■ ביה"ס לחשבונאות גינת בן זכאי 6 (פינת אחד העם 35), ת"א, טל' 03-295977, 290776.
■ ירושלים רח' מסריק 10, טל' 668383, 66380, 02-69015.
■ חיפה רח' מאיר 44, טל' 04-512277/8/9.
■ ב"ש דרך השלום 18, טל' 78706, 39591, 057-33031.
■ גבעתיים ביה"ס למזכירות בכירות טל' 03-5715344/5, ■ חולון טל' 03-5035913 (אחה"צ), ■ חדרה טל' 06-338846 (אחה"צ), ■ נתניה טל' 053-613385, ■ ראשל"צ טל' 03-946464 (אחה"צ), ■ רחובות שכונת הפועלים טל' 08-458451/2 (אחה"צ), ■ טבריה טל' 06-720223, ■ אשקלון טל' 051-38840 (אחה"צ), ■ רמלה טל' 08-222172 (אחה"צ), ■ לוד טל' 08-224971, ■ רמת-גן טל' 03-737736 (אחה"צ), ■ פתח-תקוה טל' 918988, 03-9327740 (אחה"צ), ■ בית ברל טל' (266) 052-453343, ■ רשת קורסים ארצית טל' 431260/1, 03-263467.

המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים

טוב לי באנקורי
כי באנקורי מלמדים המורים הטובים

המורים באנקורי יודעים איך ללמד ויודעים מה ללמד.
באנקורי מלמדים כל מה שצריך לבגרות ורק מה שצריך לבגרות.
המורים המעולים והמנוסים של אנקורי ילוו אותך בייעוץ אישי והכוונה עד הבגרות. למורים של אנקורי חשוב שתצליח.

לימודי תיכון לנוער
* נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר לנוער: כיתות י"א - י"ב בכל מגמות הבגרות.
* כיתות מיוחדות במגמה הריאלית לפיסיקה מורחבת ולמתמטיקה מורחבת.

באנקורי חושבים גבוה.
אנקורי מציע לתלמידים המתאימים תכנית לימודים חדשנית הכוללת, בנוסף למקצועות הבגרות, הכנה מיוחדת לבחינה הפסיכומטרית - בחינת הקבלה למוסדות להשכלה גבוהה.
שיעורי ההכנה ישובצו במערכת הלימודים ויועברו ע"י אנשי HIGH - בית הספר המיוחד לבחינות הפסיכומטריות.
באנקורי רואים מעבר לבגרות.

כיתות למבוגרים
בגרות ב-4 חודשים בלבד - לימודים עד להצלחה בבחינה ללא תשלום נוסף.

בתכנית לימודים מיוחדת המשלבת לימודי בוקר וערב.
* קורסים חצי שנתיים למתמטיקה 4-5 י"ל על ידי המורים יואל גבע ויואב ירון.
* קורסים ברמות שונות באנגלית (למתקשים ולמתקדמים).
* קורסים שנתיים למתמטיקה ולפיסיקה 4-5 י"ל. (כולל מעבדות).

25% הנחה לחיילים ולחיילים משוחררים

קורסי הכנה לבחינות הפסיכומטריות
על ידי HIGH

אנקורי. הצלחה עם תעודות.

מימד לאמנות חזותית
המרכז ללימודי אמנות
ההרשמה לשנת הלימודים 88/89

צילום • ציור • פיסול • עיצוב גרפי • עיצוב פנים • עיצוב תכשיטים (צורפות) • תדפס רשת • תחריט

לימודים חלקיים (החל מחוג). לימודים מלאים (5 ימים 4 שנים). תנאי תשלום נוחים. מספר מקומות מוגבל.

פרטים והרשמה לשנת הלימודים בין השעות 08:00 עד 16:00 במשרדנו, רח' ברנר 17 ת"א טל. 03-285592

מכון שי נפתחים קורסי בוקר וערב
הנהלת חשבונות
סוגים: 1+2, 3 ★ תכנות ממוחשבת
הכנה לפסיכומטריות | בגרות
יועץ מס | כתבנות | תמלילות
הרשמה: בן יהודה 226 תל-אביב טל' 03-5462804
פתוח בשעות 09.00-12.00, 16.00-19.00.

למד בהתכתבות בזמנך הפנוי
★ הנהח"ש 1+2 ★ גרפולוגיה ★ חשבי שכר
גזור ושלח
לכבוד מכון שי
בן יהודה 226 ת"א, 63473
נא לשלוח לי פרוספקט
לקורס
שם
כתובת

רק מסגרת אחת מבטיחה לך הצלחה עוד הערב

בתיכון רון "כמעט טוב" זה "לא מספיק"

הצלחתך מובטחת בבחינות
אם לא תצליח לקבל ציון 70 לפחות - רק תיכון רון יממן לך, על חשבונו, קורס נוסף, עד לקבלת הציון המובטח!

רק בתיכון רון
תלמד עם צוות המורים המנוסים ביותר בהכנת מבוגרים לבחינות הבגרות, במסגרת בטוחה, בהדרכה אישית, בשיטות בלעדיות להבנת החומר ותלמד והחברת תלמידים רציניים, כמוך.

* קורסים בכל המגמות (הומנית, ביולוגית, כימית, פיסיקלית, ריאלית) ובכל הרמות.
* 25% הנחה לחיילים וחיילים משוחררים.

עוד הערב
תוכל להתחיל לבנות את הצלחתך בבחינות הבגרות בתיכון רון הקרוב אליך. בוא, התרשם ותירשם. עוד הערב עד השעה 20.00.

נמשכת ההרשמה ללימודי בוקר לשנת הלימודים הקרובה

תל-אביב - רחוב תל-חי 5, טל. 03-288123
הרצליה - רחוב העצמאות 59, טל. 052-541262
רחובות - (לימודי בוקר) - כפר גבירול, טל. 08-466979
רחובות - (לימודי ערב) - רחוב הירשנזון 25 טל. 08-451787

המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות
תיכון רון

הרשמו עכשיו!
נצלו את שכה"ל המוצע הריום והחלו את לימודיכם בקיץ או בספטמבר בהתאם לבחירתכם!

1988 השורות הבגרות סרטנים בגוציפות

מדור לימודים

אנגלית בקיץ בכיף

תוך זמן קצר להפליא, תוכל ללמוד, לשמוע, לדבר, לקרוא ולכתוב אנגלית נכונה בשיטת הוראה אינדיבידואלית המותאמת במיוחד לך!

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00 19.30 רצוף

[illegible]	[illegible]	[illegible]

קורסי ערב ובוקר או שעורים פרטיים. טיפול אישי, משקה חם, לימוד בקבוצה קטנה

- 12 רמות לימוד (לכל גיל ורמה).
- אנגלית לבגרות • הכנה ל־TOEFEL
- קורסים למתחילים — A.B.C (מיועד למחוסרי כל ידע קודם באנגלית. השיטה האמריקאית מבטיחה לך התגברות מחסום השפה והפחד "לפתוח את הפה")
- קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים (שכה"ל - הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס)

ללא גיל רמה ומעלה

חינם — 24 שעות ביממה: חייגו ברגע זה לטל. 03-295529, 02-221933, 03-726132, 04-669041, ותקבלו לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה — חינם.

המכונים האמריקאים לשפות

אני מזכירה דו לשונית

נפתחים גם קורסים למזכירות בכירות

מתקבלות מועמדות רציניות בעלות 12 שנות לימוד, לאחר ראיון אישי.

מטרת הקורס הכשרת מזכירות בכירות לניהול משרדים ולשכות.

הלימודים בשעות הערב, 2-3 פעמים בשבוע, כולל הכנה לבחינות סוג 2 של משרד העבודה.

תוכנית הלימודים כוללת הכנה לבחינות סוג 2 • הנהלת חשבונות סוג 1 • אנגלית • עיבוד תמלילים והכרת המחשב • ראיון והערכת עובדים • ניהול צוות עובדים • טיפוח הגוף • התנהגות ונימוסים.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 510 טל 291858
[illegible]	[illegible]

מכון ישראלי למינהל

טכנאי שירות וידאו - טלויזיה

- מסלול שנתי למחוסרי ידע באלקטרוניקה.
- מסלול חצי־שנתי לאלקטרונאים
- לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים
- רוב הקורס בעבודה מעשית - הכוונה לעבודה למסיימים.

כולל קורס לאנטנות צלחת לווינים!

לקליטת שידורי לווינים וטלויזיה בכבלים

ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה

סידור מיוחד למשרתים במילואים

חינם 24 שעות ביממה: חייגו ברגע זה לטל. 03-291858, 03-660893, 04-664505, 057-73714, גם בלילות ובשבתות. מסורי, פרטיך, ותקבלי לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00	[illegible]
[illegible]	[illegible]

מכון להכשרה מקצועית

קורס עיצוב אופנה

נפתחים קורסי בוקר וערב לעיצוב אופנה בת"א, חיפה, ירושלים, ב"ש.

אם את/ה מחפש/ת מקצוע מעניין, יצירתי ומקורי, עיצוב אופנה הוא האתגר בשבילך.

לימודי תעודה

קורס רגיל — עיצוב/ציור אופנה, תדמנות, תפירה והכנת קולקציה רוב הקורס מוקדש לעבודה מעשית משך הלימודים, 8 חודשים עד שנה.

מסלול מיוחד לבנות לפני גיוס.

קורס למתקדמים — פיתוח כישרון לעיצוב ופיתוח דגמים מקוריים כולל תדמנות, דיגום חופשי, דירוג תדמירות ופרוייקטים. משך הקורס שנה.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף

תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 295529

חיפה בלפור 5 פינת נורדאו 669041

באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל 73714

מכון להכשרה מקצועית

עיצוב פנים

נפתחים קורסי בוקר וערב בת"א, חיפה, ירושלים באר־שבע

מתקבלים/ות בעלי/ות כישרון ונתונים לאחר מבחן התאמה

הקורס לעיצוב פנים מיועד לבעלי נטיה אסתטית ויצירתית המתכוונים להפוך להיות מעצבי פנים מקצועיים, לבעלי חנויות שחשוב להם למשוך קהל לחנויותיהם לבעלי אולמות תצוגה ולכל אדם הרוצה לדעת כיצד לתכנן ליהנות מהמרחב שלו ברווחה ובנוחות מירבית.

תכנית הלימודים
שירטוט ארכיטקטוני, שירטוט לעיצוב פנים, גאומטריה תאורית, תיכנון ארכיטקטוני, חומרים ותהליכים, פרטי בנין, נגרות ורהיטים, עהרונות סטטים וחוזק, צבע, תאורה, רישום טקסטיל וריפוד ועוד.

הינך מוזמן/ת לשיחת יעוץ ומבחן התאמה חינם ללא כל התחייבות מצידך.

חינם - 24 שעות ביממה חייגו עכשיו לטל 03-291858, 04-669041, 02-221933, 057-73714 גם בלילות ובשבתות, מסורי פרטיך ותקבלי לביתך פרוספקט, כמו כן תוזמני לראיון ומבחן התאמה - חינם

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על ח 510 טל 295529	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו 669041	באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל 73714	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933

מכון להכשרה מקצועית

למד בגרות בקלות וחסוך 1,000 $

הרשמה לקורסים מזורזים למועדי ינואר 89', יוני 89' לימוד בכתב, לימוד ערב או משולב לפי בחירה.

רק במכונים האמריקאים • שכ"ל זול ב־40%-20% מבתי־ספר אחרים. לשם משל, הרשם ל־5 מקצועות בכתב תשלם 225 ש"ח למקצוע. הרשם לכל המקצועות בכתב תשלם 168 ש"ח למקצוע. הרשם ל־2 קורסי ערב, תקבל 1 קורסים נוספים בכתב חינם!
• 95% הצלחה בבגרות • 8 רמות • 25% הנחה לחיילים! • 35 שנות נסיון • ביטוח הצלחה במתמטיקה ואנגלית • חומר הלימוד מסוכם בתמציתיות • אם תלמיד לא הצליח בבחינות יוכל לחזור על הקורסים חינם! • הכנה לכל מוסדי הבגרות למוסדות ולכניסה.

לכ' ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 למסי 97
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר
שם וכתובת ____
טל. ____

חינם - 24 שעות ביממה
חייגו ברגע זה לטל. 03-201392, 04-669041, 02-221933, 057-73714 גם בלילות ובשבתות מסורי פרטיך ותקבלי לביתך חוברת הסבר - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשתוף המכונים הבריטים. 35 שנות נסיון 95% הצלחה

תקשורת

מכון ישראלי למינהל — מרכז ישראלי לתקשורת המונים

קורס דו שנתי לקומוניקציה ברמה אקדמאית לעיתונאות, יחסי ציבור, דוברות, פרסום וטלויזיה בהנהלת מר נח הלפרין.

לימודי תקשורת המונים כמקצוע, ברמה אקדמאית, עם מיטב מומחים בשטח.

פרט להרצאות והדגמות, הלימודים ילוו גם בסדנאות ופרויקטים מעשיים, הפקת סרטי וידאו, מסיבות עיתונאים, הוצאת עיתון. וראיונות עם אישים מרכזיים.

הלימודים בשעות הערב

תכנית הלימודים כוללת:
עתונות — מבואות בעתונות • תחקיר עיתונאי • ידיעות וכתבות • דרכים לחשנת ידיעות ומידע • טיפול בנושאים רגישים • שיכתוב • תורת הראיונות • סיקור עיתונאי ועוד **דוברות ויחסי ציבור** — מבואות • טכניקות עבודה • ייעוץ תקשורת • יחסי ציבור למוצר • בניית תדמית • עיצוב תדמית לאישות • מסיבת עתונאים • ניסוח תגובות • דובר שר • יעוץ והחלטות הדובר ועוד • **פרסום** — מבואות • השפעת הפרסום • סוגי מדיות • טכניקות לבניית תכנית פרסום • הרעיונות • קהל המטרה • תקציבאי • תמליכן • מעצב • סרט הפרסום • פרסום חוצות • שיווק • הפסיכולוגיה בפרסום • כתבה פרסומית ועוד • **תקשורת אלקטרונית** — מבואות • הראיון הפסיכולוגי • המגיש • התחקירן • כתבת תחקיר • חומר תיעודי • חדשות • חתפיסה החזותית • המרואיין והמראיין • קריינות • כתב חוץ • כתבת שטח • כתבת אולפן • עבודה בוידאו • שידור חי • "בתשולי" אולפן ועוד •

תל־אביב בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510 טל: 291858, 295529, 201392

תכנית לימודים מפורטת והרשמה בין השעות 9.00-19.30 רצוף

הנהלת חשבונות

כולל לימוד הנהלת חשבונות בחשבשבת

הרשמה לקורסים סוג 3;2+1

קורסי ערב מתקיימים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים קורסי בוקר אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות השיטה המיוחדת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי, ומוזילה את שכר הלימוד לשליש.
הכנה לבחינות סיום ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות ומודרכות • לימוד אינטנסיבי
עבודה מעשית • השתלמות במכון י.ב.מ לימוד הנהלת חשבונות ממוחשבת
לכבוד המכון הישראלי למינהל, ת.ד. 28124 תל אביב, 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד הנהח"ש
שם וכתובת ____
טל ____

חינם 24 שעות ביממה — חייגו ברגע זה לטל. 03-295529, 03-291858, 04-665501, 02-221933, 057-73714 גם בלילות ובשבתות מסורי פרטיך, ותקבלו לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - חינם.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

מכון ישראלי למינהל

למד/י גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט חינם ומבחן התאמה בשרון גרפיקה ללא כל התחייבות מצידך טלפן/ני 24 שעות ביממה 03-868410

לכ' המכונים האמריקאים ת.ד 28124 ת"א מיקוד 61281 למסי 77
שם וכתובת ____
טל ____

המכונים האמריקאים להשכלה

המכונים

המכונים האמריקאים לשפות
המכון הישראלי למינהל
המכון להכשרה מקצועית
28 שנות נסיון, 250,000 בוגרים

גרפיקה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א

הקורס לגרפיקה ועיצוב מיועד לבעלי גישה למקצוע ונתונים כמו דייקנות וסדר, גישה אסתטית, קריאטיביות וכד'.

יתקבלו רק בעלי טעם וכישרון בתאים לאחר מבחן פסיכוטכני לבוגרים. הפנייה למקומות עבודה - בהתאם להישגים.

לכ' המדרשה לגרפיקה ולציור ת ד 36239 ת"א מיקוד 61 362 נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שם וכתובת ____
טל ____

משרדנו פתוח כל יום בין השעות 9.00-19.30 רצוף
ת"א בן־יהודה 32 בית אל־על ח.510 טל. 295529

חינם 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-291858 או 03-295529 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך ותוזמן לראיון ומבחן התאמה חינם.

גם מזכירה רפואית גם מזכירה בכירה בקורס אחד

הרשמה לקורסי בוקר וערב.

עיון במדור הדרושים בעיתונים, מראה על 2 מקצועות נדרשים ביותר — מזכירה רפואית ומזכירה בכירה. הקורסים למזכירות רפואית של מ.י.ל. מעניקים תעודה המוכרת על ידי בתי חולים וכן מכינים אותך לתואר מזכירה בכירה.
פעמיים בשבוע, בזמנך הפנוי בשעות הערב או הבוקר תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות הקורסים כוללים לימוד כל המקצועות הקורסים למזכירות כללית ורפואית, הכמדות תעבורתה. השתלמויות עבודה מעשית בבתי חולים, כך שעם סיום הקורס תרכושנה נסיון ממשי ותוכלנה להשתלב באופן מיידי בשוק העבודה.

חינם 24 שעות ביממה [illegible]

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00 19.30 רצוף

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

מכון ישראלי למינהל

יעוץ מס

באישור נציבות מס הכנסה

הרשמה לקורסי בוקר וערב
לקראת תעודת הסמכה מטעם נציבות מס הכנסה
קורסים רגילים למחוסרי ידע • קורסים מזורזים למנהלי חשבונות.

דרושה ליועצי מס בארץ
ההתפתחות העצומה של הכלכלה והמסחר, ותוקי המס המורכבים גורמים לדרישה הולכת וגדלה ליועצי מס כל אדם וכל עסק זקוק ליועץ מס או לרואה חשבון על מנת למלא אחרי הוראות השלטונות.

מטרת הקורס
להכשיר, תוך תקופה קצרה יועצי מס לקראת בחינות ההסמכה ממשלתיות ולהקנות להם ידע ונסיון, שיוכלו להתחיל בעבודתם מיד עם תום הקורס.

חינם 24 שעות ביממה [illegible]

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00 19.30 רצוף

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

מכון ישראלי למינהל

קורס ליחסי ציבור שיווק ומכירה ולפרסום

הפתיחה בספטמבר

מישלב המרכז הישראלי להשתלמות

הקורס מוכר לצורך גמול השתלמות לאקדמאים, לעובד שהקורס נוגע לעיסוקו

מכללת הנגב ע"ש פנחס ספיר

ה-.B.A קרוב גם אליך

הלימודים האקדמיים במכללת הנגב פתוחים לכל.
ניתן לשלב לימודים ועבודה.

האוניברסיטה הפתוחה - ה-.B.A המשולב
* .B.A, בתחום כלכלה וניהול
* .B.A במדעי הרוח והחברה

התכנית משלבת קורסים של אוניברסיטת בן-גוריון המתקיימים במכללה, וקורסים של האוניברסיטה הפתוחה.

מומלץ ביותר לתלמידים שצברו נקודות או"פ ומעוניינים לקדם לימודיהם לסיום התואר.
אין צורך בתעודת בגרות, אין צורך בבחינה פסיכומטרית.

החטיבה האקדמית - אוניברסיטת בן-גוריון

לימודים לתואר ראשון במחלקות: מדעי התנהגות, כלכלה, הסטוריה, חינוך, פילוסופיה, עבודה סוציאלית, תולדות האמנות, לימודים כלליים.

ניתן להשלים שנה אקדמית ב-1-2 ימים בשבוע.

פרטים ניתן לקבל בטלי: 051/802765/7 מזכירות: 051/802770

מכללת הנגב ע"ש פנחס ספיר

מכינות קדם אקדמאיות

חיילים משוחררים משכר לימוד

- מכינה תלת-שלבית - תיכוניה
- מכינה דו-שלבית לבגרות
- מכינה חד-שלבית להשלמת בגרות
- מכינת רוח וחברה בחסות אוניברסיטת בן-גוריון
- מכינה למדעים מדוייקים בחסות אוניברסיטת בן-גוריון
- מכינה למדעי הטבע בחסות אוניברסיטת בן-גוריון
- מכינה קדם טכנאים-הנדסאים בחסות מהי"ט
- מכינה אינטנסיבית להשלמת בגרות באנגלית ובמתמטיקה
- תיכונייה לחברי קיבוצים

הטבות מיוחדות לחיילים משוחררים
שכר לימוד חינם • מילגות קיום • מעונות

לימודים באוירה של קולג' כפרי

לפרטים נא לפנות: א-ה 8:00 - 15:30 ג' 8:00 - 19:00, ו' 8:00-13:30
טלפונים: 051-802784/5/6

דקו

בית הספר לעצוב חלונות ראווה בע"מ

עיצוב חלונות ראוה

לאחר השתלמות בגרמניה בשליחות משרד העבודה, אנו פותחים כיתת לימוד נוספת ברמה גבוהה, בהשתתפות בתי־ספר לדקורציה באירופה, בהדרכת טובי המעצבים בארץ.

השתלמות באירופה
בסיום הלימודים, ישלח התלמיד המצטיין להשתלמות באחד מבתי הכל־בו הגדולים שבגרמניה המערבית.

פרטים והרשמה בבית הספר, שד' רוטשילד 27 תל־אביב טלפון 03-621312

א.ס.א. A.S.A College Consultants

לימודים בארה"ב

קבלה לאוניברסיטה מובטחת טל. 03-5406707 שעות 17.00-20.00

הנהלת חשבונות בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט על קורסים בכתב להנהח"ש סוג 1 + 2

טלפנו 24 שעות ביממה טל. 03-868410

לכב' המכונים האמריקאים ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 (למסי 54)
נא לשלוח אלי עלון על קורס
שם וכתובת ____
טל ____

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף המכון הישראלי למינהל

מה קורא? ראש 1

השבועון החדש לצעירים.

המכון לפריון העבודה והייצור — בית הספר למינהל עסקים

החלה ההרשמה לקורסים שיפתחו בחודש ספטמבר 1988

1. מינהל עסקים למהנדסים / לימודי יום ו'
מיועד למהנדסים העוסקים בפועל בתפקידי ניהול במפעלים ובחברות עסקיות
משך הלימודים: 18 חודשים. מסלול יום: ימי ו' 08.00-14.00

2. מינהל עסקים כללי
מיועד למנהלים בכירים ולמנהלים בדרגים התיכוניים במפעלים ובחברות עסקיות
משך הלימודים: שנתיים
מסלול יום: ימי ו' 08.00-14.00. מסלול ערב: שתי פגישות בשבוע 17.00-20.00

3. מינהל עסקים למנהלי הנדסה, תאום ובקרה
מיועד להנדסאים וטכנאים העוסקים בתפקידי ניהול ולמנהלים בדרגות הביניים
משך הלימודים: 18 חודשים
מסלול יום: ימי ו' 08.00-14.00. מסלול ערב: שתי פגישות בשבוע 17.00-20.00

פרטים והרשמה:
ביה"ס למינהל עסקים, רח' סולד 4, ת"א 430220, 03-430278

למד מקצוע לפני הגיוס לצה"ל

טכנאי שרות וידאו טלויזיה

אין צורך בידע קודם באלקטרוניקה.
ללימודים ואישור להשלמת בגרות.

מחציות
הקורס בעבודה מעשית במעבדות, כולל אנטנות צלחת, וטלוויזיה בכבלים.

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30 רצוף	תל אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 510 טל. 291858 201392	חיפה באליק 17 פינת הרצל טל 664505	[illegible]

המכון להכשרה מקצועית

המכון לשפה הספרדית

המוביל בלימוד ספרדית בארץ

7 רמות • קורס אינטנסיבי • קורס לשפה שוטפת • קסטות ללימוד
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים
שעות קבלת קהל מא' עד ה' מ־17.00 עד 19.30 דיזנגוף 184, 220223, 03-481539

The British Council

&

FOREIGN AND COMMONWEALTH OFFICE SCHOLARSHIPS 1989/90

A number of awards are available to Israeli nationals for the academic year 1989/90 for postgraduate study and research in Britain of two to twelve months duration under THE BRITISH COUNCIL FOREIGN AND COMMONWEALTH OFFICE SCHOLARSHIPS schemes.
Priority will be given to applicants aged between twenty five and forty years whose fields of study and research fall into the following subject areas:

Science and technology
Law and Government Administration
Journalism and Media Studies
Economics and Business Studies

Awards are also available in English Literature and Language, Performing and Visual Arts, Humanities and Medicine.
Candidates should send a full curriculum vitae with a covering letter giving details of their proposed study/research and their reasons for wishing to study in Britain, by 30 September 1988 to: Exchange Officer, British Council, POB 3302, Tel-Aviv 61032

בגרות ב־3 חודשים!

מבצע "מכון שחר" חורף 88': תלמיד אחד, לפי הגרלה, יקבל דמי הקורס בחזרה!

מתמטיקה 3-4-5 יח'
אנגלית 4-5 יח'
הכנה לפסיכומטריות

מכון שחר - פעמיים ברציפות במקום 1 במשאל דעת קהל בחסות השר י. מודעי.

אורה שינרמן, מכון שחר
תל־אביב, בית בני ברית טלפון 252637
חיפה, יוסף 3 טל. 842635

הכנה ליולאכם